DÖNEM : IX CİLT : 13 TOPLANTI : 2

T. B. M. M.

TUTANAK DERGİSİ

Kırkıncı Birleşim

15 . II . 1952 Cuma

İçindekiler

	Sayfa
1. — Geçen tutanak özeti	259 :261
2. — Havale edilen kâğıtlar	261
3. — Yoklama	261
4. — Başkanlık divanının kamutaya sunuşları	262
1. — Londraya giden Adalet Bakanı Rükneddin Nasuhioğlu'nun yerine Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Samet Ağaoğlu'nun vekillik edeceğine dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/284)	262
2. — Balıkesir Milletvekili Ali Fahri İşeri'nin, 3078 sayılı Tuz Kanununun 4 ncü maddesinin değiştirilmesi ve bu kanuna geçici bir madde eklenmesi hakkındaki kanun teklifinin geri verilmesine dair önergesi (2/255) (4/224)	262
5. — Görüşülen işler	262
1. — Zonguldak Milletvekili Cemal Kıpcak'ın, Zonguldak'ta kömürlerin yıkanmasından teressüp eden kömür tozlarının 114 sayılı Kanunun 1 nci maddesinde yazılı maden kömürü tozlarından sayılması lâzımgelip gelmediğine ve aynı maddedeki (maden amelesinin menafii umumiyesine hasr ve tahsis olunur) tâbirinin, 5018 sayılı Kanunun 1 nci maddesine göre kurulmuş olan Maden İşçileri Sendikasına mâtuf olup olmadığının yorumlanması hakkında önergesi ve Maliye, Çalışma, İçişleri ve Adalet komisyonları raporları (4/136)	262 :268
2. — Tekel genel Müdürlüğü ile Türk Tütün Limitet Ortaklığı ve mülga Kibrit ve Çakmak Geçici İşletme İdaresinin 1944 yılı bilânçolarının gönderildiğine dair Başbakanlık tezkereleriyle Tekel Genel Müdürlüğünün 1944 Bütçe yılı Kesinhesabına ait Uygunluk Bildiriminin sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ve Tekel Genel Müdürlüğü 1944 yılı Kesinhesabı hakkında Kanun tasarısı ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/68, 70, 122, 1/19)	269 :270, 275,278,291,301 :304
3. — Tekel Genel Müdürlüğü ile Türk Tütün Limitet Ortaklığı ve mülga Kibrit ve Çakmak Geçici İşletme İdaresinin 1945 yılı Bilânçolarının gönderildiğine dair Başbakanlık tezkereleriyle Tekel Genel Müdürlüğünün 1945 Bütçe yılı Kesinhesabına ait Uygunluk Bildiriminin sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ve Tekel Genel Müdürlüğü 1945 yılı Kesinhesabı hakkında kanun tasarısı ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/69, 134, 206, 1/20)	270, 275,278,291,305 :308

Sayfa

4. — Deniz tuzlalarından yabancı memleketlere ihraç edilmek şartiyle tuz istihsali için hakiki veya hükmi şahıslara izin verilebileceği hakında kanun tasarısı ile Çanakkale Milletvekili Kenan Akmanlar'ın, Tuz Kanununun 1 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Gümrük ve Tekel, Bütçe, Adalet ve Maliye komisyonları raporları (1/120, 2/49) 271

5. — Ankara Milletvekili Talât Vasfi Öz'ün, süt ve ürünleri hakkında kanun teklifi ve Sağlık ve Sosyal Yardım ve İçişleri komisyonları raporları (2/150) 271:272

6. — Islahı Hayvanat Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna geçici bir madde eklenmesine dair kanun tasarısı ve Tarım Komisyonu raporu (1/268) 272:274

7. — Amasya Miletvekili Kemal Eren ve Ankara Milletvekili Salâhattin Benli'nin, Gayrmenkule Tecavüzün Def'ine dair kanun teklifi ve İçişleri ve Adalet komisyonları raporları (2/191) 274

8. — Antalya Miletvekili Akif Sarıoğlu ve Denizli Milletvekili Fikret Başaran'ın milletvekilliği dokunulmazlıklarının kaldırılamsı hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından kurulan Karma Komisyon raporu (3/265) 283

9. — Çanakkale Milletvekili Süreyya Endik'in milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından kurulan Karma Komisyon raporu (3/266) 284

10. — Gümüşane Milletvekili Halis Tokdemir'in milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından kurulan Karma Komisyon raporu (3/267) 284

11. — İstanbul Milletvekili Hâdi Hüsman'ın milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Aadalet komisyonlarından kurulan Karma Komisyon raporu (3/279) 284:289

12. — İstanbul Milletvekili Senihi Yürüten'in milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından kurulan Karma Komisyon raporu (3/268) 289:290

13. — Kırşehir Milletvekili Halil Sezai Erkut'un milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından kurulan Karma Komisyon raporu (3/269) 290

14. — Ordu Milletvekili Atıf Topaloğlu'nun milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından kurulan Karma Komisyon raporu (3/270) 290:291

15. — Zonguldak Milletvekili Esat Kerimol'un milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından kurulan Karma Komisyon raporu (3/274) 291

16. — Mart - Ağustos 1951 aylarına ait raporun sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/263) 291

6. — **Sorular ve cevaplar** 274

A — Sözlü sorular *274*

1. — Gümüşane Milletvekili Kemal Yörükoğlu'nun, kristal veya toz şekerden kesme veya küb şeker imali ile alım ve satımının men'i hakkındaki karar dolayısiyle satışı mümkün olmıyan ve fakat ellerinde bu nevi şekerlerden kalmış olan esnafın zarardan vikayesi için bir tedbir alınıp alınmadığına dair Maliye Bakanlığından sözlü sorusu (6/558) 274

2. — Kastamonu Milletvekili Hayri Tosunoğlu'nun, İstanbul Üniversitesi binası tesislerine şimdiye kadar sarfedilen para miktarına, proje ve keşiflerinin Bayındırlık Bakanlığının tasdikından geçirilip geçirilmediğine, inşaat komisyonunun kanun muvacehesindeki durum ve salâhiyetlerine, Gureba Hastanesi yanında yapılacak klinikler ile anfisi için müsabakaya girenlerden kaç tanesinin jüri tarafından mükâfatlandırıldığına ve bu inşaatta usul-

Sayfa

süz sarfiyat yüzünden mesul tutulanlar varsa haklarında ne muamele yapıldığına dair sorusuna Millî Eğitim Bakanı Tevfik İleri'nin sözlü cevabı (6/570) 274:281

3. — Mardin Milletvekili Aziz Uras'ın, Gurs Hidro Elektrik Santrali inşaatının ne durumda olduğuna ve şehre su ve elektrik verilmesinin ne zaman mümkün olacağına, Cağ Cağ sulama plân tatbikatına, İskenderun - İran yolunun Urfa - Cizre kısmı inşaatına ve Dicle ve Hezil üstünde köprü veya bir vargel inşaatının bu yıl içinde mümkün olup olmıyacağına dair sorusuna İçişleri Bakanı Fevzi Lûtfi Karaosmanoğlu ve Bayındırlık Bakanı Kemal Zeytinoğlu'nun sözlü cevapları (6/577) 282:283

B — Yazılı sorular *292*

1. — Çorum Milletvekili Baha Koldaş'ın, ilkokul öğretmenlerine yaptırılacak evler için hazırlanmakta olan yapı sandığı tasarısının ne zaman Meclise sevkolunacağına ve bunlar için alınması düşünülen âcil yardımların nelerden ibaret bulunacağına dair sorusuna Millî Eğitim Bakanı Tevfik İleri'nin yazılı cevabı (6/552) 292

2. — Erzincan Milletvekili Şemsettin Günaltay'ın, Erzincan Sağlık Müdürlüğü ile hastane başhekimliği, dâhiliye mütehassısı, operatörlük, doğum mütehassısı ve belediye tabipliğinin münhal bırakılmaları sebebine dair sorusuna Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Ekrem Hayri Üstündağ'ın yazılı cevabı (6/560) 292:294

3. — Zonguldak Milletvekili Abdürrahman Boyacıgiller'in, il ve köy yolları için 1952 yılı Bütçesine konan ödenekten Zonguldak İline tahsis olunacak para miktarına, Zonguldak İli devlet yollarının bu yıl içinde ikmalinin mümkün olup olmadığına ve Kokaksu - Bartın - Amasra demiryolu iltisak hattı inşasının düşünülüp düşünülmediğine dair sorusuna Bayındırlık Bakanı Kemal Zeytinoğlu'nun yazılı cevabı (6/572) 294:297

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Müteveffa İngiltere Kıralı 6 ncı George'un cenaze merasiminde bulunmak üzere Londra'ya gideceklerinden avdetine kadar kendisine Büyük Millet Meclisi Başkanı Refik Koraltan'ın vekâlet edeceğine dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi ile,

İngiltere Avam Kamarası Başkanının, Majeste 6 ncı George'un ölümü münasebetiyle Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı tarafından gönderilen tâziye telgrafından dolayı Büyük Millet Meclisi üyelerine, Avam Kamarası üyelerinin teşekkürlerini bildiren telgrafı, okundu.

Burdur Milletvekili Mehmet Özbey'in, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Kuruluş ve Memurları Kanununa bâzı hükümler eklenmesine ve 4258 sayılı Kanuna bağlı kadro cetvellerinin değiştirilmesine dair olan 4862 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki kanun teklifi;

İstanbul Milletvekili İhsan Altınel'in, İş Kanununun 5518 sayılı Kanunla değiştirilen 13 ncü maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifi;

Yozgad Milletvekili Faik Erbaş'ın, kiremit fiyatlarının yükselmesi sebebi hakkındaki Tarım Bakanlığından olan sözlü soru önergesi, istekleri üzerine geri verildi.

Gündemdeki birinci defa görüşülecek işlerin, diğer maddelerden önce görüşülmesi hakkındaki önerge, kabul edildi.

Amasya Milletvekili Kemal Eren ve Ankara Milletvekili Salâhattin Benli'nin, Gayrimenkule Tecavüzün Def'ine dair olan kanun teklifinin birinci maddesinin tadiline mütedair olup Adalet Komisyonuna verilmiş bulunan önergelerin şümulü itibariyle kanun teklifinin tamamının komisyona iadesi hakkındaki teklif, üze-

rinde görüşüldükten sonra reddedildi. Birinci madde komisyondan henüz gelmediğinden kanun teklifinin görüşülmesi, başka Birleşime bırakıldı.

Akar yakıtlardan alınacak Yol Vergisi hakkındaki kanun tasarısının görüşülmesi, Başbakan Yardımcısı Samet Ağaoğlu'nun talebi üzerine ilgili Bakanın huzuruna talik edildi.

Hatay Milletvekili Cavit Yurtman'ın, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Refik Koraltan'ın Samandağı İlcesindeki beyanatına;

Yozgad Milletvekili Faik Erbaş'ın, Yozgadlı Cura Salih'in mirasına dair olan soruları, Adalet Bakanı seyahatte bulunduğundan avdetine bırakıldı.

Kocaeli Milletvekili Ekrem Alican'ın, Adapazarı Askerî Bakım Fabrikasının tevsii maksadiyle 1950 yılında kamulaştırılmasına teşebbüs edilen muhtelif eşhasa ait araziye takdir edilen kıymet arasındaki farka, bu hususta ki dâva safahatına ve hakem kurulunun ücretlerine ve çalışmalarına dair Adalet ve Millî Savunma bakanlıklarından olan sorusuna, Millî Savunma Bakanı cevap verdi. Adalet Bakanlığına taallûk eden kısmının cevaplandırılması, Bakanın seyahatten avdetine bırakıldı.

Gümüşane Milletvekili Kemal Yörükoğlu'nun, Bayburt ve Kelkit mıntakalarında bir şeker fabrikası kurulması için tetkikler yapılıp yapılmadığına ve bu hususta Hükümetin ne düşündüğüne dair sorusu ile.

Kristal veya toz şekerden kesme veya küb şeker imali ile alım ve satımının men'i hakkındaki karar dolayısiyle satışı mümkün olmıyan ve fakat ellerinde bu nevi şekerlerden kalmış olan esnafın zarardan vikayesi için bir tedbir alınıp alınmadığına dair sorusuna, İşletmeler Bakan Vekili, Çalışma Bakanı Nuri Özsan cevap verdi. Maliye Bakanlığına taallûk eden kısmının cevaplandırılması, gelecek Birleşime bırakıldı.

Erzurum Milletvekili Sabri Erduman'ın, mahrumiyet bölgesi il ve ilceleri yollarının 1952 yılı programına alınıp alınmıyacağına, yol yapımı programında hangi esasların göz önünde bulundurulduğuna, 1951 yılı Bütçesine konulan paradan Erzurum ve civar illerini birbirine bağlıyan yollar için yapılan tahsise, Pasinler, Hınıs ve Muş ovası yolunun 1952 yılı programına alınmasına ve Karayolları 10 ncu Bölge Merkezinin Erzurum'a nakli hakkında ne düşünüldüğüne dair sorusuna, Bayındırlık Bakanı cevap verdi.

Zonguldak Milletvekili Abdürrahman Boyacıgiller'in, Ayniyat Talimatnamesinin bugünün ihtiyaçlarına uygun bir şekilde hazırlanmasının düşünülüp düşünülmediğine dair sorusuna, Millî Savunma Bakanı cevap verdi.

İsparta Milletvekili Kemal Demiralay'ın, Sümerbank tarafından hangi esaslar dâhilinde ve nerelerde finansman şubeleri açıldığına ve bu meyanda İsparta'da bir şube açılmasının düşünülüp düşünülmediğine dair sorusuna, İşletmeler Bakan Vekili, Çalışma Bakanı Nuri Özsan cevap verdi.

Balıkesir Milletvekili Ali Fahri İşeri'nin, merinos teşkilâtının hangi senede kurulduğuna, kaç ilde tatbik edildiğine, Bursa Merinos Fabrikası yıllık yün ve yapağı ihtiyacının yüzde kaçının karşılandığına ve Bandırma Merinos Çiftliğine dair sorusuna, Tarım Bakanı cevap verdi.

Kastamonu Milletvekili Hayri Tosunoğlu'nun, İstanbul Üniversitesi binası tesislerine şimdiye kadar sarfedilen para miktarına, proje ve keşiflerinin Bayındırlık Bakanlığının tasdikından geçirilip geçirilmediğine, inşaat komisyonunun kanun muvacehesindeki durum ve salâhiyetlerine, Guraba Hastanesi yanında yapılacak klinikler ile anfisi için müsabakaya girenlerden kaç tanesinin jüri tarafından mükâfatlandırıldığına ve bu inşaatta usulsüz sarfiyat yüzünden mesul tutulanlar varsa haklarında ne muamele yapıldığına dair sorusu, Millî Eğitim Bakanının teklifi üzerine, gelecek Birleşime bırakıldı.

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Kuruluş ve Memurları Kanununa ek 4862 sayılı Kanuna bağlı kadro cetvellerinde değişiklik yapılmasına ve 4871 sayılı Kanunun üçüncü maddesinin ikinci fıkrasının kaldırılmasına dair kanun, kabul edildi.

Zonguldak'ta kömürlerin yıkanmasından teressüp eden kömür tozlarının 114 sayılı Kanunun 1 nci maddesinde yazılı maden kömürü tozlarından sayılması lâzımgelip gelmediğine ve aynı maddedeki (maden amelesinin menafii

umumiyesine hasır ve tahsis olunur) tâbirinin, 5018 sayılı Kanunun 1 nci maddesine göre kurulmuş olan Maden İşçileri Sendikasına mâtuf olup olmadığının yorumlanmasına mahal olmadığına dair Adalet Komisyonu raporu üzerinde bir müddet görüşüldü.

15 . II . 1952 Cuma günü saat 15 te toplanılmak üzere Birleşime son verildi.

Başkanvekili	Kâtip
Kayseri Milletvekili	Çanakkale Milletvekili
Fikri Apaydın	*Ömer Mart*

Kâtip
İsparta Milletvekili
Said Bilgiç

2. — HAVALE EDİLEN KÂĞITLAR

Tasarılar

1. — Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü 1951 yılı Bütçesinde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı (1/335) (Bütçe Komisyonuna)

2. — Gördes Kasabasının nakledileceği Kocamutluk mevkiinde yaptırılacak meskenler hakkındaki 5511 sayılı Kanunun 1 nci maddesine bâzı fıkralar ilâvesi hakkında kanun tasarısı (1/336) (İçişleri, Bayındırlık ve Bütçe komisyonlarına)

3. — Orman Genel Müdürlüğü 1951 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) ve (A/2) işaretli cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı (1/334) (Bütçe Komisyonuna)

Teklif

4. — Muğla Milletvekili Nadir Nadi ve Trabzon Milletvekili Hamdi Orhon'un, Basın Kanununun 36 ncı maddesinin birinci fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun teklifi (2/353) (İçişleri ve Adalet komisyonlarına)

Raporlar

5. — Askerî Muhakeme Usulü Kanununun 4 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ve Millî Savunma ve Adalet komisyonları raporları (1/287) (Gündeme)

6. — Burdur Milletvekili Mehmet Özbey'in, Köy Enstitüleri hakkındaki 3803 sayılı Kanunun 5 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Tarım, Bütçe ve Millî Eğitim komisyonları raporları (2/177) (Gündeme)

7. — Kars Milletvekili Hüseyin Cahit Yalçın'ın milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından kurulan Karma Komisyon raporu (3/281) (Gündeme)

8. — Malatya Milletvekili Mehmet Sadık Eti ve Mardin Milletvekili Aziz Uras'ın milletvekilliği dokunulmazlıklarının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından kurulan Karma Komisyon raporu (3/225) (Gündeme)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15,10

BAŞKAN — Bankanvekili Fikri Apaydın

KÂTİPLER : Ömer Mart (Çanakkale), Said Bilgiç (İsparta)

3. — YOKLAMA

BAŞKAN — Yoklama yapacağız.

(Yoplama yapıldı.)

BAŞKAN — Ekseriyet vardır, oturumu açıyorum.

4. — BAŞKANLIK DİVANININ KAMUTAYA SUNUŞLARI

1. — Londra'ya giden Adalet Bakanı Rukneddin Nasuhioğlu'nun yerine Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Samet Ağaoğlu'nun vekâlet edeceğine dair Cumhurbaşkanığı tezkeresi (3/284)

BAŞKAN — Tezkereyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Ankara, 14 Şubat 1952

Mütevaffa İngiltere Kralı Majeste 6 ncı George'un cenaza merasiminde bulunmak üzere Londra'ya giden Adalet Bakanı Rükneddin Nasuhioğlu'nun dönüşüne kadar kendisine, Devlet Bakanı, Başbakan Yardımcısı Samet Ağaoğlu'nun vekillik etmesinin Başbakanın teklifi üzerine muvafık görüldüğünü saygı ile arzederim.

Cumhurbaşkanı Vekili
R. Koraltan

2. — Balıkesir Milletvekili Ali Fahri İşeri'nin, 3078 sayılı Tuz Kanununun 4 ncü maddesinin değiştirilmesi ve bu kanuna geçici bir madde eklenmesi hakkındaki kanun teklifinin geri verilmesine dair önergesi (2/255, 4/224)

BAŞKAN — Önergeyi okuyoruz.

Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Tuz Kanunu hakkındaki teklifimin geri verilmesini rica ederim.

Balıkesir Milletvekili
Ali Fahri İşeri

BAŞKAN — Geri verilmiştir.

Bir önerge var; okuyacağız.

Yüksek Başkanlığa,

Tefsir ve kanun tasarılarının bugüne mahsus olmak üzere sorulardan evvel müzakeresini arz ve teklif ederim.

Zonguldak Milletvekili
Suat Başol

BAŞKAN — Önergeyi reyinize arzediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

5. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — Zonguldak Milletvekili Cemal Kıpcak'ın, Zonguldak'ta kömürlerin yıkanmasıdan teressüp eden kömür tozlarının 114 sayılı Kanunun 1 nci maddesinde yazılı maden kömürü tozlarından sayılması lâzımgelip gelmediğine ve aynı maddedeki (maden amelesinin menafii umumiyesine hasır ve tahsis olunur) tâbirinin, 5018 sayılı Kanunun 1 nci maddesine göre kurulmuş olan Maden İşçileri Sendikasına mâtuf olup olmadığının yorumlanması hakkında önergesi ve Maliye, Çalışma, İçişleri ve Adalet komisyonları raporları (4/136)

BAŞKAN — 34 ncü Birleşimde bu madde üzerindeki görüşmelere devam ediyorduk. Söz sırası Feridun Fikri Düşünsel'indir.

FERİDUN FİKRİ DÜŞÜNSEL (Bingöl) — Efendim; mesele yüksek hatırlarınızdadır. Ereğli Kömür Havzasında lavvarlardan çıkan ve arta kalan ve şılam denilen maddelerin 114 sayılı Kanunun birinci maddesinde yazılı kömür tozlarından madut olup olmadığı hakkında Cemal Kıpçak arkadaşımızın verdiği tefsir talebini bundan evvel iki oturumda görüşmüştük. Bu hususta muhtelif noktai nazarlar vardı. Bendeniz şimdi kendi noktai nazarımı arzedeceğim.

Geçen oturumlardan birinde, Adalet Komisyonu Sözcüsünün tafsil ettiği üzere, bu 114 numaralı Kanunun müzakeresinde, zamanın İktisat Vekili olan Sayın Celâl Bayar tarafından, o zamanın milletvekillerinden birinin vâkı suali üzerine verilen cevap, mevzuu geniş ölçüde aydınlatmaktadır. Bu kanunun birinci maddesiyle kömür istihsalinden vücuda gelmiş kömür tozlarının Ekonomi Bakanlığının nezareti altında bilmüzayede satılarak bedellerinin amele birlikleri namına Ziraat Bankasına tevdii esası ifade edilmektedir. Sayın Bakana «Acaba bu şılamlar kömür tozundan madut mudur, değil midir?» diye sorulan bir suale verdiği cevapta, bunun şahsi hukuka aykırı bir karakterde olmadığını, çünkü (Bakan bu noktada Zonguldak ve Bolu milletvekillerini işhat etmiştir.) orada istisnai bir durumda yığılmış kalmış ve sahipleri tarafından metruk bırakılmış olan kömür tozu yığınlarının dağcıklar teşkil ettiklerini ve eski şirketler tarafından

bunlar için bir tasarruf iddia edilmediğinden her hangi bir fayda temin etmiyeceğini, binaenaleyh bunların amele heyetine bırakılmasının uygun olacağını ifade etmişti. Bu cevaptan şunu anlıyoruz: Ortada hususi hukuka taallûk eden bir mahiyet arzetmiyen birtakım şılamlar üzerinde bir tasarruf mevzuubahistir. İşte kömür ocaklarının lavvarlarından çıkan şılamlar da bu mahiyettedir. Bunun tesbiti mevzuun halli için lâzım ve kâfidir.

Arkadaşlar, gördük ki, İşletmeler Bakanı bu kürsüye çıkarak demiştir ki : «Bu şılamlar üzerinde Ereğli Kömürleri İşletmesinin, bir iktisadi Devlet teşekkülü olarak ve Devlet denilen şahsiyeti hükmiyenin malını kullanan bir hüviyet taşımak suretiyle bu noktada hususi hak sahibinden farkı olamaz ve bu mümkün değildir». Arkadaşlarımız bu şılamların 150 bin tona baliğ olduğunu ifade etmektedirler, ancak bakanın ifadesi bu şılamların sahiplerine ait olduğu kanaat ve intibaını yaratmaktadır. O halde bugün o zamanki İktisat Vekilinin bu 114 numaralı Kanunun çıkışında Meclis huzurunda söylediği karakteri arzeden bir vaziyet karşısında değiliz demektir. Eskiden bu mevzuubahis tozlar, arkadaşlarımızın izah ettiği gibi sahipleri tarafından alâkadar olunmıyan terkedilmiş ve küçük dağlar teşkil eder mahiyetteki, birtakım maddelerden ibaretti. Halbuki bu şılamlar doğrudan doğruya lâvvar artıkları olup Devletin malik sıfatiyle mamelekine dâhil olunması iktiza eden hususlardır. Bu itibarla bendeniz de Adalet Komisyonunun çoğunluğunu teşkil eden kısmın noktai nazarına iştirak ediyorum. Yani bunları her hangi bir tefsir ile amele heyetine vermek imkânı yoktur ve tefsir yolu ile böyle bir yola gitmek, vâzı kanunun o zaman derpiş ettiği şıkkı bertaraf eder. Çünkü demin arzettiğim gibi, 114 numaralı Kanun sahipsiz bir mal üzerinde tasarruf mahiyetinde olarak çıkmış bulunmaktadır. Şimdi biz bu tefsir ile bu hükmü kanuniyi bugünkü vaziyette de bırakacak olursak, hususi hüküm içine yeni bir mâna sokarak ahvali hususiye üzerinde Anayasaya aykırı bir yola gitmiş oluruz.

Esasen arkadaşlar, bugünkü hukuki mevzuatımızda Medeni Kanunun 702 nci maddesi (Menkulün mülkiyeti, sahibi tarafından terkedilmedikçe veya başkası tarafından iktisap olunmadıkça yalnız yedin inkıtaı ile zayi olmaz) der.

Kömür Havzası İşletmesi bu şılamlardan kefi yedetmiş değildir. Doğrudan doğruya dereye intikal etmekle beraber, sahibi zuhur ettiği zaman bunun üzerinde tasarrufunu, sahipliğini, zilyedliğini istimal edecek durumdadır. Onun için bendenizce Adalet Komisyonu ekseriyetinin kabul etmiş olduğu nokta yerindedir. Esasen kanunun ikinci maddesi «Ameleye heyeti namına Ziraat Bankasına tevdi olunur» demektedir ki, bu suretle mesele münhaldir. Çünkü öyle bir amele heyeti bugün yoktur. Sendikalara vermek için ise yeni bir hüküm, yeni bir kanun vücuda getirmek lâzımdır.

Bendenizin esas hakkındaki mâruzatım budur. Bir de şekil itibariyle bir noktai nazar vardır: Çalışma Komisyonu tefsire mahal yoktur, diyor. Adalet Komisyonu da tefsire mahal yoktur diyor. İki muhtelif kanaldan iki zıt noktaya varılmak üzere tefsire lüzum olmadığı iddia olunuyor. 114 numaralı kanunun mefhumunda şılam denilen bu tozların dâhil olmadığı şıkkını, eğer yüksek heyet izaha taraftar ise bir tefsir fıkrası vaz'etmek belki mütalâa olunabilir. Bendenizce kaideten bir hüküm ifade edecek hususlarda o hükmün avakıbini tâyin edecek olan işleri bir fıkrai tefsiriye ile yapmak, vuzuhlandırmak doğrudur. Fakat Meclisimizdeki kanaat öteden beri bu hususta tefsire mahal olmadığı şeklindedir. Şimdiye kadar bu hususlarda tefsire gitmek mûtat olagelmiş bulunduğundan bendeniz Adalet Kamisyonunun noktai nazarında ısrar etmekle beraber, bizim izahatımızla bu dâva hallolunur tarzında bir mütalâa dermeyan ederlerse ona da şahsan bir itirazım olmıyacaktır. (Bravo sesleri)

BAŞKAN — Vacid Asena.

VACİD ASENA (Balıkesir) — Muhterem arkadaşlar; Cemal Kıpcak arkadaşımız (114) numaralı kanunun tefsirini talebeden bir takrir vermişlerdir. Bu takrir iki noktaya temas ediyor.

Birincisi, Zonguldak'ta mevcut lâvvarda kömürlerin yıkanmasından sonra derelere boşaltılan sulardan dere yataklarına teressüp eden kömür tozlarının 114 sayılı Kanunun birinci maddesinde yazılı olan maden kömürü tozlarından sayılıp sayılmaması keyfiyeti; ikincisi ise, bu kanunun birinci maddesinde tasrih edildiği üzere, tozların maden amelesinin menafii umumiyesine hasrı tahsis olunması hususunun 5018 sayılı Kanunun birinci maddesine göre maden işçileri sendikasına mâtuf olup olmadığı key-

fiyetine inhisar ediyor. Bu talep Maliye, Çalışma, İçişleri komisyonlarında ve nihai olarak Adalet Komisyonunda tetkik edilmiş ve dört komisyon da kendi noktai nazarlarını bildiren raporları tanzim ederek Yüksek Meclise sunmuştur. İlk üç komisyon yani Maliye, Çalışma, İçişleri komisyonlarında kanunun metninde mevcut sarahate nazaran tefsire mahal olmadığı neticesine varmışlardır.

Fakat hâdise Adalet Komisyonunda tetkik edildiği sırada iki noktai nazar tebellür etti; bir kısım arkadaşlar kanunun alelıtlak tefsirine mahal olmadığı kanaatinde bulundular. Bendeniz bu arkadaşlara iltihak ettim, neticede akalliyette kaldık. Diğer grup arkadaşlar, filvaki tefsire mahal olmadığına dair bir rapor tanzim etmişlerdir, fakat tefsire mahal olmadığına dair tanzim edilen bu raporun gerekçesinde şu kayıt vardır: Tesahup edilmiyen her hangi bir kömür tozu... komisyonun esbabı mucibesine göre şu vaziyetle karşı karşıya kalmış bulunuyoruz ki, bu da kömür istihsalâtının maddi şekilleridir. Huzurunuzu bu mevzu ile tasdi edeceğim.

Malûmu âliniz Ereğli Havzai fahmiyesinde ilk vücuda getirilen kömür istihsaline mütaallik tesisat çok iptidai bir şekilde idi. Daha doğrusu, madenler kazma ve kürekle işleniyordu. İstihsal edilen kömürler kalbura vurulmak suretiyle tozlarından ayrılıyordu. Bu tozların O zamanki iktisadi şartlara göre rantabl olmadığı için hemen hemen hepsi doğrudan doğruya dağ eteklerine bâzı vâdilere dökülüyor, zamanla toprağa karışıyor, mahvolup gidiyor ve bir iktisadi kıymet haline getirilemiyordu. Zamanla kömür istihsaline ait teçhizat tekemmül ettirilerek lâvvar dediğimiz havuzlar tesis edilmek suretiyle kömür istihsalâtı daha ziyade iktisadi bir şekle ifrağ edilmiştir. Ancak sonradan yapılan ve bugün de işletilmekte olan teçhizat daha ziyade mütekâmil bir vaziyette bulunmadığı için kömürlerin havuzlarda yıkanmasından mütevellit bir kısım ince tozlar sularla beraber suların akıtılmakta bulunduğu dere yataklarında teressüp ve teraküm etmiş bulunmaktadır. Şu vaziyet karşısında mülâhaza edilmesi lâzımgelir ki, lâvvar tesisatı vücuda getirilmeden evvel kazma kürek mahsülü olan nesne, kömür tozu mudur değil midir? Evleviyetle kömür tozudur. Fakat bu defa yine bir nevi kazma kürek mahsülü olarak elde edilen kömür lâvvarlarda yıkanıyor ve yıkanma suretiyle husule gelen toz suya karıştığı için isim değiştirerek bugünkü mahallî tâbiri ile şılam oluyor ki, bu halitanın adı ne olursa olsun aslı yine kömür tozudur. Şılam denmiş de kömür tozu denmemiş yani, kömür tozunun bugünkü adı ile anılmış olması kömür tozu vasfını kendisinden izale etmez.

Arkadaşlar, yıllardan beri bu şılam tâbir edilen tozlar, dere yataklarında teressüp ediyor, zamanla, senelerin mürurı ile denize gidiyor, suların tazyiki bunları tamamen denize akıtmış oluyar, mesainin devam etmesi bakımından tozlar yine birikiyor . . . Fakat iktisadi şartların değişmesi itibariyle bâzı kimseler bunların bir kıymet ifade ettiğini düşünüyor ve bilhassa kireç ocakları ile meşgül olanlar, dere yataklarında toplanmış olan bu tozları elde ederek, kireç ocaklarında mahrukat yerine kullanmaya başlıyorlar. Hakikaten de bunların kuvvei haruriyesinin fazla ve kabili istifade olduğu anlaşıldığı cihetle, Kömür İşletmesi, durunuz bu tozlar benim malımdır diyerek, tesahüp ediyor; sizin hakkı temellük ve intifaımız yoktur diye bu vatandaşlara mâni olarak 114 sayılı Kanunun birinci maddesindeki sarih hükümlere rağmen o vatandaşlardan, dere yataklarında teraküm eden tozları ihraç mukabilinde her ton için kendilerinden 7 lira ücret almak suretiyle kömür tozlarını bunlara teslime başlıyor.

İşte tefsir mevzuu da buradan başlıyor ve buradan başlaması lâzımgeliyor. Çünkü arkadaşlar, yine bundan evvelki birleşimlerde birçok bilhassa kömür havzası ile alâkası bulunan kıymetli hatip arkadaşlarımızın izahatından sarahaten öğrendiğimiz gibi Hükümet kömür işletmesi mevzuunda bugünkü tesisatla kıyas kabul etmiyecek şekilde yeni tesisler vücuda getirmeyi ve kömür cevherinden âzami nispette istifade etmeyi derpiş etmiş ve buna mütaallik hazırlıklarını da yapmıştır. Nitekim arkadaşlarımızın beyanatından Büyük Meclisin ittıla kesbettiği veçhile tesislere 45 milyon lira gibi muazzam bir para tahsis edilmiştir. Bu tesisler, tamamlandıktan sonra toz mevzuunu ortadan kaldırmış olacak, çünki yeni lâvvarlar kömür zerratından her hangi birinin zıyaına meydan vermiyecek şekilde yapılmış bulunacaktır. Bu takdirde ortada bir dâva kalmıyor demektir. Fakat bu tesisatın vücuda getirilip de faaliyet

ve istihsale başlıyacağı tarih 1954 tür. 1954 e kadar geçecek zaman bugüne ve daha geri tarihlere nazarlarımızı atfettiğimiz takdirde, kömür işletmesinin bu tozlardan istifade etmediği gün gibi aşikâr bir hakikattır. Binaenaleyh kömür işletmesi bu tozlardan halen istifade etmediğine göre 114 numaralı kanun hükmünün mutlak olarak kabul edilmesi icabeder. Bakınız 114 numaralı Kanunun birinci maddesi ne diyor, aynen okumama müsaadenizi rica edeceğim:

Madde 1. — Zonguldak ve Ereğli havzai fahmiyesinde elyevm mevcut bulunan ve badema kömür istihsalâtından vücuda gelecek olan maden kömürü tozlar maden amelesinin menafii umumiyesine hasır ve tahsis olunur.) Kanunun bu maddesinin sarih ve mutlak ifadesi karşısında artık tefsire mahal var mıdır?

Yine bu kanunun gerekçesi de aynen şöyledir:

Zonguldak ve Ereğli havzai fahmiyesinde elyevm mevcut bulunan ve badema kömür istihsalâtından vücuda gelecek olan maden kömürü tozlarının, mezkûr madende işliyen amelenin halen ve atiyen temini menfaatine mâtuf olacak bilûmum teşebbüsat ve teşkilâta hasrı tahsis olunması, maatteessüf şimdiye kadar pek mühmel bırakılmış olan biçare amelenin mehmaemken insani bir hayata sevkına medar olması itibariyle elzem bulunmuş olmakla işbu kömür tozlarının İktisat Vekâletinin nezareti tahtında amele heyeti idaresi tarafından bilmüzayede satılarak esmanı baligasının amele heyeti namına Ziraat Bankasına tevdi olunur.

Görüyorsunuz ki gerekçede her hangi tereddüdü mucip olacak bir müphemiyet ve muğlakiyet mevcut değildir. Kaldı ki arkadaşlar bu kanunun Büyük Mecliste müzakeresi sırasında, kanunu teklif edenlerin de şu beyanat üzerinde dikkatle durmasını icabeden bir keyfiyettir. O tarihte İktisat Vekili bulunan Celâl Bey Meclis kürsüsünden kendisine tevcih edilen bir suale şu şekilde cevap veriyor:

«Amelenin hayatı sefilânesine taallûk ettiğinden dolayı ehemmiyetle nazarı dikkate almanızı rica ederim. Şüphe yok ki Meclisi Âliniz fakir vatandaşların hâmisidir.»

Buna zamimeten, yine gerekçeden aynen iktibas suretiyle arzediyorum: Bu kömür tozlarının mevcudiyeti ve şekli dolayısiyle yine başka bir sual tevcihine mukabil şu beyanat sebkediyor; (Bundan ne eşhası hususiye ve eşhası resmiye mutazarrır olacaktır. Bu kömür tozları yığılıp kalıyor, bunlar Hükümetin malı olup fakat Hükümet için esaslı bir menfaat temin etmiyor.)

Arkadaşlar bu beyanat cidden üzerinde durulup tahlil edilmesi icabeden bir mevzua işaret ediyor. Mâruzatımın ilk kısımlarında belittiğim gibi, dağların eteklerinde, şurada burada duran kömür tozları, teçhizatın tekemmül ettirilmesi dolayısiyle toprak üzerinde yayılıp kalacak yerde su ile karışıyor ve sonra toprağın su altı kısmında toplanmış oluyor. 114 numaralı Kanunun tedvini tarihinde Ereğli ve Zonguldak Kömür Havzalarını işleten şirketlerin intifa etmediği, hattâ intifaını dahi düşünmediği bir nesneyi, metaı nihayet bu şekilde kanun mevzuuna ithal ederek işe müdahaleye Hükümet bir nevi zaruret hissetmiştir. Bu zaruret de, arzettiğim gibi, gerekçede sarahaten gösterilmiştir. 114 numaralı kanunun vaz'ı tarihlerinde kömürün işletilmesi ve menafii ecnebi şirketlere bir resim mukabilinde terkedilmiştir. Fakat bunların mülkiyeti Devletin, Türk Milletinindir. Gerekçede de bu tozların Hükümet malı olduğu belirtiliyor. Hükümet o tarihlerde bundan esaslı bir menfaat edinemiyordu ki, bu vaziyet halen devam ediyor ve arzettiğim tesisat meydana gelinceye kadar da devam edecektir. Fakat o tarihe kadar ne yapılacaktır? Yazılacak şey bu kanunu ıtlakı ile tatbik etmektir.

Arkadaşlar; sözümü bitirmeden evvel şu cihetı arzetmek istiyorum.

Hiç şüphe yokki her hangi bir kanun mutlak bir iktidardan sâdır olduğu cihetle emrîdir ve hukukun membaı da kanun vâzının iradesidir. Bu irade kanunun metninde sarih veya zımni olarak bulunur. Bu itibarla kanunda boşluk yoktur farz ve binnetice; kanun vâzının, her şeyi evvelden görmüş ve tanzim etmiş olduğu kabul edilir. Velhasıl hiçbir hukuki netice yoktur ki kanun vâzı ona cevap vermemiş olsun. İşte tefsir de, kanun metninde, zahiren vuzuhsuz görülen, ipham halinde bulunduğu telâkkisi hâsıl olan hükümlerin tereddüde mahal bırakmıyacak surette beyan ve izahına dayanır.

Binaenaleyh; tefsirde, esaslı olan mânayı

bulmak için evvelâ kanunun gayesini anlamakla-ğımız lâzımdır, gaye ise kanun vâzının kastı ve bu kasitle varmak ve elde etmek istediği şeydir, mevzudur. Bu mevzuda mantık esaslarında toplanır.

Kanun hattızatında bir cemiyetin ihtiyaç muhassalası olduğuna göre, bunun mantık ölçülerine intibak ettirilmesi de zaruridir.

Hülâsa; teşriî tefsir müessesesi kanunların hüsnütatbiki için en mühim bir merhale ve mevzuudur. Bunun içindir ki Büyük Meclisin derin bir hassasiyet göstereceğine bir esas olarak inanmaktayım. Bu hassasiyette kanun hükmünün asla zedelenmemesi için kanun vâzının maksat ve gayesinin mutlak şekilde tatbikına dikkat edilmesi ancak kabili husuldür. Tefsire mütaallik bu mâruzatımdan sonra kömür mevzuuna da temas ve sirayet eden bir noktayı belirterek sözlerime son vermek istiyorum.

Muhterem arkadaşlar; müzakere mevzuunda bahsedilen kömür tozları Anadolu'da cari bir teamüle kıyasen bir başak mahiyetindedir. Bir buğday tarlasında oraktan kaçan ve kalan birkaç sâkı her hangi bir vatandaşın toplayıp ona tesahüp etmesine örf ve âdetlerimiz cevaz vermektedir. Bu teamül, topraklarımızda yetişen bütün mahsuller hakkında da caridir, ki kömür tozları da nihayet bir başak vaziyetindedir.

114 sayılı Kanunun tedvin ve meriyeti tarihinde ve bugün dahi kömür işletmesinin istifadesi mümkün olmaması dolayısiyle; bu tozları küçük kemiyetlerle şu veya bunun ihrazına veya tabiatın seyrin eve tesiratına bırakmamak ve ona iktisadi bir kıymet temini için mâruzatım meyanında birçok defa tekrar etmiş olduğum kanun hazırlanmıştır ve gayesi ve maksadıda kömür ocaklarında en ağır hayat şartlarına mâruz kalan amelenin terfihi gibi insani maksada müstenit bulunmuştur.

Adalet Komisyonunun gerekçesi ise, mevzuu ihlâl ve kanunun hükmünü iptal eder mahiyettedir. Halbuki tefsir ise kanunun tatbikatına bir seyyaliyet ve inkişaf veren müessesedir. Sözlerime nihayet verirken bir takrir sunuyorum. Adalet Komisyonu tarafından hazırlanan raporun reddine dairdir. Takdir Yüksek Meclisindir.

ÇALIŞMA BAKANI VE İŞLETMELER BAKAN VEKİLİ NURİ ÖZSAN (Muğla) — Muhterem arkadaşlar, 30 senelik bir ömrü olan ve bu müddet içerisinde hiçbir zaman tatbik görmemiş bulunan 114 sayılı Kanunun tedvin sebeplerini bundan evvelki konuşmamızda arzetmiştim. Feridun Fikri Bey arkadaşımız da buna temas ettiler. Kısaca tekrar hâtıratınızı tazelemek için birkaç cümle ile mâruzatta bulunayım.

O zaman çok taaddüt eden, bir rivayete göre, 400 e kadar çıkan bilâhara azalan kömür işletmelerinde, o günün tekniği bugünkü kadar ileri olmadığı için, kömür tozlarından istifade edilememekte, ancak seçilip elenip kalan dâneli kısımları satışa arz ve istifade edilmekte idi. Bütün bu ocaklarda kabili istifade olmıyarak çıkmış olan kömür tozları bir kenara atılmakta ve bu şekilde sahipsiz bir mal halinde dağlar, tepeler teşkil etmekte idi. Bilâhara Zonguldak'da Fransız'lar tarafından lâvvarlar tesis edildi, sahipsiz bulunan bu kömür tozlarını değerlendirmeye başladılar. Parasız olarak şirket tarafından götürülmekte olan bu sahipsiz kömürlerin satılarak parasının amele nef'ine sarfedilmesi düşünülerek bu kanun tedvin edilmiş bulunmaktadır. Bilâhara Cihan Harbinin başlaması dolayısiyle buradaki tozlar Alman'lar tarafından götürülmüş ve o günden bugüne hiçbir şekilde değerlendirilmek suretiyle işçi bundan istifade etmiş olmuyor. Biliyorsunuz ki, o sıralarda amelenin hiçbir himaye ve hiçbir sosyal yardımı yoktu. Onun bu acıklı durumuna medar olmak üzere böyle bir tedbir düşünülmüştü.

Şimdi, bu mevzu dolayısiyle bir arkadaşımız, bu kanunun tefsirini istemiş bulunuyorlar. Adalet Komisyonu tetkik ediyor, ekseriyet «sahipleri tarafından tesahüp edilmiyen kömür tozları amelenin nef'ine değerlendirilebilir» diye tefsiri ve sahibi tarafından tesahüp edilmek kaydını esas olarak kabul ediyor. Buna muhalif olan arkadaşlarımız da «tesahüp kaydı aranmaksızın ocaklardan istihsal edilen bilcümle kömür tozları, bu meyanda şilamlar ameleye aittir» diyorlar.

Arkadaşlar şılam bugün için küçük bir mevzudur. Çünkü denize gitmekte olan, kıymetlendirilecek kısım, yani dere yataklarında teressüp eden kısım nihayet senede 20 bin lira değerindedir. Buna mukabil işletmenin işçi sendikalarına bir senede yaptığı teberru 40 bin liradır, sosyal yardım ise yüz binlerle ifade edilir. Şimdi ıtlak

üzerine kabul etmek lâzımgeliyor. Çünkü bütün tozlar ameleye aittir diye iddia edilmektedir. Bu şekil kabul edilirse bunun gayet geniş neticeleri olacaktır. Sebebi de, bütün kömür tozunun ameleye aidiyetini kabul ettiğimiz takdirde eski usulde ocaktan çıkan kömürlerin toz olmıyan kısmını ayırıp bu benim hissem, toz olanlarını ayırıp bu senin hissen diye işçiye vermek lâzımgelecek. O vakit işçi menfaatlerine arzedilecek kısım senede 40 - 50 milyon liradır. Tefsir bu şekilde çıktığı takdirde yılda bu kadar miktarın ameleye aidiyetini tanımak icabeder. Bunun dışında da belki geçmiş senelere ait 10 senelik bir miktar hakkında dâva açıldığı takdirde bu milyonların kaça baliğ olacağını takdirlerinize arzederim.

Arkadaşlar, bugün denize gitmekte olan ve kısmen dere yatağında teressüp etmekte olan miktar mahduttur. Çok kısa bir zaman sonra böyle bir mevzu kalmıyacaktır. Çünkü yeni makineler İngiltere'ye sipariş edilmiştir. Faaliyete geçmesi iki sene içinde olacaktır. İki senenin nihayetinde bu tozlar su ile beraber hiçbir surette geçmiyecektir. Yalnız bütün tozların ameleye aidiyetini kabul ettiğimiz takdirde bunun ne gibi bir netice vereceğini takdirinize arzediyorum Bu kanun esasen hayatiyetini kaybetmiş, hiçbir zaman tatbik görmemiştir. Bugün için de bunu yeniden ihya etmenin sebepleri yoktur. Sosyal yardım imkân nispetinde artırılmıştır. Amelenin sefaleti mevzuubahis değildir. Biz senede bu şılamlardan elde edilecek 20 bin lirayı ameleden esirgemiyoruz. Bunun neticesini düşündüğümüz, bundan endişe ettiğimiz için Adalet Komisyonunun kabul ettiği şeklin yerinde olduğuna kaniiim Bu itibarla arkadaşlardan istirhamım tefsirin komisyonun kabul ettiği şekilde kabulüdür.

BAŞKAN — Yeterlik önergeleri vardır. Mevzu üzerinde sonsöz milletvekilinin olduğu için sırada bulunan bir arkadaşa söz verdikten sonra kifayet takririni okutacağım. Sıraya göre söz, Suat Başol'undur. Buyurun.

SUAT BAŞOL (Zonguldak) — Muhterem arkadaşlar, Bakan Bey durumu izah ettiler. Ben de aynı fikirdeyim. Kanunun katiyen tefsirine lüzum yoktur. Şayet bu kanunun tefsirini talep edersek bundan çok büyük ziyanlar göreceğimizi arzederim.

Şimdi arkadaşlar, yalnız kısaca şunu arzedeyim. Bakan Beyin de dediği gibi, 20 seneden beri hiçbir zaman tatbik edilmiyen bu kanunu tefsir ettiğimiz takdirde, denize akan miktarın hiçbir vakit, ötekinin berikinin dediği gibi, ne 150 bin ton, ne 100 bin ton, ne de 20 bin ton olduğu iddia edilemez. Ereğli Kömürleri İşletmesi, Etibank Umum Müdürlüğü ve İşletmeler Bakanlığı bunun 100 bin ton mu, 150 bin ton mu olduğunu katiyen bilmemektedir. Bu 150 bin ton sözü şuradan çıkmaktadır: «Akdeniz havzasına kömür satalım, istihsalimizi yükseltelim, 350 bin ton kömür istihsal edelim, derelere, denizlere akmakta olan 150 bin ton şılamı da buna ilâve edelim, bu suretle elde edeceğimiz 500 bin ton kömürü satalım» cümlesinden iktibas edilmiş bir sözdür. ben bunun detayına girmiyorum. Geçen defa bir saat kadar izahat vermiş idim. Bu işin içinde yetişmiş bir arkadaşınızım. Bu kanunu tefsir ettiğiniz zaman «Buyurun, sendikaya» diyeceğiz. İşletmenin içinde işletme olur mu? Binaenaleyh Sendika ne yapacak? Gelecek, İşletmenin harîmi ismetine sokulacaktır. Lâvvar, flotasiyon tertibatı yapacak. Bunun ifade ettiği mahzur Sayın Nuri Özsan'ın dediği gibi 50 milyon değildir. Yüz milyon tutacak. Devlet Marshall yardımından faydalanarak 1954 te Gelik'te, Kilimli'de Kozlu'da, Kandili'de, Zonguldak'ta, 45 milyon lira ile lavvar yapacaktır. C zaman dışarıya zırnık çıkmıyacak bu takdirde amele birliğinin, sendikanın sarfettiği 1,5 milyon ne olacak?

Binaenaleyh görülüyor ki iş ne tarafından baksanız sakattır. Binaenaleyh kanunun tefsirine lüzum yoktur. Türkiye Cumhuriyeti hükümetleri işçiyi bağrına basmıştır. Senede 18 milyon liraya kadar sosyal yardım yapmaktadır ve ondan sonra arkadaşlar; Büyük Meclisin ve kıymetli arkadaşlarımızın müzahereti ve bakanlarımızın himmetiyle Ereğli Kömürleri İşletmesinin de sevgisiyle daha üç gün evvel Zonguldak işçisine 3,5 milyon lira zam yapılmıştır. (Bravo sesleri) Binaenaleyh ben daha ileri gitmek istemiyorum, benim samimiyetime, bu işi iyi bildiğime inanmanızı rica ederim. Ameleye kundak sokulmak istenecek şekilde sözleri buradan söylemek caiz değildir. arkadaşlar. Bu, Ereğli Kömür İşletmesini yıkar. Üç kuruş kazandıralım derken 70 bin amelenin rızkını keseriz, (Bravo sesleri)

Yüksek Başkanlığa

Görüşülmekte olan tefsir mevzuu hakkında

yüksek Meclisin kâfi derecede tenevvür ettiği kanaatindeyiz. Müzakerenin kifayetinin reye konulmasını arzederiz.

Erzurum Milletvekili Sabri Erduman

Giresun Milletvekili Tahsin İnanç

Yüksek Başkanlığa

Bu mevzuda uzun konuşmalar yapıldı. Kâfi derecede tenevvür ettik. Müzakerenin kifayetinin oya konulmasını arz ve teklif ederim.

Denizli Milletvekili Eyüp Şahin

Başkanlık yüksek Makamına

Şılam mevzuu hakkında yüksek Meclisin kâfi derecede tenevvür ettiği kanaatideyiz. Müzakerenin kifayetinin reye konulmasını arzederiz.

Giresun Milletvekili Tahsin İnanç

Giresun Milletvekili Hamdi Bozbağ

Başkanlığa

Zanguldak Milletvekili Cemal Kıpcak'ın kömür tozuna dair yorum teklifi hususunda kâfi miktarda tenevvür ettik, kifayeti müzakerenin oya konmasını arz ve teklif ederiz.

Siird Milletvekili Baki erdem

Siird Milletvekili Cemil Yardım

BAŞKAN — Önergeleri oyunuza arzediyorum.

Kabul buyuranlar. . . Etmiyenler. . . Önergeler kabul edilmiş, görüşmeler yeter görülmüştür.

Şimdi komisyon raporuna taallûk eden diğer önergeleri okuyup oyunuza arzedeceğim.

Başkanlığa

114 sayılı Kanunun birinci maddesi sarihtir. «Kömür tozu» tâbirine dâhil olan maden metrukâtı ameleye aittir. Binaenaleyh tefsir talebinin reddiyle sarih olan kanun maddesi hükmünce havzai fahmiyedeki kömür tozlarının ameleye aidiyetinin teyidine karar verilmesini teklif ederim.

Ankara Milletvekili Hâmid Şevket İnce

4 . II . 1952

Yüksek Başkanlığa

Tefsir isteğinin mesnedi olan şılâm'ın kömür tozu olduğunda tereddüt bulunmadığına ve amele menfaatinin himayesi kanuni mevzuatla sağlanmış bulunduğuna göre tereddüdü gerektirmiyen bu hususların tefsir mahalli olmadığına karar verilmesini arz ve teklif ederiz.

İzmir Milletvekili Halil Özyörük

Çoruh Milletvekili M. Güney

Balıkesi Milletvekili Vacid Asena

Ankara Milletvekili Hâmid Şevket İnce

Erzurum Milletvekili Enver Karan

1 . II . 1952

Yüksek Başkanlığa

Zonguldak kömür havzasında teressüp eden kömür tozlarının 114 sayılı Kanunun (1). maddesinde yazılı maden kömürü tozlarından madut olup olmıyacağının tefsiri istenilmiş ve bu bapta Maliye, Çalışma, içişleri, ve Adalet komisyonları tarafından gerekli raporlar tanzim edilerek Meclise sunulmuştur.

Muhalefet şerhinde arzedilen sebeplerden dolayı ve 114 sayılı Kanunun (1) nci maddesinin sarih ve mutlak metnine nazaran tefsir talebini tazammun eden raporların reddini arzeylerim.

Balıkesir Milletvekili Vacid Asena

BAŞKAN — Efendim, Adalet Komisyonu raporunda, amelenin menfaatine tahsis edilen kömür tozlarının sahipleri tarafından tesahüp olunmıyan kömür tozları olduğu, binaenaleyh böyle tesahüp olunmıyan her hangi bir kömür tozu mevcut olduğu müddetçe bunun ameleye ait olacağı, bu keyfiyetin kanunun sarahati icabı bulunduğu cihetle tefsire mahal olmadığı tebarüz ettirilmektedir. Muhalif olan arkadaşlar ise - ki okuduğumuz önergeler bunu teyiden verilmiş önergelerdir - şılâm denilen maddenin de tozun şümulü dâhiline gireceğini ifade etmektedirler. Bu itibarla komisyon raporunun reddi mahiyetinde olduğu için önergeleri dikkatinize arzediyor ve hepsini birden oyunuza sunuyorum. Kabul edenler.. (Neyi sesleri) Komisyon raporunun reddi mahiyetinde olarak şılam maddesinin de tozun şümulü dâhiline girmesini istiyen önergeleri dikkate alanlar.. Almıyanlar.. Önergeler reddedilmiştir.

Komisyon raporunu yüksek oyunuza arzediyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler.. Komisyon raporu kabul edilmiştir.

Gündeme devam ediyoruz.

2. — Tekel Genel Müdürlüğü ile Türk Tütün Limitet Ortaklığı ve mülga Kibrit ve Çakmak Geçici İşletme İdaresinin 1944 yılı Bilânçolarının gönderilmesine dair Başbakanlık tezkereleriyle Tekel Genel Müdürlüğünün 1944 Bütçe yılı Kesinhesabına ait Uygunluk Bildiriminin sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ve Tekel Genel Müdürlüğü 1944 yılı Kesinhesabı hakkında kanun tasarısı ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/68, 70, 122, 1/19) [1]

BAŞKAN — Kanunun tümü hakkında söz istiyen var mı? Maddelere geçilmesini oyunuza sunuyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler.. Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

Tekel Genel Müdürlüğünün 1944 Bütçe yılı Kesinhesap Kanunu

MADDE 1. — Tekel Genel Müdürlüğünün 1944 Bütçe yılı giderleri 17 984 281 lira 49 kuruşu âdi bütçeye, 1 344 627 lira 84 kuruşu özel kanunlara ve 3 995 841 lira 62 kuruşu nâzım bölüme ait olmak üzere ve ilişik (A) işaretli cetvelde gösterildiği veçhile 23 324 750 lira 95 kuruştur.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler.. Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tekel Genel Müdürlüğünün 1944 Bütçe yılı giderleri 198 539 944 lira 74 kuruşu âdi bütçeye ve 7 690 133 lira 40 kuruşu nâzım tahsilâta ait olmak üzere ve ilişik (B) işaretli cetvelde gösterildiği veçhile 206 230 078 lira 14 kuruştur.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?.. Yok. Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Özel idarelerle tayyare payı olarak ispirto ve ispirtolu içkiler satış kârından ayrılan paralardan 1944 Bütçe yılı içinde ödenmiyen ve (A) ve (B) cetvellerinde özel sütunlarda gösterilen 3 694 291 lira 78 kuruş 1945 yılına aktarılmıştır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?.. Yok. Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Ödeneklerden 1944 yılında harcanmıyan ve (A) cetvelinin ayrı bir sütununda gösterilen 1 760 145 lira 67 kuruş yokedilmiştir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?.. Yok. Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Gelire nazaran yapılan gider arasındaki farkı teşkil eden 182 905,32 lira 19 kuruş tahsilât fazlası olarak kalmıştır.

HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — Bu maddede «gelire nazaran masraftan fazla kalan miktar tahsilât fazlası olarak kalmıştır» ibaresi vardır. Halbuki tahsilât fazlası diye bir şey mevcut değildir. Tekel İdaresi resim tahsil eder ve mevcudunu, tahsil ettiği parayı, masrafını çıkardıktan sonra olduğu gibi Hazineye devreder. Binaenaleyh bu maddenin ifade ettiği mânayı anlıyamadım. Komisyondan tavzihini rica ederim.

BAŞKAN — Komisyon Başkanı.

SAYIŞTAY KOMİSYONU BAŞKANI HALİL AYAN (Bursa) — Efendim; İnhisarlar İdaresinin fazla hasılatı, Umumi Bütçenin varidatı meyanındadır. Bir başka deyimle, Tekel hasılatı Bütçenin yardımcısıdır.

Biz burada Tekel İdaresinin tahsil ettiği gelirlerden, kendi masrafları çıktıktan sonra bakıye kalan kısım için, (tahsil fazlası kalmıştır.) dedik. Bu itibare, Hâdi Hüsman arkadaşımızın zaviyesinden, hesap bakımından fazla hasılat olarak kalmıştır; hakikatı halde Umumi Bütçe bakımından, o Bütçeye alınmış ve umumi gelirler meyanına ithal edilmiştir. Arkadaşımızın ifadeleriyle bizim ifade etmek istediğimiz maksat arasında bir fark yoktur. Bizim deyişimiz, bu şekilde mütalâa buyurulursa mânada bir fark olmadığını müşahede edeceklerdir.

BAŞKAN — Madde hakkında başka söz istiyen yoktur. Maddeyi kabul edenler. . . Etmiyenler. . . Kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Tekel Genel Müdürlüğünün 1944 yılı Bilânçosiyle kâr ve zarar hesabı onanmıştır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen yoktur. Maddeyi kabul edenler. . . Etmiyenler. . . Madde kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Kibrit ve Çakmak Tekeli Geçici İşletme İdaresinin 1944 yılı Bilânçosiyle kâr ve zarar hesabı onanmıştır.

[1] *96 sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.*

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen yoktur. Maddeyi kabul edenler. . . Etmiyenler. . . Madde kabul edilmiştir.

MADDE 8. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler. . . Etmiyenler. . . Kabul edilmiştir.

MADDE 9. — Bu kanunu Maliye ve Gümrük ve Tekel bakanları yürütür.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler. . . Etmiyenler. . . Kabul edilmiştir.

Tasarının tümünü açık oyunuza arzediyorum.

3. — Tekel Genel Müdürlüğü ile Türk Tütün Limitet Ortaklığı ve mülga Kibrit ve Çakmak Geçici İşletme İdaresinin 1945 yılı Bilânçolarının gönderildiğine dair Başbakanlık tezkereleriyle Tekel Genel Müdürlüğünün 1945 Bütçe yılı Kesinhesabına ait Uygunluk Bildiriminin sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ve Tekel Genel Müdürlüğü 1945 yılı Kesinhesabı hakkında kanun tasarısı ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/69, 134, 206, 1/20) [1]

BAŞKAN — Tümü hakkında söz istiyen var mı? Maddelere geçilmesini kabul edenler... Etmiyenler... Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

Tekel Genel Müdürlüğünün 1945 Bütçe yılı 7 aylık Kesinhesap Kanunu

MADDE 1. — Tekel Genel Müdürlüğünün 1945 Bütçe yılı 7 aylık gideri ilişik (A) işaretli cetvelde gösterildiği üzere (10 745 119) lira (25) kuruşu âdi ve (4 423 551) lira (78) kuruşu nâzım gidere ait olmak üzere (15 168 671) lira (03) kuruştur.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen yoktur. Maddeki kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Adı geçen Genel Müdürlük gün 1945 Bütçe yılı 7 aylık geliri ilişik (B) işaretli cetvelde gösterildiği üzere (121 461 602) lira (30) kuruşu âdi ve (6 027 920) lira (02) kuruşu nâzım gelire ait olmak üzere (127 489 522) lira (32) kuruştur.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen yoktur. Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Nâzım gelirle gider arasında fark olan ve A ve B cetvellerinde özel sütunlarında gösterilen (1 604 368) lira (24) kuruş gelir ve ödenek kaydedilmek üzere 1946 yılına devredilmiştir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen yoktur. Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Ödenekten 1945 Bütçe yılı içinde sarfolunmıyan ve (A) işaretli cetvelin ayrı bir sütununda gösterilen (1 659 880) lira (75) kuruş yokedilmiştir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen yoktur. Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Gelire nazaran yapılan gider arasındaki farkı teşkil eden (112 330 851) lira (05) kuruş tahsilât fazlası olarak kalmıştır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen yoktur. Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Tekel Genel Müdürlüğünün 1945 yılı Bilânçosiyle kâr ve zarar hesabı onanmıştır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen yoktur. Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Kibrit ve Çakmak Tekeli Geçici İşletme İdaresinin 1945 yılı Bilânçosiyle kâr ve zarar hesabı onanmıştır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen yoktur. Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 8. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen yoktur. Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 9. — Bu kanunu Maliye ve Gümrük ve Tekel Bakanları yürütür.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen yoktur. Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının tümünü açık oyunuza arzediyorum.

[1] *102 sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.*

4. — Deniz tuzlalarından yabancı memleketlere ihraç edilmek şartiyle tuz istihsali için hakiki veya hükmi şahıslara izin verilebileceği hakkında kanun tasarısı ile Çanakkale Milletvekili Kenan Akmanlar'ın, Tuz Kanununun 1 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Gümrük ve Tekel, Bütçe, Adalet ve Maliye komisyonları raporları (1/120, 2/49) [1]

BAŞKAN — İkinci müzakeresidir.

Tuz Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bir madde eklenmesi hakkında Kanun

BİRİNCİ MADDE — 3078 sayılı Kanunun birinci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Madde 1. — Türkiye'de her ne suretle olursa olsun, tuz istihsali Devlet tekeli altındadır. Tekel İdaresince hiç işletilmemiş veya işletilmesinden vazgeçilen tuzlaların gerçek veya tüzel kişiler tarafından yabancı memleketlere tuz ihraç edilmek şartı ile işletilmelerine izin vermeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Bu suretle işletilmelerine izin verilecek tuzlaların açılma suret ve şartları ile hesap ve muamelelerinin kontrol usulü ve verilen işletme izninin hangi hallerde geri alınabileceği tüzükle belirtilir.

İzinsiz tuz istihsal etmek kaçakçılıktır.

BAŞKAN — Değiştirge yoktur. Oyunuza arzediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

İKİNCİ MADDE — Aynı kanunun 10 ncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 10. — Ecnebi memleketlere Tekel İdaresince yapılacak satışlarda tuz fiyatı ticari icaplara göre Gümrük ve Tekel Bakanlığınca tâyin olunur.

BAŞKAN — Değiştirge yoktur, maddeyi reyinize arzediyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Aynı kanunun 27 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir :

Birinci madde mucibince tuz istihsaline izin verilenlerin kaçakçılık yapmaları veya kaçakçılığa teşebbüs etmeleri halinde haklarında 1918 sayılı Kanun tatbik edilmekle beraber ayrıca (500) lira ağır para cezası hükmolunur ve istihsal izni de hükümsüz kalır.

BAŞKAN — Değiştirge yoktur. Maddeyi oyunuza arzediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

DÖRDÜNCÜ MADDE — Aynı kanuna aşağıdaki madde eklenmiştir.:

Ek madde — Bu kanunun birinci maddesi gereğince müteşebbislere verilen istihsal izninin geri alınması veya müteşebbisler tarafından istihsalden vazgeçilmesi hallerinde tuzlada müteşebbise ait birikmiş tuzlar müteşebbis tarafından teklif edildiği ve 3078 sayılı Kanunun ikinci maddesinde yazılı evsafa uygun görüldüğü takdirde maliyet bedelleri üzerinden Tekel İdaresince satınalınabilir. Şu kadar ki, satınalma bedeli mümasili Tekel tuzlarının asgari istihsal maliyetlerini aşamaz.

Birikmiş tuzlardan kanuni evsafı haiz olmıyanlar müteşebbis tarafından imha edilir. Aksi halde masrafı müteşebbisten alınmak üzere Tekel İdaresi tarafından imha olunur.

BAŞKAN — Değiştirge yoktur. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

BEŞİNCİ MADDE — Bu kanun yayımından üç ay sonra yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

ALTINCI MADDE — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — Oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının tümünü reyinize arzediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler.. Tasarının kanunluğu kabul edilmiştir.

5. — Ankara Milletvekili Talât Vasfi Öz'ün, süt ve ürünleri hakkında kanun teklifi ve Sağlık ve Sosyal Yardım ve İçişleri komisyonları raporları (2/150) [1]

BAŞKAN — İkinci görüşülmesine devam ediyoruz.

[1] *Birinci görüşülmesi 14 ve 37 nci Birleşim tutanaklarındadır.*

[1] *Birinci görüşülmesi 37 nci Birleşim tutanağındadır.*

Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 170 nci maddesine bir fıkra eklenmesine dair Kanun

MADDE 1. — 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 170 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir :

Nüfusu yüz binden yukarı olan veya bu miktardan az olsa da Bakanlar Kurulunca tensip ve ilân edilen şehirlerde özel kab ve şişelerle satışa çıkarılacak sütler ve çiğ yenecek kremalarla kahvaltılık paket yağlarının pastorizasyonu mecburidir.

BAŞKAN — Değiştirge yoktur. Maddeyi kabul buyuranlar.. Etmiyenler.. Madde kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinden bir sene sonra yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Değiştirge yoktur. Maddeyi kabul buyuranlar... Etmiyenler.. Madde kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — Değiştirge yoktur. Maddeyi kabul buyuranlar.. Etmiyenler.. Madde kabul edilmiştir.

Tasarının tümünü yüksek oyunuza arzediyorum: Kabul edenler.. Etmiyenler.. tasarının kanunluğu kabul edilmiştir.

6. — Islahı Hayvanat Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna geçici bir madde eklenmesine dair kanun tasarısı ve Tarım Komisyonu raporu (1/268) [1]

BAŞKAN — İkinci görüşülmesidir, maddelere geçiyoruz.

Islahı Hayvanat Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesine dair Kanun

BİRİNCİ MADDE — 7 Haziran 1926 tarihli ve 904 sayılı Islahı Hayvanat Kanununun 20, 21, 22, 24, 25 ve 35 nci maddeleri aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir :

Madde 20. — Tarım Bakanlığında sâf kan Arap ve sâf kan İngiliz atlarının tescili için (Türkiye Sâf kan Arap ve Sâf kan İngiliz atları Soy Kütüğü) tesis edilir.

Tescilden önceki muameleleri ıslahı hayvanat komisyonları yaparlar.

BAŞKAN — Efendim, 20 nci maddenin tadil şeklini de okuduk. Maddeyi oyunuza arzediyorum. Kabul buyuranlar lûtfen işaret buyursun... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 21. — Soy kütüğüne, bu kanun ve talimatnamesi hükümleri dâhilinde :

1. Türkiye'de soy kütüğüne kayıtlı ve pedigrili sâf kan ana ve babanın Türkiye'de doğmuş ırki vasıfları haiz sâf kan Arap ve sâf kan İngiliz yavruları,

2. Dış memleketlerden getirilip şecereli olan ve mütehassıs bir heyetçe muayenesinde de ırki vasıfları haiz bulunduğu anlaşılan sâf kan Arap ve sâfkan İngiliz atları kaydedilir.

REFİK ŞEVKET İNCE (Manisa) — Madde hakkında bir mâruzatım vardır.

BAŞKAN — Bir değiştirge mi lûtfedeceksiniz? Değiştirge vereceksiniz, söz veririm.

REFİK ŞEVKET İNCE (Manisa) — Bir kelime işi, bir redaksiyon.

BAŞKAN — Redaksiyona taallûk ettiği için söz veriyorum, buyurun.

REFİK ŞEVKET İNCE (Manisa) — Efendim, malûmu âliniz, Anayasa; kanun, nizamname, talimatname diye bir silsile halinde müdevvenatımız vardır. Burada 21 nci maddeye, (Bu kanunun ve talimatnamesi hükümleri) tâbiri konulmuştur. Talimatnameye kanun kıymeti izafe eder ve talimatnameyi bu şekilde kaydedersek, onun üzerinde bilâhara her hangi bir tadilât yapmak zahmetli olacaktır. Tensip buyurursanız buradaki (talimatname) kaydının kaldırılması lâzımdır.

BAŞKAN — Talimatnamenin tayyı suretiyle maddeyi oyunuza arzediyorum. Kabul buyuranlar... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 22. — Türkiye'de doğan sâf kan Arap ve sâf kan İngiliz taylarının doğum gününden itibaren üç ay, dış memleketlerden Türkiye'ye getirilen sâf kan Arap ve sâf kan İngiliz atlarının yurda girişlerinden itibaren iki ay, Gümrük İdaresince satılan sâf kan Arap ve sâf kan İngiliz atlarının satış gününden itibaren bir ay zarfında, bu kanun ve talimatnamesi hükümleri gereğince, illerde valiye, ilcelerde kaymakama müracaat edilmek ve hayvanları muayeneye ge-

[1] *Birinci görüşülmesi 37 nci birleşim tutanağındadır.*

tirmek şartiyle soy kütüğüne kayıtları yapılabilir.

Dış memleketlerden Türkiye'ye gebe olarak getirilen kısraklardan Türkiye'de doğan tayların soy kütüğüne kaydedilebilmelerini için ana kısrağın sâf kan Arap veya sâf kan İngiliz aygırına çekilmiş olduğunu gösterir resmî makamlarca musaddak aşım belgesinin ayrıca ibrazı şarttır.

BAŞKAN — Buyurun Lûtfi bey.

TARIM KOMİSYONU SÖZCÜSÜ LÛTFİ ÜLKÜMEN (Aydın) — Efendim, yalnız bir kelime tashihi ricasında bulunmak için huzurunuza çıktım.

Dikkat buyurulursa maddenin birinci fıkrasının son kelimesi «yapılabilir» şeklindedir. Halbuki bu maddeden maksat soy kütüğüne kaydın yapılması hakkında bir hüküm vaz'ı değildir. Bu, ne kadar müddet zarfında soy kütüğüne kayıt muamelesinin yapılabileceği hakkındadır. Şu hale göre «yapılabilir» kelimesinin «yapılır» şeklinde tashihi icabeder.

Birde bundan evvel olduğu gibi burada geçen «talimatname» ibaresinin tayyını rica ediyorum.

BAŞKAN — Bu maddede mevcut «talimatname» ibaresinin tayyı ve «yapılabilir» kelimesinin de «yapılır» şeklinde tashihiyle maddeyi oyunuza arzediyorum : Kabul buyuranlar . . . Kabul etmiyenler. . . . Madde kabul edilmiştir.

Madde 24. — Soy kütüğüne kaydedilen hayvanlar için Tarım Bakanlığınca pedigri tanzim edilerek hayvan sahiplerine verilir.

Ölen hayvanın sahibi, hayvanına ait pedigriyi, ölüm tarihinden itibaren dört ay zarfında il merkezlerinde valiye ve ilcelerde kaymakama vermeye mecburdur.

Kaybolan pedigri yerine yenisi verilir. Ölen hayvanların pedigrilerini süresi içinde geri vermiyen hayvan sahipleri on liradan 50 liraya kadar hafif para cezasiyle cezalandırılırlar.

Soy kütüğüne kayıtlı olan hayvanların sahipleri, don değişikliklerini hayvanın doğumundan itibaren bir sene zarfında il merkezlerinde valiye, ilcelerde kaymakama bildirmeye mecburdurlar.

BAŞKAN — Değiştirge yoktur. Maddeyi kabul buyuranlar. . . . Kabul etmiyenler. . . Madde kabul edilmiştir.

Madde 25. — Soy kütüğüne kayıtlı bulunmıyan ve pedigrisi ibraz edilmiyen sâf kan Arap ve sâf kan İngiliz atları kendi ırklarına mahsus yarış ve sergilere giremezler.

Türkiye'de yapılan resmî at yarışlarına iştirak etmek ve yarışların sonunda Türkiye'den çıkarılmak üzere dış memleketlerden getirilen sâf kan Arap veya sâf kan İngiliz yarış atlarının mütehassıs heyet tarafından muayeneleri yapılıp pedigrileri vize edilmek suretiyle yarışa katılmalarına müsaade edilebilir.

BAŞKAN — Değiştirge yoktur. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

Madde 35. — Sâf kan Arap veya sâf kan İngiliz atlarının soy kütüğüne kayıt edilebilmeleri için bu kanun ve talimatnamesi hükümlerine göre verilmesi gereken evrak ve vesikaları tağyir ve tahrif edenler veya sahte varaka tanzim edenler yahut sahte veya tağyir ve tahrif edilmiş vesika, belge ve evrakı bilerek kullananlar Türk Ceza Kanununun ikinci kitabının altıncı babının üçüncü faslı hükümlerine göre cezalandırılırlar.

Sâf kan Arap ve sâf kan İngiliz atları hakkında verilen tescil beyannamesini bilerek hakikata muhalif bir şekilde tanzim edenler veya başka bir hayvana ait vesika yahut pedigri kullananlar veya hayvan üzerinde eşkâl değişikliği yapanlar bir aydan altı aya kadar hapis veya 500 liradan 1 000 liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

Mahkûmiyet hallerinde pedigrinin de iptaline karar verilir.

Soy kütüğüne sâf kan olarak kaydedilip pedigri verilmiş olan hayvanların bilâhara lüzum görüldüğü takdirde mütehassıs heyetçe yapılan muayeneleri neticesinde bu vasfı haiz olmayıp karışık kanlı oldukları anlaşıldığında soy kütüğünden kaydı silinerek pedigrisi geri alınır. Bu gibi hayvanların yavrularına pedigri verilmez.

Heyet kararı, Tarım Bakanlığının tasdikiyle kesinleşir. İtiraz vukuunda Tarım Bakanlığınca teşkil edilecek bir ilmî heyete keyfiyet tetkik etirilir. Bu ilmî heyetin kararı kesindir.

BAŞKAN — Bu maddede de talimatname ibaresinin tayyı suretiyle maddeyi oyunuza ar-

zediyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE — Bu kanunun yayımı tarihinden önce Türkiye'de doğan veya hariçten getirilmiş bulunan sâf kan Arap veya sâf kan İngiliz atları, sahipleri tarafından bu kanunun yayımından itibaren bir yıl içinde il merkezlerinde valiye, ilcelerde kaymakama müracaat edilmek ve bu kanun talimatnameleri hükümlerine göre sâf kan oldukları tesbit olunmak şartiyle soy kütüğüne kaydedilirler.

25 nci maddenin birinci fıkrasında yazılı yarışlara ve sergilere girme yasağı sâf kan İngiliz atları hakkında yukarda yazılı bir yıllık müddetin devamı boyunca tatbik edilmez.

BAŞKAN — Talimatname ibaresinin tayyi ile maddeyi oyunuza arzediyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

İKİNCİ MADDE — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Maddeyi kabul buyuranlar.. Etmiyenler.. Madde kabul edilmiştir.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanun hükümlerini Adalet, Millî Savunma, İçişleri, Maliye ve Tarım bakanları yürütür.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

Tasarının tümünü oyunuza arzediyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler.. Tasarının kanunluğu kabul edilmiştir.

7. — Amasya Milletvekili Kemal Eren ve Ankara Milletvekili Salâhattin Benli'nin, Gayrimenkule Tecavüzün Def'ine dair kanun teklifi ve İçişleri ve Adalet komisyonları raporları (2/191)

BAŞKAN — Efendim, Amasya Milletvekili Kemal Eren ve Ankara Milletvekili Salâhattin Benli arkadaşlarımızın teklifi kanunilerine ait birinci maddenin komisyonda olduğu malûmu âlinizdir. Bu madde komisyondan gelmiştir. Şimdi tabıdadır. Tabıdan çıkmadığı için müzakeresine devam edemiyoruz.

Sorulara geçiyoruz efendim.

6. — SORULAR VE CEVAPLAR

A — SÖZLÜ SORULAR

1. — Gümüşane Milletvekili Kemal Yörük oğlu'nun, kristal veya toz şekerden kesme veya küb şeker imali ile alım ve satımının men'i hakkındaki karar dolayısiyle satışı mümkün olmıyan ve fakat ellerinde bu nevi şekerlerden kalmış olan esnafın zarardan vikayesi için bir tedbir alınıp alınmadığına dair Maliye Bakanlığından sözlü sorusu (6/558)

BAŞKAN — Bakan bulunmadığı için gelecek birleşime tehir edilmiştir.

2. — Kastamonu Milletvekili Hayri Tosunoğlu'nun, İstanbul Üniversitesi binası tesislerine şimdiye kadar sarfedilen para miktarına, proje ve keşiflerin Bayındırlık Bakanlığının tasdikından geçirilip geçirilmediğine, inşaat komisyonunun kanun muvacehesindeki durum ve salâhiyetlerine, Gureba hastanesi yanında yapılacak kilinikler ile anfisi için müsabakaya girenlerden kaç danesinin juri tarafından mükâfatlandırıldığına ve bu inşaatta usulsüz sarfiyat yüzünden mesul tutulanlar varsa haklarında ne muamele yapıldığına dair sorusuna Millî Eğitim Bakanı Tevfik İleri'nin sözlü cevabı (6/570)

4 . II . 1952

T. B. M. M. Yüksek Başkanlığına

4936 sayılı Kanunun 14 ncü maddesi hükmüne göre, Üniversiteleri Hükümet adına denetlemeye salâhiyetli Millî Eğitim Bakanlığından aşağıdaki sorularımın sözlü olarak cevaplandırılmasını dilerim.

1. 4499 ve 4999 sayılı kanunlarla tahsis edilen ceman 55 milyon liradan, İstanbul Üniversitesi bina ve tesislerine şimdiye kadar ne miktar sarfedilmiştir? Yapılanlar ile yapılmakta olan bina ve tesisler hangileridir?.

Yapılanlarla yapılmakta olan bina ve tesislerin proje ve keşifleri Bayındırlık Bakanlığınca tetkik ve tasdik edilmiş midir? edilenlerle edilmiyenler hangileridir?

1947 yılı içinde yapılan inşaat projelerinin Sayıştay Murakıplığına gönderilmemesi sebebi nedir?

2. İstanbul'da Gureba Hastanesi yanında yapılacak Psikiyatri ve ortopedi klinikleri ile anfisi için musabakaya giren 17 projeden kaç tanesi jüri tarafından mükâfatlandırılmaya lâyık görülmüş ve üniversite bunlardan kaçına mükâfat vermiştir? Şartnamenin 13 ncü maddesine riayet edilmemesi sebebi nedir?

3. Üniversite İnşaat Komisyonunun kanun muvacehesindeki durumu ve salâhiyetleri ifa etmekte juri kararını tebdile yetkisi var mıdır, sebepleri nelerdir?

4. Keşif bedeli 3 milyon lira raddelerinde olan Gureba'daki Psikiyatri ve Ortopedi klinikleri ile anfisi için hangi proje inşaata esas kabul edilmiştir. hangi proje sahiplerine inşaatı kontrol salâhiyeti ve tatbikat projelerinin yapılması verilmiştir?

13 sayılı proje sahipleri % 1 ücretle tatbikat projelerini yapmaya tâlip oldukları halde müracaatları reddedilerek bu işin 18 sayılı proje sahiplerine verilmesi sebebi ve ücret miktarı nedir?

5. Yalnız ilmî ve idari muhtariyete malik olup malî muhtariyeti mevzuubahis olmıyan Üniversitenin inşaatında usulsüz sarfiyatı ve bu yüzden mesul tutulanlar var mıdır, takibat yapılmışsa neticeleri nelerdir?

6. Üniversite inşaatında 3611 sayılı Kanunun beşinci maddesi 4 ncü bendi hükmünün tatbikı icabeden bir hüküm olup olmadığı Bakanlıkça ne şekilde telâkki edilmektedir?

7. Yukarda yazılı iki klinik ile anfi binalarının keşif bedelleri 2 939 426 lira olup inşaatı kapalı zarf usuliyle eksiltmeye çıkarıldığı ve eksiltmenin 2 . II . 1952 günü yapılacağı, 29 . I . 1952 tarihli Zafer Gazetesinde ilân edilmiştir.

Böyle 3 milyon liraya yakin bir işin 4 günlük müddetle ilân edilmesi ve malî yılın sonuna bırakılması sebeplerini Bakanlık nasıl telâkki etmektedir?

Kastamonu Milletvekili
Hayri Tosunoğlu

BAŞKAN — Oylarını kullanmıyanlar lûtfen istimal buyursunlar.

Millî Eğitim Bakanı.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI TEVFİK İLERİ (Samsun) — Kastamonu Milletvekili muhterem arkadaşımız Hayri Tosunoğlu'nun İstanbul Üniversitesi inşaatı hakkındaki 7 maddelik sözlü sorusuna cevaplarımı madde madde arzediyorum :

1. 4499 sayılı Kanunla tahsis edilen 15 milyon liradan 1943 - 1946 yıllarında Fen ve Edebiyat fakülteleri inşaatına, 7 190 305 lira ve 4999 sayılı Kanunla tahsis edilen 40 milyon liradan 1947 - 1951 yılları arasında Fen ve Edebiyat fakülteleri ikmali inşaatiyle merkez binasının betonlaştırılmasına ve Hukuk ve İktisat fakülteleri ek binaları inşa ve tesisatına 28 959 678 lira sarfedilmiştir. Bu miktarın içinde vâdeleri gelince ödenecek 8 762 148 liralık bono karşılığı da bu yekûna dâhildir. Böylece her iki kanuna göre 1943 yılından 1951 yılı sonuna kadar İstanbul Üniversitesi inşaatına sarfedilen para yekûnu : 36 149 983 liradır. Fen ve Edebiyat fakülteleri binasının ikmali için de tahminen 500 000 liraya ihtiyaç vardır.

Bütün bu inşaata ait proje ve keşif evrakının ve ihale dosyalarının 3611 sayılı Kanun mucibince Bayındırlık Bakanlığınca tetkik ve tasdik edilmiş olması lâzımdır. Üniversite rektörlüğünden alınan malûmata göre, bu tasdik muamelelerinin tamamen yapılmış olduğunu ancak Bayındırlık Bakanlığının tasdikına mütedair olan yazılarının bir kısmının bulunduğunu, bir kısmının ise arşive kaldırılan dosyalar içinde olması dolayısiyle tesbit edilememiş olduğu ve arandığı öğrenilmiştir. Araştırmanın neticesi Bakanlığımıza bildirilecektir.

1947 yılında ihale edilen işlere ait mukavele ve merbutatının Sayıştay Başkanlığına gönderildiği, ezcümle Tarık Koyutürk ile imzalanan 1 392 691 liralık ve 1 083 033 liralık iki ihale mevzuu ile Amaç Şirketiyle imzalanan 714 556 liralık işe ait mukavele merbutatı 29 . VII . 1947 ve 5 . VIII . 1947 tarihlerinde Sayıştay Başkanlığına gönderildiği Rektörlükten alınan malûmattan öğrenilmiştir.

2. İkinci soruya geçiyorum :

Yüksek Meclisinizin geçen sene çıkarmış olduğu 5796 sayılı Kanun gereğince İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesine lüzumlu olan kliniklerin inşası işi Üniversite Rektörlüğünce ele alınmış ve isabetli bir kararla Ortopedi ve Psişiyatri klinikleriyle anfi binasının hem iktisadi, hem de en elverişli bir şekilde inşası için proje hazırlanması bir müsabaka mevzuu yapılmıştır.

Müsabaka şartnamesine göre 18 proje jüriye tevdi edilmiş bunlardan bir tanesi jürice müsabaka dışı yapılmış ve diğer 17 proje üzerinde tetkikat yapılarak rapor tanzim edilmiştir. Bu raporda projelerin umumi kritiği yapılırken (Şartnamede tesbit edilmiş ihtiyaç programını tamamiyle nazarı itibara alarak mimarî, teknik ve medikal imkânlar mezcedilmek üzere iyi bir surette halledilmiş olarak tatmin edici bir proje bulunamamıştır) denmiş mevcut arsanın bugünkü hastane tekniğine kâfi gelecek vüsatte olmadığına da işaret edilmiştir.

Jüri raporuna göre 11, 15, 16 numaralı projeler manisyon ve 8, 9, 13, 18 numaralı projeler de mükâfata lâyık görülmüştür.

Jüri netice olarak şunu söylemiştir :

(Mükâfata lâyik görülen 4 projeden her hangi birisinde istenilen bütün vasıflar bakımından diğerlerine kıyasen bâriz bir rüçhaniyet ve tefevvuk görülmediğinden jürimiz mükâfatlandırılacak her 4 projeye bir derece farkla eşit mükâfat verilmesini, birinci, ikinci ve üçüncü mükâfatların mecmuu ile bir manisyon tutarının ilâvesi suretiyle 4 proje sahibine taksim edilmesini uygun bulmaktadır.)

(Jürimiz tatbikat projelerinin hazırlanmasını mükâfat kazananın iyi derecedeki 13 ve 18 numaralı iki proje sahibinden teşekkül edecek bir grupa aşağıdaki tavsiyelerimizin kaale alınması şartiyle tevdiini uygun görmektedir.)

Tıp Fakültesi inşaat Komisyonu jürinin bu raporunda 13 ve 18 numaralı projeleri aynı derecede, 9 numaralı projeyi üçüncü ve 8 numaralı projenin dördüncü derecede olduğunu istitlâl ederek musabaka şartnamesince tesbit edilmiş mükâfat esasına sadık kalmak üzere ve jürinin sarih bir birinci seçmemiş olmasını ve 13 ile 18 numaralı projeleri aynı tutmuş olmasını nazarı itibara alarak 13 ve 18 numaralı projelere ikinci mükâfat olan dört bin lirayı, 9 numaralı projeye üçüncü mükâfat olan 2550 lirayı ve 8 numaralı projeye de mansiyon kazanan diğer üç proje ile birlikte 1000 liralık mansiyonu tevzi etmeye karar vermiştir. Bu izahatımızdan da anlaşılacağı üzere müsabaka şartnamesinin mükâfat tevziine ait 13 ncü maddesine aykırı bir hareket yapılmamıştır. Jüri sarahaten bir birinci seçmediği için birinciye vâdedilen 6000 liralık mükâfat hiçbir projeye verilmemiş ve iki proje de ikinci sayılmış ve ikinci mükâfata lâyik görülmüştür.

III - Üniversite İnşaat Komisyonunun vazife ve salâhiyetleri 2490 sayılı Artırma ve Eksiltme Kanununda sarahatle tesbit edilmiştir.

İnşaat Komisyonu jürinin kararını tebdil etmiş değildir Filvaki jüri dört projeyi bir seviyede görerek mütesaviyen mükâfatlandırmayı yani beherine 3375 lira verilmesini tavsiye etmiştir. Fakat ikinci paragrafta bu 4 projeden 13 ve 18 numaralı proje sahiplerinin müştereken tatbikat projelerini hazırlamalarını uygun bulmuş ve böylece bu iki projeyi diğer ikisine tercih ettiğini ifade etmiştir.

İşte inşaat komisyonu jürinin bu ifadelerinden istidlâl yoliyle bir neticeye varmış ve müsabaka şartlarını yerine getirmek zaruretiyle mükâfat tevzi etmiştir.

IV - Dördüncü soruya geçiyorum.

Bu soruyu cevaplandırmadan evvel müsabaka şartnamesinin 15 nci maddesini aynen okuyorum :

(Mükâfat kazanıp parası verilen projeler İstanbul Üniversitesinin malı olacaktır.

Üniversite birinci, ikinci ve üçüncü gelen projelerden her hangi birini yaptırmakta ve yine birinci, ikinci ve üçüncü gelen müsabıklardan her hangi birini seçmekte serbesttir.)

İnşaat komisyonu jürinin raporunda müsavi tutulduğu görülen ve tatbikat projelerini beraberce yapmaları tavsiye edilen 13 ve 18 numaralı projeleri incelemiş ve alâkalı klinik profesörlerinin kullanış bakımından mütalâalarını da aldıktan sonra şartnamenin okuduğum 15 nci maddesindeki sarahate tevfikan tatbikat projelerinin 18 numaralı proje sahibi olan Yüksek Mimar Âsım Mutlu ile Yüksek Mimar Eyüp Kömürcüoğlu'na yaptırılmasına karar vermiş ve 12.XII.1951 tarihinde ekli mukavele imzalanmıştır. Komisyon eski senelerdeki tecrübeleri nazara alarak müştereken tatbikat projesi yapılması yolundaki jüri tavsiyesine uymamıştır. Bu mukaveleye göre ihale dosyasının ihzarı ve tatbikat projelerinin tanzimi için kendilerine % 2 nispetinde proje tanzim hakkı tediye olunacaktır. Bu nispet Bayındırlık Bakanlığının mümasil işlerde tediyesini kabul ettiği bir nispettir. Yüksek Mimarlar Birliği tarafından kabul ve neşredilmiş olan resmî tarifede de proje tanzim hakkı % 2 olarak kabul edilmiştir.

Jüri raporunda 13 numaralı proje için :

«Projenin araziye oturuluş vaziyeti iyi bir surette halledilmiştir. Plân tekniği ve cephe mimarisi iyidir. Medikal şartlar vasat derecede görülmüştür» ve

18 numaralı proje için de :

«Projenin araziye oturtuluş vaziyeti tatminkâr değildir. Teknik ve mimarisi basit bir surette halledilmiştir. Medikal şartları tamamen ihtiva etmemektedir.» denmektedir.... Ve alâkalı klinik profesörleri de bilhassa medikal şartların tahakkukunu göz önünde bulundurarak bu projeyi tercih etmişlerdir.

Bu durum karşısında 3 milyon lira sarfedilerek yapılacak inşaatta 25 - 30 bin liralık bir tasarruf mülâhazasiyle şayanı tercih görülmiyen bir projenin kabul edilmemesinde bir gayritabiîlik ve bilhassa her hangi bir kanunsuzluk yoktur.

İnşaatın kontrolü kimseye verilmemiştir. Aylıklı kontrol heyeti tarafından ve Üniversitece yapılacaktır.

V - Üniversite inşaatında fazla tediyat yapıldığı ve inşaatın şartnamelere aykırı olduğu yolunda ihbarlar vâki olmuş ve Maliye, Bayındırlık, Millî Eğitim bakanlıkları müfettişlerinden müteşekkil bir heyet tarafından gerekli tetkikata geçilmiştir. Birisi taahhüt ettiği inşaatı ikmal etmiş olan Amaç Şirketine; diğeri halen inşaatı yapmakta olan İmar Bankasına ait olan bu tetkikata devam edilmektedir.

Bunlardan İmar Bankasına ait tetkikata ait müfettişlerin raporlariyle Bayındırlık Bakanlığı Yüksek Fen Heyetinin raporlarını beraberce tetkik etmek üzere 16 ve 17 Mayıs 1951 tarihlerinde İstanbul Teknik Üniversite iki profesörünün de katıldığı bir karma heyet teşkil olunmuş ve bu heyet esas itibariyle taahhütten fazla tediyat yapıldığını ve inşaatın hatalı kısımlarının mevcudiyetini kabul etmiş ve mahallinde yeni bâzı etüdlere lüzum göstermiştir.

Bu rapor İstanbul Üniversitesi Rektörlüğüne tevdi edilmiş ve Rektörlükçe bu raporun ruhuna uygun olarak yine İstanbul Teknik Üniversitesi profesörlerinden müteşekkil üç kişilik bir heyete icabeden tetkikat yaptırılmış ve dört aylık bu tetkikatın neticesi bir raporla Bakanlığımıza gelmiştir.

Bu raporda: Mütaahhit İmar Bankasına 200 bin lirayı mütecaviz bir fazla tediye yapıldığı, inşaatın kâfi mukavemette olmakla beraber daha sağlam olmasına engel hata ve kusurların mevcut olduğu tesbit edilmiştir.

Bu fazla tediyatı mütaahhidin alacaklarından derhal kesileceği gibi yukarda bahsedilen iki raporda tam bir mutabakat olmıyan hususların da bir kere daha görüşülüp kesin bir karara varılması için halen müfettişler heyeti ile İstanbul Üniversitesi mümessilleri ve İstanbul Teknik Üniversitesi alâkalı profesörlerinden müteşekkil bir komisyon çalışmalarına devam etmektedir.

Eğer fazla tediyatta gerek inşaatın, şartnameye tamamen uygun olarak yapılmamasında methaldar bulunan kontrol teşkilâtının uzun zamandan beri işlerine son verilmiş ve ayrıca İstanbul Üniversitesi eski Genel Sekreteri ile, eski muhasebe müdürü ve o zamanki kontrol heyeti mensupları hakkında Maliye Başmüfettişi tarafından tahkikat yapılmasına Üniversite Rektörlüğünce mezuniyet verilmiş ve bu tahkikata da başlanmıtşır. Suçlu görülenler mahkemeye sevkedileceklerdir.

Üniversite inşaatında 3611 sayılı Kanunun beşinci maddesinin dördüncü fıkrasının tatbiki zaruridir ve bu hükme riayet edilmektedir. Yani üniversitenin yaptıracağı inşaata ait proje ve keşif evrakının tetkik ve tasdik işiyle, kabul heyetlerine üye vermek işi Bayındırlık Bakanlığına aittir.

VII - Son soruya geçiyorum :

Gureba Hastanesi yanında inşa edilecek ortopedi ve pisişiyatri klinikleri ve anfi binası inşaatı 2 939 426 lira 54 kuruş keşif bedeli üzerinden 2 Şubat 1951 tarihinde ihale edilmek üzere eksiltmeye çıkarılmış ve kanun gereğince Ankara, İzmir ve İstanbul gazetelerinde 17 Ocak ile 29 Ocak arasında dörder defa ilân edilmiştir. İhale gününden dört gün evvel ve sadece bir defa ilân edilmiş olması gibi bir hal vâki değildir. Bu işin malî yıl sonuna bırakılması keyfiyetine gelince 5796 sayılı Kanunun kabulünü mütaakıp üniversite harekete geçmiş, Tıp Fakültesi 26 . VII . 1951 tarihinde bu iki kliniğin inşaatına karar vermiş, Üniversite Yönetim Kurulu 2 . VIII . 1951 de bu kararı uygun bulmuştur.

Üniversite yönetim kurulunun teşkil ettiği inşaat komisyonu 23 . VIII . 1951 de proje mü-

sabakası açılmasına karar vermiş ve müsabaka 15 . XI . 1951 de nihayetlenmiş ve jüri 16 . XI . 1951 de toplanarak 25 . XI . 1951 de raporu tanzim etmiştir.

İnşaat Komisyonu yukarda da arzettiğim gibi 12 . XII . 1951 de tatbikat projeleri ile mukaveleyi imzalamıştır.

Görülüyor ki kanunun çıktığı tarihten itibaren mesai muntazaman yapılmış ve zaman da kaybedilmemiştir.

Esasen inşaat gelecek yıllara sâri olacağından malî yıl sonuna kalmış olmaktan dolayı her hangi bir mahzur da mevzuubahis değildir.

2 Şubatta yapılacak eksiltmeye tâlip çıkmadığından keşif yeniden Bayındırlık Bakanlığınca tetkik edilmiş ve 160 bin lira kadar bir zamla ve Şubat sonlarında ihale edilmek üzere bu kliniklerin inşası yeniden eksiltmeye çıkarılmış bulunmaktadır.

Mâruzatım bundan ibarettir.

BAŞKAN — Açık oya arzedilen tasarıya oylarını vermiyenler var mı?... Oy toplama muamelesi bitmiştir.

Hayri Tosunoğlu.

HAYRİ TOSUNOĞLU (Kastamonu) — Muhterem arkadaşlar; 55 milyon lira sarfedilmek suretiyle İstanbul Üniversitesinin noksan binalarının ikmali hakkındaki kanunlara uyularak yapılan işler arasında bâzı hususiyetler bulunduğu duyulmuş bulunduğundan bu sorumu Millî Eğitim Bakanlığına, tevcih etmiştim.

Sayın Millî Eğitim Bakanının uzun uzadıya verdiği izahata teşekkür ederim. Ancak vermiş oldukları izahattan da anlıyoruz ki, bu inşaat işinde bâzı usulsüz ve fazla tediyat yapıldığı gibi şartnamelere ve projelere uygun olmıyarak mütaahhitler lehine yapılmış bâzı hususların mevcut olduğunu Sayın Bakan itiraf ettiler ve müsebbipleri hakkında da tahkikatın yapılmakta olduğunu ve neticede kanuni yollara tevessül edileceklerini söylediler. Bu hususdan dolayı kendilerine teşekkür ederim. Yalnız bu üniversite inşaat işlerinde bir kolaylık olsun diye 4499 sayılı Kanunun 2. maddesiyle «proje ve tafsilât resimleriyle mukavemet hesapları Nafıa Bakanlığınca tasdik edilmek şartiyle 1 nci maddede yazılı inşaat 3611 sayılı Kanun hükümlerine tâbi olmıyarak Maarif Bakanlığınca yaptırılır» salâhiyeti verilmiştir. Bilâhara, kabul edilen 4999 sayılı Kanunun 1 nci maddesiyle evvelce verilmiş bulunan 15 milyon liraya zamimeten 40 milyon lira verilirken 3. maddesiyle de 4499 sayılı Kanun kaldırılmıştır. yani üçüncü maddesinde 4499 sayılı Kanun kaldırılmıştır, hükmü mevcuttur. Bu vaziyetten anlaşılıyor ki, 4499 sayılı Kanunun ikinci maddesinde Millî Eğitim Bakanlığınca yaptırılması salâhiyeti kaldırıldıktan sonra esas hükmü mer'i bulunan 3611 sayılı Nafıa Vekâleti Teşkilât ve Vazifelerine dair Kanunun beşinci maddesinin dördüncü bendinde mülhak bütçeli idarelerle belediyeler tarafından yapılacak keşif bedelleri 50 bin lirayı geçen binaların ve tesislerin proje ve keşiflerinin tetkik ve tasdiki ile bunların alâkalı dairelerce teşkil edilecek kabul heyetlerinde âza bulundurmak hükmü esasen mevcut ve mer'i mulunmaktadır. Fakat tatbikatta görüyoruz ki, 50 bin liradan fazla inşaatı icabettiren hallerde İstanbul Üniversitesi yalnız ilmî bakımdan haiz bulunduğu muhtariyetini unutarak, malî muhtariyete de sahipmiş gibi bâzı gelişigüzel hareketlere tevessül edilmiştir.

Bendeniz bu sorumu, hususi kanunlarla kendisine hiçbir suretle mâni muhtariyet verilmemiş bulunan ve mer'i kanunlar gereğince 50 bin liradan fazla inşaatı icabettiren hususlarda 3611 sayılı Kanunun 5. maddesinin 4. bendine tevfikan mülhak bütçeli idarelerden her hangi birisi olursa olsun projelerini doğrudan doğruya Bayındırlık Bakanlığına tasdik ettirmeye ve ondan sonra bu inşaatın formalitesini yapmaya mecbur bulunduğunu İstanbul Üniversitesine hatırlatmak için getirmiş bulunuyorum.

İnşaaatın en sonunda 3 milyon liraya yakın bulunan ortapedi psisiyatri klinikleri ile müşterek kullanacak anfi binalarının gerek proje ve gerek mükâfat ve gerek neticede işlerin kimler tarafından yapılması lâzımgeldiği hususlarında ufak bâzı kanunsuzluklar bulunduğunu ve heyete dâhil şahıslardan bâzılarının sevgilisi olan ve altmış bin liralık kadar bir işin nasıl bir şahsa verilmek istenildiğini izah etmek istiyorum.

Bu kliniklerde anfilerin yapılması hakkındaki şartname, projelerin ne suretle yapılacağını izah etmektedir. Bu kliniklerle anfilerin projesini, 18 yüksek mimar ve yüksek mühendis yapmak için müracaat etmiş, birisi, ilk müracaatta şartnameye muhalif olarak ambalâj üzerine is-

mini yazmış bulunmadan bu kabule mâni bir hal olduğundan jüri heyetinin tetkikından çıkarılmıştır.

Geriye kalan 17 projeden birinci elemede 9 proje, gösterilen şartlara uygun bulunmadığından jüri heyetince reddedilmiştir. Ve nihayet jüri heyetinin vermiş olduğu raporda «17 projenin hemen hepsinde binaların araziye oturtuluş vaziyetlerine ve bu işe tahsis edilen arsa vaziyet plânında tesbit edilen tesviye münhanilerinin o sahaya intibak edecek şekilde görülmediği ve buna kâfi gelecek evsafta olmadığı denildikten sonra şartnamede tesbit edilmiş mimari tetkik ve medikal imkânlarla mezcedilmek üzere... hiçbir projede bulunamamıştır.» deniliyor.

Muhterem arkadaşlar; jüri doğrudan doğruya şartnameye uygun bir ihtiyacı seçmek için kurulmuştur. Madem ki, teklif edilen 17 projeden hiçbirini tatmin edici olmadığına kanaat getirmiştir ve bir rapor vermiştir. Binaenaleyh kanun icap ve hükümlerine göre, noksanlıklar ne ise istenilen hususlar projelerde nazarı dikkate alınmadığı jüri heyetince ileri sürülen hususlar ve bu noksanlıklar izah edildikten sonra yeniden proje müsabakası yapılması lâzımgelirdi. Maalesef kanun hükümleri yerine getirilmemekle beraber, jürinin bu katî ifadesine ve raporuna rağmen mevcut 17 projeden 1, 2, 4, 7, 14 numaralı projeler birinci elemede bâriz hatalardan dolayı müsabaka dışı tutulmuştur.

5, 6, 10, 12, 17 numaralı projeler ikinci elemede müsabaka dışı bırakılmış ve nihayet geriye kalan 7 projeden 4 ünün birbirine katiyen rüçhan ve tefevvuk şartları bulunmamakla beraber mükâfata lâyık bulunmaları ve şartnamenin 13 ncü maddesinde gösterildiği veçhile derece almış olduğu takdirde birinci, ikinci ve üçüncü projelere verilmesi lâzımgelen mükâfatların yekûnuna dördüncü derecede kalmış olacak olanın da aynı müsabakada mükâfat kazananlar derecesinde bulunduğundan verilmesi lâzımgelen 1 000 liralık mansiyonu da birleştirerek 4 proje arasında ve müsavatan taksimi raporda derecedilmiştir.

Jüri heyeti dört projenin yekdiğerine rüçhan ve tefevvuk şartları bulunmadığını katiyetle belirttikten, mevcut mükâfat miktarının dört projeye müsavaten taksimini belirttikten sonra maalesef hangi kanunla kurulduğu anlaşılmıyan ve fakat bu projelerin yapılmasında ve en nihayet 18 numaralı projeye verilmesindeki sebebi hikmete vesile olan şahısların da bulunduğu ve hangi kanunla teşkil edildiğini anlıyamadığımız bir inşaat komisyonu, jürinin bu taksim raporunda gösterdiği bu taksim keyfiyetini mecburi olarak kendi başına ve gelişigüzel ve bilhassa 18 numaralı proje sahibini öne geçirmek suretiyle mükâfatları gayrikanuni tevzi etmiş bulunuyor.

Muhterem arkadaşlar; jüri heyetinin raporunun sonunda; «şartnamenin 15 nci maddesinde her ne kadar üniversite, birinci, ikinci, üçüncü gelen projelerden her hangi birini yaptırmakta ve yine birinci, ikinci, üçüncü gelen projelerden her hangi birini seçmekte serbest gösterilmiş ise de buradaki üniversite tâbiri doğrudan doğruya salâhiyetli ve kanunen mesuliyetli bir heyet olsa gerektir.» Bunları jüri, raporunda bu vaziyeti sarahaten belirtmiştir. 18 ve 13 numaralı proje sahiplerine müştereken, bu hususları da göz önünde tutmak suretiyle, bunların vaziyet plânlarının kendilerine yaptırılması bildirildiği halde maalesef, 18 numaralı proje tercih edilerek jüri heyetinin göstermiş olduğu 13 numaralı proje sahibine iş verilmemiştir. Netice itibariyle 18 numaralı proje sahibine yüzde iki, yekûnu almadım ama, 60 bin liralık bir menfaat açıktan temin edilmiş bulunmaktadır.

Buna mukabil, proje müsabakalarına girip eşit proje sahibi olanların Üniversite Rektörlüğüne vâkı müracaatlarına «verilecek izahat üzerine ve mevcut projeler göz önünde tutularak vaziyet plânlarının kendileri tarafından yüzde bir bedelle yapılacağı ve bu suretle Hazineye menfaat sağlıyacağı» bildirildiği halde bu talepleri de maalesef reddedilmiştir. Bendeniz Millî Eğitim Bakanından bilhassa bundan sonra yapılacak bu gibi işlerde üniversitenin muhtariyeti maliyesine gidilmiyerek, her hangi bir inşaatının doğrudan doğruya kanunun emrettiği şekilde Bayındırlık Bakanlığının tasdikından geçirilmesinde hassasiyet göstermesini bilhassa rica ediyorum ve kendilerinin bildirmiş oldukları kanunsuzluklarda suçlu bulunanları, pek yakın bir zamanda ait olduğu mahkemelere vermeleri lâzımdır. Her halde bundan Yüksek Meclis de haz duyacaktır. Bunu arzetmek için huzurunuza çıkmış bulunuyorum.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI TEVFİK İLERİ (Samsun) — İkinci defa huzurunuza çıkmak istemezdim. Fakat arkadaşımın bâzı sözleri var ki, bunları kabul ettiğim takdirde üzerime vazifeler terettüp eder ve yapmazsam bir mesuliyet altında kalırım. Bu itibarla kabul etmiyeceğim bu mütalâalara huzurunuzda bir kaç kelime ile cevap vermek mecburiyetini hissettim.

Evvelâ şunu arzedeyim ki, biraz evvel ifade ettiğim veçhile 4999 sayılı Kanun 3611 sayılı Kanunun hükmünü tamamen muhafaza etmektedir. Yani üniversite yapılacak olan her inşaatın projesini Bayındırlık Bakanlığına tevdi ve tetkik ettirilmek mecburiyetindedir. Bu böyle yapılmaktadır, yapılmadığına dair de en ufak bir emare yoktur, böyle bir vaka ile de karşı karşıya değiliz. Böyle yapılmıştır, yapılmaktadır, yapılması mecburidir. Kanunsuz gelişigüzel hareket edildiği yolundaki iddianın yerinde olmadığına kaniim.

Arkadaşlar, jürinin raporu, müsabaka şartnamesi, İnşaat Komisyonu raporu önümdedir. Biraz evvel bunların bâzı maddelerini okudum. Bir kere de, müsaadenizle jüri âzalarının, bir fikir edinilmek üzere, isimlerini takdim edeyim.

Jüri Başkanı, Profesör Pol Bonatz,

Tıp Fakültesi Dekanı Profesör Ekrem Şerif Eğeli,

Raportör Teknik Üniversiteden Prof. Feridun Arısan,

Prof. Doktor Akif Şakir Şakar,

Güzel Sanatlar Akademisinden Yüksek Mimar Sırrı Bilen,

Profesör Doktor İhsan Şükrü Aksal,

Bayındırlık Bakanlığından Yüksek Mimar Adil,

Mimarlar Birliğinden Sedat Hakkı Erdem,

Mühendisler Birliğinden Prof. Abdullah Türkmen..

Bunlardan müteşekkil bir jüri. Bu jüri heyeti bir rapor veriyor. Bu raporu okudum, hem de bir mühendis gözü ile okudum. Bu rapor falan birinci, falan ikinci, falan üçüncü, falan da mansiyona lâyık demiyor.

Üç tane mansiyon gösteriyor. Geri kalan dört tanesi birbirinden farksızdır demiş ve müsavi mükâfat vermek yolunu takip etmiştir, yani her birine 3375 lira verilsin demiştir.

Fakat müsabaka şartnamesi; birinciye altı bin, ikinciye dört bin, üçüncüye 2500 liradır diye bir kayıt koymuştur. Komisyon müsavi taksimi muvafık bulurdu, fakat jüri ikinci paragrafta diyor ki: Tatbikat projelerini 13 ve 18 N.o lı proje sahiplerine müştereken yaptırın.

Şu sözü söylemekle 4 projeden iki tanesini diğerlerine tercih etmiştir. İnşaat komisyonu bu durum karşısında 13 ve 18 No. lu projeleri ikinci kabul ederek dörder bin lira verilmesini ve jüri raporundaki kritikleri de nazara alarak 9 No. lu projeye 3 ncü mükâfat olan 2500 liranın verilmesini muvafık bulmuştur. Jüri raporunda sarahat olmadığına göre komisyon bu yolda hareket etmek yetkisi dâhilindedir ve yolsuzluk bahis mevzuu değildir.

Arkadaşım hangi kanuna müsteniden kurulan bir komisyon diyor. Bu Üniversite Kanununa göre kurulmuştur. Üniversiteyi yönetim kurulu idare eder. Bu yönetim kurulu tıp fakültesi kliniklerinin inşası için bu komisyonu kurmuştur. ve komisyon kanunidir.

Arkadaşım bir cümle daha söylediler. Tabiî bunlar zabıtlara geçtiği için arzediyorum. Yoksa kimsenin müdafaasını yapacak değilim, hele haksızların müdafaası bana düşmez, ama hakkı müdafaa boynumun borcudur.

Arkadaşım konuşurken komisyondaki bâzı şahısların sevgilisi olan şahıslara 60 bin liranın temin edildiği şeklinde bir ifadede bulundular.

Bu altmış bin lira, üç milyon liralık iki klinik, bir anfi binasının bütün detaylarının yapılması karşılığı olarak Ahmed'e, Mehmed'e Hasan'a verilen paradır. Yani şahıs mevzuubahis olmaksızın bir mimari proje hazırlama karşılığı haktır. Bu % 2, arzettiğim gibi bu cbatta inşaat için Bayındırlık Bakanlığınca hak olarak kabul edilmiş bir nispettir. Ama bir şahıs çıkmış, ben daha ucuza yapacağım demiş. Arkadaşlar bilhassa mimari eserler yapılırken işi pazarlığa dökmek doğru değildir. Binaenaleyh bir şahıs çıkar da bunu eksiltmeye koyun, ben üç bin liraya yapacağım der, o da vermezse suçlu mudur?

Kanun icaplarını yerine getirmek üzere mimari projenin kemaliyle yapılması mevzuubahistir. Usulsüzlük var mıdır, yok mudur? O ayrıdır. Varsa peşine kanun düşer, biz düşeriz.

Sevgilisi olanlara 60 bin lirayı mal eden şahsiyetleri arzedeceğim : Komisyon Başkanı İstanbul Üniversitesi Rektörü Kâzım İsmail Gürkan, Profesör Ekrem Şerif Egeli, Profesör İhsan Şük-

rü Aksel, Teknik Üniversite Profesörü Feridun Arısan, bir de Hürşit Seçkin. Ben bütün bu arkadaşlarımı bu isnattan tenzih etmekle mükellefim ve tenzih ederim. (Doğru sesleri)

Jürinin raporuna göre yeniden müsabaka yapılması lâzım mıydı? Böyle bir şey söylemiyor jüri. Bilâkis diyor ki, şu tavsiyelerimize göre filânlar yapsın deniyor. İkinci bir müsabaka matlup neticeyi verecek midir? Vermezse bu vakit ziyaından başka neye yarardı? Bu itibarla Üniversitenin kararını yerine masruf ve jüri raporuna da uygun bulmaktayım.

Demin Üniversite inşaatında yapılan ihbar ve yolsuzlukların mevcut olduğunu burada açıkladım. Şunu ifade edeyim ki, iktidara geldiğimiz günden beri eski iktidar zamanında yapılan suiistimalleri ve yine eski iktidar zamanında tahkikına başlanılmış olan suiistimalleri biz iktidara geldikten sonra dikkatle ele aldık. Maliye Bakanı, Bayındırlık Bakanı ve Şahsan ben bu mesele ile meşgul oldum. Müşterek heyetler kurduk. Şunu itiraf edeyim ki, gerek eski Üniversite Rektörü ve kendisi ile çalışmaktan memnuniyet duyduğum Ömer Celâl Sarç, gerek şimdiki Üniversite Rektörü Kâzım İsmail Gürkan bu mevzularda bizim kadar hassastırlar. Beraber düşünüyoruz, beraber kovalıyoruz. Binaenaleyh Hayri Tosunoğlu arkadaşımız itimat etsinler, tam istediği gibi bu mesele üzerinde hassasiyetle duruyoruz. Bundan sonra da böyle eksiklikler, suiistimaller, bozukluklar olmamasına Üniversite Rektörü de, biz de dikkat etmekteyiz. Hâdiseleri ehemmiyetle takibetmekteyiz.

Maruzatım bundan ibarettir.

HAYRİ TOSUNOĞLU (Kastamonu) — Müsaade buyurur musunuz?

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI TEVFİK İLERİ (Devamla) — Buyurun.

HAYRİ TOSUNOĞLU (Kastamonu) — Jüri heyetinde bulunan şahsiyetlerden Üniversite İnşaat Komisyonunda bulunanlar, jüride verdikleri taksim ve tercih raporlarını İnşaat Komisyonunda niçin değiştirmişler? Jüri heyeti olarak bu şahıslar bir taksim yapıyorlar, tercih yapıyorlar ve nihayet 13 ve 18 numaralı iki projenin sahiplerine müştereken tatbikat projelerinin yaptırılmasına karar veriyorlar. Komisyonda bunun aksine nasıl mütalâa serdederler?

İnşaat komisyonunda ve yine jüri heyetinde bulunan şahıslar aynıdır, bu şahsiyetler fikirlerini değiştiriyor. Hem taksimi değiştiriyorlar, hem de inşaatı esasen yapması lâzımgelen 13 ve 18 sayılı proje sahiplerinden 13 numaralı proje sahiplerini ekarte ediyorlar. Bu şahıslar yalnız 18 numaralı proje sahibine verilmesini niçin kabul ediyorlar? Vaziyetin ince noktası buradadır.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI TEVFİK İLERİ (Samsun) — Arzedeyim :

Bu heyetlerin içinde bulunmadım. Jüride ve orada hangi mülâhazalarla o mütalâayı yürüttüklerini ve karar aldıklarını bilemem. Yalnız bence rapor sarih değildir. Niçin dördüne müsavaten parayı taksim edin demiş, haklı mıdır, değil midir... Bunlar bence şüpheli. Çünki derhal ikinci paragrafta ikisini tercih ederek bunlara şu işi yaptırın demiş. Bir kademe teşkil edebilirdi. Oradaki arkadaşlar nasıl bir mütalâada bulunmuşlar.

Benim anladığıma göre, jüride bu iş uzun boylu, 5-10 gün içinde müzakere ve münakaşa edilmiş. Bu münakaşaların hepsi jüride ve inşaat komisyonunda dâhil olan arkadaşlar tarafından komisyona bir kere daha arzedilmiş. Komisyon kendi tanzim ettiği şartnameye halel getirmemek için böyle bir tevzii kabul etmiştir.

Jüri diyor ki; iki kişiye müştereken verin. Üniversite buna uyarak icraat yapabilir mi, yapamaz mı? Sedat Hakkı Erdem Bey ile Emin Onat Beye inşaat projelerini yaptırmış ve zaruri olan sebepler dolayısiyle, pek çok müşkülât çekmiş. Üniversite jürinin bu talebini, kendi salâhiyetini ele alarak kabul etmemiş ve birinden birine vereceğim, demiş. Kime versin? Arkadaşımın bu şeyini bildiğim için, demin okudum. 13 Numaralı projenin araziye oturuşu mimari ciheti iyidir. Yalnız medikal bakımdan vasat derecede bulunmuştur. Alâkalı klinik profesörlerinin mütalâası da alınarak refüze edilmiştir. 18 Nu. ise medikal bakımdan daha mükemmeldir. İnşaat bir klinik olduğuna göre, asıl aranacak ta bu vasıftır. Bu itibarla jürinin bu kararından ve bu ifadelerinden istinbat ve istidlâl ederek komisyon 18 No. lı projeyi bu sebeple kabul etmiş bulunmaktadırlar. Netice; filân 20 bin lira kazanamadı veya kazanacak diye 3 milyon liralık bir inşaatın değeri az görülen bir şahsa yaptırılmaması elbette yerinde-

dir. Seçimde üniversiteyi serbest ve muhtar bırakmak yerindedir. Bu işte vazifeli Maarif Bakanlığı olsa idi biz de böyle düşünür, böyle karar verirdik. Benim kanaatim budur.

HAYRİ TOSUNOĞLU (Kastamonu) — Müsaade buyurulur mu Sayın Başkan.

BAŞKAN — Buyurun.

HAYRİ TOSUNOĞLU (Kastamonu) — Muhterem arkadaşlar, bu hususiaki kanunsuz vaziyetleri burada uzun uzadıya izah edip de kıymetli zamanınızı almak istemem. İcabederse vaziyeti kendi imzamla Millî Eğitim Bakanına takdim edeceğim. Müsebbipleri hakkında gereken takibat ve tahkikatı yapsın. Yalnız, jüri heyetinin raporu tetkik edilecek olursa, Muhlis Türkmen'in 8 sıra numaralı projesinin araziye oturtuluş vaziyeti oldukça iyi bir vaziyette halledilmiş olduğu halde diğer projelerden hiçbirinin araziye oturtuluş vaziyeti muvafık kabul edilmemiştir. Bununkinde araziye oturtuluş vaziyeti oldukça iyi bir şekilde halledilmiş olduğu gibi, çok iktisadi bir düşünce ile, bütün blokları bir arada tertiplemek suretiyle diğer projelerden tamamiyle ayrı bir etüdü ihtiva etmektedir. 13 No. lı proje en iktisadi olan bir proje olduğu kabul edildiği halde, maalesef medikal esaslar evvelce 18 numaralı proje sahiplerine talim ettirilmiş, bu keyfiyet diğer arkadaşlardan gizlenilmiş ve neticede, İstanbul'da dahi şâyi olan vaziyet karşısında, 18 numaralı proje sahipleri kazandırılmıştır.

MUHİTTİN ERENER (İzmir) — Öyle bühtan etmeyin.

CELÂL OTMAN (Çankırı) — Medikal vaziyeti de ihmal etmeyin.

HAYRİ TOSUNOĞLU (Devamla) — 8 sıra numaralı projenin en sonunda dış mimarisi medikal şartlara uygun görülmemiştir. Bunların medikal şartlara uygun olması için şartnamede gösterilmiş olan gerekli izahat verilmiş olsaydı bu projeler de medikal esaslara uygun olarak yapılır ve en nihayet en iktisadi olanı tercih edilmek suretiyle ikinci bir elemeye tâbi tutulabilirdi. Bunun yapılmaması doğrudan doğruya memleket namına iktisadi bir hareket olmadığının delilidir.

BAŞKAN — Soru bitmiştir.

Diger soruya geçiyoruz.

3. — Mardin Milletvekili Aziz Uras'ın, Gurs Hidro Elektrik Santrali inşaatının ne durumda olduğuna ve şehre su ve elektrik verilmesinin ne zaman mümkün olacağına, Cağ Cağ sulama plân tatbikına, İskenderun - İran yolunun Urfa - Cizre kısmı inşaatına ve Dicle ve Hezil üstünde köprü veya bir vargel inşaatının bu yıl içinde mümkün olup olmıyacağına dair sorusuna İçişleri Bakanı Fevzi Lûtfi Karaosmanoğlu ve Bayındırlık Bakanı Kemal Zeytinoğlu'nun sözlü cevapları (6/577)

BAŞKAN — Soruyu okuyoruz.

8 Şubat 1952

Sayın Başkanlığa

1. Gurs Hidro - Elektrik santral inşaatı ne haldedir, şehre su ve elektrik verilmesi ne zaman mümkün olacaktır?

2. Cağ Cağ sulama plân tatbikatı ne vaziyettedir?

3. İskenderun - İran yolunun Urfa - Cizre kısmı inşaatı ne durumdadır ve önümüzdeki bütçe yılı içinde ikmali düşünülmekte midir?

4. Cizre - Hakkâri yolu üstünde, Dicle ve Hezil üstünde köprü ve hiç olmazsa bir vargel inşası senelerden beri beklenmektedir. Buna bu bütçe yılı içinde imkân bulunacak mıdır?

Bu sorularımın İçişleri ve Bayındırlık Bakanları tarafından sözlü olarak cevaplandırılmasına delâletinizi rica ederim.

Mardin Milletvekili
Dr. Aziz Uras

BAŞKAN — İçişleri Bakanı.

İÇİŞLERİ BAKANI FEVZİ LÜTFİ KARAOSMANOĞLU (Manisa) — Muhterem arkadaşlar; suallerin birincisi bendenizin meşguliyet sahamı alâkadar ettiği için, yalnız o kısma cevap vermekle arkadaşımı tatmin edebilirsem bahtiyar olacağım.

Mardin Gurs Hidro - Elektrik ve içme su tesisatı; 20 . 5 . 1949 tarihli sözleşme ile 1 . 12 . 1950 tarihinde ikmal edilmek üzere Tamiş Şirketine 922 237 liraya ihale edilmiş idise de Gurs çayının asgari su miktarı, yaz aylarında projede tesbit edilen miktarın yarısına kadar düştüğünden projede değişiklik yapılması teknik zaruret halini almıştır. Yeni projenin tanzim ve tasdik safhaları göz önüne alınarak işin ikmali müddeti 13 ay uzatılmıştır.

Bundan başka mezkûr tesisat için lüzumlu malzemeler meyanında bulunan cebrî borular, mütaahhit tarafından sipariş edildiği Alman fabrikalarından (Dışişleri Bakanlığının tavassutu rica edilmiş olmasına rağmen) ne zaman tahsis ve teslim edileceğine dair henüz bir malûmat gelmemiştir.

Yukarda belirtilen projedeki değişiklik ve Almanya'dan malzeme temininde karşılaşılan güçlüklerden dolayı tesisat bugüne kadar tamamlanamamıştır.

Halen tesisin su ve yapı kısımlarına ait :

Kaptaj,

Bent,

İsale kanalı,

Boru hendekleri hafriyatı,

İki su deposu,

İşi bitmiş olup, boruların % 75 i ile tulumbalar Mardin'e gitmiş ve bunların montaj için Almanya'dan getirtilen bir montör de mahalline gönderilmiştir. Ayrıca santral binası inşaatına da devam olunmakla beraber bir taraftan da su şebekesi işi 1953 yazında bitmek üzere 18 ay müddetle diğer bir mütaahhide ihale edilmiş bulunmaktadır.

Yeni proje ile iş hacmının artması ve 922 237 liralık işin 1 630 350 liraya yükselmesi dolayısiyle evvelce yapılan müddet temdidine ilâveten bir müddet temdidi daha yapılmak zaruri olacağı gibi Almanya'daki siparişlerinin vaktinde gelmeyişinden dolayı mütaahhidin müddet temdidi istemesi de muhtemel görülmektedir.

Hulâsa olarak bu mücbir sebeplerden dolayı Mardin içme su ve hidro - elektrik tesislerinin 1953 senesinden evvel ikmal edilemiyeceği fakat 1952 yaz ortalarında suyun Mardin'in istasyon mevkiine getirilmiş olacağı ve şehre akıtılması işinin de ancak elektrik tesisinin tamamlnamasından sonra mümkün olacağını arzederim.

BAYINDIRLIK BAKANI KEMAL ZEYTİNOĞLU (Eskişehir) — Arkadaşımın sorularından Bakanlığıma taalûk eden 2, 3, 4 ncü maddelerini bendeniz cevaplandırıyorum:

İkinci suallerine cevaplarım; Çağ Cağ suyu, Nusaybin Ovasında sulama maksadiyle bir düzene konmaktadır.

İş mütaahhide ihale edilmiştir. Taahhüt 25 . VIII . 1952 tarihinde bitirilmiş olacaktır. İhale bedeli 300 bin liradır. Halen inşaat başlamış ve devam halinde bulunmaktadır. İş programına göre inşaat bir müddet gecikmiş olmakla beraber önümüzdeki günlerde yapılacak çalışmalarla sözleşme müddeti içinde tamamlanabileceğini umuyoruz.

3 ncü suale arzı cevap ediyorum; 1951 Malî yılında Urfa, Mardin ve Mardin - Midyat - Cizre kısmında projeler açılmak suretiyle İskenderun - Cizre Devlet yolunda çalışmalar yapılmıştır.

1952 Devlet yolları programı tasarısında takribî bedeli 4 milyon lira olan Urfa - Mardin yolunun geri kalan 3 milyon liralık inşaatının bir ihale mevzuu yapılmak suretiyle taahhüde bağlanması ve Mardin - Savur - Midyat yolunun geri kalan işleri ele alınarak bu kesimde 1952 yılı sonunda Yaz ve Kış geçidin sağlanması derpiş edilmiştir. Bu geçit sağlandıktan sonra Midyat - Cizre arasının inşasına devam olunacaktır.

Dördüncü suallerine gelince: Dicle ve Hezil üzerinde yapılması istenilen varögelin tesisine karar verilmiştir. Teknik bakımdan bir imkânsızlıkla karşılaşılmadığı takdirde 1952 senesi zarfında tahakkuku cihetine gidilecektir.

AZİZ URAS (Mardin) — Her iki Bakanın izahatı bendenizi tatmin etmiştir. Çok teşekkür ederim.

Yalnız Dâhiliye Vekili arkadaşımdan Mardin içme suyu üzerinde hassasiyetle durmalarını, şu noktai nazardan, rica edeceğim; Nisan ayını takip eden aydan itibaren Mardin kurtlanmış su içmektedir. Büyük bir yardım olacaktır, üstünde durmalarını rica ederim.

BAŞKAN — Milletvekilliği dokunulmazlığı hakkındaki raporların görüşülmesine geçiyoruz.

8. — Antalya Milletvekili Akif Sarıoğlu ve Denizli Milletvekili Fikret Başaran'ın milletvekilliği dokunulmazlıklarının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından kurulan Karma Komisyon raporu (3/265) [1]

(Rapor okundu)

BAŞKAN — Rapor hakkında söz istiyen yoktur. Raporu oyunuza arzediyorum. Kabul buyuranlar... Kabul etmiyenler... Rapor kabul edilmiştir.

---

[1] *79 sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.*

9. — Çanakkale Milletvekili Süreyya Endik'in milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından kurulan Karma Komisyon raporu (3/266) [1]

(Rapor okundu)

BAŞKAN — Rapor hakkında söz istiyen yoktur. Raporu kabul edenler... Etmiyenler... Rapor kabul edilmiştir.

10. — Gümüşane Milletvekili Halis Tokdemir'in milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından kurulan Karma Komisyon raporu (3/267) [2]

(Rapor okundu.)

BAŞKAN — Rapor hakkında söz istiyen yok. Raporu oyunuza arzediyorum. Kabul edenler.... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

11. — İstanbul Milletvekili Hâdi Hüsman'ın milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından kurulan Karma Komisyon raporu (3/279) [3]

(Rapor okundu.)

HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — Arkadaşlar; Karma Komisyonumuz hakkımdaki muamelenin devre sonuna bırakılmasını muvafık görmüş ve raporunu Yüksek Huzurunuza o suretle sunmuş bulunuyor.

Karma Komisyon bu işi görüşürken ben de hazır bulundum. Bana tevcih edildiğini öğrendiğim isnadın mahiyeti ve alâkalıları bu şekle sevkeden hakiki sebep vesaikler üzerinde durmaksızın, sayın üyelerden sadece, arz ve izahına çalıştığım bâzı mucip sebeplere dayanarak kanun yollarında müdafaa hakkımı kullanabilmek imkânını bana bahşetmelerini rica ettim. Maalesef ekseriyeti tatmin edememiş olduğumu anlıyorum.

Komisyonda cereyan eden müzakerede mevcudiyeti iddia ve isnat olunan fiil ihmaldir. Bundan dolayı milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması cihetine gidilemez, denildi. Komisyonunuz kararına böyle bir kanaatle varmış olabilir. Ancak mahiyeti ne olursa olsun ortada satış sisteminde idare menfaati düşünülerek yapılan bir sistem değil, milletvekilini hedef tutan bir ihmal iddiası mevcuttur. Hele hakikatta tamamen yanlış bir görüşün ifadesi olan bu iddia ve isnadın bir kısım matbuatın, esasını tetkika lüzum görmeden yaptıkları yanlış ve devamlı neşriyatla âmme vicdanında büyük suiistimal olarak kolaylıkla şekil değiştirdiği dikkat nazarına alınacak olursa mutlaka takip edilmesi, mutlaka zihinlerde belirmesi muhtemel istihfamların giderilmesi zaruri olur. Olduğu gibi asla bırakılamaz.

Anayasa ve İçtüzük hükümlerinin, emsali hallerde milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılmasına müsait olmadığı da ileri sürüldü. İhtimal şimdi de komisyonda olduğu gibi bâzı Anayasa ve İçtüzük maddelerinden bahsederek bu imkânsızlığı tekrar etmek istiyeceklerdir. Fakat bütün bunlara rağmen çok değerli hukukçu arkadaşlarım beni affetsinler, zannediyorum ki, ne Anayasa, ne de İçtüzükte bu hususta mâni hiçbir hüküm ve kayıt yoktur. Yüksek Heyetiniz ise tetkikına sunulan meseleler hakkında mutlak ve geniş karar yetkisine sahip bulunmaktadır. Esasen Karma Komisyonunuzun ekalliyet reyi de bu merkezdedir.

Bugün artık esaslı ve tatmin edici bir sebep ve izah şekline istinat ettirilmesi imkânı kanaatimce kolay olmıyan teşrii masuniyet hakkındaki hayatiyetinden ve mânasından çok şeyler kaybetmiş eski Parlâmento teamüllerinin ötedenberi bu yolda cereyan etmekte olması mucip sebebi de içinde yaşadığımız sosyal cemiyet nizamının eskiye nazaran çok değişmiş hüviyet ve manzarası karşısında isabetli bir mütalâa olarak kabul edilemez. Karma Komisyonun bu halin teşrii vazifenin ifasına mâni teşkil etmiyeceği hakkındaki görüşüne gelince; şahsan buna iştirak edemem. Hiç şüphe yok ki maddi bakımdan mâni olamaz. Fakat milletvekili aleyhinde memuriyet vazifesinden doğmuş olarak idari yollardan ortaya atılan en hafif bir ima ve isnadın dahi yine idare ve kanun yollariyle giderilmedikçe ve bilhassa halen yapıldığı gibi bunun geniş ölçüde istismarına

[1] *80 sıra sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.*

[2] *81 sıra sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.*

[3] *82 sıra sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.*

kalkışıldıkça gerek Meclis içi, gerek Meclis dışı teşriî faaliyetlerinde mânevi cepheden mâni teşkil etmiyeceği iddia edilemez. Buna imkân yoktur. Milletvekilliği dokunulmazlığı müessesesi bugünkü umumi ve geniş tatbikatiyle esas hedefini istihsal yanında bazan milletvekilliğini himaye pahasına milletvekilliğini bu tarzda ve bilhassa bundan sonra her zaman yapılabilecek kasdi, gayrikasdi ithamkâr isnatlara karşı her şeyden evvel ve her kes gibi hak ve hürriyetlerine sahip bir insan, bir vatandaş olarak kullanabilmek için samimen arzu ve iştiyak izhar ettiği meşru ve kanuni savunma haklarından mahrumetmek suretiyle onu uzun müddet hareketsiz bırakmaya nevama cevaz verici bir mahiyet de iktisap etmek istidadını göstermektedir.

Vaziyet böyle olunca, yani tâbirimi mazur görmenizi rica ederim, tersine işliyerek milletvekili için müdafaa haklarını kullandırmamak şeklinde âdeta bir tazyik unsuru olduğu takdirde bunun içtimai ve teşriî hayatlarında onlar ve onların muhitleri için muhtelif şekil ve istikametlerde yaratabileceği kötü tesirleri takdir buyuracağınızdan hiç şüphe etmiyorum.

Kaldı ki bilhassa bu gibi hükümlerde teşriî masuniyet müessesesinin hemen harekete getirilmesinin hiçbir tefrik yapılmaksızın bazan iddia olunduğu gibi, bugün artık ne cemiyetimize, ne onun nizamına, ne Yüksek Heyetinize, ne milletvekilliğine, ne de bizzat o milletvekiline zarardan başka bir faydası yoktur ve olamaz. Bundan dolayı idare ve Anayasa hukuku sahasında tanınmış müellifler de bundan, bunun milletvekilleri aleyhinde tecelli eden kötü tatbikatından şikâyetçidirler.

Arkadaşlar; hepimiz yakînen müşahede ediyoruz ki; gerek millî hudutlar içinde, gerek milletlerarası sahada insan topluluklarının hukuki ve siyasi karakter taşıyan çeşitli teşekküller halindeki bütün faaliyetlerine, ferdin hak ve hürriyetlerini, bunun yanında hiç şüphesiz haysiyet ve şereflerini de, maddi mânevi, her türlü taarruzdan masun bulundurmak, onları huzur ve sükûn içinde yaşatmak maksat ve hedefi, istikamet vermektedir.

Binaenaleyh şahsan şuna kuvvetle kaniim ki, bugün artık âmmenin menfaatine sarih bir aykırılık tazammun etmemek ve başkasının hak ve hürriyetlerinin hudutlarını aşmamak şartiyle hiçbir sebep ve mülâhaza bilcümle insan hak ve hürriyetlerine sahip vatandaşı içtimai şahsiyet ve hürriyeti ne olursa olsun, yapılan bu gibi isnatları, kanun yollarında ret ve müdafaa etmek iktidar ve serbestisinden asla alıkoymamalıdır. Milletvekili için de mezuu, behemehal, şimdiye kadar ele alınmıyan, bu cephesinden tetkik ve mütalâa etmek lâzımdır.

Realiteyi ve zaruretleri ve hattâ âmmenin bugünkü görüş ve temayülünü bir tarafa bırakarak falan veya filân hukuk âmilinin bu hususta leh ve aleyhteki malûm noktalarını ileri sürmek suretiyle burada akademik bir münakaşa yapmaya ne mahal, ne de lüzum vardır. Bunun için yüksek heyetinizden ve teker teker bütün sayın milletvekillerinden karma komisyonun, takibatın devre sonuna bırakılması hakkındaki raporunun reddini rica ediyor, milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması hususunda bugünkü içtimai bünyemizin şartlarına ve zaruretlerine hakikaten uygun yeni bir parlâmento teamülünün temelini teşkil edecek ve günün bin bir maksatla yapılagelen iftira ve tezvir havası içinde bir milletvekilinin müdafaasız kalmasına asla fırsat vermiyecek bir karar ittihaz buyuracağınıza inanıyorum. (Bravo sesleri ve alkışlar).

KARMA KOMİSYON ADINA MÜFİT ERKUYUMCU (Balıkesir) — Muhterem arkadaşlar, Hâdi Hüsman arkadaşımızın burada mâsuniyeti teşriiyesinin kaldırılmasını bizzat tâlep etmesi hakikaten mertçe yapılmış bir harekettir. Ben de kendisini takdirle karşılarım. Bu, suçsuz bir insanın hareketi olduğu için hakikaten tebcile lâyıktır. Ancak, bir hâdisede Milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılıp kaldırılmıyacağını elimizdeki Anayasa ve tüzük hükümleri sarahatle tâyin etmektedir. Bendeniz bu meslede Hazırlama komisyonunun başkanı bulunduğum için Yüksek Meclise biraz malûmat vermek istiyorum. Müsaade ederseniz içtüzüğün 180 nci maddesini okuyayım :

« madde 180 : Bir Milletvekiline, Anayasanın on ikinci ve yirmi yedinci maddelerinde söylenen yasak eylemlerden biri isnatlanır, Hazırlama komisyonu da incelemeler sonunda buna kanarsa, milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması gereğine kanıtlı bir rapor hazırlıyarak karma komisyonuna sunar.»

Hâdise ile asıl alâkalı olan maddenin şu fıkrasını da okuyorum :

(O Milletvekiline isnat olunan yasak eylem, birinci fıkrada yazılı maddelerdeki çeşitlerden değilse Hazırlama Komisyonu, kovuşturma ile yargılamanın dönem sonuna bırakılması hakkında bir rapor hazırlıyarak Karma Komisyona sunar. Karma Komisyon bu iş üzerinde ikinci bir karar verir.)

Şimdi görülüyor ki; Anayasa hükümlerine göre hazırlanan ve Kanun mahiyetinde bulunan İçtüzüğün 180 nci maddesi sarih bir hükümle bunu hallederek Milletvekine isnat olunan eylem Anayasanın 12 ve 27 nci maddelerinde yazılı eylemlerden ise, yani ağır cezalı suçlar veya cürmümeşhut hallerinden ise, ancak bu takdirde Milletvekilinin mâsuniyeti teşriiyesinin ref'ine karar verilebilecektir. Aksi takdirde kovuşturma ve yargılamanın devre sonuna bırakılmasına karar verilmekte, Tüzük ve Anayasa hükümleri sarahatle bunu emretmektedir. Bununla beraber ayrıca yüksek Meclisin öteden beri teessüs eden teamülü de bu merkezdedir. Bundan evvelki bir oturumda bir arkadaşımız, zannederim Bolu Milletvekili idi, aynı şekilde burada mâsuniyeti teşriiyesinin ref'ini bizzat tâlep etti. Fakat hareketi Tüzüğün bu maddesinde sayılan fiillere uymadığı için Büyük Meclis mâsuniyeti teşriiyesinin kaldırılması talebini reddetmiştir. Bu itibarla Hadi Hüsman arkadaşımızın mâsuniyeti teşriiyesinin kaldırılmasına imkân olmadığı kanaatindeyim. Takdir Büyük Meclisindir.

BAŞKAN — Mahmut Goloğlu.

MAHMUT GOLOĞLU (Trabzon) — Muhterem arkadaşlar; Karma Komisyon Başkanı sıfatiyle konuşan arkadaşımızın bahsettikleri, İçtüzüğün 180 nci maddesinde zikredilen husus milletvekilliği müessesesinin bir teminatıdır. Yani bir milletvekili, milletvekilliği sırasında ağır cezalı olmıyan bir suç işliyecek olursa Karma Komisyon bunu tetkik eder, bunun ağır cezalı suç olmadığını anlarsa takibin devre sonuna bırakılmasına karar verir.Fakat burada ağır cezalı olmıyan bir suç milletvekilliği sırasında muhakeme mevzuu olamaz diye âmir bir hüküm yoktur. Yalnız her hangi bir milletvekilini gelişigüzel mahkemeye sürüklememek için İçtüzüğe böyle bir hüküm konmuştur.

Fakat bir de bunun aksi, yani madalyonun ters tarafı vardır. Filvaki kıyas caiz değilse de; hâkimlerin de bir teminatı vardır. Muayyen bir dereceden sonra yerlerinden alınmazlar. Ancak, hâkim nakle razı olursa bu nakil yapılabilir. Bunun gibi; bir milletvekiline isnat olunan suç ağır cezayı müstelzim olmadıkça o milletvekilinin dokunulmazlığı kaldırılamaz. Fakat o milletvekili kendisine isnat olunan her hangi bir tezvir, iftira üzerine, kendisini bu şâibeden kurtarmak için milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılmasını isterse, efkârı âmme önüne açık alınla çıkmak arzusunu gösterirse buna mâni İçtüzükte bir kayıt mevcut değildir.

Binaenaleyh buraya cesareti medeniye ile çıkıp kendisini bu iftira ve tezvirden kurtarmak istiyen arkadaşlara, «Sen milletvekilisin dört sene şaibe altında kalacaksın» demeye hakkımız yoktur. Bu sebeple ben muhterem milletvekilinin arzusunun yerine getirilmesine yüksek Meclisin karar vereceğini ümit ederim.

ABBAS ÇETİN (Kars) — Arkadaşlar, Goloğlu arkadaşım milletvekilliği dokunulmazlığının milletvekili için bir teminat olduğunu söylemeseydi söz almıyacaktım.

Milletvekilliği dokunulmazlığı milletvekilinin şahsı için bir teminat değildir. Bu hususta sarih hüküm vardır, şimdi maddesini hatırlıyamadım. (181 nci madde sesleri) Milletvekilliği dokunulmazlığını kaldırmak için milletvekilinin isteği kâfi değildir. Bu sarih madde, bu müessesenin milletvekili için bir teminat müessesesi olmadığını apaçık ifade etmiş bulunmaktadır. Aksi takdirde her milletvekilinin hususi maksadına göre milletvekilliği dokunulmazlığı kaldırılacak olursa ortada milletvekilliği diye bir şey kalmaz. (Neye kalmaz sesleri) Bakınız arkadtşlar, 181 nci maddeyi aynen okuyorum :

«Yüz seksen birinci madde — dokunulmazlığın kaldırılması için bir milletvekilinin kendi istemesi yetmez.»

İşte bu kâfi... Bundan daha veciz bir şey yoktur. Bu hususta başka bir şey söylemek istemem.

Yalnız kürsüye gelmişken şunu arzetmek isterim; milletvekilliği dokunulmazlığı meselesinde suçların bir tasnife tâbi tutulması şarttır. Bir ağır suç vardır, bir de bunun dışında âdi suçlar vardır. Ağır suçlar dışında kalan ağır cezayı müstelzim olmıyan suçlar arasında, he-

pimizin bildiği tâbiri ile, yüz kızartıcı mahiyetinde olan suçlarla, bunun dışında kalan suçlar vardır. Şimdi yüz kızartıcı olmıyan ve ağır cezayı müstelzim olmıyan suçlardan dolayı milletvekilliği dokunulmazlığı kalkamaz.

Arkadaşımıza isnat edilen suç ağır cezalı ve yüz kızartıcı suçlardan değildir. Bu itibarla İçtüzüğün bu sarih hükmü karşısında artık bir tereddüde düşmeye mahal yoktur. Mâruzatım bundan ibarettir, hakikat da, hâdise de budur.

BAŞKAN — Komisyon Başkanı.

MÜFİT ERKUYUMCU (Balıkesir) — Muhterem arkadaşlar; biz bir hukuk devleti olarak Anayasa ve İçtüzük hükümlerine riayete mecburuz. Anayasa ve İçtüzük hükümleri hangi hallerde milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılacağını tesbit etmiştir.

Arzuya şayandır ki, her hangi bir milletvekili arkadaşımızın bu kabîl taleplerinin is'af edilebilmesi için Anayasa ve İçtüzük hükümlerini tadil etmek icabeder.

Abbas Çetin arkadaşımız bu hususiaki maddeyi okudular. Madde diyor ki: (Dokunulmazlığın kaldırılması için bir milletvekilinin kendi istemesi yetmez.)

Bu, vâzıı kanun tarafından alelacele sevkedilmiş bir hüküm değildir. Masuniyeti teşriiye, milletvekilinin vazifesini lâyıkiyle yapabilmesi için her türlü taarruzdan masun kalması noktasından temin edilmiştir. Bu bakımdan bu mevzuda mevzuat tadil edilinceye kadar aksi bir karar almak doğru olmaz. Yoksa Anayasa ve İçtüzük hükümlerini ihlâl etmiş oluruz.

Bu itibarla bendeniz komisyon raporunun kabul buyurulmasını ve şimdiye kadar teessüs eden teamülden ayrılınmamasını bilhassa rica ederim.

ENVER GÜRELİ (Balıkesir) — Bir arkadaşımızı teeziye etmeye ne hakkımız vardır?

BAŞKAN — Onun cevabını izah ettiler.

MÜFİT ERKUYUMCU (Devamla) — Efendim, Yüksek Meclis müsaade ederse arzedeyim: Her hangi bir arkadaşa bir suç isnat edilebilir. Bu o arkadaş için hiçbir zaman leke teşkil etmez. İsnadı yapmak kolaydır, fakat ispat etmek çok zordur. Her hangi bir şahıs hakkında lâalettâyin bir isnat yapılabilir. Bunun hiçbir hukuki kıymeti yoktur. Bu mülâhaza üzerinde durmamamız lâzımgelir. Bu bakımdan eğer.. (Kâfi sesleri, reye sesleri, gürültüler)

Müsaade ederseniz devam edeyim.

BAŞKAN — Buyurun devam ediniz.

MÜFİT ERKUYUMCU (Devamla) — Biz burada Büyük Millet Meclisi olarak her şeyden evvel Anayasa ve İçtüzük hükümlerine riayete mecburuz. Mademki sarih hükümler muvacehesindeyiz, binaenaleyh bu mevzuda fazla konuşmamak lâzımdır.

BEDRİ NEDİM GÖKNİL (İstanbul) — Buyurduğunuz sarih madde hükmüne göre alâkalı milletvekilinin talebi kâfi gelmez mi? Bu talep Meclisin heyeti umumiyesinin ekseriyetinin kararına iktiran ederse bunun kabul edilmiyeceğine dair mâni bir hüküm var mıdır? (Gürültüler)

MÜFİT ERKUYUMCU (Devamla) — Sayın Bedri Nedim Beyin sorduğu sualin cevabı yine madde içinde mevcuttur. «O milletvekiline isnatlanan yasak eylem, birinci fıkrada yazılı maddelerdeki çeşitlerden değilse Hazırlama Komisyonu, kovuşturma ile yargılamanın dönem sonuna bırakılması hakkında bir rapor hazırlıyarak Karma Komisyona sunar.» Birinci fıkrada yazılı maddelerden değilse Hazırlama Komisyonu kovuşturmanın dönem sonuna bırakılmasına karar verir.

BAŞKAN — Refik Şevket İnce. (Reye reye sesleri)

Yazılı bir önerge bulunmadığı için emirlerinizi yerine getirmekte mazurum.

REFİK ŞEVKET İNCE (Manisa) — Arkadaşlar, Meclisimizin teşriî hayatında her defa tekerrür eden hâdiseler olmak itibariyle birçok defalar Arzuhal Encümeninin meseleleriyle bu Karma Komisyonun verdiği kararlar üzerinde birçok münakaşalar olmuştur. Bu mesele de yavaş yavaş halledilmesi lâzımgelen bir mesele halinde tecelli etmektedir. Benim kanaatimce, bundan evvel de defalarca mevzuubahis etmiştik, Büyük Millet Meclisini bu gibi mesailde bağlıyan, karar vermesine mâni teşkil eden hiçbir hüküm nizamnamede dahi yoktur. Bir defa Anayasanın 17 nci maddesi de ki, «Meclis karar vermedikçe bir milletvekili hapis ve tevkif edilemez ve tahtı muhakemeye alınamaz» Demek ki, Meclis kararı olunca bütün meseleler oluyor. Meclisin karar vermesi keyfiyeti böyle müstakil iken Tüzüğün bir muhalif mütalâa da dermeyan ettiği

yoktur. Tüzük Meclisin faaliyet şeklini gösterir. Şu 12 nci ve 27 nci maddelere taallûk etti mi Meclis masuniyetin kalkmasına karar verir ama ona tâbi olur mu? Hayır. Meclis icabına göre karar verir.

Meselâ Sadık Aldoğan hakkında teşriî masuniyetin kaldırılması meselesi mevzuubahis olduğu zaman isnat olunan fiil ağır cezayı istilzam ettiği ve Meclis Karma Komisyonundan da böyle bir karar çıktığı halde Meclis onun teşriî masuniyetinin kalkmasına lüzum görmedi. Kezalik Reşad Aydınlı hakkında isnat olunan fiil ağır cezayı müstelzim bir keyfiyet olmadığı halde tahtı muhakemeye alınmasına müsaade edildi.

Demek ki, Meclisin tatbikat bünyesine göre otomatikman 12 nci ve 27 nci maddelere taallûk ettiği takdirde şöyle yapılır, maadası için mutlaka dönem sonuna bırakır keyfiyeti katî değildir. Meclis lüzum görürse mahiyeti itibariyle, emsali devletlerde olduğu gibi mebusu kaidei umumiye haricinde vatandaşlardan ayrı muameleye tâbi tutmamakla mükelleftir. Bir gazetenin müdürü umumisi tahtı muhakemeye alınıyor, fakat sahibi olan ve aleyhte yazı yazan başmuharrir veya muharrir mebus ise, tahtı muhakemeye alınamıyor. Nihayet öyle oluyor ki, hususi tetkikatımın muhassalası olarak ifade ediyorum, meselâ Cumhuriyet Gazetesi üzerinde on sene evvel yaptığım tetkikatta 47 tane suçun devre sonuna bırakıldığı bir hakikattır. Hakaret suçlarının, biliyorsunuz, kendine mahsus olmak üzere müruruzamanı kısadır. Yunus Nadi Bey 18 - 20 senedir mebustu, üzerinde bu kadar suçlar toplandı gazetenin müdürü mesulleri hakkında takibat yapıldı, asıl suçu işliyen yazıcı hakkında bir şey yapılmadı.

CİHAD BABAN (İzmir) — Hepsi Yunus Nadi Beyin suçu değildi ki.

REFİK ŞEVKET İNCE (Devamla) Ama maznun kendisi idi. bütün bunlar bir gün bir Af Kanunu ile kalkabilir. Nitekim kalktı. Ne oldu? Şeriki cürmü olan arkadaşı cezayı çekti, fakat asıl failî asli olan ise devre sonuna diye bir gün gelen bir aftan istifade etti ve kurtuldu.

Şunu bilmek lâzımgelir; her şeyden evvel masuniyeti teşriîyenin kaldırılıp kaldırılmaması keyfiyeti mebusun bu daire içine girip vazife yapmasından hâsıl olacak menfaat ile, mebusu hâkime teslimden husule gelecek mazarratı göz önünde bulundurmak ve bunlar neticesinde mebusu mahkemeye teslim etmekte zarar görülecek olursa, bu zararın önüne geçmek suretiyle mebusun mahkemesinin talikı veyahut infazı gibi bir neticeye varmak lâzımgelir.

Okunan mazbataların içinde göreceksiniz, cezayı nakdîyi dahi müstelzim keyfiyetler dahi devre sonuna bırakılıyor. Halbuki cezayı nakdîyi müstelzim olan bir keyfiyette, mahkemeye devam suretiyle vazifeyi terketmek gibi bir hal dahi asla mevzuubahs olamaz. İkincisi; bizzat maznun olan arkadaşın mahkemede huzuru da şart değildir. Çünkü nihayet biz mebuslar dahi Anayasa muvacchesinde vatandaştan ayrı bir muameleye tâbi değiliz. Bu itibarla mutlak olarak mahkemede hazır bulunmak mecburiyeti yoktur.

Şurada iki seneye yakın bir zamandan beri milletvekili olarak vazife görmekteyiz. Son zamanda nihayet 18 - 20 arkadaş vardır ki bu arkadaşları teamül mucibince yine bu müsaadeyi vermezsek içlerinde hakikaten vicdanen muztarip olacak arkadaşlar bulunabilir. Binaenaleyh mebus olarak maznun mevkiinde bulunan arkadaşların ıstırabına bu şekilde meydan vermektense artık buna radikal bir çare bulmanın zamanı gelmiş bulunmaktadır. Noktai nazarımdan Anayasanın sarih hükmünü, tüzüğün bugüne kadarki tatbik şekli asla ve kata tahdit edemez. Bu hususta fazla söz söylemeye lüzum görmiyerek sadece esbabı mucibesini burada izah ediyorum.

Yalnız bir nokta var : Avrupa'da demokratik idarede yaşıyan devletlerin parlâmentolarında içtima devresi zarfında muhakeme yürütülemez, bu tatil zamanına talik olunur. Buna cevap veriliyor ve efendim, deniliyor, Türkiye Büyük Millet Meclisi müstemirren münakittir. Fakat arkadaşlar, müstemirren münakit olmıyan parlâmento yoktur. Müddetini ikmal eder, ikinci müddete başlar, icabederse fevkalâdeden devam eder. Fakat 3, 4, 5, 8 sene mebusluk yapan kimselerin muhakemeleri lâzımgeldiği vakit bu, içtima senesi içinde tatil zamanında yapılır.

Arkadaşlar, bu meselenin en büyük noktası, hafif cezaların dahi tecil olunmasıdır. Hafif cezaların dahi tecil olunmasına ne hakkımız vardır. İnsan hali; kavga etmiş, sövmüş; mebus olmakla melek olmuş değildir. Dövmüşüz, şu

veya bu suç başımızdan geçmiş, otomobilimizi meydanda bırakmışız... Belediyeden kâğıt geliyor... Devre sonuna.... Bu vaziyetlerde küçük düşmemek için, mebusun mebusluk vazifesine halel gelmemek şartiyle, emsali misillû bu küçük şeylerin kaldırılmasına ben esaslı olarak faide görmekteyim. Bu sakfın altında maznun olarak kimse bulunmamalıdır. Şimdiye kadar bu yoldaki mer'i teamülün heyeti mecmuası, Anayasanın ruhuna, dünyadaki emsaline ve mebusların durumlarına asla uygun değildir. Hâdi Hüsman arkadaşımızın noktai nazarına bu bakımdan iştirak ederim.

BAŞKAN — Önergeler vardır, okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

Mesele anlaşılmıştır. Müzakerenin kifayetini arz ve teklif ederim.

Burdur Milletvekili
Mehmet Özbey

Y. Başkanlığa

Müzakere kâfidir. Oya vaz'ını arz ve teklif ederim.

Zonguldak Milletvekili
Suat Başol

Başkanlığa

Hâdi Hüsman'ın Milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması hakkındaki müzakere kâfi görülmekle reye konulmasını teklif ederim.

Erzurum Milletvekili
Enver Karan

BAŞKAN — Önerge aleyhine söz Celâl Yardımcı'nındır.

CELÂL YARDIMCI (Ağrı) — Efendim, ben usul hakkında söz söylemeye gelmiş değilim. Kifayeti müzakere takririnin aleyhinde konuşmak için gelmiş bulunuyorum. Buraya gelirken bir arkadaşım arkadan süfle etti : Esasa girme dedi. Evet esasa girmiyeceğim, fakat kifayeti müzakere takririnin aleyhine konuşurken aydınlanmamış olan hususların hulâsasını arza mecburum.

Kifayeti müzakere yerinde değildir. Aydınlanmıyan hususlar vardır. Teşrîî mâsuniyet Milletvekilinin değil, Milletvekilliğin teminatıdır. Milletvekilliğinin teminatı Anayasanın 17 nci maddesiyle kendisine sağlanmıştır:

(Bir Milletvekilil ne Meclis içindeki oy, düşünce ve demeçlerinden, ne de Meclisteki oy, düşünce ve demeçlerini Meclis dışında söylemek ve açığa vurmaktan sorumlu değildir. Seçiminden gerek önce ve gerek sonra üstüne suç atılan bir Milletvekili Kamutayın kararı olmadıkça sanık olarak sorgulanamaz, tutulamaz ve yargılanamaz. Cinayetten suçüstü yakalanma hali bu hükmün dışındadır. Ancak bu halde yetkili makam bunu hemen Meclise bildirmek ödevindedir. Seçiminden önce veya sonra bir Milletvekili hakkında verilmiş bir ceza hükmünün yerine getirilmesi Milletvekilliği süresinin sonuna bırakılır. Milletvekilliği süresi içinde zamanaşımı yürümez.)

Gerek bu madde ve gerek İçtüzüğün diğer maddelerindeki sarahat, teşrîî mâsuniyetin ref'ini âmir olan hususlar, mebusluğun teminatını teşrîî mâsuniyetle meydana koymuştur.

Arkadaşım buyurdular ki...

MAHMUT GOLOĞLU (Trabzon) — Kifayeti müzakere hakkında konuşunuz.

CELÂL YARDIMCI (Devamla) — Benim sözümü yalnız Reis bey keser, zatı âliniz değil.

BAŞKAN — Siz de kifayeti müzakere önergesinin reddi sebebini kısaca söyleyiniz.

CELÂL YARDIMCI (Devamla) — Netice itibariyle mebusluğun teminatını, mebusun talebiyle ref'e hakkımız yoktur. Onun için kifayeti müzakere takririnin aleyhindeyim.

BAŞKAN — Yeterlik hakkındaki önergeleri oyunuza arzediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Diğer bir önerge vardır, okuyoruz.

Yüksek Başkanlığa

Şifahen arzettiğim sebeplere binaen Karma Komisyonun raporunun reddini arz ve teklif ederim.

İstanbul Milletvekili
Hâdi Hüsman

BAŞKAN — Önergeyi oyunuza arzediyorum, Kabul edenler. . . Etmiyenler. . . Reddedilmiştir. Komisyon raporunu oyunuza sunuyorum. Kabul edenler. . . Etmiyenler. . . Kabul edilmiştir.

Arkadaşlar dağılmasınlar, mâruzatımız olacaktır.

12. — İstanbul Milletvekili Senihi Yürüten'in milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılma-

sı hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından kurulan Karma Komisyonu raporu (3/268) [1]

(Rapor okundu)

SENİHİ YÜRÜTEN (İstanbul) — Sayın arkadaşlar, masuniyetimin kaldırılması hakkında Başbakanlıktan gelen tezkereyi dinlediniz. Ben de biraz evvel yine İstanbul Milletvekili Hâdi Hüsman arkadaşımızın masuniyetinin kaldırılması hakkındaki mütalâaları dinledim. Benim suçum yok, bir mütecaviz üstüme hücum etti, tabancamı çektim, bir müdafaai nefs! . . (Gülüşmeler) Ama ben devre sonuna kadar şu adamla karşı karşıya gelseydim de mahkeme kararına boyun eğseydim olmaz mı idi? . . Refik Şevket Beyin dediği şekilde ben de masuniyeti teşriîyemin kaldırılmasını kendi kendime muvafık görüyorum, tasvip ederseniz minnettar olurum.

BAŞKAN — Raporu oyunuza sunuyorum : Kabul edenler. . . Etmiyenler. . . Rapor aynen kabul edilmiştir.

13. — Kırşehir Milletvekili Halil Sezai Erkut'un milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından kurulan Karma Komisyonu raporu (3/269) [2]

(Rapor okundu)

BAŞKAN — Rapor hakkında söz istiyen? Yoktur. Raporu tasvip buyuranlar. . . Tasvip etmiyenler. . . Rapor kabul edilmiştir.

14. — Ordu Milletvekili Atıf Topaloğlu'nun milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından kurulan Karma Komisyon raporu (3/270) [3]

(Rapor okundu)

BAŞKAN — Rapor hakkında söz istiyen? . .

ATIF TOPALOĞLU (Ordu) — Söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun, Atıf Topaloğlu.

ATIF TOPALOĞLU (Ordu) — Muhterem arkadaşlar, şahsıma isnat edilen suç, mahiyeti itibariyle pek çirkin ve - huzurunuzda af diliyorum - vicdansızların tertibi olmasaydı kürsüye gelip sizleri rahatsız etmiyecektim.

Deniliyor ki, Devlet Başkanına hakaret etmişim. Bu tamamen bir tertip mahsulüdür. Ben Devlet otoritesinin hiçbir surette dokunulmaz olduğunu hepiniz gibi kabul eden bir arkadaşınızım. Riyaseticumhur Makamını ve Reisicumhurun şahsiyetini millî vahdetin sembolü olarak telâkki eden arkadaşlarınızdan birisiyim. Bir açık hava toplantısında konuşurken bu otoritelere hücum ettiğim hakkında vicdansızca bir isnat yapılmıştır. Bundan dolayı ben Meclis huzurunda mustarip olduğumdan bunu ifade etmek için huzurunuza geldim. Biraz evvel Büyük Meclis önünü kapatmış olmasaydı, Meclisden mahkemeye sevkini rica ile kara vicdanlı yalancıların adalet huzurunda meydana çıkmasını istiyecektim.

BAŞKAN — Başka söz istiyen var mı?.

PERTEV ARAT (İzmir) — Aziz arkadaşlar, raporun yazılış tarzı dikkat nazarımı çekti. Buradaki yazılışa göre, isnat olunan suçların bir kısmı gayrisabit görülmekte, bir kısım suçlar için de bu suçlar masuniyetin kaldırılmasını icabettirmemektedir, denilmektedir.

Burada Karma Komisyonun tetkik edeceği cihet, milletvekilliği dokunulmazlığını gerektiren bir sebep yoksa onu devre sonuna bırakmaktır. Devre sonunda o mahkemeye gidecek, mâsum mudur, değil midir ona hâkim karar verecektir. Öyle zannediyorum ki, Karma Komisyonun bu raporunun üzerinde Meclisimizin durması icabeder. Bu hususta komisyon başkanının bizi tenvir etmesini rica edeceğim.

MÜFİT ERKUYUMCU (Balıkesir) — Muhterem arkadaşlar, bendeniz Muhtelit Komisyonun sözcüsü değilim. Başkanı da değilim. Hazırlama Komisyonu Başkanı sıfatiyle izahat vereyim.

Atıf Topaloğlu arkadaşımıza isnat edilen fiil iki suçu ihtiva ediyor; birisi, Anayasanın 12 nci maddesinde yazılı hükümlerden olan Cumhurbaşkanına hakarettir. Bu suç hakkında komisyon yaptığı tetkikatta kandırıcı deliller elde edememiştir. Tüzüğün demin arzettiğim 180 nci

---

[1] *83 sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.*

[2] *84 sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.*

[3] *91 sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.*

maddesinde «Kanarsa» tâbiri vardır. Kanmadığı için komisyon suçu sabit görmemiş, kandırıcı deliller olmamasından dolayı bu kısmı bu mahiyette hazırlanmıştır.

Diğer suça gelince; diğer isnat olunan suç Anayasanın 12 nci maddesindeki mücazatı terhibiyeden değildir. Âzami haddi 3 seneye baliğ olan bir suçtur. Bunun da dönem sonuna bırakılması icabediyor. Rapor da tasrih etmiştir. Pertev Arat arkadaşımı bu verdiğim izahat tatmin eder zannediyorum.

BAŞKAN — Raporu tasvibinize arzediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

15. — Zonguldak Milletvekili Esat Kerimol'un milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından kurulan Karma Komisyon raporu (3/274) [1]

(Rapor okundu)

BAŞKAN — Rapor hakkında söz istiyen var mı? Yoktur. Raporu kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

16. — Mart - Ağustos 1951 aylarına ait raporun sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/263) [1]

BAŞKAN — Fıkralar hakkında söz istiyen yoktur. Raporu oylarınıza arzediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Efendim, 1952 yılı bütçe tasarısı yarın milletvekili arkadaşlara tevzi edilecektir. Tensip ederseniz Bütçe üzerindeki konuşmalara 20 Şubat çarşamba günü başlanılması cihetini tasvibinize arzediyorum.

Kabul buyuranlar lütfen işaret versinler... (Saat kaçta sesleri) Saat 15 te, normal toplantı zamanında Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Oylama neticelerini arzediyorum.

Tekel Genel Müdürlüğü 1944 Bütçe yılı kesinhesap kanunu tasarısına (249) oy verilmiştir. (244) kabul; (5) çekinserdir. Muamele tamamdır. Tasarının kanunluğu kabul edilmiştir.

Tekel Genel Müdürlüğü 1945 Bütçe yılı 7 aylık kesinhesap kanunu tasarısına (250) oy verilmiştir. (247) kabul; (3) çekinserdir. Muamele tamamdır. Tasarının kanunluğu kabul edilmiştir.

Gündemde görüşülecek madde kalmamıştır. 18 Şubat pazartesi günü saat 15 te toplanılmak üzere Birleşime son veriyorum.

Kapanma saati : 18,22

[1] *98 sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.*

[1] *92 sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.*

B — YAZILI SORULAR

1. — Çorum Milletvekili Baha Koldaş'ın, ilkokul öğretmenlerine yaptırılacak evler için hazırlanmakta olan yapı sandığı tasarısının ne zaman Meclise sevkolunacağına ve bunlar için alınması düşünülen âcil yardımların nelerden ibaret bulunduğuna dair sorusuna Millî Eğitim Bakanı Tevfik İleri'nin yazılı cevabı (6/552)

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

4357 sayılı Kanunla kurulan öğretmenler yapı sandığı için Millî Eğitim Bakanı yeni bir tasarı getirmek suretiyle pek müzepzep olan halifiliyi ıslah edeceklerini bir yıl önce vait etmişlerdi.

Aldıkları cüzi maaştan kesilen yüdelerle mütevazı bir eve kavuşacağını düşünen ve bununla müteselli olan; hattâ arsa tedarik ederek uzun zamandan beri yardım bekliyen ilkokul öğretmenlerimize birer küçük yuva sağlıyacak Yapı Sandığı tasarısını Sayın Bakanın ne zaman Meclise sevkedeceklerini ve arsa tedarik etmek suretiyle yardım bekliyenlere şimdiden âcil ne gibi yardımlar yapmayı düşündüklerini yazılı olarak bildirmelerini saygılarımla rica ederim.

Çorum Milletvekili
Baha Koldaş

T. C.
Millî Eğitim Bakanlığı
İlköğretim Genel Müdürlüğü
Sayı: 61094-1,5706

14 . II . 1952

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

23 . I . 1952 tarih ve Genel Kâtip, Kanunlar Müdürlüğü 3006/6557-6/552 sayılı yazılarına ekli Çorum Milletvekili Baha Koldaş'ın yazılı soru önergesi karşılığıdır.

4357 sayılı Kanunla kurulmuş bulunan (İlkokul Öğretmenleri Yapı Sandığı)nın kısa bir zamanda ortaklarını ev sahibi yapmak imkânından mahrum bulunması dolayısiyle vâkı olan şikâyetler ve sandık genel kurulunun arzuları Bakanlıkça nazarı dikkate alınmıştır.

1949 yılında toplanan genel kurulca, sandığın daha verilmi, işlek bir hale konulması, ortaklığın ihtiyari olması, dışardan kredi temini ile çalışabilmesi, kanunda bu maksatla gerekli tadilâtın yapılması ve bunlar tahakkuk edinceye kadar üyelere hesap açılmaması kararlaştırılmıştır. Genel kurulun bu arzusu ve kararı ve Baknlığın gördüğü lüzum üzerine sandığın durumu incelenmiş, bu hususta mütehassıslara esaslı ve devamlı tetkikler yaptırılmış, raporlar alınmış, gerek bu mütehassısların, gerek öğretmenler birliği temsilcilerinin mütalâa ve kanaatlerinden istifade edilmek suretiyle hazırlanan yeni kanun tasarısı, mütalâaları alınmak üzere, Bakanlıklara sevkedilmiştir. Pek yakında Meclise arzedilecektir.

Yenitasarıya göre; (İlkokul Öğretmenleri Yapı Sandığı) ilga olunmakta, yerine her öğretim kademesinde çalışan bütün öğretmenlere şâmil ve üyeliği ihtiyari olmak üzere (Öğretmenler Tutum ve Yapı Sandığı) adiyle yeni bir sandık kurulmaktadır.

Sandık tarafından üyelerine memleketin muhtelif bölgelerine göre tâyin edilecek haller dâhilinde yapı ikrazında bulunacaktır.

Lâğvedilecek olan (İlkokul Öğretmenleri Yapı Sandığı) nın nakit, tahvil ve demirbaş eşyasiyle gayrimenkulleri ve her türlü değerleri ve alacaklarının bütün hukuk ve vecaibiyle yeni sandığa devrolunması ve ortaklariyle yapmış olduğu bilcümle mukavele hükümlerine ayniyle riayet edilmesi derpiş olunmuştur. Yeni sandığa girmek istemiyen üyelerin alacakları bir tasfiye heyeti tarafından tesbit edilecek müddet ve usuller dâhilinde kendilerine ödenecektir.

Şimdiye kadar arsa tedarik etmek suretiyle yardım bekliyenler için Bakanlıkça âcil bir yardım yapılması bahis konusu değildir. Bu husus yeni sandığın kurulmasından sonra toplanarak sandık statüsünü hazırlıyacak olan genel kurul tarafından düşünülecek ve tesbit edilecek bir meseledir.

Durumu saygılarımla arzederim.

M. Eğitim Bakanı
T. İleri

2. — Erzincan Milletvekili Şemsettin Günaltay'ın, Erzincan Sağlık Müdürlüğü ile hastane başhekimliği, dahiliye mütehassısı, operatörlük,

doğum mütehassısı ve belediye tabipliğinin münhal bırakılmaları sebebine dair sorusuna Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Ekrem Hayri Üstündağ'ın yazılı cevabı (6/560)

25 . I . 1952

Meclis Başkanlığına

Seçim dairemiz bulunan Erzincan'da halkın sıhhatiyle sıkı alâkalı bulunan;

1. Sağlık Müdürlüğü,
2. Hastane Başhekimliği,
3. Dâhiliye Mütehassısı,
4. Operatörlük,
5. Doğum Mütehassısı,
6. Belediye Tabipliği.

Açık bulunmaktadır. Bu vazifelerin münhal bırakılması sebebinin Sağlık Bakanlığınca yazılı olarak cevaplandırılmasını dileriz.

Erzincan Milletvekili Şemsettin Günaltay

Erzincan Milletvekili Nahid Pekcan

T. C.
Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı
Hususi Kalem Müdürlüğü
Sayı: 194

15 Şubat 1952

Türkiye Büyük Millet Beclisi Yüce Başkanlığına

28 . I . 1952 gün ve Kanunlar Müdürlüğü 6/560-3029/6604 sayılı emirleri karşılığıdır.

Erzincan milletvekilleri Şemsettin Günaltay ile Nahid Pekcan tarafından Erzincan Sağlık Müdürlüğü, Hastane Başhekimliği, Operatör ve Doğum mütehassıslığı ile Belediye Tabipliğinin münhal bırakılması sebeplerinin bildirilmesi hakkındaki yazılı sorulara ilişik listede sırasiyle cevap verilmiştir.

Saygılarımla arzederim.

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı
Dr. Ekrem Hayri Üstündağ

1. Erzincan Sağlık ve Sosyal Yardım Müdürü bulunan Dr. Ragıp Sunu'nun, Bakanlık Sağlık ve Sosyal Yardım Müfettişliğine naklen ve terfian tâyini üzerine 7 . 12 . 1951 tarihinde görevinden ayrılmış bulunmaktadır.

Mumaileyhin yerine Sağlık ve Sosyal Yardım Müdürlüğüne 23 . 10 . 1951 tarihinde Dr. Nedim Cankat tâyin edilmiş ve tâyin keyfiyeti 28 . 11 . 1951 tarihinde yüksek tasdika iktiran etmiş bulunmakla keyfiyetin tebliği 7 . 12 . 1951 tarihinde Hatay ve Erzincan valiliklerine 60733 ve 60734 sayılı yazılarla yapılmıştır. 6 . II . 1952 tarihinde yapılan telefon muhaberesinde adı geçenin işe başladığı öğrenilmiştir.

2. Hastane baştabiplikleri, müstakil bir görev olmayıp, hastanelerde vazifeli bulunan mütehassıslardan idari ve malî mevzuata vukufları itibariyle müreccah görülenlerin uhdelerine tevdi olunmakta ve bunlar için de munzam bir ek görev ücreti verilmektedir.

Nitekim evvelce bu hastanenin dâhiliye mütehassısının uhdesinde bulunan baştabiplik görevi bu defa hastanenin operatörünün uhdesine tevdi olunmuş bulunmaktadır.

3. 23 . 4 . 1949 tarihinden beri bu hastane dâhiliye mütehassıslığını ifa etmekte bulunan Dr. Naci Demircioğlu'nun görülen idari lüzum üzerine Şebin Karahisar Devlet hastanesi dahiliye müdürlüğüne nakli üzerine 30 . 6 . 1951 tarihinden sonrası raporlu olmak üzere 20 . 8 . 1951 tarihinde Erzincan'dan ayrılmış ve yerine tâyin kılınmış bulunan Dr. İsmet Atahan da 30 . 6 . 1951 tarihinde bu hastanede görevine başlamış ise de hastalanması ve bu iklimde vazife göremiyeceği Sağlık Kurulu raporu ile tesbit edilmesi üzerine bu hastane dâhiliye mütehassıslığı kadrosunu işgal etmek suretiyle raporlu kaldığı sürenin sonunda (13 . 11 . 1951) tarihinde diğer bir mahalle tahviline zaruret hâsıl olmuş ve mezkûr tarihten itibaren Erzincan Devlet Hastanesi dâhiliye mütehassıslığı kadrosu ile alâkası fiilen kesilmiş bulunmaktadır.

Bu suretle 13 . 11 . 1951 tarihinden itibaren fiilen inhilâl etmiş bulunan bu hastane dâhiliye mütehassıslığına bir münasibinin tâyini daima göz önünde tutulmaktadır.

4. Erzincan Devlet Hastanesi Operatörlüğünü uzun senelerden beri başarı ile yapmakta bulunan Dr. Operatör Kadir Tezel,, memleketi olan ve inhilâl etmiş bulunan Kırklareli Memleket Hastanesi Operatörlüğüne isteği üzerine nakil edildiğinden 7 . 9 . 1951 tarihinde Erzincan'daki görevinden ayrılması üzerine hastanenin operatörsüz kalmaması için Erzincan Askerî Hastanesi Operatörü Dr. Mehmet Ali Öz derhal ertesi gün 8 . 9 . 1951 tarihinde vekâleten Devlet hastanesinde vazifeye başlattırılmış ve asıl olarak da Dr. Musa Kurbangil adında bir operatör tâyin

edilmiş ise de, sağlık durumu sebebiyle bu vazifeyi kabul edemiyeceği anlaşılmış olmakla müstafi sayılmış ve yerine akabinde Dr. Kemal Aydınoğlu isminde bir operatör tâyin kılınmıştır. Bu mütehassıs birkaç gün hizmet ettikten sonra havası ve muhiti ile imtizaç edemiyeceğine kanaat getirmiş olmalı ki, terki vazife etmek suretiyle işinden ayrılmış ve bakanlığımızda bu durumu mevcut sicil dosyasına işaret ederek teşkilâtımızla ilişiğini kesmiştir.

Bu suretle inhilâl eden mezkûr hastane operatörlüğüne Tarsus Memleket Hastanesi Operatörü Dr. Ertuğrul Günsoy tâyin edilmiş ve halen vazifesi başındadır.

Yukarda ikinci maddede arzolunan durum veçhile 26.I.1952 tarihinden itibaren hastane baştabipliği de bu operatörün uhdesine tevdi edilmiş bulunmaktadır.

5. Bütçe imkânsızlığı sebebiyle maalesef bâzı hastanelerimizin mütahassıs kadroları noksandır. Yeni sene bütçesiyle kadro temin olunduğu takdirde noksan mütehassıslıklar meyanında bu hastaneye de ihtiyacı bulunan bir nisaiye mütehassısı tâyini imkânı aranacaktır.

Bununla beraber, mecburi hizmetli bir nisaiye mütehassısı olan Dr. Edip Yurdakul'u mütehassıs kadrosu olmadığı halde, mevcut ihtiyacı karşılamak üzere; mütehassısın müktesep hak maaşı göz önüne alınarak sağlık müdür muavinliği kadrosuna tâyini suretiyle Teşkilât Kanunumuzun verdiği imkândan istifade ederek bu hastane kadın ve doğum hastalıkları mütehassıslığında vazifelendirmiş olmamıza rağmen, mütehassısın mecburi hizmetinin sona ermesi sebebiyle istifa etmesinden maalesef bu imkândan da mahrum kalınmış ve bakanlığımızda bu mevzuda cidden üzüntü duymuştur.

6. Bu il merkez belediye tabipliğinde 19.X.1950 tarihinden beri vazife gören Hasan Bezircioğlu, yine bu il sıtma savaş tabipliğine kendi isteğiyle nakil edildiğinden, 30.IV.1951 tarihinde belediye tabipliği görevinden ayrılmasını mütaakip, bu vazifeye naklen tâyin kılınan Dr. Ziya Yalvaç, 15.VI.1951 tarihinde Erzincan'da işe başlamıştı. Ancak, ailevi durumu sebebiyle Konya'da bulunması zarureti karşısında, Konya Sıtma Savaşı Başkanlığı emrine nakline mecburiyet hâsıl olmuş, ve yerine de bakanlığımız teşkilâtı mensuplarından Dr. Hasan Âli Yalanız naklen tâyin kılınmış ise de, sağlık kurulu raporu ile müspet sıhhi sebebiyle râkım ve havası daha müsait bir mahalle tahvili zaruri olmuş, ve yerine de akabinde 29.I.1952 tarihinde kendi isteğiyle harcırahsız olarak Dr. Bedrettin Bilgin adında bir tabip tâyin kılınmış ve tâyin keyfiyeti 30.I.1952 tarihinde 6000 numara ile Erzincan ve 6001 numara ile de Ankara valiliklerine yazılmış bulunmaktadır.

Yukarda sırasiyle arz ve izah olunduğu üzere Erzincan Devlet Hastanesi mütehassıslıklariyle sağlık müdürlüğü ve belediye tabipliklerinin asla münhal bırakılması keyfiyeti bahis konsu olmamış; bilâkis, bu kadroların münhal kalmaması ve halk sağlık hizmetlerinin aksamaması için bakanlığımızca mevcut imkânların hepsi kullanılmış bulunmaktadır.

Bununla beraber teşkilâtımıza intisap edecek gerek mütehassıs ve gerekse pratisyen tabiplerin tâyin olundukları mahallerde daha devamlı olarak çalışmalarının temini maksadiyle hekimlere bâzı haklar bahşedilmek suretiyle muayyen ve mucburi hizmet tahmili hususunda yeniden bir kanun tasarısı hazırlanmış ve diğer bakanlıkların da mütalâaları alınarak Yüksek Başbakanlığa sunulmak üzere bulunmuştur, ki gerek bu kanunun kabulü ve gerekse noksan olduğu arzedilmiş bulunan mütehassısların ikmali için teklif olunan Kadro Kanununun kabulü halinde bir kısım hastanelerimizde olduğu gibi Erzincan Devlet Hastanesi mütehassıs ihtiyacının da daha geniş bir surette karşılamak imkânına malik olacağımızı saygı ile arzederim.

3. — Zonguldak Milletvekili Abdürrahman Boyacıgiller'in, il ve köy yolları için 1952 yılı Bütçesine konan ödenekten Zonguldak İline tahsis olunacak para miktarına, Zonguldak İli Devlet yollarının bu yıl içinde ikmalinin mümkün olup olmadığına ve Kokaksu - Bartın - Amasra demiryolu iltisak hattı inşasının düşünülüp düşünülmediğine dair sorusuna Bayındırlık Bakanı Kemal Zeytinoğlu'nun yazılı cevabı (6/572)

6 . II . 1952

Özeti: Yazılı soru Bayındırlık B.

T. B. M. Meclisi Yüksek Beşkanlığına

1. Zonguldak İl Genel Meclisi tarafından ilimizin yol durumu ve ihtiyacı üzerinde du-

rularak, keyfiyet milletvekillerine etraflı olarak bildirilmiştir.

İl ve köy yollarına 1952 yılı Bütçesine konan 25 000 000 lira ödenekten ilimize 2 milyon 90 000 liranın tahsisine imkân var mıdır?

2. Bir savaş halinde, Zonguldak - Ankara demiryolu ve bu yol üzerindeki tünellerin tahrip edilmesi halinde, kömür ve demirimizi, Bartın ve Amasra limanı ve boğazından nakli mümkündür. Yol şebekemizin bu bakımdan âcilen ikmali zaruri olduğuna göre, 1952 yılı Bütçesinden inşası tasavvur edilen Zonguldak İli Devlet yollarının da yıl içinde ikmali mümkün değil midir?

3. Karabük mamullerini her mevsimde nakle imkân veren Amasra Limanından ve seyrüsefere elverişli Bartın deresinden bütün memlekete irsal etmek üzere Kokaksu - Bartın - Amasra demiryolu iltisak hattının inşası düşünülmekte midir?

Yol etüdüne ait mesafe ve maliyet cetveli ve harita [*] esas olmak üzere sunulmuş olduğundan, bu hususların yazılı olarak Bayındırlık Bakanı tarafından cevaplandırılmasını rica ederim. Saygılarımla

Zonguldak Millevekili
Avukat
A. Boyacıgiller

Zonguldak İli dâhilinde 1952 yılı içinde Bakanlık yardımı ile yapılmaları mutasavver yollar ile bu yollarda senesi içinde sarfı mümkün ödenek miktarını gösterir cetveldir :

Sıra No.	Yolun adı	Yolun uzunluğu	1952 yılı için lüzumlu ödenek	Düşünceler
1	Kandilli-Ereğli	20 + 000	150.000	Kozlu - Ereğli sahil yolunun Kozlu'dan Kandilli'ye kadar olan kısım Etibank tarafından yapılmak üzere teşebbüse geçilmiş bulunduğundan Kandilli ile Ereğli arasının inşasının da buna muvazi olarak sağlanması gerekmektedir.
2	Alaplı-Yığılca hududu	30 + 000	200.000	Halen etüdü yapılmakta ve il bütçesinin de bir kısım ihalesi sağlanmak üzere bulunan bu yolun ikmali Düzce, Yığılca ve Alaplı için çok önemlidir.
3	Başviran-Alaplı	24 + 000	100.000	Cüzi miktardaki il tahsisatı ile başlanan ve Başviran'ı iskeleye bağlıyacak olan bu yolun 100 000 liralık daha bir tahsisat ilâvesiyle ikmali mümkün olacaktır.
4	Hacıkadın-Konzcuaz	20 + 000	100.000	1951 yılında Çaycuma'dan Hacıkadın'a kadar yapılmış olan bu yol 1952 yılında Kozcuaz'a kadar tecdit edilirse bu yol ikmal edilecek ve civarın en büyük pazarı olan Perşembe Pazarı hinterlandındaki birçok köylere şose ile bağlanmış olacaktır.
5	Zonguldak-Kırat-Çaycuma	28 + 000	200.000	Çaycuma'yı doğrudan doğruya ve diğer yoldan 18 km. daha kısa mesafede Zonguldak'a bağlıyacak olan bu yolun inşasına il bütçesinden başlanılmış olup 200.000 lira daha ödenek tefriki mümkün olduğu takdirde ikmali sağlanacaktır.

[*] Harita dosyasındadır.

Sıra No.	Yolun adı	Yolun uzunluğu	1952 yılı için lüzumlu ödenek	Düşünceler
6	Ovacuma-Eflâni	18 + 000	150.000	Safranbolu'dan Eflâni istikâmetine yapılmakta olan yoldan ayrılarak Ovacuma'ya gidecek olan bu yol Ovacuma ve dolayısiyle Bartın'ı Eflâni'-ye bağlıyacaktır.
7	Aptipaşa-Kumluca	17 + 000	100.000	Kumluca Bucağını şoseye ve dolayısiyle ilcesi bulunan Ulus'a bağlıyan bu yol inşa edildiği takdirde bucak köyleri de şoseye kavuşmuş olacaktır.
8	Devrek-Dirgine	20 + 000	100.000	Orman yolu olarak yapılmış muhtacı ıslah bir tesviye mevcut olup kaplaması ikmal edildiği takdirde büyük bir mıntaka şoseye kavuşmuş olacaktır.
9	Karabük-Keltepe	30 + 000	150.000	Keza orman yolu olarak vaktiyle yapılmış bir tesviye mevcut olup şosesi ikmal edildiği takdirde Karabük'e bağlı 20 köy yola kavuşmuş olacaktır.
10	Çaycuma-Hisarönü	18 + 000	50.000	Çaycuma'dan Hisarönü istikâmetine 1951 yılında köylü imece ile bir yol inşasına başlanılmış olup 50.000 lira da yardım yapılmak şartiyle bu faaliyete 1952 yılında da devam edildiği takdirde bu yol da ikmal edilmiş olacaktır.
11	Bartın-Arıt	35 + 000	100.000	Kısmen il tahsisatından başlanılmış olan bu yol için 1952 yılında 100.000 liralık ödenek kabul edildiği takdirde aynı sene içinde yolun yarı mevkiindeki elektrik santraline kadar her mevsimde gidiş ve geliş sağlanabilecektir.
12	Amasra-Kurucaşile	40 + 000	200.000	Çok ârızalı arazi takip etmekte olan bu yolun inşası çok masraf ihtiyarını icabedecekse de Kurucaşile için yapılması zaruri bulunmaktadır. Bu miktar ödenek her ne kadar yolun ikmaline kâfi değilse de etüdü ile bir kısım tesviye işi bu ödenekle sağlandığı takdirde mütaakıp yıllarda da inşaata devam etmek icabeylemektedir.
13	Devrek-Tefen yolunda 126,00 m. açıklığında ahşap köprünün betonarme olarak yeniden		400.000	Devrek İlcesini Tefen İstasyonuna bağlıyan bu yol üzerindeki ve Filyos Çayı üstündeki ahşap köprü çok harap durumda olup bu köprünün betonarmeye âcilen tahvili pek zaruridir.
	Yekûn		2.000.000	
14	Çatalağzı-Filyos	90 + 000	90.000	Patika mevcuttur.
			2.090.000	

T. C.
Bayındırlık Bakanlığı 16 . II . 1952
Hususi Kalem
Sayı : 86

B. M. M. Başkanlığına
Ankara

9 . II . 1952 tarih ve 6-572/3078-6733 sayılı yazıları karşılığıdır :

Zonguldak ilindeki muhtelif Bayındırlık mevzuları hakkında Zonguldak Milletvekili Abdürrahman Boyacıgiller tarafından verilen yazılı soru önergesine hazırlanan cevabın ilişik olarak sunulduğunu saygılarımla arzederim.

Bayındırlık Bakanı
K. Zeytinoğlu

Zonguldak İlindeki muhtelif Bayındırlık işleri hakkında Zonguldak Milletvekili Abdürrahman Boyacıgiller tarafından verilen yazılı soru aşağıda cevaplandırılmıştır :

1. — İl ve köy yollarına yardım tertibine konulan ödeneğin sarf ve tevzi şekli bütçe formülüne göre Bakanlar Kuruluna aittir. 1952 bütçesi Yüksek Meclisçe henüz kabul edilmediği için Bakanlar Kuruluna bir teklif yapılmış değildir. Bu itibarla 1952 bütçesi il ve köy yolları yardım ödeneğinden Zonguldak iline ayrılacak miktarı şimdiden bildirmeye imkân görememekle beraber bütün illerin bu konudaki ihtiyaçları karşısında tahsisi istenen 2 090 000 liranın tefriki mümkün olamıyacaktır.

2. — Ereğli kömür havzasının ve Karabük Demir ve Çelik Endüstri merkezinin önemleri nazarı itibara alınarak Zonguldak - Çaycuma - Bartın - Amasra ve Bartın - Safranbolu yolları 1951 yılında devlet yolları ağına ilâve edilmiştir. Bu yollar halen bakım altında olup geçit sağlanmaktadır. Yolların Devlet yolları standartlarına göre ıslahları bütçe imkânlarına göre önümüzdeki yıllarda ele alınacaktır.

Diğer taraftan, Karabük'ü karadan Ankara - İstanbul yoluna bağlıyacak olan Karabük - Eskipazar - İsmetpaşa yolunun 1952 malî yılında ihale edilmesi programımızda derpiş olunmaktadır.

3. — Kokaksu - Bartın - Amasra şube hattı 52 kilometre olup inşa bedeli 35 milyon lira tahmin edilmektedir.

Karabük Fabrikasının halen istihsal kapasitesi mamûl demir olarak yılda âzamî 120 bin tonu geçmemektedir. 1955 yılı nihayetlerinde ikmal edilmesi mutasavver olan fabrika tevsiat programı tamamen tatbik edilmesi halinde bile fabrikanın istihsal kapasitesi yılda âzamî 220 bin tonu geçmiyecektir. Halen fabrikanın kömür nakliyatı Zonguldak - Kokaksu - Karabük demir yolu ile sağlanmakta ve mamûller bu vagonlarla kısmen Filyos kısmen de Zonguldak limanından sevkedilmektedir.

1955 yılında 220 bin tona baliğ olacak mamûl demir kapasitesinin mühim bir kısmı yurdun muhtelif mıntıkalarına demiryolla nakledileceğine göre deniz tarikiyle yapılması muhtemel nakliyat ise istihsal kapasitesinin cüzi bir kısmını teşkil edecektir. Halen inşa edilmekte olan Zonguldak limanı 1953 yılında ikmal edilecektir. Karabük'ün deniz tarikiyle ihracatının mühim bir kısmını bu limanda yapılmakta olan tesisler vasıtasiyle nakletmek imkân dahilindedir.

Bu itibarla Karabük'ün deniz tarikiyle yapacağı ihracatın yıllık tonajı 120 bin tonu geçmiyeceğine göre yapılması istenilen Kokaksu - Amasra Şube Hattı iktisadi bir hat olamıyacaktır.

Bundan başka inşa halindeki demiryollarımıza yeter derecede ödenek ayırmak hususunda karşılaştığımız zorluk ve demiryol şebekesinde işletme bakımından yapılması lüzumlu yeni hat ve varyantların mevcudiyeti karşısında bugün için Kokaksu - Amasra şube hattı mevzuunun bu bakımdan da ele alınmasına imkân görülememektedir.

DÜZELTİŞLER

Muhtelif birleşim tutanak dergilerine bağlı basmayazılarda yapılan düzeltişler :

Birleşim	S. Sayısı	Sayfa	Sütun	Satır	Yanlış	Doğru
34	77	5	1	1	amelelerinin	ameleleri
34	77	5	1	4	edilmişti. Bu	edildiğini, bu
34	77	5	1	9	iddia	ifade
34	77	5	1	15	istifadesi İçel	istifade İçel
34	77	5	4		Ş. Tok D.	Ş. Tol D.
38	99	11	2	14	12 depo ve ambar memuru	13 depo ve ambar memuru
40	96	3	2	27	28 779 188 40 kuruşa	28 279 188 lira 40 kuruşa
40	96	4	1	45	1944 yılına	1945 yılına
40	96	6	1	14	sandıklı kerestesinin	sandıklık kerestenin
40	96	9	1	14	1944 sayılı	1944 yılı
40	96	9	2	13	irade	idare
40	96	9	2	25	1943	1943 yılı
40	96	10	2	12	yapılan	yapılan ve
40	96	11	1	10	paraya çevrilen kıymetler	paraya çevrilebilen kıymetler
40	96	11	4	10	iştirakler	krediler
40	96	11	5	4	1 988 322.76	1 988 822.76
40	96	15	5	5	30 826.68	30 826.62
40	96	15	1	29	Matbua	matbu
40	96	15	1	38	yol masrafı	yol ve saire masrafları
40	96	16	1	12	mahkeme masrafı	mahkeme masrafları
40	96	16	1	32	2450 sayılı	4250 sayılı
40	96	16	1	39	Yılları	malî yılları
40	96	17	4	10	148 048.64	149 048.64
40	96	24	—	1	————	Kibrit ve Çakmak Tekeli Geçici İşletme İdaresi 1 Haziran 1944 - 31 Mayıs 1945 hesap devresi

						1946 yılına devredilen Lira	K.	
40	102	11	4	1	————	————	—	
					Toplam	1 604 368	24	
					Genel toplam	1 604 368	24	
40	102	11	5	36	1 604 368 24			kaldırılmıştır.
40	102	11	5	36	Genel toplam	3 264 248	99	1 659 880 75

12 nci sayfadaki (B) cetveli kaldırılarak yerine aşağıdaki (B) cetveli konmuştur :

B — Cetveli

B.	Gelirin çeşidi	Muhammenat Lira	1946 Yılına gelir ve ödenek kaydedilmek üzere devredilen Lira	Tahsilât Lira	Tahsilât toplamı Lira
1	Satış kârları (Tekel geliri)	71 089 052		71 581 366.49	71 581 366.49
2	Çeşitli gelirler	230 000		347 748.—	347 748.—
3	Para cezaları	31 000		97 842.—	97 842.—
4	Çeşitli hasılat	70 000		238 967.50	238 967.50
5	Geri alma	19 000		26 000.44	26 000.44
	Nâzım gelir			49 169 677.87	49 169 677.87
6	Tütün, İçki, Tuz, Savunma vergileri	46 797 563			
	Toplam	118 236 615		121 461 602.30	121 461 602.30
H.	(Hususi idare hissesi ve Hazine Resmi)	0	1 604 368.24	4 423 551.78	6 027 920.02
	Genel toplam	118 236 615	1 604 368.24	123 885 154.08	127 489 522.32

Birleşim	S. Sayısı	Sayfa	Sütun	Satır	Yanlış	Doğru
40	102	13	1	1	31 Aralık 1945 devresi bilânçosu	31 Aralık 1945 hesap devresi bilânçosu
40	102	13	1-2	2	————	Pasif Hesaplar
40	102	13	3	2	8 651 448.06 467 846.12	8 651 448.06 467 846.12
40	102	16	1	1	————	Aktif
40	102	16	2		4 475 498.14 rakamı müfredat hanesine geçecektir.	
40	102	16	2		1 207 660.16	1 027 660.16
40	102	16	2		b) aktife alınan sabit kıymetler bedeli ————	b) aktife alınan sabit kıymetler bedeli 3 447 837.98
40	102	16	1	15	Hususi idare hissesi	Hususi idareler hissesi
40	102	16	1	2	————	Pasif
40	102	18	1	31	kasa :	Kasa : (18 No. lı liste mucibi)
40	102	19	1	2	II.1945 Bilânçosu	31 Aralık 1945 hesap devresi bilânçosu
40	102	19	1	3	dördüncü sütundaki pasif kelimesi birinci sütunda gösterilecek.	
40	102	20	1	1	Kibrit ve Çakmak Tekeli Geçici İşletme İdaresi kâr ve zarar hesabı 1 . VI . 1945 — 31 . XII . 1945	Kibrit ve Çakmak Tekeli Geçici İşletme İdaresi 1 Haziran 1945 - 31 Aralık 1945 hesap devresi

Birleşim	S. Sayısı	Sayfa	Sütun	Satır	Yanlış	Doğru
40	102	20	1	4	izahat	Aktif izahat
40	102	20	1	2	İzahat	Pasif izahat
40	92	5	1	43	Bu hususta	Bu bahiste
40	92	5	1	23	her giliş	her gidiş
40	92	5	1	36	olunması	olunmaması
40	92	9	1	32	görülmediği	görülemediği
40	92	9	1	37	1952	1492
40	92	11	1		sekizinci satırın altına,	reddolunan evrakın, ibaresi eklenecek.
40	92	11	1	26	muhtelif	muhtelit

B : 40 15.2.1952 O : 1

Tekel Genel Müdürlüğünün 1944 Bütçe yılı Kesinhesap Kanununa verilen oyların sonucu

(Kanun kabul edilmiştir.)

Üye sayısı	:	487
Oy verenler	:	250
Kabul edenler	:	245
Reddedenler	:	0
Çekinserler	:	5
Oya katılmıyanlar	:	235
Açık Milletvekillikleri	:	3

[Kabul edenler]

AFYON KARAHİSAR
Süleyman Kerman

AĞRI
Kasım Küfrevi

AMASYA
Kemal Eren
Hâmit Koray

ANKARA
Salâhaddin Âdil
Ömer Bilen
Hamdi Bulgurlu
Ramiz Eren
Muhlis Ete
Abdullah Gedikoğlu
Osman Talât İltekin
Seyfi Kurtbek
Talât Vasfi Öz
Cevdet Soydan

ANTALYA
Ahmet Tekelioğlu

AYDIN
Şevki Hasırcı
A. Baki Ökdem
Lûtfi Ülkümen

BALIKESİR
Vacid Asena
Muzaffer Emiroğlu
Müfit Erkuyumcu
Mücteba Iştın
Ahmet Kocabıyıkoğlu

BİLECİK
İsmail Aşkın
Keşşaf Mehmet Kurkut
Talât Oran
Yümnü Üresin

BİNGÖL
Feridun Fikri Düşünsel
Mustafa Nuri Okçuoğlu

BOLU
Fahri Belen
Zuhuri Danışman
Vahit Yöntem

BURDUR
Fethi Çelikbaş
Mehmet Erkazancı
Mehmet Özbey

BURSA
Halil Ayan
Raif Aybar
Sadettin Karacabey
Hulûsi Köymen
Mithat San
Halûk Şaman
Kenan Yılmaz
Necdet Yılmaz

ÇANAKKALE
Kenan Akmanlar
Nusret Kirişcioğlu
Ömer Mart

ÇANKIRI
Kemal Atakurt
Celâl Otman

ÇORUH
Mesud Güney
Zihni Ural

ÇORUM
Sedat Baran
Saip Özer

DENİZLİ
Baha Akşit
Fikret Başaran
Ali Çobanoğlu
Eyüp Şahin
Refet Tavaslıoğlu

DİYARBAKIR
Nâzım Önen
Kâmil Tayşı

EDİRNE
Arif Altınalmaz
Mehmet Enginün
Cemal Köprülü
Hasan Osma

ELÂZIĞ
Abdullah Demirtaş
Suphi Ergene
Ömer Faruk Sanaç
Hâmit Ali Yöney

ERZİNCAN
Şemsettin Günaltay
Nahid Pekcan
Ziya Soylu

ERZURUM
Said Başak
Rıfkı Salim Burçak
Fehmi Çobanoğlu
Bahadır Dülger
Enver Karan

ESKİŞEHİR
Ali Fuad Cebesoy
Hasan Polatkan
Kemal Zeytinoğlu

GAZİANTEB
Samih İnal
Galip Kınoğlu
Ali Ocak

GİRESUN
Hamdi Bozbağ
Ali Naci Duyduk
Hayrettin Erkmen
Tahsin Inanç
Doğan Köymen
Arif Hikmet Pamukoğlu

GÜMÜŞANE
Cevdet Baybura
Vasfi Mahir Kocatürk
Halis Tokdemir
Kemal Yörükoğlu
Halit Zarbun

HATAY
Abdürrahman Melek

İÇEL
Halil Atalay
Hüseyin Fırat
Celâl Ramazanoğlu
Şahap Tol

İSPARTA
Said Bilgiç
Tahsin Tola
Reşit Turgut

İSTANBUL
Enver Adakan
Andre Varam Bayar
Mithat Benker
Faruk Nafiz Çamlıbel
Bedri Nedim Göknil
Hâdi Hüsman
Salih Fuad Keçeci
Fuad Köprülü
Adnan Menderes
Ahilya Moshos
Celâl Türkgeldi
Sani Yaver

İZMİR
Mehmet Aldemir
Pertev Arat

Cihad Baban
Muhiddin Erener
Sadık Giz
Tarık Gürerk
Necdet İncekara
Osman Kapani
Halil Özyörük
Cemal Tunca
Ekrem Hayri Üstündağ
Zühtü Hilmi Velibeşe

KARS

Lâtif Aküzüm
Sırrı Atalay
Mehmet Bahadır
Abbas Çetin
Esat Oktay

KASTAMONU

Galib Deniz
Sait Kantarel
Fahri Keçecioğlu
Ahmet Keskin
Muzaffer Âli Mühto
Ziya Termen
Hayri Tosunoğlu

KAYSERİ

Fikri Apaydın
İsmail Berkok
Ali Rıza Kılıçkale
İbrahım Kirazoğlu
Yusuf Ziya Turgut

KIRKLARELİ

Şefik Bakay
Faik Üstün

KIRŞEHİR

Halil Sezai Erkut
Elvan Kaman

KOCAELİ

Ethem Vassaf Akan
Salih Kalemcioğlu
Yeredoğ Kişioğlu
Lûtfi Tokoğlu
Mehmet Yılmaz

KONYA

Hidayet Aydıner
Abdi Çilingir
Ziyad Ebuzziya
Umran Nazif Yiğiter

KÜTAHYA

Mecdet Alkin
Yusuf Aysal
Asım Gündüz
Ahmet İhsan Gürsoy
Ahmet Kavuncu
İhsan Şerif Özgen

MALATYA

Esat Doğan
Hüseyin Doğan
Mehmet Sadık Eti
Hikmet Fırat
Mehmet Kartal
Mehmet Kulu
Nuri Ocakcıoğlu
Abdülkadir Özbay
Lûtfi Sayman

MANİSA

Samet Ağaoğlu
Şemi Ergin
Faruk İlker
Refik Şevket İnce
Adnan Karaosmanoğlu
Fevzi Lûtfi Karaosmanoğlu
Muzaffer Kurbanoğlu
Sudi Mıhcıoğlu
Muhlis Tümay

MARAŞ

Ahmet Kadoğlu
Nedim Ökmen

MARDİN

Abdürrahman Bayar
Rıza Erten
Abdülkadir Kalav
Kemal Türkoğlu
Aziz Uras

MUĞLA

Yavuz Başer
Nadir Nadi
Nuri Özsan
Nâtık Poyrazoğlu

MUŞ

Hamdi Dayı
Ferit Kılıçlar

NİĞDE

Necip Bilge
Asım Doğanay
Ferit Ecer

ORDU

Hüsnü Akyol
Zeki Mesut Sezer

RİZE

İzzet Akçal
Kemal Balta
Ahmet Morgil

SAMSUN

Haşim Alişan
Tevfik İleri
Şükrü Uluçay

SEYHAN

Zeki Akçalı
Remzi Oğuz Arık
Tevfik Coşkun
Salim Serçe

SİİRD

Baki Erden
Şefik Türkdoğan
Cemil Yardım

SİNOB

Nuri Sertoğlu

SİVAS

Nâzım Ağacıkoğlu
İbrahim Duygun
Halil İmre
Sedat Zeki Örs
Reşat Şemsettin Sirer
Bahattin Taner
Hüseyin Yüksel

TOKAD

Sıtkı Atanç
Zihni Betil
Fevzi Çubuk
Ahmet Gürkan
Hamdi Koyutürk
Halûk Ökeren
Muzaffer Önal
Mustafa Özdemir

TRABZON

Salih Esad Alperen
Naci Altuğ
Mahmut Goloğlu
Süleyman Fehmi Kalaycıoğlu
Mustafa Reşit Tarakçıoğlu

TUNCELİ

Hıdır Aydın
Hasan Remzi Kulu

URFA

Necdet Açanal
Feridun Ergin

VAN

Kâzım Özalp

YOZGAD

Faik Erbaş
Yusuf Karslıoğlu
Fuat Nizamoğlu
Hâşim Tatlıoğlu
Hasan Üçöz

ZONGULDAK

Fehmi Açıksöz
Abdürrahman Boyacıgiller
Ali Rıza İncealemdaroğlu
Rifat Sivişoğlu

[Çekinserler]

KONYA

Abdürrahman Fahri Ağaoğlu

Rifat Alabay

ORDU

Naşit Fırat

Atıf Topaloğlu

VAN

Ferid Melen

[Oya katılmıyanlar]

AFYON KARAHİSAR
Abdullah Güler
Bekir Oynaganlı
Kemal Özçoban
Ali İhsan Sâbis
Avni Tan
Salih Torfilli
Ahmed Veziroğlu (İ.)
Gazi Yiğitbaşı

AĞRI
Halis Öztürk
Celâl Yardımcı

AMASYA
İsmet Olgaç
Cevdet Topcu

ANKARA
Sadri Maksudi Arsal (İ.)
Muhlis Bayramoğlu
Salâhattin Benli
Dağıstan Binerbay
Osman Şevki Çiçekdağ
Mümtaz Faik Fenik
Hâmid Şevket İnce
Fuad Seyhun

ANTALYA
Fatin Dalaman
Nazifi Şerif Nabel
Burhanettin Onat
Akif Sarıoğlu
İbrahim Subaşı
Ahmet Tokuş

AYDIN
Namık Gedik
Nail Geveci
Etem Menderes
Cevat Ülkü

BALIKESİR
Salâhattin Baskan
Eşat Budakoğlu
Enver Güreli
Ali Fahri İşeri
Arif Kalıpsızoğlu
Yahya Pelvan
Muharrem Tunçay
Sıtkı Yırcalı (Bakan)

BİTLİS
Nusrettin Barut
Salâhattin İnan

BOLU
Mithat Dayıoğlu
Mahmut Güçbilmez
İhsan Gülez
Kâmil Kozak

BURSA
Selim Ragıp Emeç
Egâh Erozan
Selim Herkmen
Ali Canib Yöntem

ÇANAKKALE
Süreyya Endik
Bedi Enüstün
Nihat İyriboz (İ.)
Emin Kalafat
İhsan Karasioğlu

ÇANKIRI
Kâzım Arar
Celâl Boynuk
Kenan Çığman

ÇORUH
Mecit Bumin
Abbas Gigin
Ali Rıza Sağlar

ÇORUM
Ahmet Başıbüyük
Şevki Gürses
Baha Koldaş
Hüseyin Ortakçıoğlu
Hasan Ali Vural
Hakkı Yemeniciler

DENİZLİ
Mustafa Gülcigil
Fikret Karabudak

DİYARBAKIR
Yusuf Kâmil Aktuğ (İ.)
Ferit Alpiskender
Yusuf Azizoğlu
M. Remzi Bucak (İ.)
Mustafa Ekinci

EDİRNE
Rükneddin Nasuhioğlu (Bakan)

ELÂZIĞ
Mehmet Şevki Yazman

ERZİNCAN
Cemal Gönenç
Sabit Sağıroğlu

ERZURUM
Sabri Erduman
Emrullah Nutku
Rıza Topçuoğlu
Memiş Yazıcı
Mustafa Zeren

ESKİŞEHİR
Muhtar Başkurt
Ekrem Baysal
Abidin Potuoğlu

GAZİANTEB
Ekrem Cenani
Süleyman Kuranel
Cevdet San
Salâhattin Ünlü (İ.)

GİRESUN
Mazhar Şener
Adnan Tüfekcioğlu

GÜMÜŞANE
Ahmet Kemal Varınca

HAKKÂRİ
Selim Seven

HATAY
Abdullah Cilli
Celâl Sait Siren
Tayfur Sökmen
Hasan Reşit Tankut
Cavit Yurtman

İÇEL
Salih İnankur
Refik Koraltan (Başkan)
Aziz Köksal

İSPARTA
İrfan Aksu
Kemal Demiralay

İSTANBUL
Salamon Adato (İ.)
İhsan Altınel
Ahmet Hamdi Başar
Celâl Beyar (Cumhurbaşkanı)
Nihad Reşad Belger (İ.)
Fuad Hulûsi Demirelli (İ.)
Seyfi Oran
Mükerrem Sarol
Fahrettin Sayımer
Mithat Sözer
Füruzan Tekil
Nazlı Tlabar
Ahmet Topcu
Hüsnü Yaman
Senihi Yürüten

İZMİR
Halide Edib Adıvar
Avni Başman
Behzat Bilgin
Vasfi Menteş
Abidin Tekön

KARS
Fevzi Aktaş
Veyis Koçulu
Tezer Taşkıran
Hüsamettin Tugaç
Hüseyin Cahit Yalçın

KASTAMONU
Şükrü Kerimzade
Rifat Taşkın (İ.)
Hamdi Türe

KAYSERİ
Emin Develioğlu
Kâmil Gündeş
Mehmet Özdemir
Suad Hayri Ürgüblü

KIRKLARELİ
Mahmut Erbil (İ.)
Fikret Filiz
Sıtkı Pekkip

KIRŞEHİR
Osman Bölükbaşı (İ.)
Rifat Özdeş

KOCAELİ
Ekrem Alican
Ziya Atığ
Hamdi Başak
Mümtaz Kavalcıoğlu
Saim Önhon
Hüsnü Türkand

KONYA
Kemal Ataman
Ziya Barlas

Remzi Birand
Sıtkı Salim Burçak
Ömer Rıza Doğrul
Ali Rıza Ercan
Saffet Gürol
Tarık Kozbek
Muammer Obuz
Himmet Ölçmen
Murad Âli Ülgen

KÜTAHYA

Besim Besin
Hakkı Gedik
Remzi Koçak
Süleyman Süruri Nasuhoğlu

MALATYA

İsmet İnönü

MANİSA

Nafiz Körez
Hamdullah Suphi Tanrıöver
Kâzım Taşkent

MARAŞ

Abdullah Aytemiz (İ.)
Ahmet Bozdağ
Salâhattin Hüdayioğlu (İ.)
Remzi Öksüz
Mazhar Özsoy

MARDİN

Mehmet Kâmil Boran
Cevdet Öztürk

MUĞLA

Cemal Hünal
Zeyyat Mandalinci

NİĞDE

Hâdi Arıbaş
Süreyya Dellaloğlu
Fahri Köşkeroğlu
Hüseyin Ülkü
Halil Nuri Yurdakul

ORDU

Refet Aksoy
Feyzi Boztepe
Yusuf Ziya Ortaç
Hamdi Şarlan

RİZE

Osman Kavrakoğlu
Mehmet Fahri Mete
Zeki Rıza Sporel

SAMSUN

Naci Berkman
İsmail Işın
Firuz Kesim
Muhittin Özkefeli
Ferid Tüzel
Hasan Fehmi Ustaoğlu
Hâdi Uzer (İ.)

SEYHAN

Arif Nihat Asya
Sedat Barı
Yusuf Ziya Eker
Reşad Güçlü
Mahmut Kibaroğlu
Sinan Tekelioğlu
Cezmi Türk

SİİRD

Mehmet Daim Süalp

SİNOB

Muhtar Acar
Server Somuncuoğlu
Ali Şükrü Şavlı
Muhit Tümerkan

SİVAS

Ercüment Damalı
İlhan Dizdar
Şevki Ecevit
Nurettin Ertürk
Rifat Öçten

TEKİRDAĞ

İsmail Hakkı Akyüz
Hüseyin Bingül
Zeki Erataman
Şevket Mocan
Yusuf Ziya Tuntaş

TOKAD

Nuri Turgut Topcoğlu

TRABZON

Faik Ahmed Barutçu
Saffet Baştımar
Cemal Reşit Eyüboğlu
Hamdi Orhon
Hasan Saka
Cahid Zamangil

URFA

Feridun Ayalp
Ömer Cevheri (İ.)
Hasan Oral
Celâl Öncel
Reşit Kemal Timuroğlu

VAN

İzzet Akın

YOZGAD

Niyazi Ünal Alcılı
Avni Doğan

ZONGULDAK

Yunus Muammer Alakant (İ.)
Hüseyin Balık
Suat Başol
Esat Kerimol
Cemal Kıpcak
Avni Yurdabayrak

[Açık Milletvekillikleri]

Denizli	1
Malatya	1
Trabzon	1
	3

B : 40 15 . 2 . 1952 O : 1

Tekel Genel Müdürlüğünün 1945 Bütçe yılı 7 aylık Kesinhesap Kanununa verilen oyların sonucu

(Kanun kabul edilmiştir.)

Üye sayısı	:	487
Oy verenler	:	250
Kabul edenler	:	247
Reddedenler	:	0
Çekinserler	:	3
Oya katılmıyanlar	:	234
Açık Milletvekillikleri	:	3

[Kabul edenler]

AFYON KARAHİSAR
Süleyman Kerman
Kemal Özçoban
Ali İhsan Sâbis
Ahmed Veziroğlu

AĞRI
Kasım Küfrevi

AMASYA
Kemal Eren
Hâmit Koray

ANKARA
Salâhaddin Âdil
Ömer Bilen
Hamdi Bulgurlu
Ramiz Eren
Osman Talât İltekin
Talât Vasfi Öz
Cevdet Soydan

ANTALYA
Burhanettin Onat
Ahmet Tekelioğlu

AYDIN
Naîl Geveci
Şevki Hasırcı
A. Baki Ökdem
Lûtfi Ülkümen

BALIKESİR
Vacid Asena
Muzaffer Emiroğlu
Müfit Erkuyumcu
Mücteba Ištın
Ali Fahri İşeri

BİLECİK
İsmail Aşkın
Talât Oran
Yümnü Üresin

BİNGÖL
Feridun Fikri Düşünsel
Mustafa Nuri Okçuoğlu

BOLU
Fahri Belen
Mahmut Güçbilmez
Vahit Yöntem

BURDUR
Fethi Çelikbaş
Mehmet Erkazancı
Mehmet Özbey

BURSA
Halil Ayan
Raif Aybar
Selim Herkmen
Sadettin Karacabey
Halûk Şaman
Kenan Yılmaz
Necdet Yılmaz

ÇANAKKALE
Kenan Akmanlar
Emin Kalafat
Nusret Kirişcioğlu
Ömer Mart

ÇANKIRI
Kemal Atakurt
Celâl Otman

ÇORUH
Mesud Güney
Zihni Ural

ÇORUM
Sedat Baran
Ahmet Başıbüyük
Saip Özer

DENİZLİ
Baha Akşit
Fikret Başaran
Ali Çobanoğlu
Eyüp Şahin
Refet Tavaslıoğlu

DİYARBAKIR
M. Remzi Bucak
Nâzım Önen
Kâmil Taysı

EDİRNE
Arif Altmalmaz
Mehmet Enginün
Cemal Köprülü
Hasan Osma

ELÂZIĞ
Abdullah Demirtaş
Suphi Ergene
Ömer Faruk Sanaç
Hâmit Ali YÖney

ERZİNCAN
Şemsettin Günaltay
Nahid Pekcan
Ziya Soylu

ERZURUM
Said Başak
Rıfkı Salim Burçak
Fehmi Çobanoğlu
Bahadır Dülger
Enver Karan

ESKİŞEHİR
Ali Fuad Cebesoy
Abidin Potuoğlu

GAZİANTEB
Samih İnal
Galip Kınoğlu
Ali Ocak

GİRESUN
Hamdi Bozbağ
Ali Naci Duyduk
Hayrettin Erkmen
Tahsin İnanç
Doğan Köymen
Arif Hikmet Pamukoğlu

GÜMÜŞANE
Cevdet Baybura
Vasfi Mahir Kocatürk
Halis Tokdemir
Kemal Yörükoğlu
Halit Zarbun

HATAY
Abdürrahman Melek
Tayfur Sökmen

İÇEL
Hüseyin Fırat
Celâl Ramazanoğlu
Şahap Tol

İSPARTA
Said Bilgiç
Kemal Demiralay
Tahsin Tola
Reşit Turgut

İSTANBUL
Enver Adakan
Andre Vahram Bayar
Mithat Benker
Faruk Nafiz Çamlıbel
Bedri Nedim Göknil
Hâdi Hüsman
Salih Fuad Keçeci
Ahilya Moshos
Seyfi Oran
Füruzan Tekil
Celâl Türkgeldi
Sani Yaver
Senihi Yürüten

İZMİR
Pertev Arat
Cihad Baban
Muhiddin Erener
Sadık Giz
Tarık Gürerk
Necdet İncekara
Osman Kapani
Halil Özyörük
Cemal Tunca

KARS
Lâtif Aküzüm
Sırrı Atalay
Mehmet Bahadır
Abbas Çetin
Esat Oktay

KASTAMONU
Galib Deniz
Sait Kantarel
Ahmet Keskin
Muzaffer Âli Mühto
Ziya Termen
Hayri Tosunoğlu

KAYSERİ
Fikri Apaydın
İsmail Berkok
Ali Rıza Kılıçkale
İbrahim Kirazoğlu
Yusuf Ziya Turgut
Suad Hayri Ürgüblü

KIRKLARELİ
Şefik Bakay

KIRŞEHİR
Halil Sezai Erkut
Elvan Kaman

KOCAELİ
Ethem Vassaf Akan
Salih Kalemcioğlu
Yeredoğ Kişioğlu
Lûtfi Tokoğlu
Mehmet Yılmaz

KONYA
Hidayet Aydıner
Abdi Çilingir
Ziyad Ebuzziya
Umran Nazif Yiğiter

KÜTAHYA
Mecdet Alkin
Yusuf Aysal
Asım Gündüz
Ahmet İhsan Gürsoy
Ahmet Kavuncu
İhsan Şerif Özgen

MALATYA
Esat Doğan
Hüseyin Doğan
Mehmet Sadık Eti
Hikmet Fırat
İsmet İnönü
Mehmet Kartal
Mehmet Kulu
Nuri Ocakcıoğlu
Abdülkadir Özbay
Lûtfi Sayman

MANİSA
Şemi Ergin
Faruk İlker
Refik Şevket İnce
Adnan Karaosmanoğlu
Fevzi Lûtfi Karaosmanoğlu
Muzaffer Kurbanoğlu
Sudi Mıhcıoğlu
Muhlis Tümay

MARAŞ
Ahmet Kadoğlu

MARDİN
Abdürrahman Bayar
Rıza Erten
Abdülkadir Kalav
Kemal Türkoğlu
Aziz Uras

MUĞLA
Yavuz Başer
Nadir Nadi
Nâtık Poyrazoğlu

MUŞ
Hamdi Dayı
Ferit Kılıçlar

NİĞDE
Necip Bilge
Asım Doğanay
Ferit Ecer

ORDU
Hüsnü Akyol
Naşit Fırat
Zeki Mesut Sezer
Atıf Topaloğlu

RİZE
İzzet Akçal
Kemal Balta
Ahmet Morgil

SAMSUN
Haşim Alişan
Tevfik İleri
Şükrü Uluçay

SEYHAN
Zeki Akçalı
Remzi Oğuz Arık
Tevfik Coşkun
Salim Serçe

SİİRD
Baki Erden
Şefik Türkdoğan
Cemil Yardım

SİNOB
Nuri Sertoğlu

SİVAS
Nâzım Ağacıkoğlu
İlhan Dizdar
İbrahim Duygun
Şevki Ecevit
Halil İmre
Sedat Zeki Örs
Reşat Şemsettin Sirer
Bahattin Taner
Hüseyin Yüksel

TOKAD
Sıtkı Atanç
Zihni Betil
Fevzi Çubuk
Ahmet Gürkan
Hamdi Koyutürk
Halûk Ökeren
Muzaffer Önal
Mustafa Özdemir

TRABZON
Salih Esad Alperen
Naci Altuğ
Mahmut Goloğlu
Süleyman Fehmi Kalaycıoğlu
Hamdi Orhon
Mustafa Reşit Tarakçıoğlu
Cahid Zamangil

TUNCELİ
Hıdır Aydın
Hasan Remzi Kulu

URFA
Feridun Ergin

VAN
Kâzım Özalp

YOZGAD
Faik Erbaş
Yusuf Karslıoğlu
Fuat Nizamoğlu
Hâşim Tatlıoğlu
Hasan Üçöz

ZONGULDAK
Fehmi Açıksöz
Abdürrahman Boyacıgiller
Ali Rıza İncealemdaroğlu
Rifat Sivişoğlu

[Çekinserler]

KONYA
Abdürrahman Fahri Ağaoğlu
Rifat Alabay

VAN
Ferid Melen

[Oya katılmıyanlar]

AFYON KARAHİSAR
Abdullah Güler
Bekir Oynaganlı
Avni Tan
Salih Torfilli
Gazi Yiğitbaşı

AĞRI
Halis Öztürk
Celâl Yardımcı

AMASYA
İsmet Olgaç
Cevdet Topcu

ANKARA
Sadri Maksudi Arsal (İ.)
Muhlis Bayramoğlu
Salâhattin Benli
Dağıstan Binerbay
Osman Şevki Çiçekdağ
Muhlis Ete (Bakan)
Mümtaz Faik Fenik
Abdullah Gedikoğlu
Hâmid Şevket İnce
Seyfi Kurtbek (Bakan)
Fuad Seyhun

ANTALYA
Fatin Dalaman
Nazifi Şerif Nabel
Akif Sarıoğlu
İbrahim Subaşı
Ahmet Tokuş

AYDIN
Namık Gedik
Etem Menderes
Cevat Ülkü

BALIKESİR
Salâhattin Baskan
Esat Budakoğlu
Enver Güreli
Arif Kalıpsızoğlu
Ahmet Kocabıyıkoğlu (İ. Ü.)
Yahya Pelvan
Muharrem Tunçay
Sıtkı Yırcalı (Bakan)

BİLECİK
Keşşaf Mehmet Kurkut

BİTLİS
Nusrettin Barut
Salâhattin İnan

BOLU
Zuhuri Danışman
Mithat Dayıoğlu
İhsan Gülez
Kâmil Kozak

BURSA
Selim Ragıp Emeç
Agâh Erozan
Hulûsi Köymen (Bakan)
Mithat San
Ali Canib Yöntem

ÇANAKKALE
Süreyya Endik
Bedi Enüstün
Nihat İyriboz (İ.)
İhsan Karasioğlu

ÇANKIRI
Kâzım Arar
Celâl Boynuk
Kenan Çığman

ÇORUH
Mecit Bumin
Abbas Gigin
Ali Rıza Sağlar

ÇORUM
Şevki Gürses
Baha Koldaş
Hüseyin Ortakçıoğlu
Hasan Ali Vural
Hakkı Yemeniciler

DENİZLİ
Mustafa Gülcigil
Fikret Karabudak

DİYARBAKIR
Yusuf Kâmil Aktuğ (İ.)
Ferit Alpiskender
Yusuf Azizoğlu
Mustafa Ekinci

EDİRNE
Rükneddin Nasuhioğlu (Bakan)

ELÂZIĞ
Mehmet Şevki Yazman

ERZİNCAN
Cemal Gönenç
Sabit Sağıroğlu

ERZURUM
Sabri Erduman
Emrullah Nutku
Rıza Topçuoğlu
Memiş Yazıcı
Mustafa Zeren

ESKİŞEHİR
Muhtar Başkurt
Ekrem Baysal
Hasan Polatkan (Bakan)
Kemal Zeytinoğlu (Bakan)

GAZİANTEB
Ekrem Cenani
Süleyman Kuranel
Cevdet San
Salâhattin Ünlü (İ.)

GİRESUN
Mazhar Şener
Adnan Tüfekcioğlu

GÜMÜŞANE
Ahmet Kemal Varınca

HAKKÂRİ
Selim Seven

HATAY
Abdullah Cilli
Celâl Sait Siren
Hasan Reşit Tankut
Cavit Yurtman

İÇEL
Halil Atalay (İ. Ü.)
Salih İnankur
Refik Koraltan (Başkan)
Aziz Köksal

İSPARTA
İrfan Aksu

İSTANBUL
Salamon Adato (İ.)
İhsan Altınel
Ahmet Hamdi Başar
Celâl Bayar (Cumhurbaşkanı)
Nihad Reşad Belger (İ.)
Fuad Hulûsi Demirelli (İ.)
Fuad Köprülü (Bakan)
Adnan Menderes (Başbakan)
Mükerrem Sarol
Fahrettin Sayımer
Mithat Sözer
Nazlı Tlabar
Ahmet Topcu
Hüsnü Yaman

İZMİR
Halide Edib Adıvar
Mehmet Aldemir (İ. Ü.)
Avni Başman
Behzat Bilgin
Vasfi Menteş
Abidin Tekön
Ekrem Hayri Üstündağ (Bakan)
Zühtü Hilmi Velibeşe

KARS
Fevzi Aktaş
Veyis Koçulu
Tezer Taşkıran
Hüsamettin Tugaç
Hüseyin Cahit Yalçın

KASTAMONU
Fahri Keçecioğlu
Şükrü Kerimzade
Rifat Taşkın (İ.)
Hamdi Türe

KAYSERİ
Emin Develioğlu
Kâmil Gündeş
Mehmet Özdemir

KIRKLARELİ
Mahmut Erbil (İ.)
Fikret Filiz
Sıtkı Pekkip
Faik Üstün

KIRŞEHİR
Osman Bölükbaşı (İ.)
Rifat Özdeş

KOCAELİ
Ekrem Alican
Ziya Atığ
Hamdi Başak
Mümtaz Kavalcıoğlu

Saim Önhon
Hüsnü Türkand

KONYA

Kemal Ataman
Ziya Barlas
Remzi Birand
Sıtkı Salim Burçak
Ömer Rıza Doğrul
Ali Rıza Ercan
Saffet Gürol
Tarık Kozbek
Muammer Obuz
Himmet Ölçmen
Murad Ali Ülgen

KÜTAHYA

Besim Besin
Hakkı Gedik
Remzi Koçak
Süleyman Süruri Nasuhoğlu

MANİSA

Samet Ağaoğlu (Bakan)
Nafiz Körez
Hamdullah Suphi Tanrıöver
Kâzım Taşkent

MARAŞ

Abdullah Aytemiz (İ.)
Ahmet Bozdağ
Salâhattin Hüdayioğlu (İ.)
Nedim Ökmen (Bakan)
Remzi Öksüz
Mazhar Özsoy

MARDİN

Mehmet Kâmil Boran
Cevdet Öztürk

MUĞLA

Cemal Hünal
Zeyyat Mandalinci
Nuri Özsan (Bakan)

NİĞDE

Hâdi Arıbaş
Süreyya Dellaloğlu
Fahri Köşkeroğlu
Hüseyin Ülkü
Halil Nuri Yurdakul

ORDU

Refet Aksoy
Feyzi Boztepe
Yusuf Ziya Ortaç
Hamdi Şarlan

RİZE

Osman Kavrakoğlu
Mehmet Fahri Mete
Zeki Rıza Sporel

SAMSUN

Naci Berkman
İsmail Işın
Firuz Kesim
Muhittin Özkefeli
Ferid Tüzel
Hasan Fehmi Ustaoğlu
Hâdi Uzer (İ.)

SEYHAN

Arif Nihat Asya
Sedat Barı
Yusuf Ziya Eker
Reşad Güçlü
Mahmut Kibaroğlu
Sinan Tekelioğlu
Cezmi Türk

SİİRD

Mehmet Daim Süalp

SİNOB

Muhtar Acar
Server Somuncuoğlu
Ali Şükrü Savlı
Muhit Tümerkan

SİVAS

Ercüment Damalı
Nurettin Ertürk
Rifat Öçten

TEKİRDAĞ

İsmail Hakkı Akyüz
Hüseyin Bingül
Zeki Erataman
Şevket Mocan
Yusuf Ziya Tuntaş

TOKAD

Nuri Turgut Topcoğlu

TRABZON

Faik Ahmed Barutçu
Saffet Baştımar
Cemal Reşit Eyüboğlu
Hasan Saka

URFA

Necdet Açanal
Feridun Ayalp
Ömer Cevheri (İ.)
Hasan Oral
Celâl Öncel
Reşit Kemal Timuroğlu

VAN

İzzet Akın

YOZGAD

Niyazi Ünal Alcılı
Avni Doğan

ZONGULDAK

Yunus Muammer Alakant (İ.)
Hüseyin Balık
Suat Başol
Esat Kerimol
Cemal Kıpcak
Avni Yurdabayrak

[Açık Milletvekillikleri]

Denizli	1
Malatya	1
Trabzon	1
	3

S. SAYISI : 79

Antalya Milletvekili Akif Sarıoğlu ve Denizli Milletvekili Fikret Başaran'ın milletvekilliği dokunulmazlıklarının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından kurulan Karma Komisyon raporu (3/265)

T. C.
Başbakanlık
Yazı İşleri ve Sicil Müdürlüğü
Özel No. 6/2-5006
G. No. 6/4072

25 . XII . 1951

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Antalya Milletvekili Akif Sarıoğlu ve Denizli Milletvekili Fikret Başaran'ın, 2 . IX . 1951 tarihinde, Milletvekilleri ara seçimi dolayısiyle siyasi partilere toplu olarak sözlü propaganda yapmak üzere kanuni merciince belli edilen yer dışında yapılan toplantıda konuşmak suretiyle 5545 sayılı Milletvekilleri Seçimi Kanununun 41 nci maddesi delâletiyle 132 nci maddesinin ikinci fıkrası hükmünü ihlâl ettiklerinden bahsile haklarında Anayasanın 17 nci maddesi hükmü dairesinde gereken karar verilmek üzere Adalet Bakanlığından alınan 6 . XII . 1951 tarih ve 109/323 sayılı tezkere örneği ile eklerinin bağlı olarak sunulduğunu saygılarımla arzederim.

Başbakan
A. Menderes

Adalet Bakanlığının 6 . XII . 1951 tarih ve 109/323 sayılı tezkeresi örneğidir.

Yüksek Başbakanlığa

Denizli C. Savcılığından alınan 1448 sayılı tarihsiz yazıda;

Antalya Milletvekili Akif Sarıoğlu ve Denizli Milletvekili Fikret Başaran'ın, 2 . IX . 1951 tarihinde, Milletvekilleri ara seçimi dolayısiyle siyasi partilere toplu olarak sözlü propaganda yapmak üzere kanuni merciince belli edilen yer dışında yapılan toplantıda konuşmak suretiyle 5545 sayılı Milletvekilleri Seçimi Kanununun 41 nci maddesi delâletiyle 132 nci maddesinin ikinci fıkrası hükmünü ihlâl ettiklerinden bahsile haklarında kovuşturma yapılmak üzere milletvekilliği dokunulmazlıklarının kaldırılması istenilmiştir.

Adı geçen savcılıktan gönderilen mezkûr olaya ait kâğıtlar bağlı olarak sunulmuş olduğundan Anayasanın 17 nci maddesi hükmü dairesinde gereğinin ifasına müsaade buyurulmasını saygılarımla arz ve rica ederim.

Adalet Bakanı
R. Nasuhioğlu

Anayasa ve Adalet komisyonlarından kurulan Karma Komisyon raporu

T. B. M. M.
Anayasa ve Adalet
Komisyonlarından kurulan
Karma Komisyon
Esas No. 3/265
Karar No. 19

30 . I . 1952

Yüksek Başkanlığa

Ara seçimleri dolayısiyle belli edilen yer dışında konuşmak suretiyle 5545 sayılı Kanunu ihlâl ettiklerinden dolayı suçlu sanılan Antalya Milletvekili Akif Sarıoğlu ve Denizli Milletvekili Fikret Başar'ın Milletvekilliği dokunulmazlıklarının kaldırılması hakkındaki Başbakanlığın 6/4072 sayı ve 25 . XII . 1951 tarihli yazısiyle ilişiği dosya, Karma komisyonumuza havale edilmekle konunun incelenmesi ve sonuca göre raporunun hazırlanması için, İçtüzüğün 178 nci maddesi gereğince ad çekme suretiyle ayrılan Hazırlama Komisyonuna tevdi edilmişti.

Bu komisyon tarafından yapılan inceleme sonunda hazırlanan rapor ve konuya ait dosya Karma Komisyonumuzca da incelenip grüşüldükten sonra adları geçen Akif Sarıoğlu ve Fikret Başaran'a isnadolunan suçun Anayasanın 12 ve 27 nci maddelerinde yazılı suçların dışında kaldığı anlaşıldı.

Bu itibarla yapılmak istenilen kovuşturma ve yargılamanın İçtüzüğün 180 nci maddesi gereğince dönem sonuna bırakılmasına karar verildi.

Kamutayın yüce tasvibine arzolunmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan	Sözcü	Kâtip
Manisa	Diyarbakır	Manisa
R. Ş. İnce	*F. Alpiskender*	*M. Kurbanoğlu*
Ankara	Ankara	Ankara
C. Soydan	*O. Ş. Çiçekdağ*	*O. T. İltekin*
Ankara	Balıkesir	Balıkesir
R. Eren	*M. Erkuyumcu*	*V. Asena*
Bingöl	Çoruh	Çorum
Muhalifim.	*M. Güney*	*H. Ortakcıoğlu*
M. N. Okcuoğlu		
Edirne	Erzincan	Gümüşane
M. Enginün	*S. Sağıroğlu*	*H. Tokdemir*
İstanbul	İstanbul	İzmir
F. H. Demirelli	*M. Benker*	*H. Özyörük*
Kars	Konya	Konya
A. Çetin	*H. Aydıner*	*M. Obuz*
Konya	Konya	Kütahya
R. Alabay	*T. Kozbek*	*S. S. Nasuhoğlu*
Manisa	Mardin	Siird
Ş. Ergin	*M. K. Boran*	*Ş. Türkdoğan*
Sivas	Tokad	Tokad
N. Ertük	*H. Ökeren*	Muhalifim
		Z. Betil
Trabzon		Yozgad
F. A. Barutçu		*N. Ü. Alcılı*

Muhalefet şerhi :

Bir fiilin sabit ve suç vasfını haiz olup olmadığını takdir ve tesbit etmek yetkisi, Anayasanın 8 nci maddesine göre, munhasıran kazai mercilere aittir.

Bu itibarla, İçtüzüğün 180 nci maddesindeki (Kanarsa) sözünün mânasını, fiilin subutu hakkında hiçbir delil bulunmaması veya sabit olan fiilin hiçbir suça konu teşkil etmemesi haline hasreylemek gerekir. Bu söz, delillerin veya suç unsurlarının takdiri mânasını asla tazamun etmez.

Binaenaleyh, kararların bu esası mutlaka mahfuz tutacak şekilde yazılması, mesela fiil için (Subutu halinde) ve vasıf içinde filân suç konu teşkil ettiği kabul olunduğu takdirde, gibi kayıtları ihtiva etmesi gerektiği kanaatindeyiz ve Akif Sarıoğlu ve Fikret Başaran haklarındaki kararın bu esaslara aykırı olarak yazılmış bulunmasına muhalifiz.

Bingöl	Tokad
M. N. Okcuoğlu	*Z. Betil*

Çanakkale Milletvekili Süreyya Endik'in milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından kurulan Karma Komisyon raporu (3/266)

T. C.
Başbakanlık
Yazı İşleri ve Sicil Müdürlüğü
Özel No. 6/2 - 5003
G. No. 6/4071

25 . XII . 1951

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Millet Partisi il yürütme kurulu başkanı Kemal Atal tarafından yapılan müracaatta, Çanakkale Milletvekili Süreyya Endik tarafından tahkir edilmiş olduğu iddia edildiğinden bahsile hakkında Anayasanın 17 nci maddesi hükmü dairesinde gereken karar verilmek üzere Adalet Bakanlığından alınan 6 . XII . 1951 tarih ve 108/321 sayılı tezkere örneği ile eklerinin bağlı olarak sunulduğunu saygılarımla arzederim.

Başbakan
A. Menderes

Adalet Bakanlığının 6 . XII . 1951 ve 108/321 sayılı tezkeresi örneğidir.

Yüksek Başbakanlığa

Millet Partisi İl Yürütme Kurulu Başkanı Kemal Atal imzasiyle Trabzon C. Savcılığına verilip suç yeri itibariyle Biga C. Savcılığına gönderilen ve Çanakkale Milletvekili Süreyya Endik tarafından tahkir edilmiş olduğundan bahisle hakkında takibat icrası talebini ihtiva eden 11 . VII . 1951 tarihli dilekçe üzerine yapılan hazırlık tahkikatı neticesine göre, adı geçen milletvekili hakkında takibat icrası için milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması, Biga C. savcılığının işarına atfen Çanakkale C. Savcılığından istenmiştir.

Adı geçen savcılıktan gönderilen mezkûr olaya ait tahkikat evrakı, Anayasanın 17 nci maddesi hükmü dairesinde gereken muamelenin ifası için bağlı olarak yüksek huzurlarına sunulur.

Adalet Bakanı
R. Nasuhioğlu

Anayasa ve Adalet komisyonlarından kurulan Karma Komisyon raporu

T. B. M. M.
Anayasa ve Adalet
Komisyonlarından kurulan
Karma Komisyon
Esas No : 3/266
Karar No : 20

30 . I . 1952

Yüksek Başkanlığa

Millet Partisi İl Yürütme Kurulu Başkanı Kemal Atal'ı tahkir etmekten dolayı suçlu sanılan Çanakkale Milletvekili Süreyya Endik'in milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması hakkındaki Başbakanlığın 6/4071 sayı ve 25 . XII . 1951 tarihli yazısiyle ilişiği dosya, Karma Komisyonumuza havale edilmekle konunun incelenmesi ve sonuca göre raporunun yazılması için, İçtüzüğün 178 nci maddesi gereğince adçekme suretiyle ayrılan Hazırlama Komisyonuna tevdi edilmişti.

Bu komisyon tarafından yapılan inceleme sonunda hazırlanan rapor ve konuya ait dosya Karma Komisyonumuzca da incelenip görüşüldükten sonra, adı geçen Süreyya Endik'e isnat olunan suçun Anayasanın 12 ve 27 nci maddelerinde yazılı suçların dışında kaldığı anlaşıldı.

Bu itibarla yapılmak istenen kovuşturma ve yargılamanın İçtüğüğün 180 nci maddesi gereğince Dönem sonuna bırakılmasına karar verildi.

Kamutayın yüce tasvibine arzolunmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan	Sözcü	Kâtip
Manisa	Diyarbakır	Manisa
R. Ş. İnce	*F. Alpiskender*	*M. Kurbanoğlu*

Ankara	Ankara	Ankara
C. Soydan	*O. Ş. Çiçekdağ*	*O. T. İltekin*
Ankara	Balıkesir	Balıkesir
R. Eren	*M. Erkuyumcu*	*V. Asena*
Bingöl	Çoruh	Çorum
M. N. Okçuoğlu	*M. Güney*	*H. Ortakcıoğlu*
Edirne	Erzincan	Gümüşane
M. Enginün	*S. Sağıroğlu*	*H. Tokdemir*
İstanbul	İstanbul	İzmir
F. H. Demirelli	*M. Benker*	*H. Özyörük*
Kars	Konya	Konya
A. Çetin	*H. Aydıner*	*M. Obuz*
Konya	Konya	Kütahya
R. Alabay	*T. Kozbek*	*S. S. Nasuhoğlu*
Manisa	Mardin	Siird
Ş. Ergin	*M. K. Boran*	*Ş. Türkdoğan*
Sivas	Tokad	Tokad
N. Ertük	*H. Ökeren*	*Z. Betil*
Trabzon		Yozgad
F. A. Barutçu		*N. Ü. Alcılı*

Gümüşane Milletvekili Halis Tokdemir'in milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından kurulan Karma Komisyon raporu (3/267)

T. C.
Başbakanlık
Yazı İşleri ve Sicil Müdürlüğü
Özel No. 6/2-5027
G. No.6/4064

25 . XII . 1951

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

8 . IX . 1951 tarihinde Kelkit İlçesinde, Milletvekilleri Ara Seçimi dolayısiyle siyasi partilerin toplu olarak sözlü propaganda yapmaları için ilçe seçim kurulunca belli edilen saat dışında nutuk söylemek suretiyle 5545 sayılı Milletvekilleri Seçimi Kanununun 132 nci maddesinin ikinci fıkrası hükmünü ihlâl ettiğinden bahisle Gümüşane Milletvekili Halis Tokdemir hakkında Anayasanın 17 nci maddesi hükmü dairesinde gereken karar verilmek üzere Adalet Bakanlığından alınan 10 . XII . 1951 tarih ve 111/324 sayılı tezkere örneği ile eklerinin bağlı olarak sunulduğunu saygılarımla arzederim.

Başbakan
A. Menderes

Adalet Bakanlığının 10 . XII . 1951 tarih ve 111/324 sayılı tezkeresi örneğidir.

Yüksek Başbakanlığa

Gümüşane C. Savcılığından alınan 23 . XI . 1951 gün ve 1043 sayılı yazı ile eklerinde, Gümüşane Millevekili Halis Tokdemir'in, 8 . IX . 1951 tarihinde Kelkit İlçesinde, Milletvekilleri seçimi dolayısiyle siyasi partilerin toplu olarak sözlü propaganda yapmaları için ilçe seçim kurulunca belli edilen saat dışında nutuk söylemek suretiyle 5545 sayılı Milletvekilleri Seçimi Kanununun 132 nci maddesinin ikinci fıkrası hükmünü ihlâl ettiğinden bahisle hakkında kovuşturma yapılmak üzere milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması istenilmiştir.

Adı geçen savcılıktan gönderilen mezkûr olaya ait, kâğıtlar bağlı olarak sunulmuş olduğundan Anayasanın 17 nci maddesi hükmü dairesinde gereğinin ifasına müsaade buyurulmasını saygılarımla arz ve rica ederim.

Adalet Bakanı
R. Nasuhioğlu

Anayasa ve Adalet komisyonlarından kurulan Karma Komisyon raporu

T. B. M. M.
Anayasa ve Adalet
Komisyonlarından kurulan
Karma Komisyon
Esas No. 3/267
Karar No. 21

30 . I . 1952

Yüksek Başkanlığa

Ara seçimleri dolayısiyle propaganda için belli edilen saat dışında nutuk söylediği için 5545 sayılı Kanunu ihlâl etmesinden ötürü suçlu sanılan Gümüşane milletvekili Halis Tokdemir'in Milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması hakkındaki Başbakanlığın 6/4064 sayı ve 25 . XII . 1951 tarihli yazısiyle ilişiği dosya, Karma Komisyonumuza havale edilmekle konunun incelenmesi ve sonuca göre raporunun yazılması için, İçtüzüğün 178 nci maddesi gereğince adçekme suretiyle ayrılan Hazırlama Komisyonuna tevdi edilmişti.

Bu komisyon tarafından yapılan inceleme sonunda hazırlanan rapor ve konuya ait dosya Karma Komisyonumuzca da incelenip görüşüldükten sonra, adı geçen Halis Tokdemir'e isnadolunan suçun Anayasanın 12 ve 27 nci maddelerinde yazılı suçların dışında kaldığı anlaşıldı.

Bu itibarla yapılmak istenen kovuşturma ve yargılamanın İçtüzüğün 180 nci maddesi gereğince Dönem sonuna bırakılmasına karar verildi.

Kamutayın yüce tasvibine arzolunmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan	Sözcü	Kâtip
Manisa	Diyarbakır	Manisa
R. Ş. İnce	*F. Alpiskender*	*M. Kurbanoğlu*
Ankara	Ankara	Ankara
C. Soydan	*O. Ş. Çiçekdağ*	*O. T. İltekin*
Ankara	Balıkesir	Balıkesir
R. Eren	*M. Erkuyumcu*	*V. Asena*
Bingöl	Çoruh	Çorum
M. N. Okcuoğlu	*M. Güney*	*H. Ortakcıoğlu*
Edirne		Erzincan
M. Enginün		*S. Sağıroğlu*
İstanbul	İstanbul	İzmir
F. H. Demirelli	*M. Benker*	*H. Özyörük*
Kars	Konya	Konya
A. Çetin	*H. Aydıner*	*M. Obuz*
Konya	Konya	Kütahya
R. Alabay	*T. Kozbek*	*S. S. Nasuhoğlu*
Manisa	Mardin	Siird
Ş. Ergin	*M. K. Boran*	*Ş. Türkdoğan*
Sivas	Tokad	Tokad
N. Ertük	*H. Ökeren*	*Z. Betil*
Trabzon		Yozgad
F. A. Barutçu		*N. Ü. Alcılı*

İstanbul Milletvekili Hadi Hüsman'ın milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından kurulan Karma Komisyon raporu (3/279)

T. C.
Başbakanlık *18 . I . 1952*
Yazı İşleri ve Sicil Müdürlüğü
Özel No: 5208/6 - 2
G. No: 6/178

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

1949 - 1950 seneleri zarfında istihsal edilen tuzların yabancı memleketlere satışlarından dolayı yapılan tahkikat sonunda Türk Ceza Kanununun 230 ncu maddesiyle sanık olup son ara seçimlerinde milletvekilliğine seçilmiş olduğu anlaşılan eski Tekel Genel Müdürü Hâdi Hüsman'ın sorguya çekilebilmesi için gereken kararın verilmesi hakkında Gümrük ve Tekel Bakanlığından alınan 27 . XII . 1951 tarih ve 1776 sayılı tezkere örneği ile eski Danıştay kararı ve bu işe ilişkin dosyanın bağlı olarak sunulduğunu saygılarımla arzederim.

Başbakan
A. Menderes

İçişleri Bakanlığının 27 . XII . 1951 tarih ve 1776 sayılı tezkeresi örneğidir.

Yüce Başbakanlığa

1949 - 1950 seneleri zarfında istihsal edilen tuzların yabancı memleketlere satışlarından dolayı yapılan tahkikat sonunda T. Ceza Kanununun 230 ncu maddesiyle sanık eski Tekel Genel Müdürü Hadi Hüsman hakkında tanzim edilen fezleke, 4036 sayılı Kanunun 31 nci maddesine göre karar alınmak üzere 20 . VII . 1951 günlü ve 993 sayılı yazı ile Danıştay Başkanlığına sunulmuştu.

Danıştay 2 nci Daire esas 2119 karar 2502 sayılı ve 20 . XI . 1951 günlü kararı ile, sanık Hâdi Hüsman'ın son ara seçiminde milletvekili seçildiği anlaşılmış ve seçimden evvel ve sonra aleyhlerine suç isnat olunan milletvekillerinin sorguya çekilmeleri ve yargılanmaları Büyük Millet Meclisinin bu hususdaki müsaade kararına bağlı bulunmuş ve dosya içinde bu yolda alınmış bir kararа tesadüf edilememiş olduğundan bu yolda gerekli işlem yapılmak üzere dosyanın Bakanlığıma iadesine oy birliği ile karar verilmiştir.

Bu karara göre gereğinin yapılması için soruşturma raporunun ekleriyle birlikte Büyük Millet Meclisine sunulmasına müsaadelerini saygı ile arzeylerim.

Ankara : 27 . XII . 1951
Gümrük ve Tekel Bakanı
İmza

Anayasa ve Adalet Komisyonlarından kurulan Karma Komisyon raporu

T. B. M. M.
Anayasa ve Adalet Komisyonlarından kurulan Karma Komisyon
Esas No. 3/279
Karar No. 24

30 . I . 1952

Yüksek Başkanlığa

1949 - 1950 seneleri zarfında istihsal edilen tuzların yabancı memleketlere satışlarından dolayı yapılan tahkikat sonunda Türk Ceza Kanununun 230 ncu maddesiyle sanık bulunan İstanbul Milletvekili Hâdi Hüsman'ın milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması hakkındaki Başbakanlığın 6/178 sayı ve 18 . I . 1952 tarihli yazısı ile ilişiği dosya, Karma Komisyonumuza havale edilmekle konunun incelenmesi ve sonuca göre raporunun yazılması için , İçtüzüğün 178 nci maddesi gereğince ad çekme suretiyle ayrılan Hazırlama Komisyonuna tevdi edilmişti.

Bu komisyon tarafından yapılan inceleme sonunda hazırlanan rapor ve konuya ait dosya Karma Komisyonumuzca da incelenip görüşüldükten sonra adı geçen İstanbul Milletvekili Hâdi Hüsman'a isnat olunan suçun Anayasanın 12 ve 27 nci maddelerinde yazılı suçların dışında kaldığı anlaşıldı.

Bu itibarla yapılmak istenen kovuşturma ve yargılamanın İçtüzüğün 180 nci maddesi gereğince dönem sonuna bırakılmasına çoğunlukla karar verildi.

Kamutayın yüce tasvibine arzedilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan	Sözcü	Bu R. Sözcüsü
Manisa		Manisa
Komisyon kararına muhalifim. Muhalefet şerhi eklidir.		*M. Kurbanoğlu*
R. Ş. İnce		

Ankara	Ankara	Ankara
C. Soydan	*H. Ş. İnce*	*O. Ş. Çiçekdağ*
Ankara	Balıkesir	Balıkesir
R. Eren	*M. Erkuyumcu*	*V. Asena*
Bingöl	Çoruh	Çorum
M. N. Okcuoğlu	*M. Güney*	*H. Ortakcıoğlu*
Edirne	Erzincan	Erzincan
M. Enginün	*S. Sağıroğlu*	*Ş. Günaltay*
Gümüşane	İçel	İçel
H. Tokdemir	*H. Fırat*	*Ş. Tol*
İstanbul	İstanbul	İstanbul
A. Moshos	*F. H. Demirelli*	*M. Benker*
İzmir	Kars	Kars
H. Özyörük	*A. Çetin*	*L. Aküzüm*
Konya	Konya	Konya
H. Aydıner	*M. Obuz*	*R. Alabay*
Konya	Kütahya	Manisa
T. Kozbek	*S. S. Nasuhoğlu*	*M. Özsoy*
Maraş	Malatya	Mardin
M. Özsoy	*M. Kartal*	*M. K. Boran*
Siird		
Ş. Türkdoğan		
Tokda	Tokad	Yozgad
H. Ökeren	*Z. Betil*	*N. Ü. Alcılı*

Muhalefet şerhi :

Hazırlama komisyonunun kararı ne mahiyette olursa olsun kanaatimizce teşrii masuniyetin hangi suçlarda kaldırılması ve hangilerinde kaldırılmaması hususunda Meclis, Anayasanın 17 nci maddesinin mutlak ifadesiyle tam bir takdir hakkına sahiptir.

Teşrîî masuniyet müessesesinin vaz'ı sebebi, munhasıran siyasi ve teşriî vazifenin korunması maksadına müstenittir. Bu hâdisede, milltevekili her hangi bir maksatla suç işlemiye tahrik edici bir hal görülemediğinden Hâdi Hüsman hakkındaki kanuni takibatın durdurulmaması ve binaenaleyh teşrii masuniyetin kaldırılması mütalâasiyle ekseriyet kararına muhalifiz.

Manisa	Diyarbakır	Ankara
R. Ş. İnce	*F. Alpiskender*	*O. T. İltekin*
Erzurum	Zonguldak	
E. Karan	*M. Alakant*	

İstanbll Milletvekili Senihi Yürüten'in milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından kurulan Karma Komisyon raporu (3/268)

T. C.
Başbakanlık
Yazı İşleri ve Sicil Müdürlüğü
Özel No. 6/2 - 5005
G. No. 6/4073

25 . XII . 1951

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Mehmet Erdem'i silâhla tehdit ettiği ihbar olunan İstanbul Milletvekili Senihi Yürüten hakkında Anayasanın 17 nci maddesi hükmü dairesinde gereken karar verilmek üzere Adalet Bakanlığından alınan 6 . XII . 1951 tarih ve 107/322 sayılı tezkere örneği ile eklerinin bağlı olarak sunulduğunu saygılarımla arzederim.

Başbakan
A. Menderes

Adalet Bakanlığının 6 . XII . 1951 tarih ve 107/322 sayılı tezkeresi örneğidir

Yüksek Başbakanlığa

İstanbul C.. Savcılığından alınan 13 . XI . 1951 gün ve 12042 sayılı yazıda;

İstanbul Milletvekili Senihi Yürüten'in Mehmet Erdem'i silâhla tehdit ettiği ihbar olunmasından dolayı yapılan soruşturma üzerine Anayasanın 17 nci maddesine göre gereğinin ifası istenmektedir.

Bu hususiaki soruşturma kâğıtları bağlı olarak takdim edilmiştir.

Anayasanın 17 nci maddesi hükmüne tevfikan gereğinin ifasına müsaade buyurulması saygı ile arzolunur.

Adalet Bakanı
R. Nasuhioğlu

Anayasa ve Adalet komisyonlarından kurulan Karma Komisyon raporu

T. B. M. M.
Anayasa ve Adalet
Komisyonlarından kurulan
Karma Komisyon
Esas No. 3/268
Karar No. 22

30 . I . 1952

Yüksek Başkanlığa

Mehmet Erdemi, kavgada korkutmak kasdiyle silâhla tehdit etmekten suçlu sanılan İstanbul Milletvekili Senihi Yürüten'in milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması hakkındaki Başbakanlığın 6/4073 sayı ve 25 . XII . 1951 tarihli yazısiyle ilişiği dosya, Karma Komisyonumuza havale edilmekle konunun incelenmesi ve sonuca göre raporunun yazılması için, İçtüzüğün 178 nci maddesi gereğince adçekme suretiyle ayrılan Hazırlama Komisyonuna tevdi edilmişti.

Bu Komisyon tarafından yapılan inceleme sonunda hazırlanan rapor ve konuya ait dosya Karma Komisyonumuzca da incelenip görüşüldükten sonra, adı geçen Senihi Yürüten'e isnat olunan suçun Anayasanın 12 ve 27 nci maddelerinde yazılı suçların dışında kaldığı anlaşıldı.

Bu itibarla yapılmak istenen kovuşturma ve yargılamanın İçtüğüğün 180 nci maddesi gereğince Dönem sonuna bırakılmasına karar verildi.

Kamutayın yüce tasvibine arzedilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan	Sözcü	Kâtip
Manisa	Diyarbakır	Manisa
R. Ş. İnce	*F. Alpiskender*	*M. Kurbanoğlu*

Ankara	Ankara	Ankara
C. Soydan	*O. Ş. Çiçekdağ*	*O. T. İltekin*
Ankara	Balıkesir	Balıkesir
R. Eren	*M. Erkuyumcu*	*V. Asena*
Bingöl	Çoruh	Çorum
M. N. Okcuoğlu	*M. Güney*	*H. Ortakcıoğlu*
Edirne	Erzincan	Gümüşane
M. Enginün	*S. Sağıroğlu*	*H. Tokdemir*
İstanbul	İstanbul	İzmir
F. H. Demirelli	*M. Benker*	*H. Özyörük*
Kars	Konya	Konya
A. Çetin	*H. Aydıner*	*M. Obuz*
Konya	Konya	Kütahya
R. Alabay	*T. Kozbek*	*S. S. Nasuhoğlu*
Manisa	Mardin	Siird
Ş. Ergin	*M. K. Boran*	*Ş. Türkdoğan*
Sivas	Tokad	Tokad
N. Ertük	*H. Ökeren*	*Z. Betil*
Trabzon		Yozgad
F. A. Barutçu		*N. Ü. Alcılı*

Kırşehir Milletvekili Halil Sezai Erkut'un milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından kurulan Karma Komisyon raporu (3/269)

T. C.
Başbakanlık
Yazı İşleri ve Sicil Müdürlüğü
Özel No : 6/2 - 5004
G. No : 6/4074

25 . XII . 1951

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

21 . VIII . 1951 tarihinde Bozöyük'te yapılan sözlü propaganda toplantısında muayyen müddetten yedi dakika fazla konuşmak suretiyle 5545 sayılı Milletvekilleri Seçimi Kanununun 135 nci maddesinin son fıkrası delâletiyle Türk Ceza Kanununun 526 ncı maddesi hükmünü ihlâl ettiği bildirilen Kırşehir Milletvekili Halil Sezai Erkut hakkında Anayasanın 17 nci maddesi hükmü dairesinde gereken karar verilmek üzere Adalet Bakanlığından alınan 6 . XII . 1951 tarih ve 106/320 sayılı tezkere örneği ile eklerinin bağlı olarak sunulduğunu saygılarımla arzederim.

Başbakan
A. Menderes

Adalet Bakanlığının 6 . XII . 1951 tarih ve 106/320 sayılı tezkeresi örneğidir.

Yüksek Başbakanlığa

Bilecik C. Savcılığından alınan 27 . IX . 1951 gün ve 1117 sayılı yazıda;

Kırşehir Milletvekili Halil Sezai Erkut'un, 21 . VIII . 1951 tarihinde Bozöyük'te yapılan sözlü propaganda toplantısında muayyen müddetten yedi dakika fazla konuşmak suretiyle 5545 sayılı Milletvekilleri Seçimi Kanununun 135 nci maddesinin son fıkrası delâletiyle Türk Ceza Kanununun 526 ncı maddesi hükmünü ihlâl ettiğinden bahsile hakkında kovuşturma yapılmak üzere milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması istenilmiştir.

Adı geçen savcılıktan gönderilen mezkûr olaya ait kâğıtlar bağlı olarak sunulmuş olduğundan, Anayasanın 17 nci maddesi hükmü dairesinde gereğinin ifasına müsaade buyurulmasını saygılarımla arz ve rica ederim.

Adalet Bakanı
R. Nasuhioğlu

Anayasa ve Adalet komisyonlarından kurulan Karma Komisyon raporu

T. B. M. M.
Anayasa ve Adalet
Komisyonlarından kurulan
Karma Komisyon
Esas No: 3/269
Karar No: 23

30 . I . 1952

Yüksek Başkanlığa

Ara ceçimleri dolayısiyle yapılan propaganda toplantısında muayyen müddetten yedi dakika fazla konuşmak suretiyle 5545 sayılı Kanunu ihlâl etmesinden dolayı suçlu sanılan Kırşehir Milletvekili Halil Sezai Erkut'un milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması hakkındaki Başbakanlığın 6/4074 sayı ve 25 . XII . 1951 tarihli yazısiyle ilişiği dosya Karma Komisyanumuza havale edilmekle konunun incelenmesi ve sonuca göre raporunun yazılması için, İçtüzüğün 178 nci maddesi gereğince ad çekme suretiyle ayrılan Hazırlama Komisyonuna tevdi edilmişti.

Bu komisyon tarafından yapılan inceleme sonunda hazırlanan rapor ve konuya ait dosya Karma Komisyonumuzca da incelenip görüşüldükten sonra, adı geçen Halil Sezai Erkut'a isnat olunan suçun, Anayasanın 12 ve 27 nci maddelerinde yazılı suçların dışında kaldığı anlaşıldı.

Bu itibarla yapılmak istenen kovuşturma ve yargılamanın İçtüzüğün 180 nci maddesi gereğince dönem sonuna bırakılmasına karar verildi.

Kamutayın yüce tasvibine arzolunmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan	Sözcü	Kâtip
Manisa	Diyarbakır	Manisa
R. Ş. İnce	*F. Alpiskender*	*M. Kurbanoğlu*
Ankara	Ankara	Ankara
C. Soydan	*O. Ş. Çiçekdağ*	*O. T. İltekin*
Ankara	Balıkesir	Balıkesir
R. Eren	*M. Erkuyumcu*	*V. Asena*
Bingöl	Çoruh	Çorum
M. N. Okcuoğlu	*M. Güney*	*H. Ortakcıoğlu*
Edirne	Erzincan	Gümüşane
M. Enginün	*S. Sağıroğlu*	*H. Tokdemir*
İstanbul	İstanbul	İzmir
F. H. Demirelli	*M. Benker*	*H. Özyörük*
Kars	Konya	Konya
A. Çetin	*H. Aydıner*	*M. Obuz*
Konya	Konya	Kütahya
R. Alabay	*T. Kozbek*	*S. S. Nasuhoğlu*
Manisa	Mardin	Siird
Ş. Ergin	*M. K. Boran*	*Ş. Türkdoğan*
Sivas	Tokad	Tokad
N. Ertük	*H. Ökeren*	*Z. Betil*
Trabzon		Yozgad
F. A. Barutçu		*N. Ü. Alcılı*

Ordu Milletvekili Atıf Topaloğlu'nun milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından kurulan Karma Komisyon raporu (3/270)

T. C.
Başbakanlık
Yazı İşleri ve Sicil Müdürlüğü
Özel No : 6/2 - 5028
G. No : 6/4075

25 . XII . 1951

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

22 . X . 1951 tarihinde Fatsa'da tertip ettiği açık hava toplantısında yaptığı konuşmada Devlet Başkanını, Hükümetin mânevi şahsiyetini, Başbakanı ve Milletvekili Feyzi Boztepe'yi alenen tahkir etmekten ve ayrıca Kore'ye asker göndermenin ve Atlantik Paktının mahiyeti ve şümulü hakkında menfi propaganda yapmaktan sanık Ordu Milletvekili Atıf Topaloğlu hakkında Anayasanın 17 nci maddesi hükmü dairesinde gereken karar verilmek üzere Adalet Bakanlığından alınan 10 . XII . 1951 tarih ve 110/325 sayılı tezkere örneği ile eklerinin bağlı olarak sunulduğunu saygılarımla arzederim.

Başbakan
A. Menderes

Adalet Bakanlığının 10 . XII . 1951 tarih ve 110/325 sayılı tezkeresi örneğidir.

Yüksek Başbakanlığa

Ordu C. Savcılığından alınan 27 . XI . 1951 tarihli yazıda;

22 . X . 1951 tarihinde Fatsa'da tertip ettiği açık hava toplantısında yaptığı konuşmada Devlet Başkanını, Hükümetin mânevi şahsiyetini, Başbakanı ve Milletvekili Feyzi Boztepe'yi alenen tahkir etmekten ve ayrıca Koreye asker göndermenin ve Atlântik Paktının mahiyeti ve şümulü hakkında menfi propaganda yapmaktan sanık Ordu Milletvekili Atıf Tapaloğlu hakkında takibat icrası için mumaileyhin milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması, mahallî C. Savcılığının işarına atfen istenmiştir.

Adı geçen savcılıktan gönderilen mezkûr olaylara ait hazırlık tahkikatı kâğıtları bağlı olarak sunulmuştur.

Sayın Başbakan Adnan Menderes ve Milletvekili Feyzi Boztepe taraflarından usulü dairesinde şikâyette bulunulduğu takdirde kanuni gereği yapılmak üzere, re'sen takibi muktazi diğer suçlardan dolayı Ordu Milletvekili Atıf Topaloğlu hakkında Anayasanın 17 nci maddesi hükmü dairesinde gereken muamelenin ifasına delâlet ve müsaade buyurulmasını saygılarımla rica ederim.

Adalet Bakanı
R. Nasuhioğlu

Anayasa ve Adalet Komisyonlarından kurulan Karma Komisyon raporu

T. B. M. M.
Anayasa ve Adalet Komisyonlarından kurulan
Karma Komisyon
Esas No. 3/270
Karar No. 25

1 . II . 1952

Yüksek Başkanlığa

22 . X . 1951 tarihinde Fatsa'da tertip ettiği açıkhava toplantısında yaptığı konuşmada Devlet Başkanını, Hükümetin mânevi şahsiyetini, Başbakanı ve Milletvekili Feyzi Boztepe'yi alenen tahkir etmekten ve ayrıca Kore'ye asker göndermenin ve Atlântik Paktının mahiyeti ve şümulü hakkında menfi propaganda yapmaktan dolayı suçlu sanılan Ordu Milletvekili Âtıf Topaloğlu'nun milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması hakkındaki Başbakanlığın 6/4075 sayı ve 25 . XII . 1951 tarihli yazısiyle ilişiği dosya, Karma Komisyonumuza havale edilmekle konunun incelenmesi ve sonuca göre raporunun yazılması için, İçtüzüğün 178 nci maddesi gereğince adçekme suretiyle ayrılan Hazırlama Komisyonuna tevdi edilmişti.

Bu komisyon tarafından yapılan inceleme sonunda hazırlanan rapor ve konuya ait dosya Karma Komisyonumuzca da incelenip görüşüldükten sonra,

Âtıf Topaloğlu'nun konuşmasının :

1. Reisicumhur Celâl Bayar hakkındaki sözleri,
2. Atlântik Paktı hakkındaki sözleri,
3. Kore'ye gönderilen askerlerin 4.500 olmayıp 6.500 den ibaret olduğu,
4. Din mevzuuna Halk Partisinin daha çok alâka gösterdiği,
5. Hükümet icraatiyle değişen hiçbir şey olmadığı,

Hususlarından ibaret bulunduğu görülmüştür.

Beş grupa ayrılan bu konuşmalara ait evrak münderecatına ve şahitlerin beyanına göre bu sözlerden Reisicumhur Celâl Bayar'a ait olandan gayrısının umumi tenkid mahiyetini aşmadığı ve binaenaleyh suç unsuru cürmisini de muhtevi olmadığı müşahede edilmiştir.

Devlet Reisine yapılan hakaretin ise cezası bir seneden üç seneye kadar hapis olduğuna ve böylece isnadolunan suçun terhipli suçların dışında kaldığı anlaşılmıştır.

Bu itibarla yapılmak istenen kovuşturma ve yargılamanın İçtüzük'ün 180 nci maddesi gereğince dönem sonuna bırakılmasına karar verildi.

Kamutayın yüce tasvibine arzolunmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan		Sözcü
Manisa		Diyarbakır
Refik Ş. İnce		*F. Alpiskender*
Kâtip		
Manisa	Ankara	Ankara
M. Kurbanoğlu	*C. Soydan*	*O. Ş. Çiçekdağ*
Ankara	Ankara	Balıkesir
O. T. İltekin	*R. Eren*	*M. Erkuyumcu*
Balıkesir	Bingöl	Çoruh
V. Asena	*M. N. Okcuoğlu*	*M. Güney*
Çorum	Edirne	Erzincan
H. Ortakcıoğlu	*M. Enginün*	*S. Sağıroğlu*
Gümüşane	İstanbul	İstanbul
H. Tokdemir	*F. H. Demirelli*	*M. Benker*
İzmir	Kars	Konya
H. Özyörük	*A. Çetin*	*H. Aydıner*
Konya	Konya	Konya
M. Obuz	*R. Alabay*	*T. Kozbek*
Kütahya	Manisa	Mardin
S. S. Nasuhoğlu	*Ş. Ergin*	*M. K. Boran*
Siird	Sivas	Tokad
Ş. Türkdoğan	*N. Ertürk*	*H. Ökeren*
Tokad	Trabzon	Yozgad
Z. Betil	*F. A. Barutçu*	*N. Ü. Alcıla*

Mart - Ağustos 1951 aylarına ait raporun sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/263)

T. C:
Sayıştay Başkanlığı
Sayı : 332812, 3376

19 Aralık 1951

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

1050 sayılı Genel Muhasebe Kanununun 76 ncı maddesi hükmüne tevfikan Mart ilâ Ağustos 1951 ayları içindeki işlemlerden Büyük Millet Meclisine arzı uygun görülen hususlarla kanuna aykırı sayılarak vize edilmemiş bulunan masraflara mütaallik olmak üzere düzenlenen 3 madde ve on sekiz sayfadan ibaret bulunan 1951 Bütçe yılı birinci ve ikinci üç aylık raporunun ilişik olarak sunulduğunu derin saygılarımla arzeylerim.

Sayıştay Başkanı V.
F. Eke

Sayıştayın mütalâası

Reddolunan evrakın :

Tarihi	No.	Cinsi	Muhtevası
13.X.1950	519	V. emri	35,10

Bölüm	Dairesi
477	Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü

1. — Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğüne ait olup Adliye Bakanlığı Muhasebe Müdürlüğünce tanzim edilerek vize edilmek üzere Sayıştaya gönderilmiş olan yukarda tarih ve numarası ile muhtevası yazılı verile emrinin tetkiki sonucunda;

Umum Müdürlükçe (E) cetvelinden (arşiv ayırıcılığı) unvanı ile merkez için istihsal edilen kadroya tâyin olunan Servet Çetintaş'ın taşra teşkilâtına dâhil (Kdastaro teknisiyenliğinde) istihdam edilmek ve kendisine Maliye Bakanlığının bu konudaki yazısı hilâfına muvazzaf memurlar gibi harcırah verilmek istenildiği görülerek sebep ve müstenidatının bildirilmesi hakkında sepkeden istizaha Zat İşleri ve Levazım Müdürlüğü ifadesiyle alınan cevapta:

Sayıştay Komisyonu raporu

31 . I . 1952

Yüksek Başkanlığa

Mart - Ağustos 1951 aylarına ait olup Sayıştay Başkanlığının 19 Aralık 1951 tarihli ve 332812/3376 sayılı tezkeresiyle gönderilen birinci ve ikinci üç aylık rapor, Sayıştay Birinci Daire Başkanı Faik Eke de hazır bulunluğu halde komisyonumuzca tetkik olundu :

Raporun fıkralarına karşılık olarak ittihaz kılınan kararlar hizasında gösterilmiştir.

1. — 3656 sayılı Teadül Kanununun 9 ncu maddesi mucibince her sene Bütçe kanunlariyle kabul edilecek (E) cetvellerine dâhil hizmetler muvakkat müddetlerle ifası icabeden ve daimî mahiyet arzetmiyen hizmetler olması itibariyle bu hizmetlere tâyin edilecek memurların ancak o hizmetlerde istihdamı lâzımgeleceği hakkındaki Sayıştay kararı yerinde görülmüştür.

200 lira ücretli merkez (E) cetveline dâhil arşiv ayırıcısı kadrosunun, Çubuk'a verilerek 175 lira ücretle Çubuk arazi kadastrosu teknisiyenlik görevinde çalıştırılacak olan Servet Çetintaş'ın tâyini, tahakkuk evrakı arasında mevcut, onayda da belirtildiği üzere, 5602 sayılı Kanunun 58 nci maddesine göre yapılmış olup bu tâyinde kanuna muhalif bir cihet olmadığ ve mumaileyhin kadrosu E cetveline dâhil bulunduğundan bu kabîl memurların yol masrafları ile zaruri masraflarının tediyesi mümkün olduğundan ayrılış varış gündeliği olarak 13.50 liranın zaruri masraf mukabili tahakkuk ettirildiği beyaniyle mezkûr verile emrinin vizesi istenilmiş ise de bir sene için muteber olan (E) cetveline istinaden ve merkez için arşiv ayırıcısı namiyle alınmış bulunan bir kadronun taşraya tahsisi ve unvanının da arazi teknisiyeni olarak değiştirilmesi cihetine gidilmek suretiyle yapılan tâyinin 5602 sayılı Kanunun 58 nci maddesiyle verilen yetki ile telifine imkân görülemediği gibi muvakkaten alınan ve izamı sureti de muvakkat olması gereken bir memura daimî memuriyet harcırahı misillû ayrılış, varış yevmiyeleri verilmesi de harcırah kararnamesi ve müzeyyelâtı hükümleri ile telif edilemediğinden bu baptaki verile emrinin vizesinde tereddüt edildiği denetçisi tarafından verilen müzekkereden anlaşılması üzerine Birinci Daire tarafından bu konuda cereyan eden müzakere sonucunda; daimî mahiyetteki Devlet hizmetlerinin gördürülmesi için gerek 3656 sayılı Kanunla gerek her bakanlık veya dairenin kendi teşkilât kanunlariyle muhtelif unvanlar altında kadrolar tesis edilmiş olduğu gibi muvakkat mahiyetteki bâzı hizmetler için de kadro istihsaline bütçe kanunlariyle cevaz verilmiş olduğundan bu hizmetlerin mezkûr kadrolarda taşıdıkları unvanlara göre tâyin edilecek memur ve hizmetlilere gördürülmesi meşrut olup bunun dışında hiçbir dairenin, ne kadrosunun tezyidinde, ne de tahsis edilmiş hizmetler kanunla tesbit edilmiş olmak itibariyle, bu kadrolara tâyin edilecek memur ve hizmetlilerin dairelerce başka bir görevde çalıştırılmalarına imkân olmamak icabetmekte ve nitekim alelûmum hizmetlerin tesbit olunan kadrolarla ifa edilmesini mümkün addeden vâzıı kanunca, E cetveline bağlı masraf tertiplerinden muvakkat mahiyette olmak üzere istihsal edilecek kadroların, eldeki

kadrolara ek mahiyette olmamasının meşrut olduğu, her yıl Muvazenei Umumiye kanunlarına konulan hükümlerle emredilmiş bulunmakta ve 1950 yılı Bütçe Kanununun 5 nci maddesinin son fıkrası da aynı hükmü ihtiva etmektedir. Gerçi; hemen bütün dairelerin teşkilât kanunlarında olduğu veçhile, 5602 sayılı Tapulama Kanununun 58 nci maddesinde de Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün merkez ve iller teşkilâtında aylık veya ücretle kullanmakta olduğu her hangi bir memuru yapılması Genel Müdürlüğe ait bir iş için orada Genel Müdürlük teşkilâtı ve açık vazife bulunup bulunmaması ile kayıtlı olmaksızın kadrosiyle dilediği yerde (dilediği işte değil) kullanabileceği tasrih edilmiş ve 3203 sayılı Kanunun buna müşabih bir hükmü ihtiva eden 18 nci maddesinin, bütçelerin E cetveline bağlı masraf tertiplerinden alınan kadrolarda istihdam olunanlar hakkında da uygulanmasının mümkün olabileceği genel kurulca müttehaz 22.VI.1950 tarihli bir kararda belirtilmiş ise de, mezkûr 18 nci madde ile Tarım Bakanlığına, hizmetlileri de dâhil olmak üzere bu şekilde bir istihdam yetkisi verilmiş olduğu halde 5602 sayılı Kanunun sözü edilen 58 nci maddesinde sadece maaşlı ve ücretli memurlar zikredilmiş olduğundan mezkûr hükmün Tapu ve Kadastro Genel Müdürlük teşkilâtına dâhil hizmetliler hakkında uygulanması mümkün görülememekle beraber hizmetlilere de şâmil olduğu kabul edilse bile mezkûr madde, her hangi bir memuru istenilen yerde kullanmak yetkisi vermişse de, bu memur veya hizmetlinin, tâyin edildiği kadronun muhassas bulunduğu hizmetten gayrı hizmetlerde çalıştırılmasına cevazı tazammun eder bir hükmü ihtiva etmemektedir.

Bahse konu kadro (arşiv ayırıcılığı) unvaniyle istihsal edilmiş bulunduğu cihetle bu kadroya tâyin edilecek hizmetlinin de behemehal arşiv ayırıcılığı görevinde çalıştırılması meşrut olduğu halde (kadastro teknisiyenliği) görevinde istihdam edilmesi caiz görülememiş ve esasen Çubuk'ta (arşiv ayırıcılığının) mevzuubahis olamıyacağı da tabiî bulunmuştur.

Bu itibarla, gerek 5602 sayılı Kanunun Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğüne verdiği yetkinin hizmetlilere şâmil olmaması ve gerek tâyin edildiği hizmetin gayri bir hizmette istihdam edilmek istenilmesi sebepleriyle Servet Çetin-

taş'ın harcırahının kabulü mevzuata mugayir bulunmuş ve buna binaen adı geçenin yevmiyeye müstehak olup olmıyacağı mevzuu üzerinde durulmaya da mahal görülmiyerek bu baptaki verile emrinin kabul vizesine imkân olmadığı kararlaştırılmış olduğundan mezkûr verile emri işbu karara istinaden ret takriri ile dairesine iade edilmişti.

Bu defa Tapu ve Kadastro Umum Müdürlüğü ifadesiyle alınan 17 . I . 1951 tarih ve 10 - 4203/618 numaralı yazıda; Türkiye ölçüsünde uygulanacak olan tapulama işlerinin aksatmadan yürütülmesini temin için her nevi vasıta ve imkânlardan faydanılmasını sağlamak maksadiyle kaleme alınan ve Yüksek Meclisce kabul edilmiş bulunan 5602 numaralı Kanunun 58 nci maddesinde aynen (Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü merkez ve iller teşkilâtında aylık veya ücretle kullanmakta olduğu her hangi bir memuru, yapılması Genel Müdürlüğe ait bir iş için orada Genel Müdürlük teşkilâtı ve açık vazife bulunup bulunmaması ile kayıtlı olmaksızın kadrosu ile birlikte dilediği yerde kullanabilir.) denilmek suretiyle Genel Müdürlüğümüze gerek merkez ve gerekse iller teşkilâtında aylık veya ücretle istihdam etmekte olduğumuz her hangi bir memuru Genel Müdürlüğümüz tarafından ifası gereken her hangi bir iş (Tapu, tapulama, şehir kadastrosu ve sair işler) için orada teşkilâtımız olsun olmasın, münhal görevimiz bulunsun bulunmasın dilediğimiz yerde kullanmak yetkisi verilmiştir. Madde mutlak ve sarih olup memurun tâyin edilmiş olduğu kadro nun taşıdığı unvanın dışındaki hizmetlerde meselâ bir Tapu veya Kadastro memurunun tapulama işinde çalıştırılamıyacağına dair bir takyidi ihtiva etmemektedir.

Bu sebepledirki kendilerinden tapulama sahasında istifade memul bulunan Tapu ve Kadastro memurları tapulama işlerinde veya tapu veyahut şehir kadastrosu işlerinde daha faydalı olacağı anlaşılan tapulama memurları da tapulamayı şehir arazisi kadastrosu işlerinde memuriyet unvanları muhafaza edilerek kadrolariyle (yeni kadroları da istihdamı tensip olunan mahalle verilerek) çalıştırılmakta ve bu suretle memurlarımızın bilgilerine, ehliyetlerine, başarılarına göre kendilerinden âzami randıman alınması mümkün olmaktadır. Tapulama işlerinde üç dört ay gibi kısa bir zamanda çok müspet

neticeler alınmasına bu maddenin tatbik şekli başlıca âmil olmuş bulunmaktadır. Aksi mütalâa edildiği takdirde maddenin tedvininden maksut olan gayenin tamamen fevt edilmiş olacağı aşikârdır.

Şurası da kayda şayandır ki, gerek daire kararında zikredilen 3231 sayılı Kanunun 18 nci maddesi ve gerekse 5439 sayılı Kanunun 2 nci maddelerinde bu mevzuda verilmiş olan yetkilerde memurların tâyinlerindeki usul esas tutulduğu halde 5602 sayılı Kanunla bu kayıttan da âri olarak (tâyinlerindeki usul ne olursa olsun) daha vâsi salâhiyet verilmiş ve madde bu anlama göre tatbik edilmekte bulunmuştur.

Maddede zikrolunan ücretli memurlardan maksat da sürekli ve geçici görevlilerdir. Çünkü teşkilâtımızda ücretli tek bir memur kadrosu olmadığı için (Eğer maksat ücretli memurlar olsa idi) böyle bir hüküm sevkına lüzum görülmezdi.

E cetveline dâhil olan arşiv ayırıcıları her ne kadar Bakanlar Kurulundan alınan kadrolara müsteniden çalıştırılmakta iseler de bunlar, tapulamasına başlanacak il, ilcelere bağlı bucak ve köylerdeki gayrimenkullerin eski yazılı kayıtlarını merkezde veya mahallerinde mahalle mahalle ve köy köy tasnif etmek ve yeni yazıya çevirmek suretiyle çalıştırılmaktadırlar ki, gördükleri görev bakımından birer memur durumda olup 5602 sayılı Kanunun 10 ncu maddesiyle lüzum gösterilmiş bulunan hizmetleri görmekte olduklarından bunların da lüzumu halinde 58 nci maddeye göre istihdamlarında bir mahzur mütalâa edilmemiştir.

Hulâsa itibariyle 5602 sayılı Kanunun 58 nci maddesi Genel Müdürlüğümüze, teşkilâtımıza dahil maaşlı veya ücretli memurları iş vaziyetinin icabına göre dilediğimiz yerde ve ifası genel müdürlüğümüze ait her hangi bir işte istihdama yetki vermiş hakiki ihtiyaç da bu merkezde bulunmuş olduğu beyaniyle keyfiyetin bir kere de bu noktai nazardan mütalâa ve tetkik edilmesi istenilmiştir.

Bu hususta Birinci Dairede tekrar cereyan eden müzakere sonucunda; Genel Müdürlükçe bu defa serdolunan mütalâa evvelki kararın ittihazı sırasında göz önünde tutulmuş bulunması itibariyle o kararı değiştirecek mahiyette olmadığı neticesine varılarak keyfiyetin bir kere de Genel Kurulca görüşülmesine lüzum gösterilmiş ve bu hususta Genel Kurulun 22 . II . 1951 tarihli

toplantısında vâkı görüşme sonunda, hâdise de söz gelimi olan 22 . VI . 1950 tarihli Genel Kurul kararı, Tarım Bakanlığınca (iller geçici hizmetliler) tertibinden (E) cetveliyle istihsal olunan kadroya istinaden istihdam olunan ve aynı hizmette çalışmak üzere merkeze alınmış bulunan bir laborant hakkında ittihaz edildiğine ve eldeki hâdisenin, Tapu ve kadostro Genel Müdürlüğünce (E) cetveline istinaden istihsal olunan kadroda merkezde arşiv ayırıcılığında istihdam olunan bir zatın Çubuk ilcesine gönderilerek arazi kadastrosu teknisiyenliği görevinde çalıştırılmak istenilmesinden ibaret bulunarak o karar mevzuu ile tam bir mutabakat arzetmediğine nazaran keyfiyetin mezkûr karar dairesinde mütalâasına imkân görülememiş olmakla beraber bütçelerdeki masraf tertiplerine mevzu ödeneklere istinaden geçici mahiyetteki hizmetler için (E) cetveliyle Bakanlar Kurulundan istihsal olunacak kadrolarda gösterilecek görevlerde istihdam olunacakların ancak kadroya göre merkez veya illerde hangi hizmetler için çalıştırılacaklar ise o hizmetlerde istihdam edilmeleri iktiza edeceğine ve aksi takdirde ihtiyaca göre alınan bu kadroların hizmet mevzuu da kalmıyacağına ve (E) cetveline istinaden istihsal olunan kadroların eldeki kadrolara ek olmamasının şart olduğu da Bütçe kanunlarında ayrıca tasrih edilmiş bulunmasına göre E cetveliyle istihsal edilen kadroda merkezde arşiv ayırıcılığı olarak istihdam olunduğu anlaşılan bahis konusu Servet Çetintaş'ın Çubuk İlcesi Arazi Kadastrosu teknisiyenliğinde çalştırlması doğru bulunmamış ve bu itibarla namına tahakkuk ettirilen harcırahı muhtevi verile emrinin bu bakımdan vizesine imkân görülemediği karar altına alınmış olduğundan mezkûr verile emri 1 Mart 1951 tarihli cevabi yazı ile birlikte Tapu ve Kadastro Umum Müdürlüğüne iade edilmiştir.

Reddolunan evrakın			Muhtevası	
Tairihi	No,su	Cinsi	Lira	K.
7 . XI . 1950	2638	V. Emri	300	00
»	2639	»	2	60

Bölümü	Dairesi
308/6	Ankara Üniversitesi Rektörlüğü
»	» » »

2. — Üniversite Saymanlık Müdürlüğünce tanzim olunarak vize edilmek üzere Sayıştaya gönderilen ve yukarda tarih ve numaraları ile muhteviyatı yazılı bulunan verile emirlerinin tetkiki neticesinde;

Tıp akültesi Üroloji kliniğinden verilen raporla Yalova Kaplıcalarında üç haftalık bir kür yapmasına lüzum gösterilen Veteriner Fakültesi Fizyoloji Tnstitüsü Müdürü Profesör Bedii Toktay'ın verile emrine bağlı beyannamesinde; kaplıca tedavisi görmek için Yalova'ya gittiği halde orada kalmayp İstanbul'a döndüğü ve İstanbul'daki ikametgâhından muhtelif fâsılalarla sabah gidip akşam dönmek suretiyle otomobil ve vapur ücretleri gibi orada kalması halinde azimet ve avdet için birer defa ödenmesi gereken ücretleri her giliş ve gelişi için tesviye etmiş olduğu görülerek sebebi hakkında sepkeden istizaha, mumaileyhin imzasını havi olarak saymanlık müdürlüğünce gönderilen cevapta; Termal Otelinde yer bulunamadığından dönmek mecburiyeti hâsıl olduğu ve banyo almak zaruretiyle de her gün gidip gelindiği ve bu sebeple de ihtiyar olunan yol masrafının istenildiği beyan edilmiş ise de müstemirren devam etmesi gereken banyo tedavisi için 6, 7, 30 ve 31 Ağustos 1950 ile 1, 2, 3, 4, 10 ve 11 Eylûl 1950 tarihlerinde fasıla ile muhtelif günlerde İstanbul'dan gidip gelinmesi ve Termal Otelde yer bulunmadığının tevsik olunması ve mahallî diğer otellerde de kalınmaksızın İstanbul'da ikamet edilmesi sebepleriyle işbu yol masrafının ayakta tedavi mahiyetinde telâkki edilerek olduğu gibi kabul ve vizesinde tereddüt edildiği denetçisi tarafından verilen müzekkereden anlaşılması üzerine 4 ncü Dairece cereyan eden müzakere neticesinde; 4598 sayılı Kanuna ve tedavi yönetmeliğine göre hastalığının

2. — 4598 sayılı Kanunun 9 ncu maddesine istinaden Bakanlar Kurulunca kabul edilmiş olan esaslar hilâfına olarak kaplıca, tedavilerinin devamlı surette yapılmamış bulunması ve birtakım fuzuli masrafı ihtiva eden sarfiyatın kabulüne imkân olmadığına dair verilmiş olan karar muvafık bulunmuştur.

tedavisi için başka bir mahalle gönderileceklerin gittikleri mahaldeki sağlık müessesesinde yer olmaması dolayısiyle ayaktan tedaviye devam etmeleri lüzum ve zarureti hâsıl olanlara vesait paralarının ödenebilmesi mümkün bulunmakta ise de; Yalova'da kaplıca tedavisi Termal, Büyük Otel, Taş Otel ve Çınar Oteli gibi muhtelif otellerde kalmak suretiyle mümkin bulunduğuna göre Profesör Bedii Toktay'ın zaruri giderlerinin kabulü için evvelemirde bu otellerin hiçbirinde o tarihte boş yer bulunmadığının kaplıca idaresinden alınacak bir belge ile tevsiki icap etmekte olmasına, diğer taraftan, tedavi için gönderilmiş bulunsa dahi sağlık bakımından bir mecburiyet olmadıkça tedaviye gidilen şehrin mûtat vesaitinden faydalanılması zaruri olup İstanbul'da mûtat vesait tramvay, Yalova'da ise muntazam otobüs servisi mevcut bulunduğu malûm olmasına binaen hem İstanbul'da hem de Yalova'daki otomabil ücretlerinin kabulüne cevazı kanuni görülmemekle beraber adı geçenin verile emrine bağlı beyannamesine göre de 6, 7 ve 8 Ağustos'ta İstanbul'dan Yalova'ya gidip geldikten sonra tedaviye 22 gün fâsıla verdiği ve 30 Ağustos'tan itibaren 4 Eylûl'e kadar aynı şekilde İstanbul'dan 6 gün daha gidip geldiği, 5 - 8 Eylûl günlerinde Termal Otel'de ikamet ettiği ve bu tarihten sonra 10 ve 11 Eylûl tarihlerinde tekrar İstanbul'dan Yalova'ya gidip geldiği anlaşılmakta olup tedavi lüzumunu gösterir raporda yazılı olduğu şekilde su tedavi yapılıp yapılmadığının kaplıca doktorundan alınacak bir raporla tevsiki muktazi iken böyle bir rapor ibraz edilmediği gibi tedavi maksadiyle kaplıcalara izam olunan hastaların devamlı şekilde kür yapmaları icabeylediği şimdiye kadar görülen emsali sıhhi raporlardan anlaşılmakta olmasına ve verile emrine merbut Üroloji Kliniğinin 3 Haziran 1950 günlü raporunun son fıkrasında (Yalova kaplıcalarında 3 haftalık bir kür yapması) ifade edilmiş ve bu fıkrada yazılı kür'ün devamlı olmasının maksut bulunduğu izahtan vâreste bulunmasına ve kanunun kasteylediği tedavi masrafının yukarda vukuu izah olunan şekilde yapılan seyahatlere teşmil ve tatbikına da imkân görülememesine binaen bahse konu verile emrinin bu bakımdan kabul ve vizesi caiz olamıyacağı kararlaştırılmış ve bu itibarla mezkür verile emirleri ret takriri ile dairesine iade edilmişti.

Bu defa Veteriner Fakültesi Dekanlığından alınan bilâ tarih ve 705 numaralı yazıda;

1. Profesör Bedii Toktay'ın Tıp Fakültesi Üroloji Kliniğinin 3 . VI . 1950 tarihli raporuna istinaden 5 . VIII . 1950 tarihinde İstanbul'a hareket ederek bu tarihte mevsim itibariyle Yalova'da Termal Otelinde yer bulamadığından dolayı mecburiyet tahtında İstanbul'daki ikametgâhından her gün Yalova'ya gidip gelmek mecburiyetinde kaldığı ve tedavi talimatnamesinin 4 ncü maddesinde resmî sıhhat müesseselerinde yer bulunmadığı takdirde hususi müesseselerde veya ayakta yapılan tedavi giderlerinin ödeneceği ve Yalova'da yapılan tedavi giderlerinin de kabul edileceği tasrih edilmiş bulunduğundan 4 ncü Daire tarafından Baremin ikinci derecesinde bulunduğu nazarı itibara alınmadan daha dun mevzu otellerde ikamet etmesi lâzımgeleceği hakkında dermeyan edilen mütalâanın tedavi talimatnamesinin 6 ncı maddesi karşısında yersiz bulunduğu;

2. Mumaileyhin Termal Otelinde yer bulunmadığından dolayı ikametgâhında oturmak suretiyle her gün Yalova'ya gidip gelmek için ihtiyar ettiği oto ve vapur ücretlerinin, resmî sıhhat müesseselerinde yer olmadığından dolayı ayakta tedavi göreceklerin ihtiyar edecekleri ötel ve lokanta yemek bedellerinin dununda bir meblâğı ihtiva ettiği ve esasen bu gibi giderleri de talep etmediği ve 4 ncü dairenin ret kararında kabul edilmesine imkân görülmediği bildirilen 163 lira 80 kuruş vapur ve otomobil ücretleri on bir güne ait olup Termal Otelde yer bulabildiği 5 - 8 . IX . 1950 günlerinde 4 günlük otel masrafının yekûnu, verileemrine bağlı 9 . IX . 1950 tarih ve 1952 sayılı Termal Oteline ait faturada 86,50 lira ki, yevmiye 21,60 lira isabet etmekte ve 11 gün için 237,60 lira tutmaktadır ki, bunun on bir gün için ihtiyar ettiği 163,80 liranın 73,80 lira farkla dununda bulunduğu;

3. Baremin ikinci derecesinde hasta bir memurun İstanbul'un malûm olan Tramvay ve otobüsleriyle seyahat etmesine manen ve maddeten imkân olamıyacağı izahtan vareste bulunduğu ve tedavinin de fasılasız olarak yapılacağı hakkında raporda bir kayıt mevcut bulunmadığı cihetle tedavi talimatnamesinin derpiş ettiği vecibelerin tamamen yerine getirilmek ve daha ucuz bir masrafla yaptırılmış olduğu bu suretle

açıkça anlaşılmış bulunan tedavi giderlerinin bir kere de Yüksek Genel Kurulca tetkik buyurularak kabulü ile bağlı verile emirlerinin vizesinin sağlanması istenilmesi üzerine bahse konu olan Üroloji Kliniğinin raporu hakkında Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığından yapılan istilâma alınan cevapla birlikte keyfiyet Genel Kurulun 22.IV.1950 tarihli toplantısında bahis konusu edilerek cereyan eden müzakere sonucunda; böbreklerindeki rahatsızlığına binaen Ankara Üniversitesi Üroloji Kliniğinin raporu ile (Yalova kaplıcalarında 3 haftalık kür) yapmasına lüzum gösterilen ve verileemrine bağlı tahakkuk belgelerine nazaran, işbu küre; 6, 7, 8 Ağustos 1950 günlerinde İstanbul'daki ikametgâhından her gün Yalova'ya gidip gelmek ve 22 gün fasıla verdikten sonra tekrar 30 Ağustos 1950 - 4 Eylûl 1950 tarihine kadar 6 gün daha aynı suretle her gün İstanbul'dan Yalova'ya gidip gelmek ve 5 Eylûl 1950 - 8 Eylûl 1950 günlerinde de 4 gün Termal Otelde ikamet etmek ve 10, 11 Eylûl 1950 günlerinde ise, yine İstanbul'dan Yalova'ya gidip gelmek suretiyle fasılalarla devam ettiği anlaşılan bahis konusu Veteriner Fakültesi Enstitü Müdürü Bedii Toktay'ın fasılalarla küre devam etmesinin tedavi bakımından doğru olup olmadığının ve bu suretle yapılan kürün tedavi maksadiyle telifinin mümkün bulunup bulunmadığının bildirilmesi hakkında sepkeden işara cevaben Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığından alınan 20 Nisan 1951 tarih ve 105/4791 sayılı yazıda (Tıp Fakültesi Üroloji Kliniğinin raporunda - Yalova kaplıcalarında 3 hafta kür yapılması - gerektiği zikredildiğine göre bu tedavinin devamlı olarak yapılması icabetmekte olduğu) bildirilmiş ve işbu işara nazaran tıbbi lüzuma müsteniden tedavi maksadiyle Yalova kaplıcalarına gönderilecek hasta memurların, her halûkârda orada müesses otellerden birinde ikamet etmek suretiyle bu kaplıcalarda yapılması gereken kürlerini devamlı olarak yapmaları iktiza etmekte bulunmuş olup halbuki adı geçenin, tedavide fennen maksut olan gayeyi, yukarda izah olunduğu üzere - İstanbul'da oturmak ve bu yüzden tedaviye muhtelif zamanlarda fasıla vermek suretiyle - heder eylemiş ve böylelikle hasta memurlara tedavi masrafı verilmesini âmir bulunan kanunla buna müsteniden tanzim kılınan yönetmelikle tesbit edilen esaslarla kabili telif olmıyan bir durum ihdas etmiş

bulunduğu anlaşılmasına binaen tedavi maksadından tamamen aykırı bir mahiyet almış bulunan işbu seyahatten mütevellit masrafların kül halinde tamamının Devlet bütçesinden tesviye ve mahsubu doğru görülemediğine karar verildiğinden mezkûr verileemirleri cevabi yazıya eklenerek Ankara Üniversitesi Rektörlüğüne iade edilmiştir.

Tarihi	No.	Cinsi	Muhtevası Lira	K.
7 . V . 1951	560	V. Emri	1 224	41

Bölümü	Dairesi
308/1	Dışişleri Bakanlığı

3. — Dışişleri Bakanlığı Saymanlık Müdürlüğünce tanzim edilip vize edilmek üzere Sayıştaya gönderilmiş olan yukarda tarih ve numarası ile muhtevası yazılı verile emrinin tetkiki neticesinde;

İşbu verile emri muhtevasının, ikamet ettiği Yüksel Palas'ta 7 . IV . 1951 akşamı âni olarak hastalanması münasebetiyle davet edilen Tıp Fakültesi Profesörlerinden Doktor Kâmil Sokullu'nun derhal ameliyat yapılması lüzumunu mutazammın olarak verdiği rapor üzerine Yenişehir Hususi Hastanesine kaldırılan Dışişleri Bakanlığı Muhtelif Hukuk Dairesi Birinci Şube Müdürü Kemal Koç'un, ameliyat ve tedavi ücretine ait olduğu anlaşılmış olup mumaileyhin resmî sıhhat müesseseleri mevcut olan bir mahalde ve o sıhhat müesseselerince de yapılması kabil olan ameliyat ve tedavisi için hususi sıhhat müessesesine yatırılması ve orada gereğinin yerine getirilmesi, tedavi yönetmeliği hükmü ile telif edilemiyerek dairesince, sebep ve müstenidatının bildirilmesi hakkında sebkeden istizaha zatişleri ifadesiyle yazılan ve saymanlıkça aynen gönderilen cevapta; (Mumaileyhi ameliyat eden Ankara Tıp Akademisi Dış Hastalıkları Profesörü Operotör Kâmil Sokullu'nun merbut raporunda izah edildiği üzere, hastanın en yakın hastaneye nakledilerek en kısa zamanda ameliyatının yapılması gerektiğinden hekimin gösterdiği lüzum üzerine ve hayat tehlikesine binaen ikamet etmekte olduğu Yüksel Palas Oteline en yakın mesafede bulunan Ye-

3. — Hastalanan memurların Bakanlar Kurulunca kabul edilmiş olan esaslara tevfikan resmî sıhhat müesseselerinde yer olmadığı tesbit edilemiyen ahvalde hususi müesseselerde yapılan tedavi masraflarının kabulüne imkân olmadığına dair verilen karar yerinde görülmüştür.

nişehir'deki hususi hastaneye kaldırılarak derhal ameliyatın yapılmış olduğu) beyaniyle mezkûr verile emrinin vizesinde ısrar edilmiş ise de tedavi yönetmeliğinin bu hususiaki sarih hükmü muvacehesinde mezkûr verile emrinin olduğu gibi kabul ve vizesinde tereddüt edilmiş olduğu denetçisi tarafından verilen müzekkereden anlaşılması üzerine bu konuda 3 ncü dairece çoğunlukla ittihaz olunan kararla birlikte keyfiyet Genel Kurulun 24 . V . 1951 tarihli toplantısında bahis konusu edilerek yapılan görüşme sonucunda; 4598 sayılı Kanunun 9 ncu maddesi gereğince düzenlenen tedavi ve Yol Parası hakkındaki Yönetmeliğin 4 ncü maddesine göre hasta memurların özel sağlık kurumlarında tedavi edilebilmeleri, resmî sağlık kurumlarında yer olmadığının ve tedavisine fennî sebeplerle imkân bulunmadığının bu kurumların baş hekimlerinin, mütaaddit sağlık kurumları olan yerlerde vilâyet sağlık ve sosyal yardım müdürlerinin tasdikiyle mümkün olabileceği ve bahis konusu Kemal Koç hakkında bu yolda muamele yapılmamış ve bu itibarla durumunun bu yönetmelikle tesbit edilen esaslara uymamakta bulunmuş olduğu ve bu gibi âni ve kritik haller için yönetmeliğe ayrı hükümler konulmadıkça ihtiyar olunacak bu kabilden tedavi masraflarının kabulü doğru olamıyacağı karar altına alınmış olduğundan işbu karar gereğince bahis konusu verile emri vize edilmiyerek dairesine iade edilmiştir.

Kamutayın yüce tasvibine arzedilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Sayıştay Komisyonu

Başkanı		Sözcü
Bursa		Erzurum
H. Ayan		*M. Yazıcı*

Kâtip

İstanbul	Antalya	Çorum
F. Sayımer	*N. Ş. Nabel*	*Ş. Gürses*
Malatya	Mardin	Niğde
M. Kulu	A. Bayar	*S. Dellâloğlu*

İmzada bulunamadı

Samsun	Tokad
H. Alişan	*H. Koyutürk*

Tekel Genel Müdürlüğü ile Türk Tütün Limitet Ortaklığı ve Mülga Kibrit ve Çakmak Geçici İşletme İdaresinin 1944 yılı Bilânçolarının gönderildiğine dair Başbakanlık tezkeresiyle Tekel Genel Müdürlüğünün 1944 Bütçe yılı Kesinhesabına ait Uygunluk Bildiriminin sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ve Tekel Genel Müdürlüğü 1944 yılı Kesinhesabı hakkında kanun tasarısı ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/68, 70, 122, 1/19)

Mülga Kibrit ve Çakmak Tekeli Geçici İşletme Idaresi 1944 yılı Bilânçosu ile Denetçiler raporunun gönderildiğine dair Başbakanlık tezkeresi (3/68)

T. C.
Başbakanlık
Muamelât Genel Müdürlüğü
Tetkik Müdürlüğü
Sayı : 85 - 6, 6/1533

25 . IV . 1949

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Mülga Kibrit ve Çakmak Tekeli Geçisi İşletme İdaresinin, 1944 yılı Bilânçosiyle Denetçiler raporunun 1660 sayılı Kanunun 10 ncu maddesine göre ilişik olarak sunulduğunu saygılarımla arzederim.

Başbakan
Ş. Günaltay

Tekel Genel Müdürlüğü ile Türk Tütün Limitet Ortaklığının 1944 yılı Bilânçosu ile Denetçiler roporunun gönderildiğine dair Başbakanlık tezkeresi (3/122)

T. C.
Başbakanlık
Muamelât Genel Müdürlüğü
Tetkik Müdürlüğü
Sayı: 85 - 6, 6 - 4483

20 . XII . 1950

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Tekel Genel Müdürlüğü ile Türk Tütün Limitet Ortaklığının 1944 yılı Bilânçosu ile Denetçiler raporunun ve bu rapor üzerindeki idare mütalâasının, 1660 sayılı Kanunun 10 ncu maddesine göre, ilişik olarak sunulduğunu saygılarımla arzederim.

Başbakan
A. Menderes

Tekel Genel Müdürlüğü 1944 Bütçe yılı Kesinhesabına ait Uygunluk Bildiriminin sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi (3/460)

T. C.
Sayıştay
Sayı { *U. 305683*
{ *H. 2449*

23 . XII . 1949

Özeti: Tekel Genel Müdürlüğünün 1944 Bütçe yılı Kesinhesabı hakkında.

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Tekel Genel Müdürlüğünün 1944 Bütçe yılı Kesinhesabına ait Uygunluk Bildiriminin ilişik olarak sunulduğunu en derin saygılarımla arzeylerim.

Sayıştay Bakanı
S. Oran

Uygunluk Bildirimi

Anayasa ve Muhasebei Umumiye Kanunu gereğince Gümrük ve Tekel Bakanlığından Sayıştaya gönderilen Tekel Genel Müdürlüğünün 1944 Malî yılı Kesinhesabının Sayıştayca incelenip yargılanmış olan muhasip idare hesaplariyle karşılaştırılmış ve bağlı cetvellerde yazılı meşruhat göz önünde tutulmak üzere kesinhesapta göste-rilen rakamların kabule şayan bulunmuş olduğunu erzeylerim.

22 . XII . 1949

Sayıştay Başkanı *Seyfi Oran*	D. 1 Başkanı *Faik Eke*	D. 2 Başkanı *Y. Ziya Aslan*	D. 3 Başkanı *Refik Bakay*
D. 4 Başkanı *M. Ali Apak*	Üye *M. Menemencioğlu*	Üye *M. İhsan Erenli*	Üye *Fahri Özbudun*
Üye *A. Ali Hemen*	Üye *Ali Ragıp Ögel*	Üye *A. K. Arıçay*	Üye *Fikret Aktulga*
Üye *A. Talât Dengel*	Üye *Faruk İşık*	Üye *Fuat Beşkardeş*	Üye V. *Halit Payver*	Savcı *Enver Arkun*

Tekel Genel Müdürlüğü 1944 yılı Kesinhesabı hakkında Kanun tasarısı (1/19)

T. C.
Başbakanlık
Muamelât Genel Müdürlülü
Tetkik Müdürlülü
Sayı: 71-807, 6-1555

4 . VI . 1947

Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Tekel Genel Müdürlüğünün 1944 Bütçe yılı Kesinhesabı hakkında Gümrük ve Tekel Bakan-

lığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 28 . V . 1947 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısının gerekçe ve ilişikleriyle birlikte sunulduğunu arzederim.

Başbakan
R. Peker

GEREKÇE

1944 Akçalı yılı Genel Bütçe gideri olan 19 937 302 lira 91 kuruşa ait bölüm ve madde itibariyle müfredat ekli (A) işaretli cetvelde gösterilmiştir.

1944 Akçalı yılı Bütçe geliri olan 202 839 106 lira 22 kuruşun müfredatı ilişik (B) işaretli cetvelde gösterilmiş ve bütçe tahminlerine göre vukua gelen fazlalık ayrıca bir cetvel ile anlatılmıştır.

1944 Akçalı yılı içinde harcanmayıp iptal olunan 1 756 752 lira ve 09 kuruş ödenekten ötürü gereken izahat (A) cetvelinde ayrıca bir sütünda tutarı gösterilmekle beraber ayrı bir cetvel ile de izah edilmiştir.

Yönetimin 1944 Akçalı yılı kâr ve zarar hesabı ilişik (C) cetvelinde bildirilen bilânçosu ile gösterilmiştir.

Sayıştay Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Sayıştay Komisyonu
Esas No. 1/19, 3/70,
3/68, 3/122
Karar No. 11

31 . I . 1952

Yüksek Başkanlığa

Tekel Genel Müdürlüğünün 1944 yılı kesinhesabı hakkında Başbakanlığın 4 . VI . 1947 gün ve 71 - 807/6/1555 sayılı yazısiyle teklif olunan kanun tasarısı ve yine Başbakanlığın 20 . XII . 1950 gün ve 85 - 6/6 - 4483 sayılı yazısiyle gönderilen aynı genel müdürlüğün 1944 yılı döner sermaye muamelâtına ait bilânço ve kâr ve zarar hesabı ile Türk Tütün Limitet Ortaklığının ve Kibrit ve Çakmak Geçici İşletme İdaresinin bilânço ve kâr ve zarar hesapları ve bunlara ait denetçi raporları ve bu raporlar üzerindeki idare mütalâaları ve Sayıştayın 1944 Bütçe yılı uygunluk bildirimi Sayıştay Başdenetçisi Nihat Başakar ve İzzet Ertürk ve Tekel Genel Muhasebe şeflerinden Kadri Taner hazır oldukları halde tetkik ve müzakere olundu.

Uygunluk Bildirimi

1. Ödenekler.

1944 yılı Mülhak Bütçe Kanuniyle kabul edilen ödenek miktarı 17 259 750 lira olup buna aşağıdaki miktarların eklenmesiyle;

Lira	K.	
253 886	00	4703 sayılı Kanunla verilen ödenek
3 575 419	00	4704 » » »
7 690 133	40	Nâzım bölümde kayıtlı tayyare ve mahallî idareler payı.
11 519 438	40	Toplam

Ödenek miktarı 28 779 188,40 kuruşa baliğ olmuş ve Sayıştayın uygunluk bildiriminde de bu suretle gösterilmiş olduğu halde idarenin kesinhesabında 3 390 841 lira 62 kuruş noksaniyle 25 388 346 lira 78 kuruş bulunduğu görülmüştür.

Yapılan incelemede :

2519 sayılı Kanunun 11 nci maddesi gereğin-

ce müskirat satış kârından tayyare ve mahallî idareler hisseleri olarak ayrılan paraların nâzım varidat ve sarfiyat hesaplarında tedviri ve bu paradan fiilen tediye edilmiyen kısmının ertesi yıla devri icabedeceği daha önceki yıllar hesapları dolayısiyle Sayıştayca kararlaştırılmış ve Genel Müdürlüğe de bu yolda işaratta bulunulmuş olduğu halde 1943 yılından 1944 Bütçe yılına devredilen ve 1944 yılında ödenen 3 390 841 lira 62 kuruşun 1944 yılı hesabında ödenek, gelir ve gider gösterilmediği ve yalnız 1944 yılı işlemlerine taallûk eden 4 299 291 lira 78 kuruşun ödenek ve gelir ve bundan 605 000 liranın gider olarak gösterilmesinden dolayı ödenek, gelir ve giderlerde fark hâsıl olduğu anlaşıldığından uygunluk bildiriminde gösterilen 28 779 188 lira 40 kuruş ödenek olarak kabul edilmiştir.

2. Giderler :

Tekel Genel Müdürlüğünün 1944 yılı Bütçe giderleri, 17 984 281 lira 49 kuruşu âdi bütçeye, 1 344 627 lira 84 kuruşu özel kanunlara ve 3 995 841 lira 62 kuruşu nâzım bölüme ait olmak üzere 23 324 750 lira 95 kuruş olduğu ve uygunluk bildiriminde de bu suretle gösterildiği halde idarenin kesinhesabında 3 387 448 lira 04 kuruş noksanı ile 19 937 302 lira 91 kuruş bulunduğu görülmüştür.

Yapılan incelemede:

Fark eden 3 387 448 lira 04 kuruşun; kesinhesabın fazlası olan 3507 lira 55 kuruş ile noksanı olan 3 390 955 lira 59 kuruşun tefazulundan ibaret bulunduğu ve noksandan 3 390 841 lira 62 kuruşun mahiyeti yukarda ödenek bahsinde belirtilmiş olduğu ve fazla ve noksanı teşkil eden diğer miktarların da, Sayiştayca sayman hesapları üzerinde belgelerine istinaden yapılan incelemeler ve yargılamalar sonunda tesbit olunduğu anlaşıldığından komisyonumuzca uygunluk bildiriminde yazılı miktar gider olarak kabul edilmiş ve bağlı cetveller ona göre tanzim edilmiştir..

3. Ödenek bakıyesi :

Komisyonumuzca kabul edilen ödeneklere ve giderlere göre ödenek bakıyesi 5 454 437 lira 45 kuruş olup bundan 3 694 291 lira 78 kuruşun özel idarelerle tayyare payı olarak 1944 yılına devri ve bu miktarın çıkarılmasiyle kalan 1 760 145 lira 67 kuruşun yokedilmesi gerektiği anlaşılmış ve bağlı cetveller bu esasa göre tanzim edilmiştir.

4. Gelirler:

Tahakkukat : Uygunluk Bildiriminde 208 982 195 lira 43 kuruş gösterildiği halde Kesinhesapta 205 851 045 lira 63 kuruştur.

Tahsilât: Uygunluk Bildiriminde 206 230 078 lira 14 kuruş gösterildiği halde Kesinhesapta 202 939 106 lira 22 kuruştur.

Tahakkukat ve tahslâttaki farklar, Sayıştay'ca hesapların yargılanmaları sırasında düzeltilmesine hükmolunan kayıtların ve izale edilmesi gerekli mübayenetlerin bu kararlar dairesinde düzeltilmemiş olmasından ileri geldiği anlaşılmış ve Uygunluk Bildiriminin esas ittihazı uygun görülerek bağlı cetveller ona göre tanzim edilmiştir.

Tekel Genel Müdürlüğünün 1944 yılı Bilânçosiyle kâr ve zarar hesabı

Tekel Genel Müdürlüğünün 1944 yılı Bilânçosiyle kâr ve zarar hesabının, 1660 sayılı Kanun hükümleri dairesinde uzman denetçiler tarafından yapılan tetkikat neticesini gösteren raporla buna karşılık olarak Genel Müdürlükçe yazılan cevaplar üzerinde yapılan müzakere sonunda; tenkid edilen hususlardan bilâhara ikmal ve ıslah edildiği anlaşılan kısımlarla dairesince yapılmakta olup devam edilmesinde bir mahzur görülmiyen işlemler hakkında denecek birşey bulunmadığından, üzerinde durulması ve muktezasının tâyini gereken diğer işler hakkında ittihaz olunan kararlar sırasiyle aşağıda gösterilmiştir. Ancak gerek bilânçonun kanunen tâyin edilen müddet içinde hazırlanıp tetkika müheyya bir hale getirilmemesi, gerekse tüzükle tâyin edilen müddet zarfında, oldukça geniş muamelâtı olan bu hesabı murakabe imkânı hâsıl olmaması ve incelemelerin defteri kebir kaydına, tadat mazbatalarına ve cüzi bir kısım belgelere munhasır kalması hasebiyle murakabeden matlup olan gayeye varmak mümkün bulunmadığı anlaşılmış olmakla 1660 sayılı Kanunun 8 nci maddesindeki hükmün yerine getirilebilmesi için bu baptaki tüzükte gerekli değişikliklerin yapılması suretiyle bilânço tetkikatı ve murakabe için müsait mehil bırakılması temenniye şâyan görülmüştür.

5. Uzman denetçiler raporunun 7 nci maddesinin A fıkrasında bahis konusu edildiği vechile; 1944 ve daha önceki yıllarda yapılan inşaata ait giderlerin emlâk defterine kaydedil-

diği ve ancak bunlardan Ankara'daki Gümrük ve Tekel Bakanlığının işgal ettiği binanın kayıttan düşülmek suretiyle ve ödenek keyfiyeti ile ilgilendirilmeden Hazineye devir işleminin yapılması ve böylece Genel Müdürlüğün halen intifa eylemediği ve ilerde intifa eylemesi de muhtemel bulunmadığı anlaşılan gayrimenkuller için Genel Müdürlükçe her hangi bir masrafa girişilmemesi.

6. Uzman denetçiler raporunun 18 nci maddesinde konusu edildiği üzere; döner sermaye emlâk hesabının 1943 yılı devri 127 302 lira 87 kuruş olup bu meyanda 121 376 lira 74 kuruşun da Ankara Bira Fabrikası tevsii inşaatına ait bulunduğu ve bu fabrikanın Tekel Genel Müdürlüğüne devrine dair olan 3697 sayılı Kanunun muvakkat 2 nci maddesine müsteniden verilen 950 000 liradan mahsubu icra kılınmak üzere sarfolunduğu ve ancak yılı içinde belgelerinin tekemmül ettirilememiş bulunması hasebiyle mütaakıp yılda bütçeye masraf kaydına imkân görülemediği anlaşılmış bulunduğundan bu emlâkin şimdiye kadar olduğu gibi döner sermaye emlâki arasında muhafaza edilmesi ve bundan sonra da tekerrür etmemesi.

7. Denetçiler raporunun 80 nci maddesinde konusu edildiği veçhile; (İnhisar beyiyeleri 1/3 lerinin harb malûllerine ve şehit yetimlerine tahsis ve tevziine dair olan) 4 . VI . 1929 gün ve 1485 sayılı Kanunun 2 nci maddesiyle tâyin edilen bir aylık müddet içinde Ziraat Bankasına ödenmemiş olan paralar için 5652 lira 50 kuruş faiz tahakkuk ettirilerek 1944 yılı tahakkukatına eklenmek suretiyle 2 912 981 lira 70 kuruşun tahakkuk kaydedildiği ve bundan mesul aramaya lüzum ve icap bulunmıyacağı, Genel Müdürlükçe yapılan hisse tefrikı ameliyesinin halen baş müdürlüklere bırakıldığı anlaşılmaktadır. Faizin tahakkuku noktasından mesul aranmasına komisyonumuzca mahal görülmemiş olmakla beraber bu halin, kanunla tâyin edilen müddet içinde işlem yapılmasına imkân vermediği nazarı itibara alınarak müddet noktasından (Mütaakıp ayın sonunda ödenmek gibi) bir tedvin mevzuu yapılması;

8. Denetçiler raporunun 81 nci maddesinde konusu edildiği üzere; 1660 sayılı Kanunun 7 nci ve 3627 sayılı Kanunun 1 nci maddeleri gereğince çıkarılan bonolardan bâzılarında kanuni müstenidatın gösterilmediği anlaşıldığından karışıklığa mahal kalmamak üzere bundan böyle bu müstenidatın gösterilmesi.

9. Denetçiler raporunun 88 nci maddesinde konusu edildiği veçhile; bilânçoya bağlı cetvelin 24 sayılı tablosunda gösterilen ve tasfiye edilecek hesaplarla müteferrik hesaplara kaydedilen paraların ait olduğu yıl içinde tasfiyesi cihetine gidilerek kapatılmasına önem verilmediği anlaşılmaktadır. Bu hesapların en çok bir yıllık muamelâtı muhtevi olması lâzımgeldiğinden daha önceki yıllara ait işlemlerin bir an önce ıslahı cihetine gidilerek evvelki muamelâtın hesapta yer almaması;

10. — Denetçiler raporunun 96 ncı maddesinde; İzmir Tütün fabrikasında tesis olunan lojman için bâzı masraflar yapıldığı ve idareden alınan cevapta da İzmir ve Ankara'da mevcut lojmanlardan İzmirdekinin kaldırıldığı bahis konusu edilmektedir.

Döner sermaye hesaplarından lojman bulundurulması caiz olamıyacağından mevcut lojmanların tamamen kaldırılması ve yenilerinin de ihdas olunmaması;

11. Denetçiler raporunun 99 ncu maddesinde, pastorize kasalar sözleşmesi bahis konusu edilerek ilân yapıldıktan ve ihalenin icrasından sonra şartnamede değişiklik icra kılındığı beyan olunmaktadır. Böyle tâdilât zarureti hâsıl olduğu hallerde mevcut sözleşmenin feshiyle yeniden ilân yapılmak suretiyle kanun dairesinde yeni bir ihaleye gidilmesi muvafık olacağından bundan böyle şartnamelerde ihaleden sonra her hangi bir tadilât yapılmaması;

12. Denetçiler raporunun 104 ncü maddesinde, Hublon Sözleşmesi bahis konusu edilmekte olup bidayeten yapılmış olan ihalenin mâkul sebepler araştırılmadan iptal olunarak yeni bir ihaleye gidilmesi ve birinci ve ikinci ihalelerde teminat aranılmaması ve sözleşme yapılmasına lüzum görülmemesi ve ikinci ihalede kanun hükümlerinin tam tatbik edilmemiş bulunması hakkındaki tenkide idarece hiçbir cevap verilmediği görülmüş ve meselenin bir tetkik ve tahkik mevzuu yapılarak cezai ve hukuki mesullerinin tesbiti ve neticesinin T. B. M. Meclisine arzı hususunda keyfiyetin Bakanlıkça ve aynı zamanda mütaakıp yıl hesaplarında uzman denetçilerce göz önünde bulundurulması.

13. Denetçiler raporunun 106 ncı maddesinde, konusu edilen Tomruk Sözleşmesi gere-

ğince teslimatın teehhürle vukubulduğu ve idarenin cevabından 780 liradan ibaret teehhür cezasının mütaahhitten istenildiği ve henüz tahsil edilmediği anlaşılmaktadır.

Bu takibat ve tahsilât neticesinin mütaakıp yıl denetçi raporlarına dercedilmesi.

14. Denetçiler raporunun 126 ve 129 ncu maddelerinde, Kabataş'ta yapılmış olan ve halen Tekel Genel Müdürlüğünün işgali altında bulunan binanın inşaat masarafına kibrit idaresinin de iştirak ettirildiği ve bu suretle kibrit idaresinin tekeldeki hesabı carisinden bir kısım paranın ödendiği ve yine aynı bina için Paşabahçe İçki Fabrikasına ait sandıklı kerestesinin de bu inşaatta istimal edildiğinden bahsile sandık maliyetine eklendiği ve ancak bu paralarla kerestelerin Genel Müdürlük inşaatında kullanılıp kullanılmadığının tevsik olunmadığı beyan olunmaktadır.

Her nekadar Divanı Âliye intikal eden mesail meyanında, kibrit idaresince ödenen inşaat masraflarından dolayı ilgililerin ademimesuliyetine karar verildiği anlaşılmakta ise de, bahis konusu paralarla Paşabahçe İçki fabrikasına ait sandık kerestelerinin mahalline masruf olup olmadığı hususunda Divanı Âli kararı sâkit bulunmaktadır.

Bu itibarla keyfiyetin Bakanlıkça hukuki bakımdan tetkik ve tahkik mevzuu yapılarak neticesinin B. M. Meclisine arzı için mütaakıp yıllar hesabına ait raporlara dercolunması.

15. Tekel işletmesi mevzuuna dâhil olan işlerden döner sermayeye taallûk edenlerin kısmen bütçeden, kısmen de mütedavil sermayeden ödendiği görülmekte olup bu işlerin yanlız mütedavil sermaye ile tedvir edilir hale getirilmesi temenniye şayan bulunmuştur.

Türk Tütün Limitet Şirketinin 1944 yılı Bilânçosiyle kâr ve zarar hesabı

Tekel İdaresinin mamul tütün ve sigaralarının memleket dışı piyasalarda ticari bir tarzda satış ve sürümünü sağlamak ve Türk tütünlerinin kıymetini tanıtmak amaciyle, 2359 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak kurulmuş olan Türk Tütün Limitet Şirketinin sermayesinin % 55 i Tekel İdaresi döner sermayesinden ödenmiş bulunması dolayısiyle işbu şirket muamelâtının Tekel döner sermayesinde olduğu gibi, 1660 sayılı Kanun gereğince Maliye Bakanlığı ile Sayıştay tarafından tâyin edilecek uzman denetçiler tarafından incelenmesi komisyonumuzca daha önce kabul edilmiş olduğundan bu heyet tarafından yazılan raporla buna karşılık şirketçe verilen cevaplar üzerinde yapılan müzakere sonunda; cevapta ıslah edildiği veya uyulduğu bildirilenler hariç olmak üzere karar ittihazını icabettiren diğer meseleler sırasiyle aşağıda gösterilmiştir.

Limitet Şirketine ait bilânço ve kâr ve zarar hesabına göre hâsıl olan kâr miktarı Tekel döner sermayesi bilânçosuna dâhil edilmiş ve bu sebeple diğer muameleler meyanında bu da tetkik edilmiş olmakla limitet bilânçosunun tasdiki için ayrıca bir madde halinde tedvine lüzum görülmemiştir.

16. Denetçiler raporunun 4 ncü maddesinin C bendinde konusu edildiği üzere, bilânçoda 1943 yılından 1944 yılına devri görülen kasa mevcuduna, İzmir Deposunca harcanıp yıl sonuna kadar muamelesi merkeze intikal ettirilmemiş olan paraların da dâhil edildiği görülmüş ve bu suretle kasa mevcudundan çıkmış olanların sene sonlarını beklemeksizin (Yolda hesabı) namiyle yeniden açılacak bir hesapta gösterilmesi ve aynı maddenin (D) fıkrasında bahsedilen kıymetli evrakın dahi kasa mevcuduna dâhil edilmemesi ve binnetice kasa mevcudunun yalnız nakde taallûk ettirilmesi.

17. Denetçiler raporunun 7 ve 8 nci maddelerinde, küf ve su çürüğü tütünlerin fire tütünler gibi hesap dışı bırakılması ve bunlar için bilânçolarda bir bedel gösterilmemesi doğru görülmemiştir. Bu itibarla bunların kıymet takdirinde mübalâğa edilmemek şartiyle bedellendirilmesi muhasebe prensiplerine uygun bulunmuştur

18. Denetçiler raporunun 18 nci maddesinde, konusu edildiği üzere, Bakanlar Kurulunun 21 . IV . 1938 gün ve 2/8640 sayılı kararıyle ve (Gazianteb Hasan Keyif Tütünleri İhracatçılar Birliği Limitet Şirketi) adiyle kurulan 50 000 lira sermayeli şirkete, 25 000 lira ile katılan Tütün Limitet Şirketinin her sene pek cüzi bir kâr elde eylediği ve hattâ bâzı senelerde zarar kaydolunduğu anlaşılmıştır.

Bu birliğin esasen müddeti de bitmiş olduğuna göre ortaklığın devamına mahal kalmadığından Tütün Limitet Şirketi tarafından verilen paranın geri alınması.

19. Denetçiler raporunun 19 ncu maddesi-

nin C fıkrasında konusu edildiği üzere, Ticaret Bakanlığı tanzim hesabı carisinden limitet hesabına ve limitet hesabından işbu tanzim hesabına alınıp verilen paraların bilâhara hesaplarına intikal ettirildiği İdarece bildirilmekte ise de bunun tekerrürüne meydan verilmemesi.

20. Denetçiler raporunun belgelerin incelenmesine mütaallik 34 ncü maddesinde, 2359 sayılı Kanunla kurulmuş olan (Türk Tütün Limitet Şirketi) sermayesinin yarısından fazlası Tekel İdaresince verilmiş olup hissedar sıfatiyle bu idarenin aldığı kâr tekel bilânçosuna dâhil edilerek Hazine hissesi olarak varidat şeklinde Hazineye verilmekte olduğu ve esasen Tekel İdaresi sermayesinin Hazinece temin edilmiş bulunduğu bahis konusu edilerek bu şirket memurlarının dahi 2489 sayılı Kefalet Kanununa tâbi tutulması lâzımgeleceği ve buna mukabil şirketçe, kanunun mecbur kılmadığı bir usulün tatbiki birçok güçlükler doğuracağı beyan olunmuştur.

Esas itibariyle aynı mevzuata tâbi olmasa bile şirketin bu hususta tedbir alması ve kendi bünyesine uygun bir kefalet usulü tesis eylemesi.

21. Denetçiler raporunun 31 nci maddesinde, kâr ve zarar hesabı tahlil olunurken, Mısır şubesince satılan Gazianteb Hasan keyif tütünlerinden elde edilen 829 235 lira sâfi kârın yarısını teşkil eden 414 117 lira 53 kuruşun Ticaret Bakanlığı emrinde olmak kaydiyle 1944 yılı yaprak tütün payı kârından düşülerek mütaakıp yılda Hasan keyif tütünleri ortaklığına verilmesi doğru olamıyacağı konusuna şirketçe verilen cevapta: Ticari bir şirket olmakla beraber müstahsılı da korumakla görevlendirilen şirketin Hasan keyif tütünlerinden elde ettiği çok yüksek kârın yarısını Ticaret Bakanlığının muvafakati ve idare meclisinin tasvibi ile zürraa iade ettiği bildirilmiş ise de rapora ve ayrıca alınan izahata nazaran bu tütünler iki kıta fatura ile ve katî satış şeklinde Hasan Keyif Tütünleri İhracatçılar Limitet Şirketinden satınalınmış olduğuna göre kâr ve zararı Türk Tütün Limitet Şirketine ait olmak lâzımgelip fazla kâr ettiğinden bahsile yarısının iadesi keyfiyeti caiz görülmemiştir. Bu itibarla Hasan Keyif Tütünleri Ortaklığına verilen paranın geri alınması;

22. Denetçiler raporunun 41 nci maddesinde tütün mubayaası için tütün bölgelerine gönderilen şirket memurlarının bu seyyahati otomobille yapmış olmalarından dolayı otomabil ücreti verildiğinden bahsedilmektedir.

Hizmetin ifa edilmiş olması itibariyle bu memurların otomobille gidip gelmelerinde mahzur bulunmamış ise de otomobil ücretlerinin memurun verdiği beyanname haricinde bırakılarak müstakillen şoföre ödenmesi doğru görülmediğinden bundan böyle beyannamelere dâhil edilerek diğer harcırah tediyeleri gibi kontrola tâbi tutulması

23. Denetçiler raporunun 42 nci maddesinsinde, şirket hizmetinde istihdam edilen memurlardan bir kısmının daha önce alınmış olan kadronun fevkında bulunduğu bahis konusu edilmektedir. Bunlar için sonradan kadro alındığı İdarece bildirilmekte ise de emrivaki halindeki istihdamlara mâni olmak üzere bu kadroların bidayeten idare meclisinden alınması.

24. Denetçiler raporunun 43 ncü maddesinde, muhasebe refikı Affan Tulca'nın 3659 sayılı Kanunun 5 nci maddesinin H fıkrasına göre lisan imtihanına girip kazanmış ve bu sebeple 120 liradan 140 liraya terfi ettirilmiş bulunduğu ve terfiine ait onay ile lisan imtihanına girip girmediği hususunda bir belge ibraz olunamadığı ve esasen sözü edilen fıkrai kanuniyenin bidayeten memuriyete alınanlara mütaallik bulunduğu bahis konusu edilmekte ve idarece verilen cevapta ise yabancı bir dil bilmekte olan bu memurun ilk açılan lisan imtihanına girdiği ve aynı kanunun 7 nci maddesi gereğince bir nizamname olmadığından mükâfat verilemediği ve terfi ettirilmesi cihetine gidildiği beyan olunmaktadır.

Şu duruma göre 3659 sayılı Kanunun kabul ettiği esas dairesinde ve tasrih edilen müddet zarfında memurun imtihana girerek muvaffak olduğunun tesbiti ve bu keyfiyet tevsik edilemediği takdirde mesullerine ödettirilmesi ve 1951 yılı hesabının incelenmesinde uzman denetçiler tarafından yazılacak raporda da bu cihetin tebarüz ettirilmesi.

25. Denetçiler raporunun 44 ncü maddesinde, bahis konusu edildiği üzere, Ankara'ya vazifeten gönderilmiş olan şirket avukatı Osman Özberk'e verilen yolluk meyanında 13 lira 50 kuruş da infikâk ve muvasalat yevmiyesi bulunduğu görülmüş olup geçici görevlerde bu çeşit yevmiye-

nin verilmemesi gerekmekte olduğundan mesullerine ödettirilmesi.

26. Denetçiler raporunun 45 nci maddesinde, bahis konusu edildiği üzere, 3659 sayılı Kanunun 13 ncü maddesinin H fıkrası ve bunu değiştiren 4621 sayılı Kanunun 4 ncü maddesinin K fıkrası gereğince muayyen bir barem derecesini geçmiyen memurlara verilecek olan 20 ve 30 liralık tazminatın aynı kanunun 10 ncu maddesi şümulüne giren müteferrik müstahdemlere ve bu meyanda bulunan şirket ambar memuru ve mutemetlerine tatbik edilmemesi icabedeceğinden verilen paraların tesbitiyle mesullerine ödettirilmesi.

27. Denetçiler raporunun 48 ve 49 ncu maddelerinde, merkezi İstanbul'da bulunan şirket idare meclisinin 28 . IX . 1943 gün ve 138 sayılı kararıyle 1 Ekim 1943 den muteber olmak üzere kabul edilen kadroya göre merkez memuru olarak tâyin edilmiş olan bâzı eksper ve memurların merkezde istihdam edilmekte olmalarına rağmen vazife merkezlerinin değiştirilerek İstanbul'da kaldıkları müddetçe kendilerine ikâmet yevmiyesi verilmiş olduğu bahis konusu edilmiş ve buna karşılık idarece verilen cevapta eksperlere sabit vazife mahalleri gösterilmek suretiyle bu halin düzeltildiği beyan edilmiş ise de, tekerrür etmemesinin temini.

28. Denetçiler raporunun 50 nci maddesinde, hayır müessesesi olmıyan Türk Basın Birliğine 100 lira bağışta bulunulduğu ve idareden alınan cevapta bu paranın reklâm karşılığında verildiği bahis konusu edilmekte ise de reklâm masraflarının reklâmı temin edecek şekilde yapılması.

29. Denetçiler raporunun 51 nci maddesinde, şirketin yaptığı masraflardan 500 lirayı tecavüz eden ve 2395 sayılı mülga Kazanç Vergisi Kanununun 8 nci maddesinin 1 nci fıkrası gereğince Taahhüt Vergisine tâbi tutulması lâzımgelen ceman 153 590 lira 95 kuruşun ahizlerinden vergi tevkifatı yapılmadığı bahis konusu edilmektedir. Kesilmeyen Taahhüt vergilerinin şimdiye kadar Maliyeye ödenmemiş bulunması halinde mesullerine ödettirilmesi.

30. Denetçiler raporunun 52 ilâ 55 nci maddelerinde, konusu edilen ücret ve taahhüt bedellerinden kesilmiyen 1 142 lira 96 kuruşun mesullerine ödettirilmesi.

31. Denetçiler raporunun 56 ncı maddesinde, 1944 yılında şirket müdürlüğünü yapan Ekmel Selcen'in bakanlıkla temas etmek üzere Ankara'ya ve depoları teftiş etmek üzere İzmir, Bursa ve diğer mahallere ve İstanbul'un muhtelif semtlerine gidip gelmesinden mütevellit yolluk ve masraflarından bâzılarının beyannamesinde fuzuli ve normalin üstünde gösterildiği bahis konusu edilmiş ve idarenin cevabında ise, müdüre verilen vazifenin iyi bir şekilde yapılabilmesi ve bu vazifenin bâzı hususiyetler arzetmesi hasebiyle beyannamenin bu hususiyetlerin icabettirdiği fazlalıkları ihtiva eylediği beyan olunmuştur.

Bu şirketin memurları Harcırah Kararnamesine tâbi bulunduğundan verilen yolluğun bu kararnameye uyan kısımlarının kabuliyle bunun fevkında olan kısımların tesbit edilerek mesullerine ödettirilmesi.

32. Denetçiler raporunun 58 nci maddesinde, 1943 yılında kabul edilip 1944 yılında aynen tatbik edilen kadroda hesap müşaviri namiyle bir vazife bulunmadığı halde İzmir'deki hesap işlerinin mevcut elemanlarla yürütülemiyecek kadar artmış olması ileri sürülerek 10 lira yevmiye ile (Hüsnü Özalp)'ın istihdamı cihetine gidildiği ve bu halin şirket tarafından yeniden vazife ihdası mahiyetinde bulunduğu bahis konusu edilmiş ve idarece verilen karşılıkta tecrübe ve ihtisasından istifade edilmek istenildiği beyan olunmuştur. Diğer taraftan aynı kimsenin sonradan 300 lira ücretli daimî bir vazifeye tâyin edilmiş ise de idare meclisinden munzam bir kadro istihsal olunmamış bulunmaktadır.

Bâzı ahvalde gösterilecek zaruretler üzerine idare meclisince yeniden kadro alınması ve kadro dışında yevmiye veya ücretle memur istihdam edilmemesi;

33. Denetçiler raporunun 59 ncu maddesinde, bahis konusu edildiği üzere, şirketin daimî ücretli memuru durumunda olmıyan idare meclisi üyesi Hamza Osman Erkan ile ambar memuru Hakkı Konuralp'a verilen çocuk zamları miktarının tesbit edilerek mesullerine ödettirilmesi kararlaştırılmıştır.

Kibrit ve Çakmak Tekeli Geçici İşletme İdaresinin 1944 yılı bilânçosu ile kâr ve zarar hesabı

1722 sayılı Kanunla 25 senelik bir süre için (Di American Türkish Envetment Korporaşön) Şirketine verilmiş olan kibrit ve çakmak inhi-

Ordu Milletvekili Atıf Topaloğlu'nun milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından kurulan Karma Komisyon raporu (3/270)

T. C.
Başbakanlık
Yazı İşleri ve Sicil Müdürlüğü
Özel No : 6/2 - 5028
G. No : 6/4075

25 . XII . 1951

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

22 . X . 1951 tarihinde Fatsa'da tertip ettiği açık hava toplantısında yaptığı konuşmada Devlet Başkanını, Hükümetin mânevi şahsiyetini, Başbakanı ve Milletvekili Feyzi Boztepe'yi alenen tahkir etmekten ve ayrıca Kore'ye asker göndermenin ve Atlantik Paktının mahiyeti ve şümulü hakkında menfi propaganda yapmaktan sanık Ordu Milletvekili Atıf Topaloğlu hakkında Anayasanın 17 nci maddesi hükmü dairesinde gereken karar verilmek üzere Adalet Bakanlığından alınan 10 . XII . 1951 tarih ve 110/325 sayılı tezkere örneği ile eklerinin bağlı olarak sunulduğunu saygılarımla arzederim.

Başbakan
A. Menderes

Adalet Bakanlığının 10 . XII . 1951 tarih ve 110/325 sayılı tezkeresi örneğidir.

Yüksek Başbakanlığa

Ordu C. Savcılığından alınan 27 . XI . 1951 tarihli yazıda;

22 . X . 1951 tarihinde Fatsa'da tertip ettiği açık hava toplantısında yaptığı konuşmada Devlet Başkanını, Hükümetin mânevi şahsiyetini, Başbakanı ve Milletvekili Feyzi Boztepe'yi alenen tahkir etmekten ve ayrıca Koreye asker göndermenin ve Atlântik Paktının mahiyeti ve şümulü hakkında menfi propaganda yapmaktan sanık Ordu Milletvekili Atıf Tapaloğlu hakkında takibat icrası için mumaileyhin milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması, mahallî C. Savcılığının işarına atfen istenmiştir.

Adı geçen savcılıktan gönderilen mezkûr olaylara ait hazırlık tahkikatı kâğıtları bağlı olarak sunulmuştur.

Sayın Başbakan Adnan Menderes ve Milletvekili Feyzi Boztepe taraflarından usulü dairesinde şikâyette bulunulduğu takdirde kanuni gereği yapılmak üzere, re'sen takibi muktazi diğer suçlardan dolayı Ordu Milletvekili Atıf Topaloğlu hakkında Anayasanın 17 nci maddesi hükmü dairesinde gereken muamelenin ifasına delâlet ve müsaade buyurulmasını saygılarımla rica ederim.

Adalet Bakanı
R. Nasuhioğlu

Anayasa ve Adalet Komisyonlarından kurulan Karma Komisyon raporu

T. B. M. M.
Anayasa ve Adalet Komisyonlarından kurulan
Karma Komisyon
Esas No. 3/270
Karar No. 25

1 . II . 1952

Yüksek Başkanlığa

22 . X . 1951 tarihinde Fatsa'da tertip ettiği açıkhava toplantısında yaptığı konuşmada Devlet Başkanını, Hükümetin mânevi şahsiyetini, Başbakanı ve Milletvekili Feyzi Boztepe'yi alenen tahkir etmekten ve ayrıca Kore'ye asker göndermenin ve Atlântik Paktının mahiyeti ve şümulü hakkında menfi propaganda yapmaktan dolayı suçlu sanılan Ordu Milletvekili Âtıf Topaloğlu'nun milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması hakkındaki Başbakanlığın 6/4075 sayı ve 25 . XII . 1951 tarihli yazısiyle ilişiği dosya, Karma Komisyonumuza havale edilmekle konunun incelenmesi ve sonuca göre raporunun yazılması için, İçtüzüğün 178 nci maddesi gereğince adçekme suretiyle ayrılan Hazırlama Komisyonuna tevdi edilmişti.

Bu komisyon tarafından yapılan inceleme sonunda hazırlanan rapor ve konuya ait dosya Karma Komisyonumuzca da incelenip görüşüldükten sonra,

Âtıf Topaloğlu'nun konuşmasının :

1. Reisicumhur Celâl Bayar hakkındaki sözleri,
2. Atlântik Paktı hakkındaki sözleri,
3. Kore'ye gönderilen askerlerin 4.500 olmayıp 6.500 den ibaret olduğu,
4. Din mevzuuna Halk Partisinin daha çok alâka gösterdiği,
5. Hükümet icraatiyle değişen hiçbir şey olmadığı,

Hususlarından ibaret bulunduğu görülmüştür.

Beş grupa ayrılan bu konuşmalara ait evrak münderecatına ve şahitlerin beyanına göre bu sözlerden Reisicumhur Celâl Bayar'a ait olandan gayrısının umumi tenkid mahiyetini aşmadığı ve binaenaleyh suç unsuru cürmisini de muhtevi olmadığı müşahede edilmiştir.

Devlet Reisine yapılan hakaretin ise cezası bir seneden üç seneye kadar hapis olduğuna ve böylece isnadolunan suçun terhipli suçların dışında kaldığı anlaşılmıştır.

Bu itibarla yapılmak istenen kovuşturma ve yargılamanın İçtüzük'ün 180 nci maddesi gereğince dönem sonuna bırakılmasına karar verildi.

Kamutayın yüce tasvibine arzolunmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan		Sözcü
Manisa		Diyarbakır
Refik Ş. İnce		*F. Alpiskender*
Kâtip		
Manisa	Ankara	Ankara
M. Kurbanoğlu	*C. Soydan*	*O. Ş. Çiçekdağ*
Ankara	Ankara	Balıkesir
O. T. İltekin	*R. Eren*	*M. Erkuyumcu*
Balıkesir	Bingöl	Çoruh
V. Asena	*M. N. Okcuoğlu*	*M. Güney*
Çorum	Edirne	Erzincan
H. Ortakcıoğlu	*M. Enginün*	*S. Sağıroğlu*
Gümüşane	İstanbul	İstanbul
H. Tokdemir	*F. H. Demirelli*	*M. Benker*
İzmir	Kars	Konya
H. Özyörük	*A. Çetin*	*H. Aydıner*
Konya	Konya	Konya
M. Obuz	*R. Alabay*	*T. Kozbek*
Kütahya	Manisa	Mardin
S. S. Nasuhoğlu	*Ş. Ergin*	*M. K. Boran*
Siird	Sivas	Tokad
Ş. Türkdoğan	*N. Ertürk*	*H. Ökeren*
Tokad	Trabzon	Yozgad
Z. Betil	*F. A. Barutçu*	*N. Ü. Alcılı*

S. SAYISI : 92

Mart - Ağustos 1951 aylarına ait raporun sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/263)

T. C.
Sayıştay Başkanlığı
Sayı : 332812, 3376

19 Aralık 1951

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

1050 sayılı Genel Muhasebe Kanununun 76 ncı maddesi hükmüne tevfikan Mart ilâ Ağustos 1951 ayları içindeki işlemlerden Büyük Millet Meclisine arzı uygun görülen hususlarla kanuna aykırı sayılarak vize edilmemiş bulunan masraflara mütaallik olmak üzere düzenlenen 3 madde ve on sekiz sayfadan ibaret bulunan 1951 Bütçe yılı birinci ve ikinci üç aylık raporunun ilişik olarak sunulduğunu derin saygılarımla arzeylerim.

Sayıştay Başkanı V.
F. Eke

Sayıştayın mütalâası

Reddolunan evrakın :

Tarihi	No.	Cinsi	Muhtevası
13 . X . 1950	519	V. emri	35,10

Bölüm	Dairesi
477	Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü

1. — Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğüne ait olup Adliye Bakanlığı Muhasebe Müdürlüğünce tanzim edilerek vize edilmek üzere Sayıştaya gönderilmiş olan yukarda tarih ve numarası ile muhtevası yazılı verile emrinin tetkiki sonucunda;

Umum Müdürlükçe (E) cetvelinden (arşiv ayırıcılığı) unvanı ile merkez için istihsal edilen kadroya tâyin olunan Servet Çetintaş'ın taşra teşkilâtına dâhil (Kdastaro teknisiyenliğinde) istihdam edilmek ve kendisine Maliye Bakanlığının bu konudaki yazısı hilâfına muvazzaf memurlar gibi harcırah verilmek istenildiği görülerek sebep ve müstenidatının bildirilmesi hakkında sepkeden istizaha Zat İşleri ve Levazım Müdürlüğü ifadesiyle alınan cevapta:

Sayıştay Komisyonu raporu

31 . I . 1952

Yüksek Başkanlığa

Mart - Ağustos 1951 aylarına ait olup Sayıştay Başkanlığının 19 Aralık 1951 tarihli ve 332812/3376 sayılı tezkeresiyle gönderilen birinci ve ikinci üç aylık rapor, Sayıştay Birinci Daire Başkanı Faik Eke de hazır bulunluğu halde komisyonumuzca tetkik olundu :

Raporun fıkralarına karşılık olarak ittihaz kılınan kararlar hizasında gösterilmiştir.

1. — 3656 sayılı Teadül Kanununun 9 ncu maddesi mucibince her sene Bütçe kanunlariyle kabul edilecek (E) cetvellerine dâhil hizmetler muvakkat müddetlerle ifası icabeden ve daimî mahiyet arzetmiyen hizmetler olması itibariyle bu hizmetlere tâyin edilecek memurların ancak o hizmetlerde istihdamı lâzımgeleceği hakkındaki Sayıştay kararı yerinde görülmüştür.

200 lira ücretli merkez (E) cetveline dâhil arşiv ayırıcısı kadrosunun, Çubuk'a verilerek 175 lira ücretle Çubuk arazi kadastrosu teknisiyenlik görevinde çalıştırılacak olan Servet Çetintaş'ın tâyini, tahakkuk evrakı arasında mevcut onayda da belirtildiği üzere, 5602 sayılı Kanunun 58 nci maddesine göre yapılmış olup bu tâyinde kanuna muhalif bir cihet olmadığ ve mumaileyhin kadrosu E cetveline dâhil bulunduğundan bu kabîl memurların yol masrafları ile zaruri masraflarının tediyesi mümkün olduğundan ayrılış varış gündeliği olarak 13.50 liranın zaruri masraf mukabili tahakkuk ettirildiği beyaniyle mezkûr verile emrinin vizesi istenilmiş ise de bir sene için muteber olan (E) cetveline istinaden ve merkez için arşiv ayırıcısı namiyle alınmış bulunan bir kadronun taşraya tahsisi ve unvanının da arazi teknisiyeni olarak değiştirilmesi cihetine gidilmek suretiyle yapılan tâyinin 5602 sayılı Kanunun 58 nci maddesiyle verilen yetki ile telifine imkân görülemediği gibi muvakkaten alınan ve izamı sureti de muvakkat olması gereken bir memura daimî memuriyet harcırahı misillû ayrılış, varış yevmiyeleri verilmesi de harcırah kararnamesi ve müzeyyelâtı hükümleri ile telif edilemediğinden bu baptaki verile emrinin vizesinde tereddüt edildiği denetçisi tarafından verilen müzekkereden anlaşılması üzerine Birinci Daire tarafından bu konuda cereyan eden müzakere sonucunda; daimî mahiyetteki Devlet hizmetlerinin gördürülmesi için gerek 3656 sayılı Kanunla gerek her bakanlık veya dairenin kendi teşkilât kanunlariyle muhtelif unvanlar altında kadrolar tesis edilmiş olduğu gibi muvakkat mahiyetteki bâzı hizmetler için de kadro istihsaline bütçe kanunlariyle cevaz verilmiş olduğundan bu hizmetlerin mezkûr kadrolarda taşıdıkları unvanlara göre tâyin edilecek memur ve hizmetlilere gördürülmesi meşrut olup bunun dışında hiçbir dairenin, ne kadrosunun tezyidinde, ne de tahsis edilmiş hizmetler kanunla tesbit edilmiş olmak itibariyle, bu kadrolara tâyin edilecek memur ve hizmetlilerin dairelerce başka bir görevde çalıştırılmalarına imkân olmamak icabetmekte ve nitekim alelûmum hizmetlerin tesbit olunan kadrolarla ifa edilmesini mümkün addeden vâzıı kanunca, E cetveline bağlı masraf tertiplerinden muvakkat mahiyette olmak üzere istihsal edilecek kadroların, eldeki

kadrolara ek mahiyette olmamasının meşrut olduğu, her yıl Muvazenei Umumiye kanunlarına konulan hükümlerle emredilmiş bulunmakta ve 1950 yılı Bütçe Kanununun 5 nci maddesinin son fıkrası da aynı hükmü ihtiva etmektedir. Gerçi; hemen bütün dairelerin teşkilât kanunlarında olduğu veçhile, 5602 sayılı Tapulama Kanununun 58 nci maddesinde de Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün merkez ve iller teşkilâtında aylık veya ücretle kullanmakta olduğu her hangi bir memuru yapılması Genel Müdürlüğe ait bir iş için orada Genel Müdürlük teşkilâtı ve açık vazife bulunup bulunmaması ile kayıtlı olmaksızın kadrosiyle dilediği yerde (dilediği işte değil) kullanabileceği tasrih edilmiş ve 3203 sayılı Kanunun buna müşabih bir hükmü ihtiva eden 18 nci maddesinin, bütçelerin E cetveline bağlı masraf tertiplerinden alınan kadrolarda istihdam olunanlar hakkında da uygulanmasının mümkün olabileceği genel kurulca müttehaz 22.VI.1950 tarihli bir kararda belirtilmiş ise de, mezkûr 18 nci madde ile Tarım Bakanlığına, hizmetlileri de dâhil olmak üzere bu şekilde bir istihdam yetkisi verilmiş olduğu halde 5602 sayılı Kanunun sözü edilen 58 nci maddesinde sadece maaşlı ve ücretli memurlar zikredilmiş olduğundan mezkûr hükmün Tapu ve Kadastro Genel Müdürlük teşkilâtına dâhil hizmetliler hakkında uygulanması mümkün görülememekle beraber hizmetlilere de şâmil olduğu kabul edilse bile mezkûr madde, her hangi bir memuru istenilen yerde kullanmak yetkisi vermişse de, bu memur veya hizmetlinin, tâyin edildiği kadronun muhassas bulunduğu hizmetten gayrı hizmetlerde çalıştırılmasına cevazı tazammun eder bir hükmü ihtiva etmemektedir.

Bahse konu kadro (arşiv ayırıcılığı) unvaniyle istihsal edilmiş bulunduğu cihetle bu kadroya tâyin edilecek hizmetlinin de behemehal arşiv ayırıcılığı görevinde çalıştırılması meşrut olduğu halde (kadastro teknisiyenliği) görevinde istihdam edilmesi caiz görülememiş ve esasen Çubuk'ta (arşiv ayırıcılığının) mevzuubahis olamıyacağı da tabiî bulunmuştur.

Bu itibarla, gerek 5602 sayılı Kanunun Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğüne verdiği yetkinin hizmetlilere şâmil olmaması ve gerek tâyin edildiği hizmetin gayri bir hizmette istihdam edilmek istenilmesi sebepleriyle Servet Çetin-

taş'ın harcırahının kabulü mevzuata mugayir bulunmuş ve buna binaen adı geçenin yevmiyeye müstehak olup olmıyacağı mevzuu üzerinde durulmaya da mahal görülmiyerek bu baptaki verile emrinin kabul vizesine imkân olmadığı kararlaştırılmış olduğundan mezkûr verile emri işbu karara istinaden ret takriri ile dairesine iade edilmişti.

Bu defa Tapu ve Kadastro Umum Müdürlüğü ifadesiyle alınan 17 . I . 1951 tarih ve 10 - 4203/618 numaralı yazıda; Türkiye ölçüsünde uygulanacak olan tapulama işlerinin aksatmadan yürütülmesini temin için her nevi vasıta ve imkânlardan faydanılmasını sağlamak maksadiyle kaleme alınan ve Yüksek Meclisce kabul edilmiş bulunan 5602 numaralı Kanunun 58 nci maddesinde aynen (Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü merkez ve iller teşkilâtında aylık veya ücretle kullanmakta olduğu her hangi bir memuru, yapılması Genel Müdürlüğe ait bir iş için orada Genel Müdürlük teşkilâtı ve açık vazife bulunup bulunmaması ile kayıtlı olmaksızın kadrosu ile birlikte dilediği yerde kullanabilir.) denilmek suretiyle Genel Müdürlüğümüze gerek merkez ve gerekse iller teşkilâtında aylık veya ücretle istihdam etmekte olduğumuz her hangi bir memuru Genel Müdürlüğümüz tarafından ifası gereken her hangi bir iş (Tapu, tapulama, şehir kadastrosu ve sair işler) için orada teşkilâtımız olsun olmasın, münhal görevimiz bulunsun bulunmasın dilediğimiz yerde kullanmak yetkisi verilmiştir. Madde mutlak ve sarih olup memurun tâyin edilmiş olduğu kadronun taşıdığı unvanın dışındaki hizmetlerde meselâ bir Tapu veya Kadastro memurunun tapulama işinde çalıştırılamıyacağına dair bir takyidi ihtiva etmemektedir.

Bu sebepledirki kendilerinden tapulama sahasında istifade memul bulunan Tapu ve Kadastro memurları tapulama işlerinde veya tapu veyahut şehir kadastrosu işlerinde daha faydalı olacağı anlaşılan tapulama memurları da tapulamayı şehir arazisi kadastrosu işlerinde memuriyet unvanları muhafaza edilerek kadrolariyle (yeni kadroları da istihdamı tensip olunan mahalle verilerek) çalıştırılmakta ve bu suretle memurlarımızın bilgilerine, ehliyetlerine, başarılarına göre kendilerinden âzami randıman alınması mümkün olmaktadır. Tapulama işlerinde üç dört ay gibi kısa bir zamanda çok müspet

neticeler alınmasına bu maddenin tatbik şekli başlıca âmil olmuş bulunmaktadır. Aksi mütalâa edildiği takdirde maddenin tedvininden maksut olan gayenin tamamen fevt edilmiş olacağı aşikârdır.

Şurası da kayda şayandır ki, gerek daire kararında zikredilen 3231 sayılı Kanunun 18 nci maddesi ve gerekse 5439 sayılı Kanunun 2 nci maddelerinde bu mevzuda verilmiş olan yetkilerde memurların tâyinlerindeki usul esas tutulduğu halde 5602 sayılı Kanunla bu kayıttan da âri olarak (tâyinlerindeki usul ne olursa olsun) daha vâsi salâhiyet verilmiş ve madde bu anlama göre tatbik edilmekte bulunmuştur.

Maddede zikrolunan ücretli memurlardan maksat da sürekli ve geçici görevlilerdir. Çünkü teşkilâtımızda ücretli tek bir memur kadrosu olmadığı için (Eğer maksat ücretli memurlar olsa idi) böyle bir hüküm sevkına lüzum görülmezdi.

E cetveline dâhil olan arşiv ayırıcıları her ne kadar Bakanlar Kurulundan alınan kadrolara müsteniden çalıştırılmakta iseler de bunlar, tapulamasına başlanacak il, ilcelere bağlı bucak ve köylerdeki gayrimenkullerin eski yazılı kayıtlarını merkezde veya mahallerinde mahalle ,mahalle ve köy köy tasnif etmek ve yeni yazıya çevirmek suretiyle çalıştırılmaktadırlar ki, gördükleri görev bakımından birer memur durumda olup 5602 sayılı Kanunun 10 ncu maddesiyle lüzum gösterilmiş bulunan hizmetleri görmekte olduklarından bunların da lüzumu halinde 58 nci maddeye göre istihdamlarında bir mahzur mütalâa edilmemiştir.

Hulâsa itibariyle 5602 sayılı Kanunun 58 nci maddesi Genel Müdürlüğümüze, teşkilâtımıza dahil maaşlı veya ücretli memurları iş vaziyetinin icabına göre dilediğimiz yerde ve ifası genel müdürlüğümüze ait her hangi bir işte istihdama yetki vermiş hakiki ihtiyaç da bu merkezde bulunmuş olduğu beyaniyle keyfiyetin bir kere de bu noktai nazardan mütalâa ve tetkik edilmesi istenilmiştir.

Bu hususta Birinci Dairede tekrar cereyan eden müzakere sonucunda; Genel Müdürlükçe bu defa serdolunan mütalâa evvelki kararın ittihazı sırasında göz önünde tutulmuş bulunması itibariyle o kararı değiştirecek mahiyette olmadığı neticesine varılarak keyfiyetin bir kere de Genel Kurulca görüşülmesine lüzum gösterilmiş ve bu hususta Genel Kurulun 22 . II . 1951 tarihli

toplantısında vâkı görüşme sonunda, hâdise de söz gelimi olan 22 . VI . 1950 tarihli Genel Kurul kararı, Tarım Bakanlığınca (iller geçici hizmetliler) tertibinden (E) cetveliyle istihsal olunan kadroya istinaden istihdam olunan ve aynı hizmette çalışmak üzere merkeze alınmış bulunan bir laborant hakkında ittihaz edildiğine ve eldeki hâdisenin, Tapu ve kadostro Genel Müdürlüğünce (E) cetveline istinaden istihsal olunan kadroda merkezde arşiv ayırıcılığında istihdam olunan bir zatın Çubuk ilcesine gönderilerek arazi kadastrosu teknisiyenliği görevinde çalıştırılmak istenilmesinden ibaret bulunarak o karar mevzuu ile tam bir mutabakat arzetmediğine nazaran keyfiyetin mezkûr karar dairesinde mütalâasına imkân görülememiş olmakla beraber bütçelerdeki masraf tertiplerine mevzu ödeneklere istinaden geçici mahiyetteki hizmetler için (E) cetveliyle Bakanlar Kurulundan istihsal olunacak kadrolarda gösterilecek görevlerde istihdam olunacakların ancak kadroya göre merkez veya illerde hangi hizmetler için çalıştırılacaklar ise o hizmetlerde istihdam edilmeleri iktiza edeceğine ve aksi takdirde ihtiyaca göre alınan bu kadroların hizmet mevzuu da kalmıyacağına ve (E) cetveline istinaden istihsal olunan kadroların eldeki kadrolara ek olmamasının şart olduğu da Bütçe kanunlarında ayrıca tasrih edilmiş bulunmasına göre E cetveliyle istihsal edilen kadroda merkezde arşiv ayırıcılığı olarak istihdam olunduğu anlaşılan bahis konusu Servet Çetintaş'ın Çubuk İlcesi Arazi Kadastrosu teknisiyenliğinde çalştırlması doğru bulunmamış ve bu itibarla namına tahakkuk ettirilen harcırahı muhtevi verile emrinin bu bakımdan vizesine imkân görülemediği karar altına alınmış olduğundan mezkûr verile emri 1 Mart 1951 tarihli cevabi yazı ile birlikte Tapu ve Kadastro Umum Müdürlüğüne iade edilmiştir.

Reddolunan evrakın

Tairihi	No,su	Cinsi	Muhtevası Lira	K.
7 . XI . 1950	2638	V. Emri	300	00
»	2639	»	2	60

Bölümü	Dairesi
308/6	Ankara Üniversitesi Rektörlüğü
»	» » »

2. — Üniversite Saymanlık Müdürlüğünce tanzim olunarak vize edilmek üzere Sayıştaya gönderilen ve yukarda tarih ve numaraları ile muhteviyatı yazılı bulunan verile emirlerinin tetkiki neticesinde;

Tıp akültesi Üroloji kliniğinden verilen raporla Yalova Kaplıcalarında üç haftalık bir kür yapmasına lüzum gösterilen Veteriner Fakültesi Fizyoloji Tnstitüsü Müdürü Profesör Bedii Toktay'ın verile emrine bağlı beyannamesinde; kaplıca tedavisi görmek için Yalova'ya gittiği halde orada kalmayp İstanbul'a döndüğü ve İstanbul'daki ikametgâhından muhtelif fâsılalarla sabah gidip akşam dönmek suretiyle otomobil ve vapur ücretleri gibi orada kalması halinde azimet ve avdet için birer defa ödenmesi gereken ücretleri her giliş ve gelişi için tesviye etmiş olduğu görülerek sebebi hakkında sepkeden istizaha, mumaileyhin imzasını havi olarak saymanlık müdürlüğünce gönderilen cevapta; Termal Otelinde yer bulunamadığından dönmek mecburiyeti hâsıl olduğu ve banyo almak zaruretiyle de her gün gidip gelindiği ve bu sebeple de ihtiyar olunan yol masrafının istenildiği beyan edilmiş ise de müstemirren devam etmesi gereken banyo tedavisi için 6, 7, 30 ve 31 Ağustos 1950 ile 1, 2, 3, 4, 10 ve 11 Eylûl 1950 tarihlerinde fasıla ile muhtelif günlerde İstanbul'dan gidip gelinmesi ve Termal Otelde yer bulunmadığının tevsik olunması ve mahallî diğer otellerde de kalınmaksızın İstanbul'da ikamet edilmesi sebepleriyle işbu yol masrafının ayakta tedavi mahiyetinde telâkki edilerek olduğu gibi kabul ve vizesinde tereddüt edildiği denetçisi tarafından verilen müzekkereden anlaşılması üzerine 4 ncü Dairece cereyan eden müzakere neticesinde; 4598 sayılı Kanuna ve tedavi yönetmeliğine göre hastalığının

2. — 4598 sayılı Kanunun 9 ncu maddesine istinaden Bakanlar Kurulunca kabul edilmiş olan esaslar hilâfına olarak kaplıca, tedavilerinin devamlı surette yapılmamış bulunması ve birtakım fuzuli masrafı ihtiva eden sarfiyatın kabulüne imkân olmadığına dair verilmiş olan karar muvafık bulunmuştur.

tedavisi için başka bir mahalle gönderileceklerin gittikleri mahaldeki sağlık müessesesinde yer olmaması dolayısiyle ayaktan tedaviye devam etmeleri lüzum ve zarureti hâsıl olanlara vesait paralarının ödenebilmesi mümkün bulunmakta ise de; Yalova'da kaplıca tedavisi Termal, Büyük Otel, Taş Otel ve Çınar Oteli gibi muhtelif otellerde kalmak suretiyle mümkin bulunduğuna göre Profesör Bedii Toktay'ın zaruri giderlerinin kabulü için evvelemirde bu otellerin hiçbirinde o tarihte boş yer bulunmadığının kaplıca idaresinden alınacak bir belge ile tevsiki icap etmekte olmasına, diğer taraftan, tedavi için gönderilmiş bulunsa dahi sağlık bakımından bir mecburiyet olmadıkça tedaviye gidilen şehrin mûtat vesaitinden faydalanılması zaruri olup İstanbul'da mûtat vesait tramvay, Yalova'da ise muntazam otobüs servisi mevcut bulunduğu malûm olmasına binaen hem İstanbul'da hem de Yalova'daki otomabil ücretlerinin kabulüne cevazı kanuni görülmemekle beraber adı geçenin verile emrine bağlı beyannamesine göre de 6, 7 ve 8 Ağustos'ta İstanbul'dan Yalova'ya gidip geldikten sonra tedaviye 22 gün fâsıla verdiği ve 30 Ağustos'tan itibaren 4 Eylûl'e kadar aynı şekilde İstanbul'dan 6 gün daha gidip geldiği, 5 - 8 Eylûl günlerinde Termal Otel'de ikamet ettiği ve bu tarihten sonra 10 ve 11 Eylûl tarihlerinde tekrar İstanbul'dan Yalova'ya gidip geldiği anlaşılmakta olup tedavi lüzumunu gösterir raporda yazılı olduğu şekilde su tedavi yapılıp yapılmadığının kaplıca doktorundan alınacak bir raporla tevsiki muktazi iken böyle bir rapor ibraz edilmediği gibi tedavi maksadiyle kaplıcalara izam olunan hastaların devamlı şekilde kür yapmaları icabeylediği şimdiye kadar görülen emsali sıhhi raporlardan anlaşılmakta olmasına ve verile emrine merbut Üroloji Kliniğinin 3 Haziran 1950 günlü raporunun son fıkrasında (Yalova kaplıcalarında 3 haftalık bir kür yapması) ifade edilmiş ve bu fıkrada yazılı kür'ün devamlı olmasının maksut bulunduğu izahtan vâreste bulunmasına ve kanunun kasteylediği tedavi masrafının yukarda vukuu izah olunan şekilde yapılan seyahatlere teşmil ve tatbikına da imkân görülememesine binaen bahse konu verile emrinin bu bakımdan kabul ve vizesi caiz olamıyacağı kararlaştırılmış ve bu itibarla mezkür verile emirleri ret takriri ile dairesine iade edilmişti.

Bu defa Veteriner Fakültesi Dekanlığından alınan bilâ tarih ve 705 numaralı yazıda;

1. Profesör Bedii Toktay'ın Tıp Fakültesi Üroloji Kliniğinin 3 . VI . 1950 tarihli raporuna istinaden 5 . VIII . 1950 tarihinde İstanbul'a hareket ederek bu tarihte mevsim itibariyle Yalova'da Termal Otelinde yer bulamadığından dolayı mecburiyet tahtında İstanbul'daki ikametgâhından her gün Yalova'ya gidip gelmek mecburiyetinde kaldığı ve tedavi talimatnamesinin 4 ncü maddesinde resmî sıhhat müesseselerinde yer bulunmadığı takdirde hususi müesseselerde veya ayakta yapılan tedavi giderlerinin ödeneceği ve Yalova'da yapılan tedavi giderlerinin de kabul edileceği tasrih edilmiş bulunduğundan 4 ncü Daire tarafından Baremin ikinci derecesinde bulunduğu nazarı itibara alınmadan daha dun mevzu otellerde ikamet etmesi lâzımgeleceği hakkında dermeyan edilen mütalâanın tedavi talimatnamesinin 6 ncı maddesi karşısında yersiz bulunduğu;

2. Mumaileyhin Termal Otelinde yer bulunmadığından dolayı ikametgâhında oturmak suretiyle her gün Yalova'ya gidip gelmek için ihtiyar ettiği oto ve vapur ücretlerinin, resmî sıhhat müesseselerinde yer olmadığından dolayı ayakta tedavi göreceklerin ihtiyar edecekleri ötel ve lokanta yemek bedellerinin dununda bir meblâğı ihtiva ettiği ve esasen bu gibi giderleri de talep etmediği ve 4 ncü dairenin ret kararında kabul edilmesine imkân görülmediği bildirilen 163 lira 80 kuruş vapur ve otomobil ücretleri on bir güne ait olup Termal Otelde yer bulabildiği 5 - 8 . IX . 1950 günlerinde 4 günlük otel masrafının yekûnu, verileemrine bağlı 9 . IX . 1950 tarih ve 1952 sayılı Termal Oteline ait faturada 86,50 lira ki, yevmiye 21,60 lira isabet etmekte ve 11 gün için 237,60 lira tutmaktadır ki, bunun on bir gün için ihtiyar ettiği 163,80 liranın 73,80 lira farkla dununda bulunduğu;

3. Baremin ikinci derecesinde hasta bir memurun İstanbul'un malûm olan Tramvay ve otobüsleriyle seyahat etmesine manen ve maddeten imkân olamıyacağı izahtan vareste bulunduğu ve tedavinin de fasılasız olarak yapılacağı hakkında raporda bir kayıt mevcut bulunmadığı cihetle tedavi talimatnamesinin derpiş ettiği vecibelerin tamamen yerine getirilmek ve daha ucuz bir masrafla yaptırılmış olduğu bu suretle

açıkça anlaşılmış bulunan tedavi giderlerinin bir kere de Yüksek Genel Kurulca tetkik buyurularak kabulü ile bağlı verile emirlerinin vizesinin sağlanması istenilmesi üzerine bahse konu olan Üroloji Kliniğinin raporu hakkında Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığından yapılan istilâma alınan cevapla birlikte keyfiyet Genel Kurulun 22.IV.1950 tarihli toplantısında bahis konusu edilerek cereyan eden müzakere sonucunda; böbreklerindeki rahatsızlığına binaen Ankara Üniversitesi Üroloji Kliniğinin raporu ile (Yalova kaplıcalarında 3 haftalık kür) yapmasına lüzum gösterilen ve verileemrine bağlı tahakkuk belgelerine nazaran, işbu küre; 6, 7, 8 Ağustos 1950 günlerinde İstanbul'daki ikametgâhından her gün Yalova'ya gidip gelmek ve 22 gün fasıla verdikten sonra tekrar 30 Ağustos 1950 - 4 Eylûl 1950 tarihine kadar 6 gün daha aynı suretle her gün İstanbul'dan Yalova'ya gidip gelmek ve 5 Eylûl 1950 - 8 Eylûl 1950 günlerinde de 4 gün Termal Otelde ikamet etmek ve 10, 11 Eylûl 1950 günlerinde ise, yine İstanbul'dan Yalova'ya gidip gelmek suretiyle fasılalarla devam ettiği anlaşılan bahis konusu Veteriner Fakültesi Enstitü Müdürü Bedii Toktay'ın fasılalarla küre devam etmesinin tedavi bakımından doğru olup olmadığının ve bu suretle yapılan kürün tedavi maksadiyle telifinin mümkün bulunup bulunmadığının bildirilmesi hakkında sepkeden işara cevaben Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığından alınan 20 Nisan 1951 tarih ve 105/4791 sayılı yazıda (Tıp Fakültesi Üroloji Kliniğinin raporunda - Yalova kaplıcalarında 3 hafta kür yapılması - gerektiği zikredildiğine göre bu tedavinin devamlı olarak yapılması icabetmekte olduğu) bildirilmiş ve işbu işara nazaran tıbbi lüzuma müsteniden tedavi maksadiyle Yalova kaplıcalarına gönderilecek hasta memurların, her halûkârda orada müesses otellerden birinde ikamet etmek suretiyle bu kaplıcalarda yapılması gereken kürlerini devamlı olarak yapmaları iktiza etmekte bulunmuş olup halbuki adı geçenin, tedavide fennen maksut olan gayeyi, yukarda izah olunduğu üzere - İstanbul'da oturmak ve bu yüzden tedaviye muhtelif zamanlarda fasıla vermek suretiyle - heder eylemiş ve böylelikle hasta memurlara tedavi masrafı verilmesini âmir bulunan kanunla buna müsteniden tanzim kılınan yönetmelikle tesbit edilen esaslarla kabili telif olmıyan bir durum ihdas etmiş

bulunduğu anlaşılmasına binaen tedavi maksadından tamamen aykırı bir mahiyet almış bulunan işbu seyahatten mütevellit masrafların kül halinde tamamının Devlet bütçesinden tesviye ve mahsubu doğru görülemediğine karar verildiğinden mezkûr verileemirleri cevabi yazıya eklenerek Ankara Üniversitesi Rektörlüğüne iade edilmiştir.

Tarihi	No.	Cinsi	Muhtevası Lira	K.
7 . V . 1951	560	V. Emri	1 224	41

Bölümü	Dairesi
308/1	Dışişleri Bakanlığı

3. — Dışişleri Bakanlığı Saymanlık Müdürlüğünce tanzim edilip vize edilmek üzere Sayıştaya gönderilmiş olan yukarda tarih ve numarası ile muhtevası yazılı verile emrinin tetkiki neticesinde;

İşbu verile emri muhtevasının, ikamet ettiği Yüksel Palas'ta 7 . IV . 1951 akşamı âni olarak hastalanması münasebetiyle davet edilen Tıp Fakültesi Profesörlerinden Doktor Kâmil Sokullu'nun derhal ameliyat yapılması lüzumunu mutazammın olarak verdiği rapor üzerine Yenişehir Hususi Hastanesine kaldırılan Dışişleri Bakanlığı Muhtelif Hukuk Dairesi Birinci Şube Müdürü Kemal Koç'un, ameliyat ve tedavi ücretine ait olduğu anlaşılmış olup mumaileyhin resmî sıhhat müesseseleri mevcut olan bir mahalde ve o sıhhat müesseselerince de yapılması kabil olan ameliyat ve tedavisi için hususi sıhhat müessesesine yatırılması ve orada gereğinin yerine getirilmesi, tedavi yönetmeliği hükmü ile telif edilemiyerek dairesince, sebep ve müstenidatının bildirilmesi hakkında sebkeden istizaha zatişleri ifadesiyle yazılan ve saymanlıkça aynen gönderilen cevapta; (Mumaileyhi ameliyat eden Ankara Tıp Akademisi Dış Hastalıkları Profesörü Operotör Kâmil Sokullu'nun merbut raporunda izah edildiği üzere, hastanın en yakın hastaneye nakledilerek en kısa zamanda ameliyatının yapılması gerektiğinden hekimin gösterdiği lüzum üzerine ve hayat tehlikesine binaen ikamet etmekte olduğu Yüksel Palas Oteline en yakın mesafede bulunan Ye-

3. — Hastalanan memurların Bakanlar Kurulunca kabul edilmiş olan esaslara tevfikan resmî sıhhat müesseselerinde yer olmadığı tesbit edilemiyen ahvalde hususi müesseselerde yapılan tedavi masraflarının kabulüne imkân olmadığına dair verilen karar yerinde görülmüştür.

nişehir'deki hususi hastaneye kaldırılarak derhal ameliyatın yapılmış olduğu) beyaniyle mezkûr verile emrinin vizesinde ısrar edilmiş ise de tedavi yönetmeliğinin bu hususta ki sarih hükmü muvacehesinde mezkûr verile emrinin olduğu gibi kabul ve vizesinde tereddüt edilmiş olduğu denetçisi tarafından verilen müzekkereden anlaşılması üzerine bu konuda 3 ncü dairece çoğunlukla ittihaz olunan kararla birlikte keyfiyet Genel Kurulun 24.V.1951 tarihli toplantısında bahis konusu edilerek yapılan görüşme sonucunda; 4598 sayılı Kanunun 9 ncu maddesi gereğince düzenlenen tedavi ve Yol Parası hakkındaki Yönetmeliğin 4 ncü maddesine göre hasta memurların özel sağlık kurumlarında tedavi edilebilmeleri, resmî sağlık kurumlarında yer olmadığının ve tedavisine fennî sebeplerle imkân bulunmadığının bu kurumların baş hekimlerinin, mütaaddit sağlık kurumları olan yerlerde vilâyet sağlık ve sosyal yardım müdürlerinin tasdikiyle mümkün olabileceği ve bahis konusu Kemal Koç hakkında bu yolda muamele yapılmamış ve bu itibarla durumunun bu yönetmelikle tesbit edilen esaslara uymamakta bulunmuş olduğu ve bu gibi âni ve kritik haller için yönetmeliğe ayrı hükümler konulmadıkça ihtiyar olunacak bu kabilden tedavi masraflarının kabulü doğru olamıyacağı karar altına alınmış olduğundan işbu karar gereğince bahis konusu verile emri vize edilmiyerek dairesine iade edilmiştir.

Kamutayın yüce tasvibine arzedilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Sayıştay Komisyonu

Başkanı		Sözcü
Bursa		Erzurum
H. Ayan		*M. Yazıcı*

Kâtip

İstanbul	Antalya	Çorum
F. Sayımer	*N. Ş. Nabel*	*Ş. Gürses*
Malatya	Mardin	Niğde
M. Kulu	A. Bayar	*S. Dellâloğlu*

İmzada bulunamadı

Samsun	Tokad
H. Alişan	*H. Koyutürk*

Tekel Genel Müdürlüğü ile Türk Tütün Limitet Ortaklığı ve Mülga Kibrit ve Çakmak Geçici İşletme İdaresinin 1944 yılı Bilânçolarının gönderildiğine dair Başbakanlık tezkeresiyle Tekel Genel Müdürlüğünün 1944 Bütçe yılı Kesinhesabına ait Uygunluk Bildiriminin sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ve Tekel Genel Müdürlüğü 1944 yılı Kesinhesabı hakkında kanun tasarısı ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/68, 70, 122, 1/19)

Mülga Kibrit ve Çakmak Tekeli Geçici İşletme Idaresi 1944 yılı Bilânçosu ile Denetçiler raporunun gönderildiğine dair Başbakanlık tezkeresi (3/68)

T. C.
Başbakanlık
Muamelât Genel Müdürlüğü
Tetkik Müdürlüğü
Sayı : 85 - 6, 6/1533

25 . IV . 1949

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Mülga Kibrit ve Çakmak Tekeli Geçisi İşletme İdaresinin, 1944 yılı Bilânçosiyle Denetçiler raporunun 1660 sayılı Kanunun 10 ncu maddesine göre ilişik olarak sunulduğunu saygılarımla arzederim.

Başbakan
Ş. Günaltay

Tekel Genel Müdürlüğü ile Türk Tütün Limitet Ortaklığının 1944 yılı Bilânçosu ile Denetçiler roporunun gönderildiğine dair Başbakanlık tezkeresi (3/122)

T. C.
Başbakanlık
Muamelât Genel Müdürlüğü
Tetkik Müdürlüğü
Sayı: 85 - 6, 6 - 4483

20 . XII . 1950

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Tekel Genel Müdürlüğü ile Türk Tütün Limitet Ortaklığının 1944 yılı Bilânçosu ile Denetçiler raporunun ve bu rapor üzerindeki idare mütalâasının, 1660 sayılı Kanunun 10 ncu maddesine göre, ilişik olarak sunulduğunu saygılarımla arzederim.

Başbakan
A. Menderes

Tekel Genel Müdürlüğü 1944 Bütçe yılı Kesinhesabına ait Uygunluk Bildiriminin sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi (3/460)

T. C.
Sayıştay
Sayı { *U. 305683*
{ *H. 2449*

22 . XII . 1949

Özeti: Tekel Genel Müdürlüğünün 1944 Bütçe yılı Kesinhesabı hakkında.

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Tekel Genel Müdürlüğünün 1944 Bütçe yılı Kesinhesabına ait Uygunluk Bildiriminin ilişik olarak sunulduğunu en derin saygılarımla arzeylerim.

Sayıştay Bakanı
S. Oran

Uygunluk Bildirimi

Anayasa ve Muhasebei Umumiye Kanunu gereğince Gümrük ve Tekel Bakanlığından Sayıştaya gönderilen Tekel Genel Müdürlüğünün 1944 Malî yılı Kesinhesabının Sayıştayca incelenip yargılanmış olan muhasip idare hesaplariyle karşılaştırılmış ve bağlı cetvellerde yazılı meşruhat göz önünde tutulmak üzere kesinhesapta göste-rilen rakamların kabule şayan bulunmuş olduğunu erzeylerim.

22 . XII . 1949

Sayıştay Başkanı *Seyfi Oran*	D. 1 Başkanı *Faik Eke*	D. 2 Başkanı *Y. Ziya Aslan*		D. 3 Başkanı *Refik Bakuy*
D. 4 Başkanı *M. Ali Apak*	Üye *M. Menemencioğlu*	Üye *M. İhsan Erenli*		Üye *Fahri Özbudun*
Üye *A. Ali Hemen*	Üye *Ali Ragıp Ögel*	Üye *A. K. Arıçay*		Üye *Fikret Aktulga*
Üye *A. Talât Dengel*	Üye *Faruk İşık*	Üye *Fuat Beşkardeş*	Üye V. *Halit Payver*	Savcı *Enver Arkun*

Tekel Genel Müdürlüğü 1944 yılı Kesinhesabı hakkında Kanun tasarısı (1/19)

T. C.
Başbakanlık
Muamelât Genel Müdürlülü
Tetkik Müdürlülü
Sayı: 71-807, 6-1555

4 . VI . 1947

Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Tekel Genel Müdürlüğünün 1944 Bütçe yılı Kesinhesabı hakkında Gümrük ve Tekel Bakan-

lığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 28 . V . 1947 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısının gerekçe ve ilişikleriyle birlikte sunulduğunu arzederim.

Başbakan
R. Peker

GEREKÇE

1944 Akçalı yılı Genel Bütçe gideri olan 19 937 302 lira 91 kuruşa ait bölüm ve madde itibariyle müfredat ekli (A) işaretli cetvelde gösterilmiştir.

1944 Akçalı yılı Bütçe geliri olan 202 839 106 lira 22 kuruşun müfredatı ilişik (B) işaretli cetvelde gösterilmiş ve bütçe tahminlerine göre vukua gelen fazlalık ayrıca bir cetvel ile anlatılmıştır.

1944 Akçalı yılı içinde harcanmayıp iptal olunan 1 756 752 lira ve 09 kuruş ödenekten ötürü gereken izahat (A) cetvelinde ayrıca bir sütünda tutarı gösterilmekle beraber ayrı bir cetvel ile de izah edilmiştir.

Yönetimin 1944 Akçalı yılı kâr ve zarar hesabı ilişik (C) cetvelinde bildirilen bilânçosu ile gösterilmiştir.

Sayıştay Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Sayıştay Komisyonu
Esas No. 1/19, 3/70,
3/68, 3/122
Karar No. 11

31 . I . 1952

Yüksek Başkanlığa

Tekel Genel Müdürlüğünün 1944 yılı kesinhesabı hakkında Başbakanlığın 4 . VI . 1947 gün ve 71 - 807/6/1555 sayılı yazısiyle teklif olunan kanun tasarısı ve yine Başbakanlığın 20 . XII . 1950 gün ve 85 - 6/6 - 4483 sayılı yazısiyle gönderilen aynı genel müdürlüğün 1944 yılı döner sermaye muamelâtına ait bilânço ve kâr ve zarar hesabı ile Türk Tütün Limitet Ortaklığının ve Kibrit ve Çakmak Geçici İşletme İdaresinin bilânço ve kâr ve zarar hesapları ve bunlara ait denetçi raporları ve bu raporlar üzerindeki idare mütalâaları ve Sayıştayın 1944 Bütçe yılı uygunluk bildirimi Sayıştay Başdenetçisi Nihat Başakar ve İzzet Ertürk ve Tekel Genel Muhasebe şeflerinden Kadri Taner hazır oldukları halde tetkik ve müzakere olundu.

Uygunluk Bildirimi

1. Ödenekler.

1944 yılı Mülhak Bütçe Kanuniyle kabul edilen ödenek miktarı 17 259 750 lira olup buna aşağıdaki miktarların eklenmesiyle;

Lira	K.	
253 886	00	4703 sayılı Kanunla verilen ödenek
3 575 419	00	4704 » » »
7 690 133	40	Nâzım bölümde kayıtlı tayyare ve mahallî idareler payı.
11 519 438	40	Toplam

Ödenek miktarı 28 779 188,40 kuruşa baliğ olmuş ve Sayıştayın uygunluk bildiriminde de bu suretle gösterilmiş olduğu halde idarenin kesinhesabında 3 390 841 lira 62 kuruş noksaniyle 25 388 346 lira 78 kuruş bulunduğu görülmüştür.

Yapılan incelemede :

2519 sayılı Kanunun 11 nci maddesi gereğin-

ce müskirat satış kârından tayyare ve mahallî idareler hisseleri olarak ayrılan paraların nâzım varidat ve sarfiyat hesaplarında tedviri ve bu paradan fiilen tediye edilmiyen kısmının ertesi yıla devri icabedeceği daha önceki yıllar hesapları dolayısiyle Sayıştayca kararlaştırılmış ve Genel Müdürlüğe de bu yolda işaratta bulunulmuş olduğu halde 1943 yılından 1944 Bütçe yılına devredilen ve 1944 yılında ödenen 3 390 841 lira 62 kuruşun 1944 yılı hesabında ödenek, gelir ve gider gösterilmediği ve yalnız 1944 yılı işlemlerine taallûk eden 4 299 291 lira 78 kuruşun ödenek ve gelir ve bundan 605 000 liranın gider olarak gösterilmesinden dolayı ödenek, gelir ve giderlerde fark hâsıl olduğu anlaşıldığından uygunluk bildiriminde gösterilen 28 779 188 lira 40 kuruş ödenek olarak kabul edilmiştir.

2. Giderler :

Tekel Genel Müdürlüğünün 1944 yılı Bütçe giderleri, 17 984 281 lira 49 kuruşu âdi bütçeye, 1 344 627 lira 84 kuruşu özel kanunlara ve 3 995 841 lira 62 kuruşu nâzım bölüme ait olmak üzere 23 324 750 lira 95 kuruş olduğu ve uygunluk bildiriminde de bu suretle gösterildiği halde idarenin kesinhesabında 3 387 448 lira 04 kuruş noksanı ile 19 937 302 lira 91 kuruş bulunduğu görülmüştür.

Yapılan incelemede:

Fark eden 3 387 448 lira 04 kuruşun; kesinhesabın fazlası olan 3507 lira 55 kuruş ile noksanı olan 3 390 955 lira 59 kuruşun tefazulundan ibaret bulunduğu ve noksandan 3 390 841 lira 62 kuruşun mahiyeti yukarda ödenek bahsinde belirtilmiş olduğu ve fazla ve noksanı teşkil eden diğer miktarların da, Sayiştayca sayman hesapları üzerinde belgelerine istinaden yapılan incelemeler ve yargılamalar sonunda tesbit olunduğu anlaşıldığından komisyonumuzca uygunluk bildiriminde yazılı miktar gider olarak kabul edilmiş ve bağlı cetveller ona göre tanzim edilmiştir..

3. Ödenek bakıyesi :

Komisyonumuzca kabul edilen ödeneklere ve giderlere göre ödenek bakıyesi 5 454 437 lira 45 kuruş olup bundan 3 694 291 lira 78 kuruşun özel idarelerle tayyare payı olarak 1944 yılına devri ve bu miktarın çıkarılmasiyle kalan 1 760 145 lira 67 kuruşun yokedilmesi gerektiği anlaşılmış ve bağlı cetveller bu esasa göre tanzim edilmiştir.

4. Gelirler:

Tahakkukat : Uugunluk Bildiriminde 208 982 195 lira 43 kuruş gösterildiği halde Kesinhesapta 205 851 045 lira 63 kuruştur.

Tahsilât: Uygunluk Bildiriminde 206 230 078 lira 14 kuruş gösterildiği halde Kesinhesapta 202 939 106 lira 22 kuruştur.

Tahakkukat ve tahslâttaki farklar, Sayıştay'ca hesapların yargılanmaları sırasında düzeltilmesine hükmolunan kayıtların ve izale edilmesi gerekli mübayenetlerin bu kararlar dairesinde düzeltilmemiş olmasından ileri geldiği anlaşılmış ve Uygunluk Bildiriminin esas ittihazı uygun görülerek bağlı cetveller ona göre tanzim edilmiştir.

Tekel Genel Müdürlüğünün 1944 yılı Bilânçosiyle kâr ve zarar hesabı

Tekel Genel Müdürlüğünün 1944 yılı Bilânçosiyle kâr ve zarar hesabının, 1660 sayılı Kanun hükümleri dairesinde uzman denetçiler tarafından yapılan tetkikat neticesini gösteren raporla buna karşılık olarak Genel Müdürlükçe yazılan cevaplar üzerinde yapılan müzakere sonunda; tenkid edilen hususlardan bilâhara ikmal ve ıslah edildiği anlaşılan kısımlarla dairesince yapılmakta olup devam edilmesinde bir mahzur görülmiyen işlemler hakkında denecek birşey bulunmadığından, üzerinde durulması ve muktezasının tâyini gereken diğer işler hakkında ittihaz olunan kararlar sırasiyle aşağıda gösterilmiştir. Ancak gerek bilânçonun kanunen tâyin edilen müddet içinde hazırlanıp tetkika müheyya bir hale getirilmemesi, gerekse tüzükle tâyin edilen müddet zarfında, oldukça geniş muamelâtı olan bu hesabı murakabe imkânı hâsıl olmaması ve incelemelerin defteri kebir kaydına, tadat mazbatalarına ve cüzi bir kısım belgelere munhasır kalması hasebiyle murakabeden matlup olan gayeye varmak mümkün bulunmadığı anlaşılmış olmakla 1660 sayılı Kanunun 8 nci maddesindeki hükmün yerine getirilebilmesi için bu baptaki tüzükte gerekli değişikliklerin yapılması suretiyle bilânço tetkikatı ve murakabe için müsait mehil bırakılması temenniye şâyan görülmüştür.

5. Uzman denetçiler raporunun 7 nci maddesinin A fıkrasında bahis konusu edildiği veçhile; 1944 ve daha önceki yıllarda yapılan inşaata ait giderlerin emlâk defterine kaydedil-

diği ve ancak bunlardan Ankara'daki Gümrük ve Tekel Bakanlığının işgal ettiği binanın kayıttan düşülmek suretiyle ve ödenek keyfiyeti ile ilgilendirilmeden Hazineye devir işleminin yapılması ve böylece Genel Müdürlüğün halen intifa eylemediği ve ilerde intifa eylemesi de muhtemel bulunmadığı anlaşılan gayrimenkuller için Genel Müdürlükçe her hangi bir masrafa girişilmemesi.

6. Uzman denetçiler raporunun 18 nci maddesinde konusu edildiği üzere; döner sermaye emlâk hesabının 1943 yılı devri 127 302 lira 87 kuruş olup bu meyanda 121 376 lira 74 kuruşun da Ankara Bira Fabrikası tevsii inşaatına ait bulunduğu ve bu fabrikanın Tekel Genel Müdürlüğüne devrine dair olan 3697 sayılı Kanunun muvakkat 2 nci maddesine müsteniden verilen 950 000 liradan mahsubu icra kılınmak üzere sarfolunduğu ve ancak yılı içinde belgelerinin tekemmül ettirilememiş bulunması hasebiyle mütaakıp yılda bütçeye masraf kaydına imkân görülemediği anlaşılmış bulunduğundan bu emlâkin şimdiye kadar olduğu gibi döner sermaye emlâki arasında muhafaza edilmesi ve bundan sonra da tekerrür etmemesi.

7. Denetçiler raporunun 80 nci maddesinde konusu edildiği veçhile; (İnhisar beyiyeleri 1/3 lerinin harb malûllerine ve şehit yetimlerine tahsis ve tevziine dair olan) 4 . VI . 1929 gün ve 1485 sayılı Kanunun 2 nci maddesiyle tâyin edilen bir aylık müddet içinde Ziraat Bankasına ödenmemiş olan paralar için 5652 lira 50 kuruş faiz tahakkuk ettirilerek 1944 yılı tahakkukatına eklenmek suretiyle 2 912 981 lira 70 kuruşun tahakkuk kaydedildiği ve bundan mesul aramaya lüzum ve icap bulunmıyacağı, Genel Müdürlükçe yapılan hisse tefrikı ameliyesinin halen baş müdürlüklere bırakıldığı anlaşılmaktadır. Faizin tahakkuku noktasından mesul aranmasına komisyonumuzca mahal görülmemiş olmakla beraber bu halin, kanunla tâyin edilen müddet içinde işlem yapılmasına imkân vermediği nazarı itibara alınarak müddet noktasından (Mütaakıp ayın sonunda ödenmek gibi) bir tedvin mevzuu yapılması;

8. Denetçiler raporunun 81 nci maddesinde konusu edildiği üzere; 1660 sayılı Kanunun 7 nci ve 3627 sayılı Kanunun 1 nci maddeleri gereğince çıkarılan bonolardan bâzılarında kanuni müstenidatın gösterilmediği anlaşıldığından karışıklığa mahal kalmamak üzere bundan böyle bu müstenidatın gösterilmesi.

9. Denetçiler raporunun 88 nci maddesinde konusu edildiği veçhile; bilânçoya bağlı cetvelin 24 sayılı tablosunda gösterilen ve tasfiye edilecek hesaplarla müteferrik hesaplara kaydedilen paraların ait olduğu yıl içinde tasfiyesi cihetine gidilerek kapatılmasına önem verilmediği anlaşılmaktadır. Bu hesapların en çok bir yıllık muamelâtı muhtevi olması lâzımgeldiğinden daha önceki yıllara ait işlemlerin bir an önce ıslahı cihetine gidilerek evvelki muamelâtın hesapta yer almaması;

10. — Denetçiler raporunun 96 nci maddesinde; İzmir Tütün fabrikasında tesis olunan lojman için bâzı masraflar yapıldığı ve idareden alınan cevapta da İzmir ve Ankara'da mevcut lojmanlardan İzmirdekinin kaldırıldığı bahis konusu edilmektedir.

Döner sermaye hesaplarından lojman bulundurulması caiz olamıyacağından mevcut lojmanların tamamen kaldırılması ve yenilerinin de ihdas olunmaması;

11. Denetçiler raporunun 99 ncu maddesinde, pastorize kasalar sözleşmesi bahis konusu edilerek ilân yapıldıktan ve ihalenin icrasından sonra şartnamede değişiklik icra kılındığı beyan olunmaktadır. Böyle tâdilât zarureti hâsıl olduğu hallerde mevcut sözleşmenin feshiyle yeniden ilân yapılmak suretiyle kanun dairesinde yeni bir ihaleye gidilmesi muvafık olacağından bundan böyle şartnamelerde ihaleden sonra her hangi bir tadilât yapılmaması;

12. Denetçiler raporunun 104 ncü maddesinde, Hublon Sözleşmesi bahis konusu edilmekte olup bidayeten yapılmış olan ihalenin mâkul sebepler araştırılmadan iptal olunarak yeni bir ihaleye gidilmesi ve birinci ve ikinci ihalelerde teminat aranılmaması ve sözleşme yapılmasına lüzum görülmemesi ve ikinci ihalede kanun hükümlerinin tam tatbik edilmemiş bulunması hakkındaki tenkide idarece hiçbir cevap verilmediği görülmüş ve meselenin bir tetkik ve tahkik mevzuu yapılarak cezai ve hukuki mesullerinin tesbiti ve neticesinin T. B. M. Meclisine arzı hususunda keyfiyetin Bakanlıkça ve aynı zamanda mütaakıp yıl hesaplarında uzman denetçilerce göz önünde bulundurulması.

13. Denetçiler raporunun 106 ncı maddesinde, konusu edilen Tomruk Sözleşmesi gere-

gince teslimatın tecihhürle vukubulduğu ve idarenin cevabından 780 liradan ibaret tecihhür cezasının mütaahhitten istenildiği ve henüz tahsil edilmediği anlaşılmaktadır.

Bu takibat ve tahsilât neticesinin mütaakıp yıl denetçi raporlarına dercedilmesi.

14. Denetçiler raporunun 126 ve 129 ncu maddelerinde, Kabataş'ta yapılmış olan ve halen Tekel Genel Müdürlüğünün işgali altında bulunan binanın inşaat masarafına kibrit idaresinin de iştirak ettirildiği ve bu suretle kibrit idaresinin tekeldeki hesabı carisinden bir kısım paranın ödendiği ve yine aynı bina için Paşabahçe İçki Fabrikasına ait sandıklı kerestesinin de bu inşaatta istimal edildiğinden bahsile sandık maliyetine eklendiği ve ancak bu paralarla kerestelerin Genel Müdürlük inşaatında kullanılıp kullanılmadığının tevsik olunmadığı beyan olunmaktadır.

Her nekadar Divanı Âliye intikal eden mesail meyanında, kibrit idaresince ödenen inşaat masraflarından dolayı ilgililerin ademimesuliyetine karar verildiği anlaşılmakta ise de, bahis konusu paralarla Paşabahçe İçki fabrikasına ait sandık kerestelerinin mahalline masruf olup olmadığı hususunda Divanı Âli kararı sâkit bulunmaktadır.

Bu itibarla keyfiyetin Bakanlıkça hukuki bakımdan tetkik ve tahkik mevzuu yapılarak neticesinin B. M. Meclisine arzı için mütaakıp yıllar hesabına ait raporlara dercolunması.

15. Tekel işletmesi mevzuuna dâhil olan işlerden döner sermayeye taallûk edenlerin kısmen bütçeden, kısmen de mütedavil sermayeden ödendiği görülmekte olup bu işlerin yanlız mütedavil sermaye ile tedvir edilir hale getirilmesi temenniye şayan bulunmuştur.

Türk Tütün Limitet Şirketinin 1944 yılı Bilânçosiyle kâr ve zarar hesabı

Tekel İdaresinin mamul tütün ve sigaralarının memleket dışı piyasalarda ticari bir tarzda satış ve sürümünü sağlamak ve Türk tütünlerinin kıymetini tanıtmak amaciyle, 2359 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak kurulmuş olan Türk Tütün Limitet Şirketinin sermayesinin % 55 i Tekel İdaresi döner sermayesinden ödenmiş bulunması dolayısiyle işbu şirket muamelâtının Tekel döner sermayesinde olduğu gibi, 1660 sayılı Kanun gereğince Maliye Bakanlığı ile Sayıştay tarafından tâyin edilecek uzman denetçiler tarafından incelenmesi komisyonumuzca daha önce kabul edilmiş olduğundan bu heyet tarafından yazılan raporla buna karşılık şirketçe verilen cevaplar üzerinde yapılan müzakere sonunda; cevapta ıslah edildiği veya uyulduğu bildirilenler hariç olmak üzere karar ittihazını icabettiren diğer meseleler sırasiyle aşağıda gösterilmiştir.

Limitet Şirketine ait bilânço ve kâr ve zarar hesabına göre hâsıl olan kâr miktarı Tekel döner sermayesi bilânçosuna dâhil edilmiş ve bu sebeple diğer muameleler meyanında bu da tetkik edilmiş olmakla limitet bilânçosunun tasdiki için ayrıca bir madde halinde tedvine lüzum görülmemiştir.

16. Denetçiler raporunun 4 ncü maddesinin C bendinde konusu edildiği üzere, bilânçoda 1943 yılından 1944 yılına devri görülen kasa mevcuduna, İzmir Deposunca harcanıp yıl sonuna kadar muamelesi merkeze intikal ettirilmemiş olan paraların da dâhil edildiği görülmüş ve bu suretle kasa mevcudundan çıkmış olanların sene sonlarını beklemeksizin (Yolda hesabı) namiyle yeniden açılacak bir hesapta gösterilmesi ve aynı maddenin (D) fıkrasında bahsedilen kıymetli evrakın dahi kasa mevcuduna dâhil edilmemesi ve binnetice kasa mevcudunun yalnız nakde taallûk ettirilmesi.

17. Denetçiler raporunun 7 ve 8 nci maddelerinde, küf ve su çürüğü tütünlerin fire tütünler gibi hesap dışı bırakılması ve bunlar için bilânçolarda bir bedel gösterilmemesi doğru görülmemiştir. Bu itibarla bunların kıymet takdirinde mübalâğa edilmemek şartiyle bedellendirilmesi muhasebe prensiplerine uygun bulunmuştur

18. Denetçiler raporunun 18 nci maddesinde, konusu edildiği üzere, Bakanlar Kurulunun 21 . IV . 1938 gün ve 2/8640 sayılı kararıyle ve (Gazianteb Hasan Keyif Tütünleri İhracatçılar Birliği Limitet Şirketi) adiyle kurulan 50 000 lira sermayeli şirkete, 25 000 lira ile katılan Tütün Limitet Şirketinin her sene pek cüzi bir kâr elde eylediği ve hattâ bâzı senelerde zarar kaydolunduğu anlaşılmıştır.

Bu birliğin esasen müddeti de bitmiş olduğuna göre ortaklığın devamına mahal kalmadığından Tütün Limitet Şirketi tarafından verilen paranın geri alınması.

19. Denetçiler raporunun 19 ncu maddesi-

nin C fıkrasında konusu edildiği üzere, Ticaret Bakanlığı tanzim hesabı carisinden limitet hesabına ve limitet hesabından işbu tanzim hesabına alınıp verilen paraların bilâhara hesaplarına intikal ettirildiği İdarece bildirilmekte ise de bunun tekerrürüne meydan verilmemesi.

20. Denetçiler raporunun belgelerin incelenmesine mütaallik 34 ncü maddesinde, 2359 sayılı Kanunla kurulmuş olan (Türk Tütün Limitet Şirketi) sermayesinin yarısından fazlası Tekel İdaresince verilmiş olup hissedar sıfatiyle bu idarenin aldığı kâr tekel bilânçosuna dâhil edilerek Hazine hissesi olarak varidat şeklinde Hazineye verilmekte olduğu ve esasen Tekel İdaresi sermayesinin Hazinece temin edilmiş bulunduğu bahis konusu edilerek bu şirket memurlarının dahi 2489 sayılı Kefalet Kanununa tâbi tutulması lâzımgeleceği ve buna mukabil şirketçe, kanunun mecbur kılmadığı bir usulün tatbiki birçok güçlükler doğuracağı beyan olunmuştur.

Esas itibariyle aynı mevzuata tâbi olmasa bile şirketin bu hususta tedbir alması ve kendi bünyesine uygun bir kefalet usulü tesis eylemesi.

21. Denetçiler raporunun 31 nci maddesinde, kâr ve zarar hesabı tahlil olunurken, Mısır şubesince satılan Gazianteb Hasan keyif tütünlerinden elde edilen 829 235 lira sâfi kârın yarısını teşkil eden 414 117 lira 53 kuruşun Ticaret Bakanlığı emrinde olmak kaydiyle 1944 yılı yaprak tütün payı kârından düşülerek mütaakıp yılda Hasan keyif tütünleri ortaklığına verilmesi doğru olamıyacağı konusuna şirketçe verilen cevapta: Ticari bir şirket olmakla beraber müstahsılı da korumakla görevlendirilen şirketin Hasan keyif tütünlerinden elde ettiği çok yüksek kârın yarısını Ticaret Bakanlığının muvafakati ve idare meclisinin tasvibi ile zürraa iade ettiği bildirilmiş ise de rapora ve ayrıca alınan izahata nazaran bu tütünler iki kıta fatura ile ve katî satış şeklinde Hasan Keyif Tütünleri İhracatçılar Limitet Şirketinden satınalınmış olduğuna göre kâr ve zararı Türk Tütün Limitet Şirketine ait olmak lâzımgelip fazla kâr ettiğinden bahsile yarısının iadesi keyfiyeti caiz görülmemiştir. Bu itibarla Hasan Keyif Tütünleri Ortaklığına verilen paranın geri alınması;

22. Denetçiler raporunun 41 nci maddesinde tütün mubayaası için tütün bölgelerine gönderilen şirket memurlarının bu seyyahati otomobille yapmış olmalarından dolayı otomabil ücreti verildiğinden bahsedilmektedir.

Hizmetin ifa edilmiş olması itibariyle bu memurların otomobille gidip gelmelerinde mahzur bulunmamış ise de otomobil ücretlerinin memurun verdiği beyanname haricinde bırakılarak müstakillen şoföre ödenmesi doğru görülmediğinden bundan böyle beyannamelere dâhil edilerek diğer harcırah tediyeleri gibi kontrola tâbi tutulması

23. Denetçiler raporunun 42 nci maddesinsinde, şirket hizmetinde istihdam edilen memurlardan bir kısmının daha önce alınmış olan kadronun fevkında bulunduğu bahis konusu edilmektedir. Bunlar için sonradan kadro alındığı İdarece bildirilmekte ise de emrivaki halindeki istihdamlara mâni olmak üzere bu kadroların bidayeten idare meclisinden alınması.

24. Denetçiler raporunun 43 ncü maddesinde, muhasebe refikı Affan Tulca'nın 3659 sayılı Kanunun 5 nci maddesinin H fıkrasına göre lisan imtihanına girip kazanmış ve bu sebeple 120 liradan 140 liraya terfi ettirilmiş bulunduğu ve terfiine ait onay ile lisan imtihanına girip girmediği hususunda bir belge ibraz olunamadığı ve esasen sözü edilen fıkrai kanuniyenin bidayeten memuriyete alınanlara mütaallik bulunduğu bahis konusu edilmekte ve idarece verilen cevapta ise yabancı bir dil bilmekte olan bu memurun ilk açılan lisan imtihanına girdiği ve aynı kanunun 7 nci maddesi gereğince bir nizamname olmadığından mükâfat verilemediği ve terfi ettirilmesi cihetine gidildiği beyan olunmaktadır.

Şu duruma göre 3659 sayılı Kanunun kabul ettiği esas dairesinde ve tasrih edilen müddet zarfında memurun imtihana girerek muvaffak olduğunun tesbiti ve bu keyfiyet tevsik edilemediği takdirde mesullerine ödettirilmesi ve 1951 yılı hesabının incelenmesinde uzman denetçiler tarafından yazılacak raporda da bu cihetin tebarüz ettirilmesi.

25. Denetçiler raporunun 44 ncü maddesinde, bahis konusu edildiği üzere, Ankara'ya vazifeten gönderilmiş olan şirket avukatı Osman Özberk'e verilen yolluk meyanında 13 lira 50 kuruş da infikâk ve muvasalat yevmiyesi bulunduğu görülmüş olup geçici görevlerde bu çeşit yevmiye-

nin verilmemesi gerekmekte olduğundan mesullerine ödettirilmesi.

26. Denetçiler raporunun 45 nci maddesinde, bahis konusu edildiği üzere, 3659 sayılı Kanunun 13 ncü maddesinin H fıkrası ve bunu değiştiren 4621 sayılı Kanunun 4 ncü maddesinin K fıkrası gereğince muayyen bir barem derecesini geçmiyen memurlara verilecek olan 20 ve 30 liralık tazminatın aynı kanunun 10 ncu maddesi şümulüne giren müteferrik müstahdemlere ve bu meyanda bulunan şirket ambar memuru ve mutemetlerine tatbik edilmemesi icabedeceğinden verilen paraların tesbitiyle mesullerine ödettirilmesi.

27. Denetçiler raporunun 48 ve 49 ncu maddelerinde, merkezi İstanbul'da bulunan şirket idare meclisinin 28 . IX . 1943 gün ve 138 sayılı kararıyle 1 Ekim 1943 den muteber olmak üzere kabul edilen kadroya göre merkez memuru olarak tâyin edilmiş olan bâzı eksper ve memurların merkezde istihdam edilmekte olmalarına rağmen vazife merkezlerinin değiştirilerek İstanbul'da kaldıkları müddetçe kendilerine ikâmet yevmiyesi verilmiş olduğu bahis konusu edilmiş ve buna karşılık idarece verilen cevapta eksperlere sabit vazife mahalleri gösterilmek suretiyle bu halin düzeltildiği beyan edilmiş ise de, tekerrür etmemesinin temini.

28. Denetçiler raporunun 50 nci maddesinde, hayır müessesesi olmıyan Türk Basın Birliğine 100 lira bağışta bulunulduğu ve idareden alınan cevapta bu paranın reklâm karşılığında verildiği bahis konusu edilmekte ise de reklâm masraflarının reklâmı temin edecek şekilde yapılması.

29. Denetçiler raporunun 51 nci maddesinde, şirketin yaptığı masraflardan 500 lirayı tecavüz eden ve 2395 sayılı mülga Kazanç Vergisi Kanununun 8 nci maddesinin 1 nci fıkrası gereğince Taahhüt Vergisine tâbi tutulması lâzımgelen ceman 153 590 lira 95 kuruşun ahizlerinden vergi tevkifatı yapılmadığı bahis konusu edilmektedir. Kesilmeyen Taahhüt vergilerinin şimdiye kadar Maliyeye ödenmemiş bulunması halinde mesullerine ödettirilmesi.

30. Denetçiler raporunun 52 ilâ 55 nci maddelerinde, konusu edilen ücret ve taahhüt bedellerinden kesilmiyen 1 142 lira 96 kuruşun mesullerine ödettirilmesi.

31. Denetçiler raporunun 56 ncı maddesinde, 1944 yılında şirket müdürlüğünü yapan Ekmel Selcen'in bakanlıkla temas etmek üzere Ankara'ya ve depoları teftiş etmek üzere İzmir, Bursa ve diğer mahallere ve İstanbul'un muhtelif semtlerine gidip gelmesinden mütevellit yolluk ve masraflarından bâzılarının beyannamesinde fuzuli ve normalin üstünde gösterildiği bahis konusu edilmiş ve idarenin cevabında ise, müdüre verilen vazifenin iyi bir şekilde yapılabilmesi ve bu vazifenin bâzı hususiyetler arzetmesi hasebiyle beyannamenin bu hususiyetlerin icabettirdiği fazlalıkları ihtiva eylediği beyan olunmuştur.

Bu şirketin memurları Harcırah Kararnamesine tâbi bulunduğundan verilen yolluğun bu kararnameye uyan kısımlarının kabuliyle bunun fevkında olan kısımların tesbit edilerek mesullerine ödettirilmesi.

32. Denetçiler raporunun 58 nci maddesinde, 1943 yılında kabul edilip 1944 yılında aynen tatbik edilen kadroda hesap müşaviri namiyle bir vazife bulunmadığı halde İzmir'deki hesap işlerinin mevcut elemanlarla yürütülemiyecek kadar artmış olması ileri sürülerek 10 lira yevmiye ile (Hüsnü Özalp)'ın istihdamı cihetine gidildiği ve bu halin şirket tarafından yeniden vazife ihdası mahiyetinde bulunduğu bahis konusu edilmiş ve idarece verilen karşılıkta tercübe ve ihtısasından istifade edilmek istenildiği beyan olunmuştur. Diğer taraftan aynı kimsenin sonradan 300 lira ücretli daimî bir vazifeye tâyin edilmiş ise de idare meclisinden munzam bir kadro istihsal olunmamış bulunmaktadır.

Bâzı ahvalde gösterilecek zaruretler üzerine idare meclisince yeniden kadro alınması ve kadro dışında yevmiye veya ücretle memur istihdam edilmemesi;

33. Denetçiler raporunun 59 ncu maddesinde, bahis konusu edildiği üzere, şirketin daimî ücretli memuru durumunda olmıyan idare meclisi üyesi Hamza Osman Erkan ile ambar memuru Hakkı Konuralp'a verilen çocuk zamları miktarının tesbit edilerek mesullerine ödettirilmesi kararlaştırılmıştır.

Kibrit ve Çakmak Tekeli Geçici İşletme İdaresinin 1944 yılı bilânçosu ile kâr ve zarar hesabı

1722 sayılı Kanunla 25 senelik bir süre için (Di American Türkish Envetment Korporaşön) Şirketine verilmiş olan kibrit ve çakmak inhi-

sarı imtiyazı 4426 sayılı Kanunla tasdik edilen sözleşme gereğince 1 milyon dolâr karşılığında, kanuna bağlı bu şirket bilânçosunun (kasa, banka, acenteler hariç) aktifiyle, sermayesinin tamamı bu şirket tarafından verilerek kurulan (Arazi, Ziraat, Balıkçılık Türk Limitet Şirketi) bilânçosunun (kasa, banka ve depozitolar hariç) aktif ve pasifi ve bütün vecibeleriyle birlikte satınalınmış ve kibrit ve çakmak tekelinin idaresi (kibrit ve çakmak tekeli geçici işletme idaresi) ne verilmiş idi. Ancak bu geçici idare 20 . 5 . 1946 gün ve 4897 sayılı Kanunla genel müdürlüğe katılmış bulunmaktadır.

Geçici idarenin 1944 sayılı hesabının uzman denetçiler tarafından incelenme neticesini gösteren raporun karar ittihazını icabettiren kısımları aşağıda sırasiyle gösterilmiş ve geçici idare bilânçosiyle kâr ve zarar hesabının tasdiki hakkında tasarıya 6 ncı madde eklenmiştir.

34. Tekel memurları için kurulacak hastaneye ait olmak üzere Bakanlığın emriyle 25 000 liraya satınalınan ameliyat masası ile buna ait malzemenin, Galata'da Çınar ticaret evinden alınan faturası müfredatının 1 000 lira noksaniyle 24 000 lira ve fatura yekûnunun 25 000 lira olarak tanzim edildiği denetçi raporunun 15 nci maddesinde bahis konusu edilmiş ve idarece verilen karşılıkta bu masanın esas itibariyle 25 000 liraya alınmasında mutabık kalındığı cihetle fatura müfredatında bir yanlışlık yapılmış olacağı beyan olunmuştur.

Bu duruma göre fatura müfredatının ıslahına tevessül olunması ve fatura ıslah ettirilmediği takdirde 1 000 liranın mesullerine ödettirilmesi.

35. Denetçiler raporunun 26 ncı maddesinde, Almanların Yunanistan'ı işgali sırasında Selânik Türk Konsolosu İdris Çoray'a ait olup Yunanistan'dan Türkiye'ye gönderilen ve uzun zaman sahibinin müracaat etmemesi üzerine gümrükçe sahipsiz mal olarak satılığa çıkarılan otomobile 3718 lira 50 kuruş bedel takdir edilerek vergi ve resimlerle birlikte baliğ olduğu 6 409 lira 36 kuruş üzerinden Bakanlığın 1160/1 sayılı tarihsiz emriyle 14 . II . 1946 tarihinde muvakkat idare tarafından eski sahibi İdris Çoray'a iade edilmiş bulunduğu, ayrıca bu otomobilin faaliyetini temin etmek üzere muvakkat idarece döşemelerin tamirine 532 lira 85 kuruş motör ve makine aksamının tamirine de 1121 lira ki, ceman 1653 lira harcanmış ve bu paranın tahsili cihetine gidilmemiş olduğu bahis konusu edilmiş ve idarece verilen karşılıkta otomobilin 14 . II . 1946 tarihinde iade edilmiş olmasına göre 1944 yılı bilânço tetkikatiyle alâkalandırılmaması ve 1946 hesabi üzerine gereken açıklamada bulunulması gerektiği beyan olunmuştur.

1 653 lira 85 kuruşun bu tarihe kadar tahsil edilmemiş olması halinde lüzumlu tahkikatın yapılarak mesullerine ödettirilmesi.

36. Denetçiler raporunun 38 nci maddesinde, merkez irade muhtelif borçlular hesabının 1945 yılına devredilen borç bakıyesi 2 883 413 lira 89 kuruş olup bunların takibat ve tahsilât derecelerinin idareden sorulduğu ve alınan cevapta bir kısmının tahsil edildiği ve bir kısmı için de takip, tasfiye ve Genel Müdürlüğe devir işlemlerinin yapıldığı bahis konusu edilmiş olmasına göre mütaakıp yıl bilânçolarının uzman denetçiler tarafından incelenmesinde bu hususların göz önünde bulundurulması ve neticesinin raporlara derci.

37. Denetçiler raporunun 49 ncu maddesinde, sermaye hesabı üzerinde durularak 1943 raporiyle sermaye hesabından tenzili gereken 33 412 lira 69 kuruşluk Ezba Şirketine ait zararların 1944 yılında mütedavil sermayeden indirilmediği ve 1945 yılında dahi bu cihetin nazarı itibara alınmadığı bahis konusu edilmektedir. Bu tasfiye keyfiyetinin mütakıp yıl bilânçolarının incelenmesinde göz önünde bulundurularak neticesinin raporlara derci.

38. Denetçiler raporunun (Tomruk hesabı sözleşmeleri) başlığı altındaki 4 ncü bölümünde (rapor sahife 63) Ahmet Sart mukavelesi bahis konusu edilmekte olup raporda; bu mukavelenin Ezba Şirketiyle Ahmet Sart arasında 31 . V . 1943 tarihinde akdolunduğu ve Çaylıoğlu ve Işılganlı ormanlarından alınacak tomrukların Büyükdere fabrikasına nakil ve teslimine mütaallik olan bu sözleşmenin tatbik sahasına geçildiği sırada şirketin Devlete intikali sebebiyle sözleşmenin de kendiliğinden işletmeye devredildiği, bu mukavelenin tatbiki hususunda İdare ile mütaahhit arasında ihtilâf çıkması üzerine mütaahhit isteğinin haklı olup olmadığının tesbiti için mesele hukuk müşavirliğine havale olunarak aynı mukavelenin 14 ncü maddesi gereğince hakeme intikal ettirildiği; Tekel Ge-

nel Müdürlüğü Hukuk Müşaviri Münir Karacık ile Münir Hayri Ükgüblü'nün hakem intihabiyle bunlara ilâveten - verilecek kararın temyizi kabil olup olmıyacağını tesbit etmek üzere - İstanbul avukatlarından Faruki Dereli, İstanbul Elektrik Hukuk Müşaviri Mehmet Osman Dostcel'in müşavir olarak tâyin olunduğu ve hakem heyetince muvakkat idareden mesnetsiz olarak istenmekte olan 79 747 lira için mütaahhit kısmen haklı görülmüş olduğundan bu müşavir ve avukatlara verilen 7 400 lira ile muvakkat idare hakkındaki iddialarından sarfınazar etmek üzere 25 000 liranın ve idarede mevcut olan 12 000 lira teminatın idare tarafından müteahhide tamamen ödenmesi cihetine gidilmiştir.

Şu hale göre Tekel İdaresinin gayesi şirket tarafından vaktiyle mütaahhide verilmiş olan avansın kapatılması olduğu ve mütaahhidin türlü vesile ve bahanelerle taahhüdünü vaktinde ifa edememiş olmasını mâzur göstermeye çalışılarak idarenin yapmış olduğu kolaylıkların idare aleyhine bir delil olarak kullanılması, mukavele hükümlerine riyetsizliği tamamiyle sabit olmuş bir durumda iken işin hakeme intikal ettirilmesi ve hakem kararının ise idare aleyhine neticelenmesi tetkika değer bir mahiyet arzetmektedir.

Bu hususta idarece verilen cevapta yapılan muamelelerin hakem heyeti kararına istinat eylediği beyan olunmaktadır.

Muhtelif safhalar gösteren bu muamelelerin bugün ıslâhına imkân olmadığından mümasili hallerin meydana gelmemesi için lüzumlu tedbirlerin alınması.

39. Denetçiler raporuna göre 25 . IX . 1944 gün ve 1493 sayılı kasa fişiyle ödenen 821 lira 75 kuruşun mahiyeti; (Rapor sayfa 83).

Tekel Bakanının 2 . IX . 1944 tarihinden 22 . IX . 1944 tarihine kadar İzmir - İstanbul teftiş seyahati esnasında İstanbul'a getirmiş olduğu bir binek otomobilini kullanan şoför Osman Barutçu'ya verilen 821 lira 75 kuruşun mahiyet ve müfredatının anlaşılamadığı bahis konusu edilmekte olup idarece verilen karşılık da meseleyi aydınlatmadığından keyfiyetin tetkik ve tahkikiyle elde edilecek neticenin müteakıp yıl raporlarına derci.

40. Denetçiler raporuna göre 1555 sayılı fişle yapılan 2000 liralık ödemenin mahiyeti; (Sayfa 83).

Mütaahhit Ekrem Sel ve Cemal Kunt firmasiyle yapılan Devrek ormanlarından kesilen tomrukların İstanbul'a nakil ve teslimine mütaallik bulunan mukavelenin tasfiyesi icabı olarak mütaahhide muvakkaten verilen kamyonun yolda devrilerek hasara uğraması üzerine yapılan tamir masrafının idarece mütaahhide ödendiği ve ancak bu hâdise esnasında otomobilin idare tarafından mı yoksa mütaahhit tarafından mı kullanıldığı lâyıkiyle tesbit edilememiş olduğundan meselenin tetkik ve tahkik mevzuu yapılarak kamyonun mütaahhidin şoförü tarafından kullanılmış olması halinde sözü edilen 2 000 liranın geri alınması temenniye şayan görülmüştür.

Yukarda arzolunan sebeplere ve kabul edilen gider, gelir ve ödenek miktarlarına göre tanzim edilmiş bulunan kanun tasarısı Kamutayın yüksek tasvibine arz edilmek üzere sunuldu.

Komisyon Başkanı	Sözcü	Kâtip
Bursa	Erzurum	İstanbul
H. Ayan	*M. Yazıcı*	*F. Sayımer*
Çorum	Malatya	Mardin
Ş. Gürses	*M.Kulu*	A. Bayar
		İmzada bulunamadı
Niğde	Samsun	Siird
S. Dellaloğlu	*H. Alişan*	*C. Yardım*
	Tokad	
	H. Koyuturk	

Türk Tütün Limited Şirketinin 1944 İş yılı Bilânçosu

AKTİF :		Müfredat	Yekûn
I-	Sabit kıymetler :		347 345.99
	a) Bina	250 000.—	
	b) Mobilya	45 493.99	
	c) Âlât ve edevat	51 852.—	
II-	Paralar :		32 326.10
	a) Kasalarda	26 464.81	
	b) T. C. Merkez Bankasında	5 861.29	
III-	Paraya çevrilen kıymetler :		6 313 748.47
	a) İşlenmiş tütün stokları	5 156 783.04	
	b) Konsinyasyon tütün stokları	748 547.12	
		5 905 330.16	
	c) Emanet tütün stokları	369 341.52	
	b) Ambalâj stokları	39 076.79	
IV-	Cari hesaplar :		808 582.63
	a) Müşteriler	94 806.08	
	b) Mısır şubesi	51 807.68	
	c) Ticaret Bakanlığı hesabı	73 858.89	
	d) Belçika hesabı	48.71	
	e) Takas Limited Şirketi	163 483.82	

PASİF :		Müfredat	Yekûn
I-	Sermaye :		2 000 000.—
II-	İhtiyat sermaye :		470 536.87
III-	Amortismanlar :		24 199.07
	a) Mobilya üzerinden	10 359.—	
	b) Alât ve edevat üzerinden	13 840.07	
IV-	İştirâkler :		2 628 436.92
	a) T. C. Ziraat Bankası	1 988 322.76	
	Türkiye İş Bankası	474 036.01	
	c) İnhisarlar İdaresi	165 578.15	
V-	Cari hesaplar		24 248.68
	a) Müşteriler	2 912.21	
	b) Sigorta Şirketleri	14 006.66	
	c) Hasankeyf Tüt. İhraç Birliği Ltd. Şirketi	7 246,92	
	d) Muhtelif	82.89	
VI-	Ticaret Bakanlığı müdahale hesapları :		3 720 586.68
VII-	Muvakkat hesaplar :		1 360 987.92
	a) Ticaret Bakanlığı emrinde olmak üzere iade edilecek Hasankeyf Tüt. Fiyat farkı	414 617.53	

		Müfredat	Yekûn
	f) Zürraa tütün avansları	424 577.45	
V -	İştirakler :		25 000.—
	Hasankeyf Tütünü İhracatçılar Birliği Limited Şirketi		
VI -	Ticaret Bakanlığı müdahale hesapları :		3 720 586.68
VII -	Muvakkat hesaplar :		89 159.84
	a) Muhtelif borçlular	8 304.40	
	b) Senei âtiyeye ait masraflar	72 260.99	
	c) Muhtelif	8 594,45	
VIII -	Meşkuk matlubat:		—
	a) Meşkûk matlubat	634.90	
	b) Meşkûk matlubat karşılığı	634.90	
IX -	Nâzım hesaplar :		711 975.62
	Yekûn		**12 048 725.33**

		Müfredat	Yekûn
	b) İnhisarlar İdaresi	398 698.66	
	c) İnhisarlar İdaresi emanet tütün	369 341.52	
	d) Muhtelif	178 330.21	
VIII -	Nâzım hesaplar :		711 975.62
IX -	Kâr ve zarar :		1 107 753.57
	a) Sâfi kâr		
	Yekûn		**12 048 725.33**

Türk Tütün Limitet Şirketinin 1944 yılı kâr ve zarar cetveli

ZARAR	Müfredat Lira K.	İcmal Lira K.	KÂR	Müfredat Lira K	İcmal Lira K.
I - Umumi masraflar:		144 112.71	I - Satış kârları:		1 836 335 84
I - Asker Ailelerine Yardım Vergisi:		155 176.03	a) Yaprak tütün üzerinden	2 164 588 32	
I - Verilen faizler:		192 215.56	Tic. Bak. emrinde olmak üzere iade edilecek Hasankeyf tütün satış fiyatı farkı.	414 617 53	1 749 970 79
V - Satış masrafları:		304 656.30	b) Harmanlanmış tütün üzerinden		11 864 —
a) Yaprak tütün üzerinden	293 345.59		c) Sigara ve kıyılmış tütün üzerinden.		74 479 30
b) Harmanlanmış tütün üzerinden	205.39		d) İçki üzerinden.		21 75
c) Sigara ve kıyılmış tütün üzerinden	11 165.32		II - Mısır (İskenderiye) şubemiz kârı:		9 869 36
V - Muhtelif zararlar:		225.81	III - Muhtelif gelirler:		57 934 78
Safi kâr:		1 107 753.57	a) Alınan faizler		7 516 55
			b) Alınan komüsyonlar		32 071 43
			c) Muhtelif kârlar		18 342 13
			d) Kambiyo farkları		4 67
	Yekûn	1 904 139.98			1 904 139 98

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Tekel Genel Müdürlüğünün 1944 Bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısı

MADDE 1. — Tekel Genel Müdürlüğünün 1944 Bütçe yılı giderleri ilişik (A) işaretli cetvelde gösterildiği üzere (19 937 302) lira (91) kuruştur.

MADDE 2. — Adı geçen Genel Müdürlüğün aynı yıl gelirleri ilişik (B) işaretli cetvelde gösterildiği üzere (202 839 106) lira (22) kuruştur.

MADDE 3. — Ödenekten 1944 Bütçe yılında sarfolunmıyan ve ilişik (A) işaretli cetvelde ayrı bir sütunda gösterilen (1 756 752) lira (09) kuruş ödenek bakıyesi iptal edilmiştir.

MADDE 4. — Tekel Genel Müdürlüğünün 1944 yılı bilânçosu ile kâr ve zarar hesabı onanmıştır.

MADDE 5. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 6. — Bu kanunu Maliye ve Gümrük ve Tekel Bakanları yürütür.

Başbakan	Devlet Bakanı
R. Peker	Bşb. Yardımcısı
	M. Ökmen
Devlet Bakanı	**Adalet Bakanı**
A. Renda	*Ş. Devrim*
Millî Savunma Bakanı	**İçişleri Bakanı**
C. C. Toydemir	*Ş. Sökmensüer*

SAYIŞTAY KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Tekel Genel Müdürlüğünün 1944 Bütçe yılı Kesinhesap kanun tasarısı

MADDE 1. — Tekel Genel Müdürlüğünün 1944 Bütçe yılı giderleri 17 984 281 lira 49 kuruşu âdi bütçeye, 1 344 627 lira 84 kuruşu özel kanunlara ve 3 995 841 lira 62 kuruşu nâzım bölüme ait olmak üzere ve ilişik (A) işaretli cetvelde gösterildiği veçhile 23 324 750 lira 95 kuruştur.

MADDE 2. — Tekel Genel Müdürlüğünün 1944 Bütçe yılı gelirleri 198 539 944 lira 74 kuruşu âdi bütçeye ve 7 690 133 lira 40 kuruşu nâzım tahsilâta ait olmak üzere ve ilişik (B) işaretli cetvelde gösterildiği veçhile 206 230 078 lira 14 kuruştur.

MADDE 3. — Özel idarelerle tayyare payı olarak ispirto ve ispirtolu içkiler satış kârından ayrılan paralardan 1944 Bütçe yılı içinde ödenmiyen ve (A) ve (B) cetvellerinde özel sütunlarda gösterilen 3 694 291 lira 78 kuruş 1944 yılına aktarılmıştır.

MADDE 4. — Ödeneklerden 1944 yılında harcanmıyan ve (A) cetvelinin ayrı bir sütununda gösterilen 1 760 145 lira 67 kuruş yokedilmiştir.

MADDE 5. — Gelire nazaran yapılan gider arasındaki farkı teşkil eden 182 905 327 lira 19 kuruş tahsilât fazlası olarak kalmıştır.

MADDE 6. — Tekel Genel Müdürlüğünün 1944 yılı Bilânçosiyle kâr ve zarar hesabı onanmıştır.

MADDE 7. — Kibrit ve Çakmak Tekeli Geçici İşletmeler İdaresinin 1944 yılı Bilânçosiyle kâr ve zarar hesabı onanmıştır.

MADDE 8. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 9. — Bu kanunu Maliye ve Gümrük ve Tekel bakanları yürütür.

Dışişleri Bakanı	Maliye Bakanı
H. Saka	*H. N. Keşmir*
Millî Eğitim Bakanı	Bayındırlık Bakanı
Reşat S. Sirer	*C. K. İncedayı*
Ekonomi Bakanı	Sa. ve So. Y. Bakanı
T. B. Balta	*Dr. B. Uz*
G. ve Tekel Bakanı	Tarım Bakanı
T. Coşkan	*F. Kurdoğlu*
Ulaştırma Bakanı	Ticaret Bakanı
Ş. Koçak	*A. İnan*
Çalışma Bakanı	
Dr. S. Irmak	

1944 yılı Tekel Genel Müdürlüğü

A - CETVELİ

B.	Ödeneğin çeşidi	Ödenekler	Giderler	1945 yılına devredilen ödenek	Yokedilen ödenekler
1	Ücretler	6 725 111	6 501 420 41		223 690 59
2	Muvakkat tazminat	33 000	16 903 56		16 096 44
3	4178 ve 4598 sayılı kanunlar gereğince verilecek çocuk zammı	237 500	206 673 38		30 826 68
4	4178 sayılı Kanun gereğince verilecek yakacak zammı	25 000	14 540 03		10 459 97
4 A	4598 sayılı Kanun gereğince verilecek doğum yardımı	36 000	24 950		11 050
4 B	4598 sayılı Kanun gereğince verilecek ölüm yardımı	28 800	6 530		22 270
5	Büro masrafları	404 033	330 639 09		73 393 91
6	Matbua evrak ve defterler	100 000	99 239 15		760 85
7	Posta, telgraf ve telefon ücret ve masrafları	273 086	263 741 43		9 344 57
8	Kira bedeli	410 000	383 852 49		26 147 51
9	Nakil vasıtaları masrafları	495 000	356 359 80		138 640 20
10	Harcırahlar	540 000	374 732 57		165 267 43
11	Melbusat	100 000	97 875 08		2 124 92
12	Tedavi ve yol masrafı	50 000	18 323 30		31 676 70
13	İnşa ve tamir işleri	5 334 000	5 237 604 84		96 395 16

B.	Ödeneğin çeşidi	Ödenekler	Giderler	1945 yılına devredilen ödenek	Yokedilen ödenekler
14	Demirbaş tesisat ve makine satınalma ve tamir masrafları	2 360 000	1 875 227 80		484 772 20
15	Tecrübe, ıslah ve mücadele masrafları	135 000	123 634 84		11 365 16
16	Kaçağı önleme ve kovalama masrafları	470 000	388 930 73		81 069 27
17	1918 sayılı Kanun ve ekleri gereğince yapılacak tediyeler	10 000	6 196 90		3 803 10
18	Mahkeme masrafı	60 000	44 392 26		15 607 74
19	Para nakil masrafları	380 000	352 849 63		27 150 37
20	İkramiye	500 000	497 568 36		2 431 64
21	Mukannen masraflar	15 000	7 847 21		7 152 79
22	Kurs masrafları	20 000	18 421 87		1 578 13
22 A	4708 sayılı Kanun gereğince devletçe parasız verilen giyim eşyası bedeli ile bilûmum masrafları	300 000	300 000		—
22 B	4599 sayılı Kanun gereğince verilecek ayni yardım	900 000	857 383 95		42 616 05
23	Staj ve tahsil masrafları	15 000	—		15 000
24	Yabancı mütehassıslar	39 000	31 824 66		7 175 34
25	Neşir ve propaganda ve sergi masrafları	110 000	95 268 05		14 731 95
26	2921 sayılı Kanun gereğince Tekel Tekaüt Sandığı aidatı	336 000	261 436 98		74 563 02
27	2450 sayılı Kanun gereğince şarapçılara verilecek prim ve yapılacak sair tediyeler	10 000	2 000		8 000
28	Kaza sigortası	1 250	814 66		435 34
29	Geçen yıl borçları	40 000	39 031 86		968 14
30	Eski yıllar borçları	30 000	23 641 59		6 358 41
30 A	1934 - 1942 yılları karşılıksız borçları	253 886	187 243 89		66 642 11
31	1715 sayılı Kanunun 8 nci maddesi gereğince evrakı nakdiye itfası	170 889	170 889		—
32	İşçilere ve çocuk yuvalarına yardım	140 000	109 901 46		30 098 54

B.	Ödeneğin çeşidi	Ödenekler	Giderler	1945 yılına devredilen ödenek	Yokedilen ödenekler
33	Hayır müesseselerine yardım	1 500	1 018 50		481 50
	Toplam	**21 089 055**	**19 328 909 33**		**1 760 145 67**
	Nâzım masraf Hususi idare hissesi ve Hazine Tayyare Resmi	7 690 133 40	3 995 841 62	3 694 291 78	1 760 145 67
	GENEL TOPLAM	**28 779 188 40**	**23 324 750 95**	**3 694 291 78**	**1 760 145 67**

1944 yılı Tekel Genel Müdürlüğü

B - CETVELİ

B.	Gelirin çeşidi	Bütçede yazılı olan muhammenat Lira K.	1945 yılında gelir ve ödenek kaydilmek üzere devredilen Lira K.	Tahsilât Lira K.	Tahsilât toplamı Lira K.
1	Satış kârları (Tekel hasılâtı)	113 188 202		119 567 775 50	119 567 775 50
2	Muhtelif rüsum	400 000		555 561 72	555 561 72
3	Para cezaları	55 000		149 048 64	148 048 64
4	Muhtelif hasılat	120 000		269 853 58	269 853 58
5	İstirdat	25 000		72 284 23	72 284 23
6	Tütün, İçki, Tuz Müdafaa Vergisi	71 825 500		77 925 421 07	77 925 421 07
	Toplam	185 613 702	0	198 539 944 74	198 539 944 74
	Nâzım varidat Hususi idare hissesi ve Hazine Tayyare Resmi	0	3 694 291 78	3 995 841 62	7 690 133 40
	GENEL TOPLAM	**185 613 702**	**3 694 291 78**	**202 535 786 36**	**206 230 078 14**

Tekel Genel Müdürlüğünün 1 Haziran 1944

AKTİF

	Hesaplar		Müfredat	Yekûn
	I - Ödenmemiş mütedavil sermaye			17 577 633.02
	II - Sabit kıymetler			35 038 810.52
C. 9	a) Bütçeden		31 674 725.76	
	1. Emlâk	23 241 736.54		
	2. Makineler	5 821 898.27		
	3. Demirbaş eşya	1 655 680.64		
	4. Nakil vasıtaları	955 409.31		
	5. Tuzla arazisi	1.—		
C.10	b) Mütedavil sermayeden		3 364 084.76	
	1. Emlâk	127 302.87		
	2. Demirbaş eşya	2 973 563.93		
	3. Tuzlalar tesisatı	263 217.96		
C.11	III - Paralar			9 155 829.—
	a) Kasa ve bankalar		4 135 870.90	
	b) Yolda		5 019 958.10	
	IV - Paraya çevrilebilen kıymetler			119 232 150.89
	a) Tütün		73 135 556.46	
C.12	1. Yaprak	60 341 549.67		
C.13	2. Mamul	12 794 006.79		
C.14	b) İspirto ve ispirtolu içkiler		17 955 296.41	
	1. Ham maddeler	2 015 911.97		
	2. Yarı mamul	7 961 023.76		
	3. Mamul	7 978 360.68		
C.15	c) Tuz		2 871 678.53	
	d) Barut		1 457 407.09	
C.16	1. Barut ve patlayıcı maddeler	1 068 566.28		
C.17	2. Fişek ve teferruatı	388 840.81		
C.18	e) Kahve		1 593 379.69	
C.19	f) Çay		658 067.94	
C.20	g) Ambalâj ve levazım		21 560 764.77	
	V - İştirâkler			1 100 000.—
	Türk Tütün Limited Şirketi:			
C. 7	VI - Hazine hissesi			169 571 652.32
	1944 yılı irsalâtı	169 227 504.41		
	Barut emtiası fiyat farkı	344 147.91		

— 31 Mayıs 1945 hesap devresi Bilânçosu

	Hesaplar		Müfredat	*PASİF* Yekûn
	I - Mütedavil sermaye			100 000 000.—
	II - Sabit sermaye			25 409 953.31
	III - Sigorta ihtiyatı			1 673 393.07
	a) 31.5.1945 e kadar toplanmış olan prim	6 782 600.06		
	b) 31.5.1944 e kadar Hazineye devredilmiş olan primler	5 109 206.99		
C. 6	IV - Sabit kıymetler amortismanı			1 469 517.57
	a) 31.5.1945 e kadar bütçe sabit kıymetlerinden hesaplanan	8 183 601.94		
	31.5.1944 e kadar Hazineye devrolunan	7 479 946.66	703 655.28	
	b) 31.5.1945 e kadar mütedavil sermaye sabit kıymetlerinden toplanan		765 862.29	
	V - Hazine hesabı			7 000.—
	VI - Müesseseler hesabı			464 981.70
	Mâlûl gaziler :			
	VII - Ödenecek senetler			35 500 000.—
	VIII - Alacaklı hesaplar			28 396 733.18
C.23	a) Muhtelif alacaklılar		9 188 802.08	
	1. Mütedavil sermayeden	7 763 655.54		
	2. Bütçeden	1 425 146.54		
	b) Müraselât		981 200.70	
C.24	c) Müteferrik		18 226 730.40	
	IX - Nâzım hesaplar			36 660 005.95
	X - Sâfi hasılat			184 218 802.67
	a) Sabit sermayeye ayrılan		6 264 772.45	
	b) Müesseseler hesabı		4 299 291.78	
	1. Hususi idareler	2 866 194.52		
	2. Hazine Tayyare Resmi	1 433 097.26		
	c) Hazine hissesi		173 654 738.44	

			Müfredat	Yekûn
	VII - Müesseseler hesabı			605 000.—
	1. Hususi idareler	242 000.—		
	2. Hazine Tayyare Resmi	363 000.—		
	VIII - Borçlu hesaplar			24 859 305.75
C.21	a) Muhtelif borçlular		15 365 261.17	
	1. Akreditif ve mal avansları	9 999 248.02		
	2. Muhtelif diğer borçlular	5 090 988.67		
	3. Bütçe avansları	102 017.57		
	4. İhtilâstan mütevellit Me. borçları	173 006.91		
	b) Müraselât		1 973 188.63	
C.22	c) Müteferrik		7 520 855.95	
	IX - Nâzım hesaplar			36 660 005.95
	Yekûn			**413 800 387.45**

	Müfredat	Yekûn
Yekûn		413 800 387.45

Tekel Genel Müdürlüğünün 1 Haziran 1944 - 31 Mayıs 1945 hesap devresi kâr ve zarar hesabı

GİDER		Müfredat	Yekûn		Müfredat	*GELİR* Yekûn
C.5 I - Bütçe giderleri :		19.332.302,91	11.336.144,56	I - Satış kârları		119.567.775,50
Bütçe gider tahsisatından giderler	19.332.302,91			C.30 a) Tütün	57.599.986,11	
İndirilmesi icabeden giderler :		7.996.158,35		C.40 b) İspirto ve ispirtolu içkiler	31.956.589,94	
a) İmalât ve istihsalât maliyetine giren	1.731.385,90			C.51 c) Tuz	4.653.407,81	
b) Aktife alınan sabit kıymetler bedeli	6.264.772,45			C.58 d) Barut	845.777,02	
				C.62 e) Kahve	17.410.036,45	
				C.67 f) Çay L. O.	7.101.978,17	
II - Sabit kıymetler giderleri :			995.002,56	II - Bütçe geliri		78.972.038,94
a) Amortisman		879.868,12		a) Savunma Vergisi	77.925.426,07	
b) Sigorta		115.134,44		b) Çeşitli gelirler	555.556,72	
III - Muhtelif giderler :			1.989.864,65	c) Çeşitli hasılat	491.056,15	
	Yekûn		**14.321.011,77**			
Sâfi hâsılat			184.218.802,67			
	U. YEKÛN		**198.539.814,44**	**U. YEKÛN**		**198.539.814,44**

(S. Sayısı : 96)

Kibrit ve Çakmak Tekeli Geçici İşletme İdaresi 1 . VI . 1944 - 31 . V . 1945 Bilânçosu

A K T İ F :			*P A S İ F :*		
Sabit kıymetler:		1.897.813,72	Sermaye:		5.858.275,48
Merkez	340.169,01		Merkez:		
Fabrika	1.557.644,71		Mütedavil	5.295.175,35	
			Sabit	563.100,13	
İşletme malzemesi:		2.898.738,02			
Fabrika:			Amortisman:		1.365.745,07
İptidai maddeler	1.614.292,03		Merkez:		
Ambalaj malzemesi	145.775,77		Sâbit kıymetler	135.157,22	
Umumi mağaza ve			Fevkalâde	200.000,—	
yedek parçalar	1.138.670,22		Fabrika:		
			Sâbit kıymetler	1.030.587,85	
Mamul depoları:		8.982,99			
Merkez:			Muhtemel zarar kar-		
Kibrit	2.859,09		şılığı:		146.591,99
Çakmak ve taş	6.123,90		Muhtelif alacaklılar:		2.088.743,78
			Merkez	1.611.562,94	
Muhtelif borçlular:		2.962.783,06	Fabrika	477.180,84	
Merkez	2.883.413,89				
Fabrika	79.369,17		Acenteler cari		
			hesabı:		5.121,50
Acenteler cari he-			Sâfi kâr:		158.515,78
sabı:		3.901,08	Nâzım hesaplar:		5.854.448,—
Merkez					
Kibrit	3.584,57				
Çakmak ve taş	316,51				
Bankalar:		402.920,04			
Kasa:		120.108,83			
Merkez	100.751,96				
Fabrika	19.356,87				
Tekel Genel Md.:		1.252.208,20			
Müteferrik:		75.537,66			
Nâzım hesaplar:		5.854.448,—			
	Toplam	**15.477.441,60**		**Toplam**	**15.477.441,60**

Kâr ve zarar hesabı

1 . VI . 1944/31 . V . 1945

Z İ M M E T :	Lira	K.	*M A T L U P :*	Lira	K.
Ezbadan müdevver odunlar içinde çürümüş olduğundan yerinde bırakılan tomruklar revir bedeli	36 253	87	Geçen seneden müdevver kâr	21 423	71
Şirketten müdevver M. A. Tiderströmün borcu olup tahsili kabil olmıyan	3 610	—	Bankalardan alınan faizler	3 548	62
Muhtelif yerlere reklâm için verilen çakmak ve taşlar	188	74	Kibrit satış kârı	855 935	67
Bakanlık emrine ödenen muhtelif seyahat masrafı	821	75	Çakmak ve taş satış kârı	49 304	01
Noksan ve avaryalar	1 824	89	Kibrit ambar fazlası	3 763	70
Fabrikaca satılan eşyadan edilen zarar	10 432	44	» » »	224	64
Fabrikaca yapılan tamiratın % 20 amortismanı	1 915	32	Muhtelif varidat	28 190	42
Fidanlık zararı	6 210	34			
Muvakkat kâr ve zarar hesabına yazılan muhtelif zararlar	31 481	08			
Amortismanlar	88 534	57			
Umumi masraflar	200 265	75			
İşletme masrafları	422 336	24			
Sâfi kâr	158 515	78			
Toplam	**962 390**	**77**	**Toplam**	**962 390**	**77**

Zonguldak Milletvekili Esat Kerimol'un milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından kurulan Karma Komisyon raporu (3/274)

T. C.
Başbakanlık
Yazı İşleri ve Sicil Müdürlüğü
Özel No. 6/2 - 5161
Genel No. 6/3

2 . I . 1952

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

İşçilerin sağlığını koruma bakımından lüzumlu tedbirleri almamak suretiyle İş Kanunu hükümlerine aykırı hareketten sanık Ahmet Esat Kerimol hakkında İstanbul 10 ncu Asliye Ceza Mahkemesinde duruşma yapılmakta iken adı geçenin ara seçimlerinde Zonguldak Milletvekilliğine seçilmiş olduğundan bahsile hakkındaki takibata devam edilebilmesi için Anayasanın 17 nci maddesi hükmü dairesinde gereken karar verilmek üzere Adalet Bakanlığından alınan 24 . XII . 1951 tarih ve 119/409 sayılı tezkere örneği ile eki dâva dosyasının bağlı olarak sunulduğunu saygılarımla arzederim.

Başbakan
A. Menderes

Adalet Bakanlığının 24 . 12 . 1951 tarih ve 119/409 sayılı tezkeresi örneğidir.

Yüksek Başbakanlığa

İstanbul C. Savcılığından alınan 26 . 11 . 1951 tarihli yazıda;

İşçilerin sağlığını koruma bakımından lüzumlu tedbirleri almamak suretiyle İş Kanunu hükümlerine aykırı hareketten sanık Ahmet Esat Kerimol hakkında İstanbul 10 ncu Asliye Ceza Mahkemesinde duruşma yapılmakta iken mumaileyhin ara seçimlerinde Zonguldak Milletvekili seçilmiş olduğu anlaşıldığından, hakkındaki takibata devam edilmek üzere milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması için gereken muameleye tevessül olunması, adı geçen mahkeme kararına atfen istenmiştir.

Bu olaya ait dâva dosyası, Anayasanın 17 nci maddesi hükmü dairesinde gereken işlem yapılmak üzere yüksek huzurlarına sunulmuştur.

Adalet Bakanı
R. Nasuhioğlu

Anayasa ve Adalet Komisyonlarından kurulan Karma Komisyon raporu

T. B. M. M.
Anayasa ve Adalet Komisyonlarından kurulan Karma Komisyon
Esas No. 3/274
Karar No. 26

6 . II . 1952

Yüksek Başkanlığa

İşçilerin sağlığını koruma bakımından lüzumlu tedbirleri almamak suretiyle İş Kanunu hükümlerine aykırı hareket etmekten dolayı suçlu sanılan Zonguldak Milletvekili Ahmet Esat Kerimol'un milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması hakkındaki Başbakanlığın 6/5161 sayı ve 2 . I . 1952 tarihli yazısiyle ilişiği dosya Karma Komisyonumuza havale edilmekle konunun incelenmesi ve sonuca göre raporunun yazılması için, İçtüzük'ün 178 nci maddesi gereğince ad çekme suretiyle ayrılan Hazırlama Komisyonuna tevdi edilmişti.

Bu komisyon tarafından yapılan inceleme sonunda hazırlanan rapor ve konuya ait dosya Karma Komisyonumuzca da incelenip görüşüldükten sonra, adı geçen Ahmet Esat Kerimol'a isnad olunan suçun Anayasanın 12 ve 27 nci maddelerinde yazılı suçların dışında kaldığı anlaşıldı

Bu itibarla yapılmak istenilen kovuşturma ve yargılanmanın İçtüzük'ün 180 nci maddesi gereğince dönem sonuna bırakılmasına karar verildi.

Kamutayın Yüce tasvibine arzolunmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan	Bu Rapor Sözcüsü
Manisa	Manisa
Komisoyn kararına muhalifim	*M. Kurbanoğlu*
Muhalefet şerhi eklidir	
Refik Ş. İnce	
Kâtip	
Diyarbakır	Ankara
Komisyon kararına muhalifim	*C. Soydan*
Muhalefet şerhi eklidir	
F. Alpiskender	
Ankara	Ankara
O. Ş. Çiçekdağ	*O. T. İltekin*
Ankara — Balıkesir	Balıkesir
R. Eren — *M. Erkuyumcu*	*V. Asena*
Bingöl	Çoruh
M. N. Okcuoğlu	*M. Güney*

Çorum	Edirne	Erzincan
H. Ortakcıoğlu	*M. Enginün*	*S. Sağıroğlu*
Gümüşane	İstanbul	İstanbul
H. Tokdemir	*F. H. Demirelli*	*M. Benker*
İzmir	Kars	Konya
H. Özyörük	*A. Çetin*	*H. Aydıner*
Konya	Konya	Konya
M. Obuz	*R. Alabay*	*T. Kozbek*
Kütahya	Manisa	Mardin
S. S. Nasuhoğlu	*S. Ergin*	*M. K. Boran*
Siird	Sivas	Tokad
Ş. Türkdoğan	*N. Ertürk*	*H. Ökeren*
Tokad	Trabzon	Yozgad
Z. Betil	*F. A. Barutçu*	*N. Ü. Alcılı*

Muhalefet şerhi :

Masuniyet; Anayasanın 17 nci maddesi mucibince yargılama, sorgulama veya tevkif gibi milletvekilinin teşriî vazifesini ifaya engel olacak muamelelerden korumaya mâtuftur. Bu itibarla, usul bakımından duruşma mecburiyeti olmaksızın yapılabilecek olan kovuşturmada bu masuniyetin kullanılmasına hukuk prensipleri müsait değildir. Binaenaleyh, masuniyetin kaldırılması mütalâasındeyim.

Manisa
R. Ş. İnce

Muhalefet şerhi:

Anayasanın 17 nci maddesi (Bir milletvekilinin gerek seçimden önce ve gerek sonra üstüne atılan suçtan dolayı Kamutayın kararı olmadıkça sorgulanamaz, tutulamaz ve yargılanamaz.) demektedir. Bu suretle masuniyet yargılanma, sorgulanma veya tevkif gibi milletvekilinin teşriî vazifesini ifaya engel olacak muamelelerden dolayı onu, koruyan bir âmil olarak belirmektedir. Bu itibarla usul

bakımından duruşma mecburiyeti olmaksızın yapılabilecek olan kovuşturmada bu masuniyetin işliyemiyeceği düşüncesindeyim.

Esasa gelince:

Anayasanın 12 nci maddesi milletvekilliğine engel olan halleri zikretmekte ve 27 nci maddesi ise mebusluk sıfatının kalkması hallerini ifade etmektedir. Teşriî masuniyete mütaallik hüküm, yalnız 17 nci maddede toplanmış olup buda mutlak bir mâna taşımaktadır. Bu maddenin mutlak ifadesi kimlerin teşriî masuniyetlerinin kaldırılacağına dair Meclise takdir hakkı tanımaktadır. Meclis işlenen suçun mebusun teşriî vazifesini ifa etmesine engel olup olamıyacağını ve aynı zamanda işlenen suçun mahiyetine suç işliyenin teşriî hayatta kalıp kalamıyacağı düşünce ve kıstaslariyle takdir hakkını kullanır. Bu itibarla İçtüzüğün 180 nci maddesi Anayasanın 17 nci maddesi ile tearüz halinde bulunduğundan kanunun Tüzüğe tercihi lâzimesine uyarak ekseriyet kararına muhalifim.

Diyarbakır
F. Alpiskender

Tekel Genel Müdürlüğü ile Türk Tütün Limitet Ortaklığı ve mülga Kibrit ve Cakmak Geçici İsletme Idaresinin 1945 yılı Bilânçolarının gönderildiğine dair Başbakanlık tezkeresiyle Tekel Genel Müdürlüğünün 1945 Bütçe yılı Kesinhesabına ait Uygunluk Bildiriminin sunulduğuna dair Sayıstay Başkanlığı tezkeresi ve Tekel Genel Müdürlüğü 1945 yılı Kesinhesabı hakkında kanun tasarısı ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/69, 134, 206, 1/20)

Mülga Kibrit ve Çakmak Tekeli Gecici İsletme İdaresi 1945 vılı Bilâncosu ile denetçiler raporunun gönderildiğine dair Başbakanlık tezkeresi (3/69)

T. C.
Başbakanlık
Muamelât Genel Müdürlüğü
Tetkik Müdürlüğü
Sayı : 85-24, 6-4057

22 . 11 . 1949

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Mülga Kibrit ve Çakmak Tekeli Geçici İşletme İdaresinin 1945 yılı Bilânçosu ile denetciler raporunun ve bu rapor üzerindeki idare mütalâasının, 1660 sayılı Kanunun 10 ncu maddesine göre, ilişik olarak sunulduğunu saygılarımla arzederim.

Başbakan
Ş. Günaltay

Tekel Genel Müdürlüğü ile Türk Tütün Limitet Ortaklığının 1945 yılı bilânçoları ile denetçi raporlarının gönderildiğine dair Başbakanlık tezkeresi (3/206)

T. C.
Başbakanlık
Muamelât Genel Müdürlüğü
Tetkik Müdürlüğü
Sayı : 85 - 6, 6/2251

5 . VII . 1951

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Tekel Genel Müdürlüğü ile Türk Tütün Limitet Ortaklığının 1945 yılı bilânçoları ile denetçi raporlarının ve bu raporlar üzerindeki idare mütalâalarının, 1660 sayılı Kanunun 10 ncu maddesine göre, ilişik olarak sunulduğunu saygılarımla arzederim.

Başbakan
A. Menderes

Tekel Genel Müdürlüğünün 1945 Bütçe yılı Kesinhesabına ait Uygunluk Bildiriminin sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi (3/134)

T. C.
Sayıştay Başkanlığı
Sayı : 320593, 152

18 . I . 1951

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Tekel Genel Müdürlüğünün 1945 Bütçe yılı Kesinhesabına ait Uygunluk Bildiriminin ilişik olarak sunulduğunu en derin saygılarımla arz eylerim.

Sayıştay Başkanı
S. Oran

Uygunluk Bildirimi

Anayasa ve Muhasebei umumiye Kanunu gereğince Gümrük ve Tekel Bakanlığından Sayıştay'a gönderilen Tekel Genel Müdürlüğünün 1945 malî yılı Kesinhesabının Sayıştay'ca incelenip yargılanmış olan muhasip idare hesaplariyle karşılaştırılmış ve ilişik cetvellerde yazılı meşruhat göz önünde tutulmak üzere Kesinhesapta göösterilen rakamların kabule şayan bulunmuş olduğunu arz eyleriz.

18 . I . 1951

Danıştay Başkanı *S. Oran*	D. 1 Başkanı F. Eke İmzada bulunamadı	D. 2 Başkanı *Y. Ziya Aslan*	D. 3 Başkanı *R. Bakuy*
D. 4 Başkanı *M. Ali Apak*	Üye *M. Menemencioğlu*	Üye *M. İhsan Erenli*	Üye *N. Başak*
Üye *F. Özbudun*	Üye *A. Âli Hemen*	Üye *A. Ragıp Öğel*	Üye *A. K. Arıçay*
Üye *F. Aktulga*	Üye *A. Talât Dengel*	Üye *F. Işık*	Üye *F. Beşkardeş*
Üye *A. Rakım Savcı*	Savcı *E. Arkun*		

Tekel Genel Müdürlüğü 1945 yılı kesinhesabı hakkında kanun tasarısı (1/20)

T. C.
Başbakanlık
Muamelât Genel Müdürlüğü
Tetkik Müdürlüğü
Sayı : 71-792, 6-1628

11 . VI . 1947

Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Tekel Genel Müdürlüğünün 1945 yılı kesinhesabı hakkında Gümrük ve Tekel Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 21 . V . 1947 tarihinde yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısının gerekçe ve ilişikleriyle birlikte sunuluğunu arzederim.

Başbakan
R. Peker

GEREKÇE

1945 Bütçe yılı bütçe gideri olan 11 474 369 lira 25 kuruş, bölüm ve madde itibariyle müfredatı ekli «A» işaretli cetvelde gösterilmiştir.

1945 Bütçe yılı bütçe geliri olan 123 795 403 lira ve 88 kuruşun müfredatı ilişik «B» işaretli cetvelde gösterilmiş ve bütçe tahminlerine göre vukuagelen fazlalık ayrıca bir cetvel ile anlatılmıştır.

1945 Bütçe yılı içinde harcanmayıp iptal olunan 1 659 890 lira 75 kuruş ödeneğin bölüm ve madde itibariyle miktarı «A» cetvelinde bir sütunda gösterilmekle beraber harcanılmamaları sebebi ayrı bir cetvel ile izah edilmiştir.

İdarenin 1945 Bütçe yılı kâr ve zarar hesabı mezkûr yıla ait bilânçosunda gösterilmiştir.

Sayıştay Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Sayıştay Komisyonu
Esas No. 1/20-3/134-3/69-3/206
Karar No. 12

31 . I . 1952

Yüksek Başkanlığa

Tekel Genel Müdürlüğünün 1945 yılı Kesinhesabı hakkında Başbakanlığın 11 . VI . 1947 gün ve 71-792/6-1628 sayılı yazısiyle teklif olunan kanun tasarısı ve Başbakanlığın 5 . VII . 1951 gün ve 6/22591-85-6 sayılı yazısiyle gönderilen aynı Genel Müdürlüğün 1944 yılı döner sermaye muamelâtına ait bilânço ve kâr ve zarar hesabı ile Türk Tütün Limitet Ortaklığının ve kibrit ve çakmak geçici işletme idaresinin bilânço ve kâr ve zarar hesapları, denetçi raporları ve bu raporlar üzerindeki idare mütalâaları ve Sayıştayın 1945 Bütçe yılı Uygunluk Bildirimi Sayıştay Başdenetçisi Nihat Başakar ve İzzet Ertürk ile Tekel Genel Muhasebe şeflerinden Kadri Taner hazır oldukları halde tetkik ve müzakere olundu.

Uygunluk Bildirimi

1. Ödenekler :

1945 Bütçe yılı 7 aylık Bütçe Kanuniyle verilen ve sonradan ilâveten alınan ödenek miktarı 18 432 920 lira 2 kuruştan ibarettir. Kesinhesapta ise 5 298 660 lira 2 kuruş noksaniyle 13 134 260 lira gösterildiği anlaşılmıştır.

Bu noksanlık 2159 sayılı Kanunun 11. maddesi gereğince müskirat satış kârından ayrılmakta olan idarei hususiye ve belediye hisselerinin nâzım vâridat ve sarfiyat hesaplarında tedviri ve bu paradan fiilen tediye edilemiyen kısmının ertesi yıla devri icabettiği halde 1944 den 1945 yılına devredilen 3 694 291 lira 78 kuruş ile 1945 yılında 2 333 628 lira 24 kuruş ki ceman 5 298 660 lira 02 kuruşun sözü edilen idarelere ödendiği halde, 1945 Kesinhesabında, ödenek, gelir ve gider gösterilmediği, ancak 1945 yılı işlemlerine tallûk eden 2 333 628 lira 24 kuruş gelir ve buna mukabil 729 260 lira ödenek ve gider olarak alındığı anlaşılmış ve buna göre uygunluk bildiriminde gösterilen 18 432 920 lira 02 kuruş ödenek olarak kabul edilmiştir.

Kesinhesapta nâzım bölümde ancak harcanan miktarda ödenek gösterilmekte olduğu ve buna karşılık Sayıştayca uygunluk bildirimine bağlanan cetvelde, kanun gereğince yıldan yıla devri iktiza eden ödeneklerin devirlerine mahsus sütunlar bulunduğu cihetle kesinhesapta devirlere mahsus sütunlar açılması ve bu suretle ödeneklerin tamamının gösterilmesi temenniye şayan görülmüştür.

2. Giderler :

Bütçe Giderleri	10 745 119.25
Nâzım Gider	4 423 551.78
	15 168 671.03

Uygunluk bildiriminde gider toplamı 15 168 671 lira 03 kuruş olduğu halde kesinhesapta 11 474 369 lira 25 kuruş gösterilmiştir. Her ikisi arasındaki farkı teşkil eden 3 694 301.78 liradan 10 lirası sehven Bütçe giderlerinden tenzil edilmesinden ve 3 694 291.78 lirası da nazım gilerden özel idare ve belediyelere ödendiği halde kesinhesapta gösterilmemesinden ileri geldiği anlaşılmıştır.

Uygunluk bildiriminde yazılı tediye miktarları sayman idare hesapları üzerinde Sayıştayca belgelere dayanarak yapılan incelemeler ve yargılamalar sonunda tesbit edilmiş olduğu cihetle Komisyonumuzca uygunluk bildiriminde yazılı miktar gider olarak kabul edilmiş ve bağlı cetveller ona göre düzenlenmiştir.

Kesinhesabın Fazlası	Noksanı	Saymanlık	İzahat
	3 694 291 78	Merkez	Mahiyeti ödenek kısmında yazılıdır.
	350	Çamaltı tuzlası	Gelir cetvelinde mevcut olduğu halde Kesinhesaba dâhil edilmediği;
173 34		Adana Baş Md.	1942 ve 1943 yıllarında tahakkuk ve tahsil edilmiş para olup 1945 yılında mükerrer olarak Kesinhesaba ithal edilmiş olduğundan.
173 34	3 694 641 78		
	173 34		
	3 694 468 44	Toplam	

Sayıştay Başkanlığınca tesbit olunan 130 175 338 lira 04 kuruş esas ittihaz edilmiştir.

Tahsilât :

	Lira	K.
Âdi bütçe gelir tahsilâtı :	121 461 602	30
Nâzım gelir tahsilâtı :	6 027 920	02
Toplam	127 489 522	32

Uygunluk bildiriminde gelir tahsilâtı 127 489 522 lira 32 kuruş gösterildiği halde kesinhesapta 3 694 118 lira 44 kuruş noksaniyle 123 759 403 lira 88 kuruş olarak yazılıdır.

Bu noksanlığın sebebi gelir tahakkukunda izah edilmiştir.

Sayıştayca tesbit olunan 127 489 522 lira 32 kuruş gelir tahsilâtı esas ittihaz edilmiştir. Bağlı cetveller de ona göre düzenlenmiştir.

3. Ödenek bakiyesi :

Komisyonumuzca kabul edilen ödeneklere ve giderlere göre ödenek bakiyesi 1 659 880 lira 75 kuruş olduğu görülmüştür.

4. Gelirler :

Âdi bütçe gelir tahakkukatı	124 147 468.02
Nâzım gelir	6 027 920.02
Toplam	130 175 388.04

Uygunluk Bildiriminde tahakkuk miktarı 130 175 388 lira 04 kuruş gösterildiği halde Kesinhesapta 3 694 468 lira 44 kuruş noksaniyle 126 480 919 lira 60 kuruş olarak yazılıdır.

Bu noksanlığın sebebi aşağıda gösterilmiştir.

Nâzım gelirden senesi içinde sarfolunmıyarak ertesi seneye devri icabeden 1 604 368 lira 24 kuruş hariç olmak üzere tahsilât miktarı 125 885 154 lira 08 kuruştan ibarettir. İşbu gelire karşılık olarak yapılan gider miktarı da 15 168 671 lira 03 kuruş olduğuna göre 110 716 483 lira 05 kuruşluk gelir fazlası hâsıl olmuştur.

Tekel Genel Müdürlüğünün 1945 yılı Bilânçosiyle kâr ve zarar hesabı

5. Tekel Genel Müdürlüğünün 1945 yılı Bilânçosiyle kâr ve zarar hesabının, 1660 sayılı Kanun hükümleri dairesinde uzman denetçiler tarafından yapılan tetkikat neticesini gösteren raporla buna karşılık olarak genel müdürlükçe yazılan cevaplar üzerinde yapılan müzakere sonunda; 1944 yılı raporu hakkında komisyonumuzca izhar olunan temenniler de nazara alına-

rak 1945 yılı raporu için kayda değer bir cihet görülmemiştir.

Türk Tütün Limitet Şirketinin 1945 yılı Bilânçosiyle kâr ve zarar hesabı

Tekel İdaresinin mamul tütün ve sigaralarının memleket dışı piyasalarında ticari bir tarzda satış ve sürümünü sağlamak ve Türk tütünlerinin kıymetini tanıtmak amaciyle 2359 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak kurulmuş olan Türk Tütün Limitet Şirketinin sermayesinin % 55 i Tekel İdaresi döner sermayesinden ödenmiş bulunması dolayısiyle işbu şirket muamelâtının Tekel döner sermayesinde olduğu gibi 1660 sayılı Kanun gereğince Maliye Bakanlığı ile Sayıştay tarafından tâyin edilecek uzman denetçiler tarafından incelenmesi komisyonumuzca daha önce kabul edilmiş olduğundan bu heyet tarafından yazılan raporla buna karşılık verilen cevaplar üzerinde yapılan müzakere sonunda, cevapta ıslah edildiği veya uyulduğu bildirilenler hariç olmak üzere, karar itihazını icabettiren diğer meseleler srasiyle aşağıda gösterilmiştir.

Limitet Şirketine ait bilânço ve kâr ve zarar hesabına göre hâsıl olan kâr miktarı tekel döner sermayesi bilânçosuna dâhil edilmiş ve bu sebeple diğer muameleler meyanında bu da tetkik edilmiş olmakla limitet bilânçosunun tasdiki için ayrıca bir madde halinde tedvine lüzüm görülmemiştir.

6. Denetçiler raporunun 6 ncı maddesinde konusu edildiği üzere banka mevcutları sene sonunda tadat mazbatasına dâhil edilmekte ise de ayrıca bankadan bunu tevsik eden belge ibraz edilmemiş olduğundan bundan böyle sene sonlarındaki mevcudun banka dekontu ile tevsik ettirilmesi.

7. Denetçiler raporunun 22 nci maddesinin 1 nci fıkrasında; fevkalâde haller dolayısiyle şirket memurlarının maişet sıkıntılarını hafifletmek üzere aylık ücretlerinden mukassatan kesilmek şartiyle avans verildiği bahis kousu edilmektedir.

Bu muamele tarzının mevzuata uygun olmaması hasebiyle tekerrür etmemesi;

8. Denetçiler raporunun 39 ncu maddesinde, muhtelif mubayaa bedeli olarak mütaahhitlere verilen 47 316 lira 50 kuruştan Taahhüt Vergisinin kesilmemiş olduğu bahis konusu edilmektedir.

İdarece verilen karşılıkta bundan 1170 liraya ait verginin 9 . VII . 1946 tarihinde tahsili bildirilmekte olduğuna göre geri kalan 46 114 lira 50 kuruştan tevkifi icabeden verginin şimdiye kadar tahsil edilmemiş olması halinde mesullerine ödettirilmesi,

9. Denetçiler raporunun 41 nci maddesinde, idari dâva takibi için Ankara'ya gidip gelen müşavir avukat Münir Karacık'a birinci yataklı ücreti verildiği görülmekle Harcırah Kararnamesi hükümlerine tâbi olan bu müessese memuruna birinci mevki ücretine nazaran fazla verilen 36 lira 70 kuruşun mesullerine ödettirilmesi, bu müşavir avukatın esasen Tekel İdaresinde maaşlı Hukuk Müşaviri olduğu vâki suale alınan yazılı cevaptan anlaşıldığından Tütün Limitet Şirketince kendisine verilmiş olan aylıkların mesullerine ödettirilmesi.

10. Denetçiler raporunun 44 ncü maddesinde, işçi ücretlerine ait bordroların kısmen imzasız bırakıldığı ve sebebinin işçilere istihkaklarının iş başında ödenmesini teminen zarf içerisinde verilerek zarfın üzeri imza ettirilmekte (Poşet) olup tomar halinde muhafaza edilen bu zarfların ancak tatbikat neticesinde kontrolü mümkün olabilmekte bulunduğu bahis konusu edilmektedir.

Poşetle bordro arasında karşılıklı numara konulmak suretiyle kontrolü temin edecek tedbir alınmak şartiyle mevcut usulün devam ettirilmesi.

11. Denetçiler raporunun 45 nci maddesinde; şirketçe mubayaa olunan malzeme ve istihlâk maddelerine ait senetlere tesellümü natık şerh verilmediği bahis konusu edilmektedir. İdareden alınan karşılıkta ticari bir şekilde çalışılmakta olduğu ileri sürülmekte ise de 3659 sayılı Kanuna tâbi olan bu müessese mubayaatında istihlâk malzemelerinin tesellüm şerhiyle ve diğer malzemede ayniyat makbuzu kesilmek suretiyle işleme tâbi tutulması.

12. Denetçiler raporunun 48 nci maddesinde; Yenisabah Gazetesinde çıkan ve şirketin tenkidini mutazammın bir yazı dolayısiyle dâva açılıp açılmaması noktasından bir karara varılmak üzere bu yazının incelenmesi için şirketin hukuk müşavirliğine tevdi olunduğu ve müşavirlikçe diğer bâzı avukatların da mütalâ-

alarının alınmasına lüzum görüldüğünden bunlara 6167 lira 20 kuruşun ödenmesi cihetine gidildiği ve kadrosunda daimî bir hukuk müşaviri bulunan bu müessesenin ayrıca bir istişare ücreti tediye etmesi doğru olamıyacağı bahis konusu edilmektedir.

Şirketin sermayesinin yarısından fazlasına iştiraki bulunan Tekel Genel Müdürlüğünde ve bu Genel Müdürlüğün bağlı bulunduğu Bakanlıkta Hukuk müşavirleri mevcut olduğu gibi icabı halinde Hazine Hukuk Müşavirliğinin mütalâasından da istifade edilmesi mümkün iken bu suretle hareket olunmıyarak ayrıca istişare ücreti verilmesi keyfiyeti doğru görülmemiş olmakla beraber masrafın idare meclisince kabul edilmiş olmasına binaen haliyle kabulü ve ancak tekerrürüne meydan verilmemesi temenniye şayan görülmüştür.

Kibrit ve Çakmak Tekeli Geçici İşletme İdaresinin 1945 yılı Bilânçosiyle Kâr ve Zarar hesabı

Kibrit ve Çakmak Tekeli İdaresi 4426 sayılı Kanunla tasdik edilen sözleşme gereğince (Kibrit ve Çakmak Tekeli Geçici İşletme İdaresi) ne verilmiş ve bu geçici idare dahi 20 . V . 1946 gün ve 4897 sayılı Kanunla Genel Müdürlüğe katılmıştır.

Geçici idare bilânçosiyle kâr ve zarar hesabının tasdiki hakkında tasarıya 7 nci madde eklenmiştir.

Geçici İdarenin 1945 yılı hesabının uzman denetçiler tarafından yaptırılan tatkikat neticesini gösteren raporla buna karşılık olarak verilen cevaplar üzerinde yapılan müzakere sonunda raporda tenkid edilen hususlardan bilâhara ikmal ve ıslâh edildiği anlaşılan kısımlarla dairesince yapılmakta olup devam edilmesinde bir mahzur görülmiyen işlemler hakkında denecek birşey olmadığından karar ittihazını icabettiren hususlar aşağıda gösterilmiştir.

13. Denetçiler raporunun 9 ncu maddesinde, ambalâj ve levazım mevcutlarına ait envanter zabıtları bulunmadığından kayden gösterilenlerin hakiki mevcutlarla mutabakatı araştırılamadığı bahis konusu edilmekte ve bu hususa dair idarece bir cevap verilmemiş bulunmaktadır.

Geçici idare 1946 yılında Tekel Genel Müdürlüğüne ilhak edilmiş olduğuna göre bu malzemenin de devir işleminin yaplıması sırasında envanterinin nazarı itibare alınıp alınmadığı hususunun mütaakıp yıl hesaplarında tetkiki.

14. Denetçiler raporunun 25 nci maddesinde; Kabataş'ta inşa edilen Tekel Genel Müdürlüğü binası inşaatına Geçici İdarenin iştirak ettirilmiş olması bahis konusu edilmekte olup Tekel Genel Müdürlüğünün 1944 yılı hesabına ait raporun 126 ncı maddesinde ve bu yıla ait komisyon mazbatasının 14 ncü maddesinde bu cihete temas edilmiş ve muktezası tâyin kılınmış olmakla komisyonumuzca burada yeniden bir temenni izharına lüzum görülmemiştir.

Yukarda arzolunan sebeplere ve kabul edilen gider, gelir ve ödenek miktarlarına göre tanzim edilmiş olup kanun tasarısı Kamutayın Yüksek tasvibine arzedilmek üzere sunuldu.

Sayıştay Ko. Başkanı		Sözcü
Bursa		Erzurum
H. Ayan		*M. Yazıcı*
Kâtip		
İstanbul	Çorum	Kayseri
F. Sayıner	*Ş. Gürses*	*M. Özdemir*
Mardin	Samsun	Tokad
A. Bayar	*H. Alişan*	*H. Koyutürk*
İmzada bulunamadı		
Malatya	Niğde	Siird
M. Kulu	*S. Dellâloğlu*	*C. Yardım*

Türk Tütün Limitet Şirketinin 1945 iş yılı Bilânçosu

AKTİF:			*PASİF:*		
I - Sâbit kıymetler		355 017.58	I - Sermaye:		2 000 000.—
a) Bina	250 000.—		II - İhtiyat sermaye:		579 942.47
b) Mobilye	52 655.56		III - Amortismanlar		34 253.46
c) Alât ve edevat	52 362.02		a) Bina üzerinden	5 000.—	
			b) Mobilye üzerinden	14 828.59	
II - Paralar:		38 468.77	c) Alât ve adevat üzerinden	14 424.87	
a) Kasalarda	37 009.21		IV - Krediler:		127 883.08
b) T. C. Merkez Bankasında	1 459.56		a) T. C. Ziraat Bankası	91 683.17	
III - Paraya çevrilebilen kıymetler:		830 669.30	b) Türkiye İş Bankası	36 199.91	
a) İşlenmiş tütünler stoku	327 225.51		V - Cari hesaplar:		536 780.95
b) Konsin tütünler stoku	496 212.25		a) Sigorta şirketleri	16 617.34	
c) Mamûl tütünler stoku	320.72		b) Müşteriler	60 667.—	
	823 758.48		c) Hasankeyf İhr. Birliği	246.92	
d) Ambalaj maddeleri stoku	6 910.82		d) Ticaret Bakanlığı	459 249.69	
IV - Cari hesaplar:		2 654 256.67	VI - Ticaret Bakanlığı müdahale hesapları:		4 768 061.94
a) Mısır şubesi	30 669.28		VII - Muvakkat hesaplar:		23 290.09
b) Tekel Genel Müdürlüğü	55 492.89		Muhtelif alacaklılar		
c) Müşteriler	2 203 262.24		VIII - Nâzım hesaplar:		505 292.85
d) Zürra avansları	364 783.55		IX - Kâr ve zarar:		785 499.03
e) Belçika hesabı	48.71		1945 iş yılı sâfi kârı		
V - İştirakler:		25 000.—			
Hasankeyf İhracatçılar Birliği:					
VI - Ticaret Bakanlığı müdahale hesapları:		4 768 061.94			
VII - Muvakkat hesaplar:		184 166.—			
a) Muhtelif borçlular	5 086.01				
b) 1946 senesine ait masraflar	61 136.94				

c) Depozitolar	27 279.53				
d) Muhtelif	90 663.52				
VIII - Meşkûk matlubat:		70.76			
Meşkûk matlubat	705.66				
» » karşılığı	634.90				
IX - Nâzım hesaplar:		505 292.85			
	Yekûn	**9 361 003.87**		**Yekûn**	**9 361 003.87**

Türk Tütün Limitet Şirketinin 1945 iş yılı kâr ve zarar cetveli

	Müfredat	İcmal		Müfredat	İcmal
I - Umumi masraflar :		210 435.63	I - Satış kârları :		1 286 749.85
II - Asker Ailelerine Yardım Vergisi :		53 388.42	a) Yaprak tütün üzerinden	1 243 378.91	
III - Verilen faizler :		42 582.13	b) Harman tütün üzerinden	13 226.—	
IV - Muhtelif zararlar :		18.10	c) Mamul tütün üzerinden	30 144.94	
V - Mısır Şubesi zararı :		18 605.23			
VI - Satış masrafları :		435 134.18	II - Muhtelif gelirler :		258 912.87
a) Yaprak tütün üzerinden	433 961.11		a) Alınan faizler	1 094.75	
b) Harman tütün üzerinden	328.28		b) Alınan komüsyonlar	202 609.95	
c) Mamul tütün üzerinden	844.79		c) Muhtelif kârlar	54 124.66	
			d) Kambiyo farkları	1 083.51	
VII - Sâfi kâr :		785 499.03			
Yekûn		**1 545 662.72**	**Yekûn**		**1 545 662.72**

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Tekel Genel Müdürlüğünün 1945 Bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısı

MADDE 1. — Tekel Genel Müdürlüğünün 1945 Bütçe yılı giderleri ilişik (A) işaretli cetvelde gösterildiği üzere (11 474 369) lira (25) kuruştur.

MADDE 2. — Adı geçen Genel Müdürlüğün aynı yıl gelirleri ilişik (B) cetvelinde gösterildiği üzere (123 795 403) lira (88) kuruştur.

MADDE 3. — Ödenekten 1945 Bütçe yılında sarfolunmıyan ve ilişik (A) işaretli cetvelde ayrı bir sütunda gösterilen (1 659 890) lira (75) kuruş ödenek bakiyesi iptal olunmuştur.

MADDE 4. — Tekel Genel Müdürlüğünün 1945 yılı Bilânçosu ile kâr ve zarar hesabı onanmıştır.

MADDE 5. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 6. — Bu kanunu Maliye ve Gümrük ve Tekel bakanları yürütür.

Başbakan
R. Peker

Devlet Bakanı
Bşb. Yardımcısı
M. Ökmen

Devlet Bakanı
A. Renda

Adalet Bakanı
Ş. Devrin

Millî Savunma Bakanı
C. C. Toydemir

İçişleri Bakanı
Ş. Sökmensüer

SAYIŞTAY KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Tekel Genel Müdürlüğünün 1945 Bütçe yılı 7 aylık Kesinhesap kanunu tasarısı

MADDE 1. — Tekel Genel Müdürlüğünün 1945 yılı 7 aylık gideri (A) işaretli cetvelde gösterildiği üzere (10 745 119) lira (25) kuruşu âdi ve (4 425 551) lira (78) kuruşu nâzım gidere ait olmak üzere (15 168 671) lira (03) kuruştur.

MADDE 2. — Ödenekten 1945 Bütçe yılı içinde sarf olunmıyan ve (A) işaretli cetvelin ayrı bir sütununda gösterilen (1 659 880) lira (75) kuruş yokedilmiştir.

MADDE 3. — Adı geçen Genel Müdürlüğün 1945 Bütçe yılı 7 aylık geliri ilişik (B) işaretli cetvelde gösterildiği üzere (121 461 602) lira (30) kuruşu âdi ve (6 027 920) lira (02) kuruşu nâzım gelire ait olmak üzere (127 489 522) lira (32) kuruştur.

MADDE 4. — Nâzım gelirle gider arasında fark olan (1 604 368) lira (24) kuruş gelir ve ödenek kaydedilmek üzere devredilmiştir.

MADDE 5. — Gelire nazaran yapılan gider arasındaki farkı teşkil eden (110 716 483) lira (05) kuruş tahsilât fazlası olarak kalmıştır.

MADDE 6. — Tekel Genel Müdürlüğünün 1945 yılı Bilânçosiyle kâr ve zarar hesabı onanmıştır.

MADDE 7. — Kibrit ve Çakmak Tekeli Geçici İşletme İdaresinin 1945 yılı Bilânçosiyle kâr ve zarar hesabı onanmıştır.

MADDE 8. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 9. — Bu kanunu Maliye ve Gümrük ve Tekel Bakanları yürütür.

Dışişleri Bakanı	Maliye Bakanı
H. Saka	*H. N. Keşmir*
Millî Eğitim Bakanı	Bayındırlık Bakanı
Reşat S. Sirer	*C. K. İncedayı*
Ekonomi Bakanı	Sa. ve So. Y. Bakanı
T. B. Balta	*Dr. B. Uz*
G. ve Tekel Bakanı	Tarım Bakanı
T. Coşkan	*F. Kurdoğlu*
Ulaştırma Bakanı	Ticaret Bakanı
Ş. Koçak	*A. İnan*

Çalışma Bakanı
Dr. S. Irmak

Tekel Genel Müdürlüğü

A - CETVELİ

B.	Ödeneğin çeşidi	Ödenekler Lira	K.	Giderler Lira	K.	Yokedilen ödenekler Lira	K.
1	Ücretler	4 127 556		3 674 939	20	452 586	80
2	Geçici tazminat	19 250		10 473	40	8 776	60
3	4178, 4598 ve 4599 sayılı kanunlar gereğince verilecek zamlar ve yardımlar	893 842		790 138	19	103 703	81
4	Büro giderleri	310 850		229 101	02	81 748	98
5	Basılı kâğıt ve defterler	58 338		55 640	71	2 697	29
6	Posta, Telgraf ve telefon ücret ve giderleri	201 538		197 658	01	3 879	99
7	Kira karşılığı	239 160		217 966	70	21 193	30
8	Taşıt giderleri	228 750		113 621	73	115 128	27
9	Yolluklar	315 000		228 463	10	86 536	90
10	Giyecekler	58 300		54 927	28	3 372	62
11	Tedavi, yol ve başka giderler	29 170		25 847	73	3 322	27
12	Yapı ve onarma işleri	2 820 000		2 518 222	61	301 777	39
13	Demirbaş kurma ve makina satınalma ve onarma giderleri	1 486 660		1 197 620	24	289 039	76
14	Deneme, arıtma ve savaş giderleri	104 000		87 735	56	16 264	44
15	Kaçağı önleme ve kovalama giderleri	302 500		269 150	14	33 349	86
16	1918 sayılı Kanun ve ekleri gereğince yapılacak ödemeler	5 830		3 069	70	2 760	30
17	Mahkeme giderleri	35 000		21 685	88	13 314	12
18	Para taşıma giderleri	261 670		249 274	67	12 395	33
19	İkramiye	291 670		281 092	57	10 577	43
20	Genel Muhasebe Kanununun 48 nci maddesini ilgilendiren giderler	8 750		3 694	31	5 055	69
21	Kurs giderleri	16 420		10 570		5 850	
22	Staj ve öğretim giderleri	8 750				8 750	
23	Yabancı uzmanlar	22 750		21 258	36	1 491	64
24	Yayım, propaganda ve sergi giderleri	64 160		55 476	17	8 683	83
25	2921 sayılı Kanun gereğince Tekel Tekaüt Sandığı payı	206 400		155 414	01	50 985	99
26	4250 sayılı Kanun gereğince şarapçılara verilecek prim ve yapılacak başka ödemeler	5 830				5 830	
27	Kaza sigortası	1 250		237	11	1 012	89
28	Geçen yıl borçları	23 300		22 886	45	713	55
29	Eski yıllar borçları	17 400		16 593	64	806	36
30	1715 sayılı Kanunun 8 nci maddesi gereğince kâğıt para amortismanı	121 832		121 832			
31	İşçilere, çocuk yuvalarına ve öğrenci yurtlarına yardım	118 200		110 485	66	7 714	34
32	Hayır kurumlarına yardım	874		313		561	
	Toplam	**12 405 000**		**10 745 119**	**25**	**1 659 880**	**75**
	Nâzım masraf (Hususi idare hissesi ve Tayyare Resmi)	6 027 920	02	4 423 551	78	1 604 368	24
	GENEL TOPLAM	**18 432 920**	**02**	**15 168 671**	**03**	**3 264 248**	**99**

Tekel Genel Müdürlüğü

B - CETVELİ

B.	Gelirin çeşidi	Muhammenat Lira	Tahsilât Lira	K.
1	Satış kârları (Tekel geliri)	71 089 052	71 581 366	49
2	Çeşitli gelirler	230 000	347 748	—
3	Para cezaları	31 000	97 842	—
4	Çeşitli hasılat	70 000	238 967	50
5	Geri alma Nâzım gelir	19 000	26 000	44
6	Tütün, İçki, Tuz, Savunma vergileri	46 797 563	49 169 677	87
H.	(Hususi idare hissesi ve Hazine Tayyare Resmi)	—	6 027 920	02
		118 236 615	**127 489 522**	**32**

Tekel Genel Müdürlüğü 1 Haziran 1945

AKTİF

	Hesaplar		Müfredat	Toplam
	I - Ödenmemiş mütedavil sermaye			13 270 420.21
	II - Sabit kıymetler			39 458 969.80
C. 9	a) Bütçeden		35 155 248.93	
	1. Emlâk	25 879 996.34		
	2. Makineler	6 535 459.11		
	3. Demirbaş eşya	1 683 442.97		
	4. Nakil vasıtaları	1 056 349.51		
	5. Tuzla arazisi	1.—		
C.10	b) Mütedavil sermayeden		4 303 720.87	
	1. Emlâk	127 302.87		
	2. Demirbaş eşya	3 913 200.04		
	3. Tuzlalar tesisatı	263 217.96		
C.11	III - Paralar			9 554 801.19
	a) Kasa ve bankalarda		4 251 843.23	
	b) Yolda		5 302 957.96	
	IV - Paraya çevrilebilen kıymetler			111 560 240.64
	a) Tütün		61 678 006.49	
C.12	1. Yaprak	44 533 700.55		
C.13	2. Mamul	17 144 305.94		

— *31 Aaralık 1945 devresi Bilânçosu*

PASİF

		Müfredat	Toplam
I - Mütedavil sermaye			100 000 000.—
II - Sabit sermaye			31 707 410.95
			1 264 754.76
III - Sigorta ihtiyatı			1 264 754.76
a) 31.12.1945 e kadar toplanmış olan prim	7 547 354.82		
b) 31.5.1945 e kadar Hazineye devredilmiş olan prim	6 282 600.06		
IV - Sabit kıymetler amortismanı			1 352 781.91
a) 31.12.1945 e kadar bütçe sabit kıymetlerinden hesaplanan	8 651 448.06	467 846.12	
31.5.1945 e kadar Hazineye devrolunan	8 183 601.94		
b) 31.12.1945 e kadar mütedavil sermaye sabit kıymetlerinden toplanan		884 935.79	
V - Hazine hesabı 1944 yılı Savunma Vergisinden borcumuz			1 659 921.66
VI - Müesseseler hesabı Mâlûl gaziler			759 431.71
VII - Ödenecek senetler			33 500 000.—
VIII - Alacaklı hesaplar			22 233 074.81

			Müfredat	Toplam
	b) İspirto ve ispirtolu içkiler		19 577 787.72	
C.14	1. Ham maddeler	2 699 654.51		
	2. Yarı mamul	7 342 065.39		
	3. Mamul	9 536 067.82		
C.15	c) Tuz		3 197 039.06	
	d) Barut		885 444.71	
C.16	1. Barut ve patlayıcı maddeler	612 867.78		
C.17	2. Fişek ve teferruatı	272 576.93		
C.18	e) Kahve		2 485 972.06	
C.19	f) Çay		470 502.15	
C.20	g) Ambalâj ve levazım		23 265 488.45	
	V - İştirakler			1 100 000.—
	Türk Tütün Limitet Şirketi			
C. 7	VI - Hazine hesabı			101 684 637.39
	1945 yılı irsalâtı	101 557 000.—		
	Barut emtiası fiyat farkı	127 637.39		
	VII - Müesseseler hesabı			729 260.—
	1. Hususi idareler			
	2. Hazine Tayyare Resmi	729 260.—		
	VIII - Borçlu hesaplar			28 513 170.88
C.21	a) Muhtelif borçlular		15 649 333.58	
	1. Akreditif ve mal avansları	5 948 072.76		
	2. Muhtelif diğer borçlular	9 208 267.51		
	3. Bütçe avansları	319 423.53		
	4. İhtilâstan mütevellit Me. borçları	173 569.78		
	b) Müraselât		3 258 155.95	
C.22	c) Müteferrik		9 605 681.35	
	IX - Nâzım hesaplar			159 123.27
	Toplam			**306 030 623.38**

			Müfredat	Toplam
C.23	a) Muhtelif alacaklar		7 205 896.51	
	1. Mütedavil sermayeden	6 145 211.42		
	2. Bütçeden	1 060 685.09		
	b) Müraselât		1 025 203.49	
C.24	c) Müteferrik		14 001 974.81	
	IX - Nâzım hesaplar			159 123.27
	X - Sâfi hasılat			113 39[illegible] 124.31
	a) Sabit sermayeye ayrılan		3 447 837.98	
	b) Müesseseler hesabı		2 333 628.24	
	1. Hususi idareler	1 555 752.16		
	2. Hazine Tayyare Resmi	777 876.08		
	c) Hazine hissesi		107 612 658.09	
	Toplam			306 030 623.38

			Müfredat Lira	K.	Toplam Lira	K.
I - Bütçe giderleri :			10 745 109	25	6 269 611	11
Bütçe gider tahsisatından giderler	10 745 109	25				
İndirilmesi icabeden giderler :	4 475 498	14				
a) İmalât ve istihsalât maliyetine giren	1 207 660	16				
b) Aktife alınan sabit kıymetler bedeli						
II - Sabit kıymetler giderleri :					682 086	52
a) Amortisman			598 042	95		
b) Sigorta			84 043	57		
III - Muhtelif giderler:					1 115 953	70
Toplam					8 067 651	33
Sâfi hasılat					113 394 124	31
GENEL TOPLAM					**121 461 775**	**64**

Sâfi hasılat					113 394 124	31
Sabit sermayeye ayrılan			3 447 837	98		
Hususi idare hissesi	1 555 752	16				
Hazine Tayyare Resmi	777 876	08	2 333 628	24	5 781 466	22
Hazine hissesi (49 169 677.87 lira Savunma Vergisi dâhil)					107 612 658	09

Aralık 1945 hesap devresi kâr ve zarar hesabı

		Müfredat Lira	K.	Toplam Lira	K.
	I - Satış kârları			71 581 366	49
C. 30	a) Tütün	35 968 683	73		
C. 40	b) İspirto ve İspirtolu içkiler	17 427 661	15		
C. 51	c) Tuz	3 250 610	85		
C. 58	d) Barut	667 204	23		
C. 62	e) Kahve	10 581 018	57		
C. 67	f) Çay	3 686 187	96		
	II - Bütçe geliri :			49 880 409	15
	a) Savunma Vergisi	49 169 677	87		
	b) Çeşitli gelirler	347 748	—		
	c) Çeşitli hasılat	362 983	28		
	Genel Toplam	**121 461 775**	**64**		

Muhammen gelirler ile elde edilen gelirler arasında mukayese

	Muhammen gelir Lira	K.	Elde edilen gelir Lira	K.	Fark Lira	K.
1945 yılı Bütçe Kanununda yazılı olan	118 236 615					
Amortisman	+ 1 600 000					
	119 836 615					
Maliyete giren giderler	— 1 160 493					
Mukayeseye zemin teşkil eden	118 676 122		121 461 775	64	2 785 653	64

A K T İ F:

Sabit kıymetler:		2 555 005.02
Merkez	758 190.57	
(1 No. lı liste mucibince)		
Fabrika	1 796 814.45	
(2 - 5 No. lı listeler mucibi)		
İşletme malzemesi:		3 387 436.10
Fabrika:		
İptidai maddeler	2 625 764.88	
(6 No. lı liste mucibi)		
Ambalaj malzemesi	93 107.39	
(7 No. lı liste mucibi)		
Umumi mağaza ve yedek parçalar	668 563.83	
Mamul depoları:		
Merkez		16 966.95
Kibrit	2 859.09	
(9 No. lı liste mucibi)		
Çakmak ve taş	14 107.86	
(10 No. lı liste mucibi)		
Muhtelif borçlular:		3 072 273.70
Merkez	2 943 702.60	
(11 - 14 No. lı liste mucibi)		
Fabrika	128 571.10	
(15 No. lı liste mucibi)		
Acentalar câri hesabı:		2 843.78
Kibrit	2 650.55	
(16, 17 No. lı listeler mucibi)		
Çakmak ve taş	193.23	
(17 No. lı liste mucibi)		
Bankalar:		197 585.87
Kasa:		119 824.48
Merkez	21 605.31	
(19 No. lı zabıt mucibi)		
Fabrika	98 219.17	
(20 No. lı zabıt mucibi)		
Zarar:		763 774.99
Nâzım hesaplar:		208 090.—
	Yekûn	**10 323 800.89**

li Geçici İşletme İdaresi

II . 1945 Bilânçosu

P A S İ F :

Sermaye		5 858 275.48
Merkez		
Mütedavil	5 295 175.35	
Sabit	563 100.13	
Amortisman		1 347 842.21
Merkez	243 225.62	
(21 No. lı liste mucibi)		
Fabrika	1 104 616.59	
(22 No. lı liste mucibi)		
Muhtemel zarar karşılığı		37 373.59
Muhtelif alacaklılar		589 915.56
Merkez	287 146.60	
(11 - 14 No. lı listeler mucibi)		
Fabrika	302 768.96	
(23 No. lı liste mucibi)		
Acentalar câri hesabı :		2 017.86
(16, 24 No. lı listeler mucibi)		
Tekel Genel Müdürlüğü :		2 121 770.41
Evvelki seneler kârı :		158 515.78
Nâzım hesaplar :		208 090.—
Yekûn		**10 323 800.89**

Kibrit ve Çakmak Tekeli Geçici İşletme İdaresi kâr ve zarar hesabı

1 . VI . 1945 ilâ 31 . XII . 1945

İzâhat	Zimmet Lira	K.	İzahat	Matlûp Lira	K.
Reklâm olarak verilen 2 aded Parker çakmağı maliyeti		1.56	1943, 1944 sneleri kârı	158	515.78
Bakanlığın 25 . IX . 1945 tarihli emri mucibi ödenen		517.86	Ezbadan müdevver Seben Revir âmirliği hesabı matlûp bakıyesi		294.41
Fransa'ya ısmalanan Kloratlar için açtırılan Akreditiflerden geri alınamıyan kur farkı, komisyon ve masraf	12	251.87	Kibrit satış kârı	424	010.54
Faiz hesabı zimmet bakıyesi	26	175.13	Çakmak ve taş satış kârı	27	448.52
Fidanlık hesabı zimmet bakıyesi	1	029.60	Muhtelif varidat	21	880.61
Fabrikaca satılan iskarta odunlardan edilen zarar	30	430.21	Muhtemel zarar karşılığından	109	218.40
Amortismanlar	108	068.40	Fevkalâde amortisman hesabından	200	000.—
Muvakkat kâr ve zarar hesabına yazılan	2	013.67	Zarar	763	774.99
Umumi masraflar	133	095.45			
İşletme masrafları	1 233	043.72			
Evvelki senelere kârı olup nakledilen	158	515.78			
Toplam	**1 705**	**143.25**	**Toplam**	**1 705**	**143.25**